

371.9042
W521.4
Y.3

แนวโน้มของการจัดการศึกษาพิเศษของไทย ในปีพุทธศักราช 2546

ปริญญาณพนธ์

ของ

พัชรี จ้าวพัฒนกุล

17 พ.ย. 2538

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาพิเศษ

กุมภาพันธ์ 2538

ลิขสิทธิ์นี้เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

195419

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปฏิญานินพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปฏิญนาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการศึกษาพิเศษ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.ผดุง อารยะวิญญู)

.....กรรมการ

(ดร.เสนอภิรม จิตรพ่อง)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.ผดุง อารยะวิญญู)

.....กรรมการ

(ดร.เสนอภิรม จิตรพ่อง)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์ ศรียา นิยมธรรม)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานินพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปฏิญนาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาพิเศษ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ดร.ศิริสุภา พูลสุวรรณ)

วันที่...เดือน...ปี...พ.ศ. 2538

ประกาศคุณูปการ

ปัญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จด้วยดี โดยได้รับคำแนะนำช่วยเหลือทางวิชาการจาก
รองศาสตราจารย์ ดร.ผดุง อารยะวิญญู ประธานกรรมการควบคุมปัญญานิพนธ์
ดร.เสนอ ภิมจิตรผ่อง กรรมการควบคุมปัญญานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ศรียา
นิยมธรรม กรรมการสอบปากเปล่า ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความอนุเคราะห์ และขอกราบขอบ
พระคุณเป็นอย่างสูง ณ ที่นี้

ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษทุกท่าน ที่ได้เสียสละเวลาตอบแบบสอบถาม
และให้ความอนุเคราะห์ทุกขั้นตอน จนกระทั่งปัญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้

หากปัญญานิพนธ์ฉบับนี้ มีส่วนส่งเสริมความก้าวหน้าทางด้านวิชาการ
และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษา ผู้วิจัยขอขอบคุณคุณคิณีไธ่ คุณพ่อ คุณแม่
ครูอาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

พัชรี จิวพัฒนกุล

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
จุดมุ่งหมายของการวิจัย	6
ความสำคัญของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
ข้อตกลงเบื้องต้น	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย	9
มโนทัศน์พื้นฐานเกี่ยวกับเด็กพิเศษ	10
การจัดการศึกษาพิเศษ	39
บุคลากรที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กพิเศษ	56
การวิจัยอนาคตและเทคนิคเดลฟาย	64
3 วิธีดำเนินการวิจัย	85
การศึกษาเอกสาร	85
ประชากร	85
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	86
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ	86
การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	89

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	94
นโยบายและความจำเป็นในการจัดการศึกษาพิเศษของไทย	
ในปีพุทธศักราช 2546	95
ลักษณะของการจัดการศึกษาพิเศษในปีพุทธศักราช 2546	105
การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานของการจัดการศึกษาพิเศษ	108
บทบาทของพ่อแม่ หรือผู้ปกครองและชุมชนในการจัดการศึกษาพิเศษ	
ในปีพุทธศักราช 2546	122
คุณลักษณะของเด็กพิเศษที่พึงประสงค์ในปีพุทธศักราช 2546	128
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	136
จุดมุ่งหมายของการวิจัย	136
ความสำคัญของการวิจัย	136
ขอบเขตของการวิจัย	136
ข้อตกลงเบื้องต้น	137
ผลการวิจัย	138
อภิปรายผล	147
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	155
บรรณานุกรม	156
ภาคผนวก	166
ประวัติย่อของผู้วิจัย	245

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงระดับของเด็กบกพร่องทางสติปัญญาจัดโดยองค์กร 3 แห่ง	22
2 แสดงระดับความพิการทางตาที่กำหนดโดยองค์กรอนามัยโลก	29
3 นโยบายของรัฐโดยทั่ว ๆ ไป	95
4 นโยบายของรัฐในด้านการประสานงาน	99
5 นโยบายของรัฐในด้านการจัดสรรงบประมาณ	101
6 ลักษณะของการจัดการศึกษาพิเศษในปีพุทธศักราช 2546	105
7 การกำหนดมาตรฐานของหลักสูตร	108
8 การกำหนดมาตรฐานการควบคุมคุณภาพ	113
9 การกำหนดมาตรฐานการผลิตบุคลากร	115
10 การกำหนดมาตรฐานการพัฒนาบุคลากร	117
11 การกำหนดมาตรฐานอาคารสถานที่	119
12 บทบาทของพ่อแม่หรือผู้ปกครอง	122
13 บทบาทของชุมชน	126
14 พัฒนาการทางด้านร่างกาย	128
15 พัฒนาการทางด้านอารมณ์และจิตใจ	130
16 พัฒนาการทางด้านสังคม	131
17 พัฒนาการทางด้านสติปัญญา	133
18 ลักษณะที่ไม่พึงประสงค์	135

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	ลักษณะการจัดการศึกษาพิเศษ	53
---	---------------------------------	----

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นพ้องต้องกันว่า จำนวนคนพิการ หรือ "ผู้ที่มีบกพร่องด้านต่าง ๆ" หรือ "ผู้ที่มีความต้องการพิเศษ" ในประเทศหนึ่ง ๆ จะมีสูงถึงร้อยละ 10 - 15 ของประชากร เป็นอย่างต่ำ (จรัล ทองปิยะภูมิ. 2531 : 5 ; อ้างอิงมาจาก UNITED NATIONS. 1977 : 5; WORLD HEALTH ORGANIZATION 1978 : 1; UNESCO. 1979 : 5) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ใช้การคาดคะเนจำนวนคนพิการจากงานสำรวจของกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา คำนวณหาจำนวนเด็กพิเศษในวัยเรียนได้ว่า มี 2,886,935 คน ในปีการศึกษา 2529 เด็กพิเศษที่ได้รับการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษา มีจำนวนทั้งสิ้น 6,390 คน คิดเป็นร้อยละ 0.22 ของเด็กพิเศษในวัยเรียนทั้งหมด และจรัล ทองปิยะภูมิ (2531:8) ได้กล่าวไว้ว่า การที่เด็กพิเศษในวัยเรียนจำนวนมากไม่มีโอกาสได้รับการศึกษาตามสิทธิอันพึงมีของตนเช่นนี้ นับเป็นปัญหาเร่งด่วนประการหนึ่งของการศึกษาในประเทศไทย หากไม่รีบหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว จะทำให้ประชาชนส่วนหนึ่งไม่ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพอันพื้นฐาน นับเป็นการสูญเสียทรัพยากรมนุษย์ของชาติอย่างมาก

สุภาณี สันธิรัตน์ (2526 : 1) ได้กล่าวไว้ว่า สหประชาชาติได้ให้ความสนใจต่อเด็กพิเศษโดยได้ออกปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิเยาวชน ข้อ 5 มีใจความว่า "เด็กและเยาวชนที่พิการทั้งร่างกาย สมองและจิตใจ มีสิทธิจะได้รับการดูแลรักษาเป็นพิเศษและได้รับการศึกษาที่เหมาะสมกับสภาวะของตนโดยเฉพาะ" ในประเทศไทยก็ได้มีการดำเนินการช่วยเหลือคนพิการมาโดยตลอด โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2519 แต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมและฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการคณะกรรมการดังกล่าว ได้มีมติแต่งตั้ง คณะอนุกรรมการฝ่ายบริหารและกฎหมายเกี่ยวกับการบริการคนพิการ ซึ่งได้พิจารณาขอร่างพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการขึ้นโดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่ พ.ศ. 2522 ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้รับการปรับปรุงแก้ไขมาโดยตลอดได้มี

การเสนอร่างพระราชบัญญัติไปยังกระทรวงมหาดไทยเพื่อพิจารณาไปแล้ว 2 ครั้ง หลังจากนั้น กรมประชาสงเคราะห์ และสมาคมคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย ได้ร่วมมือกันจัดหาข้อมูล สัมภาษณ์ ขณะนี้ พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการได้ประกาศใช้แล้วเมื่อ พ.ศ. 2534 ส่วนกฎ กระทรวงที่จะออกใช้ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้กำลังอยู่ในขั้นพิจารณาของคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพ คนพิการ

แนวนโยบายของรัฐ ซึ่งกำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 หมวด 2 ข้อ 5 กล่าวว่า "รัฐพึงจัดสนับสนุนผู้ยากไร้ ผู้มีความผิดปกติทางร่างกาย จิตใจ หรือสังคม และผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา ให้ได้รับการศึกษาโดยทั่วกัน" และหมวด 3 ข้อ 38 กล่าวว่า "การศึกษานិเศษ เป็นการศึกษาที่จัดให้แก่บุคคลที่มีลักษณะพิเศษ หรือผิดปกติทางร่างกาย สติปัญญา หรือจิตใจ อาจจัดเป็นสถานศึกษาเฉพาะ หรือจัดในโรงเรียนธรรมดาก็ได้ตามความเหมาะสม" และในแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 หมวด 3 ข้อ 15 กล่าวว่า "รัฐสนับสนุน การขยายบริการการศึกษาให้แก่ผู้ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคม และผู้ที่มีความบกพร่องทาง ร่างกาย สติปัญญา จิตใจ และอารมณ์ ให้กว้างขวางและทั่วถึงโดยเร็ว" และ หมวด 2 ข้อ 4.5 กล่าวว่า "การศึกษานิเศษ เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ ให้ได้เรียนรู้อย่างเหมาะสมกับสภาพร่างกาย จิตใจและความสามารถ และเป็นการ ศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ หรือมีปัญญาเลิศได้พัฒนาความถนัด และอัจฉริยภาพ ของตนได้อย่างเต็มที่" ส่วนวัตถุประสงค์และนโยบายในแผนพัฒนาการศึกษา การศาสนาและการ วัฒนธรรมระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ของกระทรวงศึกษาธิการ ก็ได้กล่าวไว้ในนโยบายข้อที่ 1 โอกาสทางการศึกษาว่า "เร่งขยายการศึกษา และบริการการศึกษาให้ทั่วถึง... กระจ่ายโอกาส และสร้างความเป็นธรรมให้แก่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสต่าง ๆ ให้ได้รับบริการทางการศึกษาทุกระดับและ ทุกประเภทการศึกษา ตลอดจนจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษ" จากแผนการศึกษา แห่งชาติและแผนพัฒนาการศึกษา การศาสนา และวัฒนธรรม ระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) แสดงว่ารัฐให้ความสำคัญในด้านการศึกษากับเด็กทุกประเภทโดยคำนึงว่าหากเด็กเหล่านี้ได้รับการ ศึกษาแล้วก็จะใช้ความสามารถของตนอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

และสอดคล้องกับคำกล่าวของ วิทยุ สาร (2526 : 19) ว่า การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาบุคคลและเครื่องมือสร้างพลเมืองของรัฐ

สำหรับการจัดการศึกษาพิเศษในประเทศไทย จรัส ทองปิยะภูมิ (2531 : 3) ได้กล่าวไว้ว่า เริ่มดำเนินการจัดเป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2482 โดยมูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้จัดตั้งโรงเรียนสอนคนตาบอดขึ้นในกรุงเทพฯ และในเวลาต่อ ๆ มา ก็ได้จัดการศึกษาพิเศษด้านอื่น ๆ เช่น โรงเรียนเศรษฐเสถียร ซึ่งสอนและเน้นเป็นพิเศษสำหรับเด็กหูหนวก ภาควิชาการศึกษาพิเศษ วิทยาลัยครูสวนดุสิต ก็ได้จัดโครงการเพื่อทดลองสอนและแก้ไขฟื้นฟูเด็กพิการทางด้านการ ตลอดจนมูลนิธิต่างๆ ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อสนับสนุนช่วยเหลือเด็กพิการในด้านต่างๆ สัมพันธ์ ทองสมัคร (2535 : 1) ได้บรรยายในการปิดประชุมผู้อำนวยการการประถมศึกษา เขตการศึกษา 6,8 ว่า "แต่จะพบว่าหน่วยงานที่จัดการทางด้านการศึกษาพิเศษของไทยเรา ต่างก็มีนโยบายและแผนการดำเนินงาน ที่ไม่มีจตุรร่วมในการที่จะพัฒนาเพื่อให้เชื่อมต่อและมีเอกภาพร่วมกัน ยกตัวอย่างเช่น การจัดการศึกษาพิเศษของกระทรวงศึกษาธิการ ก็มี 2 กรมที่ดำเนินการในลักษณะคล้าย ๆ เป็นการทำงานที่ซ้ำซ้อนกัน คือ กองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษาก็จัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการในรูปแบบหนึ่ง ส่วนกองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ก็รับผิดชอบดูแลโรงเรียนที่จัดการศึกษาพิเศษส่วนหนึ่ง"

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษของไทย มีหลายหน่วยงาน ได้แก่ กองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ, มูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทยฯ มูลนิธิสถาบันแสงสว่าง นอกจากนั้น ยังมี มูลนิธิและสมาคมต่าง ๆ อีกหลายแห่ง จึงก่อให้เกิดปัญหาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การบริหารและการจัดการศึกษา ซึ่งผลจากการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529 : 11) พบว่า ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบและการประสานเชื่อมโยงระหว่างการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน และนอกระบบโรงเรียน ตลอดจนการใช้ทรัพยากรร่วมกัน เป็นเหตุทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณ และเกิดความเหลื่อมล้ำในด้านการบริหารงาน

2. งบประมาณที่ใช้สนับสนุนการจัดการศึกษาพิเศษ ผลจากการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2529 : 9) พบว่าเป็นการจัดการศึกษาที่ใช้งบประมาณมาก ทั้งในด้านอุปกรณ์การสอน และงบด้านอื่น ๆ ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษค่าใช้จ่ายต่อหัวของเด็กพิเศษสูงกว่าเด็กปกติถึง 8 เท่า จึงเป็นปัญหาค่อนข้างใหญ่ เมื่อเจ้าหน้าที่สำนักงานงบประมาณไม่ค่อยจะเข้าใจการศึกษาทางด้านนี้ ในการจัดสรรงบประมาณในแต่ละปี จึงสร้างปัญหาให้แก่ผู้ประสานงานและผู้ดำเนินการ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษเป็นอย่างยิ่ง

3. ความแตกต่างในด้านคุณภาพของสถานศึกษา จากการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2529 : 21) โดยเฉพาะสถานศึกษาในเมืองและในชนบท โรงเรียนที่มีคุณภาพพร้อมด้วยอุปกรณ์มักจะอยู่ในเมือง และผู้ที่เข้าศึกษา ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี ส่วนผู้ที่ด้อยฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมมักจะไม่ค่อยมีโอกาส และโรงเรียนที่ให้บริการมีแต่มีไม่ครบ จึงเป็นการจำกัดในการให้บริการด้วย

4. อัตราค่าจ้างครู หรือ ผู้มีความรู้ความเข้าใจด้านการศึกษาพิเศษและอุปกรณ์ เด็กที่มีความพิการ หรืออีกนัยหนึ่งว่า เด็กพิเศษเหล่านี้ต้องการบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญพิเศษ ตลอดจนอุปกรณ์พิเศษที่ใช้ในการเรียนการสอนมีราคาค่อนข้างสูง ซึ่งสุธรรม ปิ่นประเสริฐ (2536:1) ได้กล่าวไว้ว่า ปัญหาสำคัญของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ คือ ขาดครู หรือบุคลากร ที่มีความรู้เฉพาะ จึงพบว่าโรงเรียนที่จัดการศึกษาพิเศษในระดับประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ยังขาดครู, ผู้สอนที่มีความสามารถของด้านการศึกษาพิเศษเป็นส่วนใหญ่ปัจจุบันนี้ทางโรงเรียนได้แก้ปัญหาโดยการส่งครูที่สอนในวิชาปกติเข้ารับการอบรมหลักสูตรเร่งรัด 200 ชั่วโมง ที่ทางกระทรวงจัดขึ้นเพื่อสอนไปพลางก่อน ส่วนปัญหาของการกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา ซึ่งวินัย พัฒนรัฐ (2536 : สัมภาษณ์) ได้กล่าวไว้ว่า ปัญหาของการกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษามีปัญหา ด้านอัตราค่าจ้างครูไม่เป็นปัญหามากนัก ที่เป็นปัญหาคือขาดครู ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านบ้าง

5. คุณลักษณะของครูและผู้ดูแลช่วยเหลือเด็กพิเศษ ทำให้การจัดการศึกษาพิเศษไม่เป็นไปตามความต้องการ จากการรายงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติพบว่า

นักเรียนในโรงเรียนการศึกษาพิเศษบางแห่งไม่มีหลักสูตรการเรียนการสอนเฉพาะ ยังคงใช้หลักสูตรการเรียนการสอนของเด็กปกติ แต่ปรับเกณฑ์การประเมินผล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ. 2529 : 12)

6. โอกาสที่จะรับบริการทางการศึกษา พบว่ามีเด็กร้อยละ 0.22 ของเด็กพิเศษในวัยเรียนทั้งหมด ที่มีโอกาสได้รับบริการทางการศึกษาหรือฟื้นฟูบำบัด ซึ่งนับว่าน้อยมาก ส่วนใหญ่จะเป็นเด็กในเมืองที่มีโอกาสมากกว่า (คณะกรรมการโครงการศึกษาสภาพการลงทุนด้านการศึกษาพิเศษ. 2529 : 1)

สุภาณี สันติรัตน์ (2526 : 21) กล่าวว่า ปัญหาทางการศึกษาพิเศษเหล่านี้ หลาย ๆ ปัญหาเกิดขึ้นต่อเนื่องมาโดยตลอด และเกี่ยวพันกับสภาพพื้นฐานต่าง ๆ ทางสังคม อันส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา แก่เด็กพิเศษที่จะได้รับบริการทางการศึกษาที่เท่าเทียมกัน การให้การศึกษาเป็นทางหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กพิเศษ มีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ควรส่งเสริมให้เด็กพิเศษมีโอกาสประสบความสำเร็จในด้านการเรียน การทำงานและการประกอบอาชีพ ตลอดจนพัฒนาการทางด้านอารมณ์และสังคม ดังนั้นการจัดการศึกษาให้เด็กพิเศษเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง

นาคยา บิลันชนานนท์ (2526 : 21) กล่าวว่า การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าไม่ทำให้ปัญหาต่าง ๆ หดสั้นไปได้ จำเป็นต้องมีการวางแผนการศึกษาระยะยาว โดยการทำวิจัยอนาคต เพราะข้อมูลในเชิงอนาคตนั้น ถ้าได้มาด้วยวิธีการที่เป็นระบบระเบียบก็จะเป็นข้อที่น่าเชื่อถือที่อาจนำมาใช้ในการตัดสินใจวางแผนกำหนดนโยบายหรือเป็นแนวทางสำหรับเสนอแนะแก้ไขป้องกันมิให้สถานการณ์ที่ไม่พึงประสงค์เกิดขึ้น อีกทั้งช่วยให้เข้าใจสภาพปัจจุบันได้ดียิ่งขึ้น ตลอดจนสามารถใช้ข้อมูลที่ได้รับนี้เป็นแนวทางสร้างสรรค์อนาคตที่พึงประสงค์อีกด้วย เพราะโลกในอนาคตจะเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจและการกระทำของมนุษย์เอง ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ เอกรวิทย์ ณ กลาง (2526 : 8) ที่ว่ามีความจำเป็นที่ต้องกล่ามองอนาคต ศึกษาแนวทางความเป็นไปได้ เพื่อเตรียมการให้พร้อมที่จะ จัดการศึกษาให้เหมาะสมต่อไป แม้ว่าการมองข้างหน้ามีข้อเสียคือ ความผิดพลาด เบี่ยงเบนจากสิ่งที่คาดคะเน แต่ถ้าไม่กล่ามองอนาคต เราจะไม่สามารถเตรียมการได้ ฉะนั้นจึงควรที่เราจะ ร่วมกันพิจารณาแนวทางในอนาคตเท่าที่สติปัญญาความรู้ของคนรุ่นเราจะพึงกระทำ

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นประโยชน์ของการศึกษาหาข้อมูลเชิงอนาคตอันเป็นนันทามติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษ เพื่อวิเคราะห์แนวคิด ทักษะทางใหม่หรือแนวโน้มที่ถูกต้องและเหมาะสมของการจัดการศึกษาพิเศษของไทยในทศวรรษหน้า อันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาและเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาพิเศษต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษารูปแบบและแนวโน้มในการจัดการศึกษาพิเศษของไทย ในทศวรรษหน้า ตามทรรศนะของผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษ

ความสำคัญของการวิจัย

ผลจากการวิจัยครั้งนี้

1. จะช่วยให้ทราบทรรศนะของผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษ ต่อสภาพการณ์จัดการศึกษาพิเศษของไทยที่ควรกระทำในทศวรรษหน้า
2. เป็นแนวโน้มในการจัดการศึกษาพิเศษของไทยในทศวรรษหน้า
3. เป็นข้อมูลพื้นฐานแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผนพัฒนารูปแบบและแนวโน้มการจัดการศึกษาพิเศษของไทยในทศวรรษหน้า

ขอบเขตของการวิจัย

1. การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะทรรศนะของผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเรื่องการจัดการศึกษาพิเศษในด้านที่ควรจะทำในทศวรรษหน้า ดังต่อไปนี้

- 1.1 นโยบายของรัฐในการจัดการศึกษาพิเศษในระดับประถมศึกษาของไทย
- 1.2 คุณลักษณะของเด็กพิเศษที่พึงประสงค์
- 1.3 ลักษณะของการจัดการศึกษาพิเศษในระดับประถมศึกษาของไทย
- 1.4 การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานของการจัดการศึกษาพิเศษของไทย
- 1.5 บทบาทของพ่อแม่/ผู้ปกครอง และชุมชนในการจัดการศึกษาพิเศษ

2. ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษ ที่จะสอบถามโดยใช้เทคนิคการวิจัย แบบเดลฟาย (Delphi Technique) ในทศวรรษหน้า คือในปีพุทธศักราช 2546 ซึ่งเป็นระยะเวลาที่สามารถมองภาพอนาคตได้ และข้อมูลที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์ ในการวางแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) และฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549)

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ความแตกต่างของระยะเวลาในการตอบแบบสอบถามแต่ละรอบ ไม่มีผลต่อความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
2. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกคนตอบแบบสอบถามทุก ๆ รอบ ด้วยความจริงใจ และมีอิสระอย่างเต็มที่
3. การแสดงความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเป็นความคิดเห็นส่วนบุคคลของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นตัวอย่างประชากรในการวิจัยเท่านั้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. รูปแบบ หมายถึง โครงสร้างของหน่วยงาน วิธีการจัดการและการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษ
2. ทรรศนะ หมายถึง ความเชื่อ ความคิดเห็น หรือการแสดงความคิดเห็นวิเคราะห์ที่สรุปรวบรวมให้อ่าน
3. ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษ หมายถึง ผู้มีประสบการณ์หรือมีตำแหน่งหน้าที่โดยตรงหรือเคยเกี่ยวข้อง กับการวางแผนพัฒนาการศึกษาพิเศษ หรือเป็นนักวิชาการที่ปฏิบัติงานด้านการวางแผนพัฒนาเกี่ยวกับเด็กพิเศษ หรือการศึกษาพิเศษในหน่วยงานต่าง ๆ หรือเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ การสอนการศึกษาพิเศษในสถานศึกษาระดับต่างๆ หรือสถาบันอุดมศึกษา ที่เปิดให้มีการเรียนการสอนด้านการศึกษาพิเศษของประเทศไทย หรือเป็นผู้บริหารที่ปฏิบัติงานโดยตรงเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ ซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพิเศษ โดยเลือกจาก

นักการศึกษาพิเศษจากทุกสาขา

4. แนวโน้ม (Trends) หมายถึง พัฒนาการหรือการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต โดยใช้ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงในอดีต และปัจจุบันเป็นตัวกำหนดการทำนายตามทฤษฎีของผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 ถึง ปี พ.ศ. 2546

5. การศึกษาพิเศษ (Special Education) หมายถึง การจัดการเรียนการสอนโดยวิธีพิเศษให้แก่เด็กพิเศษแต่ละคนตามอัตภาพโดยใช้หลักสูตร เนื้อหา เทคนิค วัสดุ เครื่องมือครูผู้สอน ตลอดจนการให้บริการ สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ และรวมถึงการวัดผลเป็นพิเศษที่แตกต่างไปจากเด็กปกติทั่ว ๆ ไป

6. เด็กพิเศษ (Children with Special Needs) หมายถึง เด็กที่มีความต้องการทางการศึกษาแตกต่างไปจากเด็กปกติ เด็กเหล่านี้แบ่งได้ 8 ประเภท ดังนี้

- 6.1 เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
- 6.2 เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
- 6.3 เด็กปัญญาเลิศ
- 6.4 เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา
- 6.5 เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
- 6.6 เด็กที่มีปัญหาทางภาษา
- 6.7 เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย
- 6.8 เด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากเด็กพิเศษ ไม่ว่าจะเป็นบกพร่องทางร่างกายและ/หรือจิตใจที่ผิดแปลกไปจากเด็กปกติทั่วไป แต่เด็กเหล่านี้ก็เป็นเยาวชนของชาติ ที่มีสิทธิเท่าเทียมกันในสังคม สังคมจึงควรจะให้ความสนใจ ให้โอกาสและช่วยเหลือเด็กพิเศษในเรื่องต่าง ๆ เพื่อเขาเหล่านั้นจะได้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมโดยไม่ต้องเป็นภาระต่อสังคมมากนัก

ฉะนั้น การจัดการศึกษาพิเศษ สำหรับเด็กพิเศษ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจะเป็นการให้โอกาสให้เขาได้สร้างพื้นฐานความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาตามอัตภาพเพื่อเขาจะได้ที่มีศักยภาพอยู่ในสังคมให้ได้อย่างปกติสุข

ดังนั้นการวิจัยเรื่องแนวโน้มการจัดการศึกษาพิเศษของไทยในทศวรรษหน้าเพื่อวิเคราะห์แนวคิด ศึกษารูปแบบและแนวโน้มอันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อวงการศึกษและเป็นแนวในการจัดการศึกษาพิเศษต่อไป ผู้วิจัยได้นำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

มโนทัศน์พื้นฐานเกี่ยวกับเด็กพิเศษ

1. ความหมายของความพิการและเด็กพิเศษ
2. ประเภทต่าง ๆ ของเด็กพิเศษ

การจัดการศึกษาพิเศษ

1. ความหมายของการศึกษาพิเศษ
2. สภาพความต้องการและปัญหาการจัดการพิเศษสำหรับเด็กพิเศษ
3. แนวคิดและปรัชญาในการจัดการศึกษาพิเศษ
4. วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาพิเศษ
5. ลักษณะการจัดการศึกษาพิเศษ

บุคลากรที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กพิเศษ

1. บุคลากรในโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กพิเศษ
2. การพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษ
3. บทบาทของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ในการส่งเสริมพัฒนาการ

การวิจัยขนาดและเทคนิคเฉพาะ

1. การวิจัยขนาด
2. เทคนิคเฉพาะ

มโนทัศน์พื้นฐานเกี่ยวกับเด็กพิเศษ

1. ความหมายของความพิการและเด็กพิเศษ

ความหมายของคำว่า "ความพิการ"

จรัส ทองปิยะภูมิ (2531 : 2) ได้กล่าวไว้ว่า ในปัจจุบันวงการการศึกษาพิเศษได้มีการใช้คำศัพท์ต่าง ๆ หลายคำ เพื่อกล่าวถึงกลุ่มบุคคลเดียวกัน ได้แก่คำว่า ความพิการ ความบกพร่อง การไร้ความสามารถ การขาดความสามารถ และการเสียเปรียบ ซึ่งมาจากคำต่าง ๆ ได้แก่ impairment, disability และ handicap

องค์การอนามัยโลก (สุภา มาลากุล ณ อยุธยา. 2524 : 93 ; ชนิษฐา เทวินทรภักดี. 2531:6-7; อ้างอิงมาจาก WHO. n.d.) ได้ให้นิยามของคำว่า impairment, disability และ handicap ไว้ดังนี้

ความพิการ (Impairment) หมายถึง การสูญเสียหรือมีความผิดปกติในด้านโครงสร้าง ด้านหน้าที่ของร่างกาย จิตใจ หรือ สรีรวิทยาจะเป็นชั่วคราวหรือถาวรก็ได้ หมายรวมถึงความพิการของอวัยวะ (Anomaly) ความสูญเสีย หรือขาดหายของอวัยวะ ตลอดจนกลไกของร่างกาย (Body Mechanism) และระบบการทำงานของจิตใจ (Mental Function System) เช่น

สายตาข้างใดข้างหนึ่งมัว พร่า หรือมองไม่เห็น แขนขาเป็นอัมพาต หูเกิดการสูญเสียการได้ยิน มีอาการทางจิต ทางประสาท เป็นต้น

การไร้ความสามารถ (Disability) เป็นผลที่เกิดจากความพิการ ทำให้เกิดข้อจำกัด หรือการสูญเสียความสามารถที่จะกระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ที่ถือว่าเป็นปกติวิสัยของมนุษย์ทั่วไป ที่ควรจะสามารถทำได้ เช่น เด็กที่ตามัวพร่าทำให้เรียนหนังสือไม่ได้ตามปกติ เป็นต้น

การเสียเปรียบ (Handicap) คือ การเสียเปรียบของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ที่เกิดจากความพิการ และ/หรือ การไร้ความสามารถทำให้บุคคลนั้น ไม่อาจแสดงบทบาท หรือการกระทำ ได้เหมาะสมสอดคล้องตามวัย เพศ สังคม และวัฒนธรรม

ความหมายของคำว่า "เด็กพิเศษ" ซึ่งผดุง อารยะวิญญู (2534 : 2) กล่าวว่า เป็นคำมาจากคำภาษาอังกฤษว่า "children with special needs" เป็นคำใหม่ในวงการ ศึกษาพิเศษ เนื่องจากคำที่เราใช้อยู่ในการศึกษาพิเศษ มาจากคำภาษาอังกฤษ จึงควรทราบ ความหมายของคำภาษาอังกฤษที่ใช้ในทางการศึกษาพิเศษด้วย คำภาษาอังกฤษที่จะกล่าวถึง ได้แก่ cripple, impairment, disability, handicap, exceptional children, children with special needs, special education.

1. **คนพิการ (Cripple)** หมายถึง คนที่ไม่สามารถเดินได้คล่องแคล่ว เหมือนคนปกติ ไปจนถึงเดินไม่ได้ ความพิการอาจเกิดจากการได้รับบาดเจ็บ หรือความอ่อนแอของอวัยวะในการ เคลื่อนไหว

2. **สภาพความบกพร่อง (Impairment)** สตีเวน (Stevens. 1962 :12) ได้ให้ความหมายว่า หมายถึง ความบกพร่องทางสติปัญญา เนื้อเยื่อ หรือระบบเส้นประสาทก็ได้ เช่น นิ้วมือนิ้ว แขนด้วน โรคหัวใจ เป็นต้น

3. **การไร้สมรรถภาพ (Disability)** หมายถึง ความบกพร่องในการทำงานของ อวัยวะ หากอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายบกพร่องไป อวัยวะส่วนนั้นไม่อาจทำงานได้ดีเหมือน อวัยวะปกติ เช่นคนที่มีนิ้วมือนิ้วทุกนิ้วไม่สามารถเขียนหนังสือได้ แต่ถ้ามีนิ้วมือนิ้ว 2 นิ้ว อาจเขียน หนังสือได้ แต่เขียนได้ด้วยความลำบาก ถ้านิ้วมือนิ้วเพียงนิ้วเดียว เขาสามารถเขียนหนังสือได้ดี เหมือนคนปกติ เขาสามารถใช้อวัยวะได้ดี เขาจึงไม่เป็น disability

4. ผู้มีความบกพร่อง (Handicap) หมายถึง ความบกพร่องของร่างกาย ส่งผลผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของเขา ทำให้เขาไม่สามารถปฏิบัติภารกิจได้ดีเท่ากับคนปกติ แต่หากมีการแก้ไขวิธะ ที่บกพร่องไปให้สามารถใช้งานได้ดีงเดิมแล้ว สภาพความบกพร่องอาจหมดไปบุคคลผู้นั้นจึงไม่ใช่ผู้มีความบกพร่องต่อไปอีก

5. เด็กนอกระดับ (Exceptional Children) หมายถึง เด็กที่มีสภาพร่างกายและสติปัญญาแตกต่างไปจากเด็กปกติ เด็กนอกระดับได้แก่ เด็กปัญญาเลิศ เด็กบกพร่องทางสติปัญญา เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เด็กที่มีความบกพร่องเกี่ยวกับระบบประสาท เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม เด็กที่มีปัญหาทางภาษา เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ และเด็กพิเศษซ้ำซ้อน

6. เด็กที่มีความต้องการพิเศษ (Children with Special Needs) หมายถึง เด็กที่มีความต้องการทางการศึกษาแตกต่างไปจากเด็กปกติ การให้การศึกษาสำหรับเด็กเหล่านี้จึงควรมีลักษณะแตกต่างไปจากเด็กปกติในด้านเนื้อหา วิธีการ และการประเมินผล เป็นเด็กกลุ่มเดียวกันกับในข้อ 5 และนดุง อารยะวิญญู (2534 : 1-3) ได้กล่าวไว้ว่า คำว่า "เด็กที่มีความต้องการพิเศษ" นี้ เป็นคำใหม่ในวงการศึกษานพิเศษ และได้รับความนิยมนอย่างกว้างขวางและเพิ่มขึ้นเป็นลำดับเพราะให้ความรู้สึกในทางบวก ดังนั้น เด็กพิเศษ หมายถึง เด็กที่ต้องการการการศึกษานพิเศษและบริการที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยให้เด็กได้มีความสามารถเท่าเทียมกับศักยภาพที่เขา มีอยู่ อัลลาแฮลและคอฟแมน (Hallahan and Kauffman, 1978 : 4) กล่าวว่า เนื่องจากเด็กเหล่านี้แตกต่างจากเด็กปกติอื่น ๆ อย่างชัดเจนในด้านใดด้านหนึ่งหรือหลาย ๆ ด้าน อาทิ ด้านสติปัญญา ด้านความสามารถในการเรียน ด้านร่างกาย ด้านการพูด ด้านการมองเห็น หรือด้านอารมณ์

จากนิยามข้างต้น อาร์โนลด์ (จรัล ทองปิยะภูมิ, 2531 : 39 ; อ้างอิงมาจาก Arnold, 1989 : 4 - 5) ได้ยกตัวอย่างประกอบเพื่อให้เข้าใจได้ชัดเจนขึ้น ดังนี้

1. ตัวอย่างของความพิการ ได้แก่ ส่วนของร่างกายขาดหายไปหรือบกพร่อง อัมพาต ภายหลังเป็นโปลิโอ โรคเบาหวาน สายตาสั้น ปัญญาอ่อน แก้วหูทะลุ ใบหน้าผิดรูป

2. การไร้ความสามารถที่เป็นผลจากการเสียเปรียบ ได้แก่ ความยากลำบากในการเดิน การมองเห็น การพูด การได้ยิน การนับ การยกของ และการมีความสนใจในความสัมพันธ์ติดต่อกับสิ่งที่อยู่รอบคน

3. การไร้ความสามารถอาจกลายเป็นความเสียเปรียบ เป็นอุปสรรคกับการกระทำที่สังคมคาดหวังไว้ว่าควรทำได้ ในช่วงเวลาจำเพาะในชีวิตของคนนั้น ตัวอย่าง เช่น เด็กที่ไร้ความสามารถ อาจกลายเป็นเสียเปรียบในการดูแลตัวเอง การเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น ๆ และกับผู้ใหญ่ การเรียนรู้ใน และนอกโรงเรียนหรือการเป็นสมาชิกของสังคมที่ท่ามาหาหินได้คล่อง เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจเมื่อเขาโตขึ้น . . .

อาร์โนลด์ (จรัล ทองปิยะภูมิ. 2531 : 41; อ้างอิงมาจาก Arnold. 1989 :15) ได้อธิบาย ว่าสังคมและวัฒนธรรมแต่ละแห่งเป็นผู้กำหนดว่าเด็กคนนั้น ๆ เป็นเด็กปกติหรือไม่ ความพิการอาจจะเป็น หรืออาจจะไม่เป็นสาเหตุของการไร้ความสามารถก็ได้ และในทำนองเดียวกันการไร้ความสามารถก็อาจจะเป็นหรืออาจจะไม่เป็นสาเหตุของการเสียเปรียบก็ได้ การเสียเปรียบเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพการณ์ต่าง ๆ เช่น เด็กหูหนวกจะเสียเปรียบเมื่อคูโทรศัพท์ เพราะเขาไม่อาจได้ยินเสียงที่กำลังเกิดขึ้น แต่จะไม่เสียเปรียบเมื่อเขาอ่านหนังสือ ดังนั้นสภาพการเสียเปรียบจึงเป็นสิ่งที่สามารถจัดการแก้ไขได้ เด็กที่มีสภาพการเสียเปรียบนั้นมักเนื่องมาจากเจตคติของคนที่อยู่รอบตัวเขามากกว่าจากสภาพการไร้ความสามารถของตัวเขาเองโดยตรง

อาร์โนลด์ ได้ยกตัวอย่างต่อไปนี้เพื่อช่วยให้เข้าใจได้ชัดเจนขึ้น

ตัวอย่าง : เด็กชายอายุ 6 ขวบ คนหนึ่ง เคยเป็นโปลิโอ ซึ่งทำให้ขาซ้ายและขาหัดสั้น

ความพิการ : ขาหัดสั้นและลีบ

การไร้ความสามารถ : ความลำบากในการเดิน

การเสียเปรียบ : ไม่สามารถไปโรงเรียน ไม่สามารถช่วยหิ้วน้ำ ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกับเด็กอื่น ๆ ในวัยเดียวกัน

ประเภทของความพิการ

สันติย์ สุกขิสารณกิจ (2531 : 69-70) กล่าวว่า องค์การอนามัยโลก ได้จัดแบ่งความพิการตามลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. แบ่งตามความพิการ (Classification of Impairment)

1.1 พิการทางสติปัญญาหรือความทรงจำ เช่น ปัญญาอ่อน เสียความทรงจำ ลืมเหตุการณ์ที่ผ่านมาและปัจจุบัน

1.2 พิการทางจิตอื่น ๆ เช่น บกพร่องทางสติสัมปชัญญะ ห่อนความสำนึก บกพร่อง ทางความสนใจหรือความเข้าใจ นอนไม่หลับ

1.3 พิการทางภาษาหรือการสื่อความหมาย เช่น พูดไม่ได้ ไม่สามารถแสดง ความเข้าใจและแสดงการติดต่อกับคนอื่นได้

1.4 พิการทางการได้ยิน เช่น หูตึง ได้ยินไม่ชัดเจนทั้งสองข้าง ได้ยินข้างหนึ่ง และหนวกอีกข้างหนึ่ง

1.5 พิการทางการมองเห็น เช่น เห็นไม่ชัดเจนทั้งสองข้าง บอดข้างหนึ่ง เห็นเลือนลางข้างหนึ่ง บอดสองข้าง

1.6 พิการทางอวัยวะภายใน เช่น บกพร่องทางระบบหัวใจและการไหลเวียน ของโลหิต บกพร่องทางระบบการย่อยอาหาร การขับถ่าย

1.7 พิการทางโครงกระดูก เช่น กระโหลกศีรษะ หัก ลำตัว แขนขา ไม่เป็นปกติ

1.8 พิการทางประสาทสัมผัส เช่น เสียความรู้สึกร้อน หนาว ความรู้สึกกลืนน้อยกว่า ปกติ สูญเสียความรู้สึกสัมผัสหรือเจ็บ

2. แบ่งตามการไร้ความสามารถ (Classification of Disability) ได้แก่

2.1 ไร้ความสามารถทางอุปนิสัย (Behaviour Disability) เช่น ไม่สามารถ บอกเวลา สถานที่ ไม่สามารถปกป้องคุ้มครองตนเอง เสียความสัมพันธ์กับครอบครัว

2.2 ไร้ความสามารถทางการสื่อความหมาย (Communication Disability) เช่น พูดได้ แต่ไม่เข้าใจ พูดไม่รู้เรื่อง พูดไม่ได้ เขียนหนังสือไม่ได้ อ่านไม่ได้

2.3 ไร้ความสามารถทางการดูแลตนเอง (Personal Care Disability) เช่น ไม่สามารถทำกิจวัตรประจำวัน เช่น อาบน้ำ เข้าส้วม แต่งตัว กินอาหารได้เอง

2.4 ไร้ความสามารถทางการเคลื่อนไหว (Locomotor Disability) เช่น เดิน วิ่ง ขึ้นลงบันไดไม่ได้ตามปกติ

2.5 ไร้ความสามารถทางความคล่องแคล่วของอวัยวะ (Dexterity Disability) เช่น ไร้ความสามารถในการทำกิจวัตรประจำวัน ไม่สามารถใช้นิ้วมือกำของ ถือของ หรือไม่สามารถบังคับการใช้เท้า บังคับร่างกาย

2.6 ไร้ความสามารถทางสิ่งแวดล้อม (Environmental Disability) เช่น ไม่สามารถทนต่อการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิดินฟ้าอากาศ เสียงหรือบรรยากาศในการทำงาน

2.7 ไร้ความสามารถในบางสถานการณ์ (Situational Disability) เช่น ช่วยตนเองไม่ได้ ต้องพึ่งผู้อื่น ไม่เป็นอิสระ พึ่งตนเองไม่ได้

3. แบ่งตามการเสียเปรียบ (Classification of Handicap) ได้แก่

3.1 เสียเปรียบทางความสำนึก (Orientation Handicap) เช่น ไร้ความสามารถต่อสิ่งแวดล้อม ไม่สามารถเกี่ยวข้องกับผู้อื่น

3.2 เสียเปรียบทางกาย (Physical Independence Handicap) โดยแบ่งตามความรุนแรงของความพิการ คือต้องพึ่งผู้อื่นทุกอย่าง ช่วยตนเองได้บ้าง แต่ส่วนใหญ่ยังไม่เป็นอิสระ มีสภาพพึ่งตนเองได้ แต่ออกนอกบ้านยังไม่เป็นอิสระพึ่งตนเองได้เป็นครั้งคราวในช่วงเวลาสั้น ช่วยตนเองในการทำกิจวัตรประจำวันได้บ้างในการแต่งตัว กินอาหาร เข้าส้วม แต่ยังไม่เป็นอิสระทั้งหมด และช่วยตนเองได้ในการทำกิจวัตรประจำวันทุกอย่าง

3.3 เสียเปรียบทางการเคลื่อนไหว (Mobility Handicap) แบ่งตามความรุนแรงของความพิการคือ เคลื่อนไหวข้อในการบริหารกล้ามเนื้อเกือบไม่ได้ เคลื่อนไหวได้เองบ้างแต่ข้อยังติดเป็นส่วนใหญ่ และเคลื่อนไหวได้เองเป็นส่วนใหญ่โดยให้ผู้อื่นช่วยเป็นบางส่วน

3.4 เสียเปรียบทางด้านกิจกรรม (Occupation Handicap) แบ่งตามความรุนแรงของความพิการ ได้แก่ พึ่งตนเองในการทำกิจกรรมได้น้อยมาก เป็นอิสระในกิจกรรมต่าง ๆ

แต่ยังมีขอบเขตที่พึ่งตนเองไม่ได้ ทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองในบางเวลาเป็นอิสระในการทำกิจกรรมได้ 1-2 ชนิด แต่ยังต้องพึ่งคนอื่นอยู่ในกิจกรรมอื่น ๆ

3.5 เสี่ยงเปรียบทางด้านสังคม (Social Integration Handicap) เช่น ไม่สามารถเข้าสังคมทั่วไปได้ ไม่สามารถร่วมกิจกรรมกับเพื่อนญาติพี่น้องได้ อารมณ์จิตใจยังอยู่ในสภาพไม่พร้อมที่จะเข้าสังคมเพราะอายหรือน้อยใจ

3.6 เสี่ยงเปรียบทางสภาพเศรษฐกิจ (Economic Self-Sufficiency Handicap) ได้แก่ ไม่มีรายได้ มีรายได้เล็กน้อย แต่ไม่พอเพียงกับค่าใช้จ่ายในบ้านและการรักษาพยาบาลมีรายได้บ้างสำหรับค่าใช้จ่ายในบ้าน แต่ไม่พอเพียงกับการรักษาพยาบาล

ธนิตฐา เทวินทรภักดี (2531 : 8) ได้กล่าวไว้ว่า คณะกรรมการร่วมขององค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติหรือยูนิเซฟ (UNICEF) กับองค์การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการระหว่างประเทศ ได้กำหนดประเภทของความพิการเกี่ยวกับเด็กไว้ ดังนี้

1. ตาบอด
2. มองเห็นได้บางส่วน เลือนราง หรือบางส่วน
3. มีความบกพร่องทางการได้ยิน
4. ปัญญาอ่อน
5. พิกัดเกี่ยวกับการเคลื่อนไหว ซึ่งเกิดจากความพิการทางสมอง ความพิการทาง

แขน ขา ลำตัว

6. มีความบกพร่องทางการพูดหรือการใช้ภาษา
7. มีปัญหาการเรียนรู้เฉพาะด้าน (Learning Disability)
8. มีปัญหาทางพฤติกรรมต่าง ๆ
9. เรียนหนังสือได้ช้า
10. มีปัญหาความพิการซ้ำซ้อน

อย่างไรก็ตาม ความพิการในเด็กและผู้ใหญ่ที่รู้จักและพบเห็นโดยทั่วไปนั้น ในวงการแพทย์ ซึ่งนิยาม เทวินทรภักดี (2531 : 8) ได้แบ่งประเภทของความพิการไว้อย่างกว้าง ๆ ดังนี้

1. ความพิการทาง แขน ขา ลำตัว
2. ความพิการทางหู
3. ความพิการทางตา
4. ความพิการทางสติปัญญา
5. ความพิการทางอารมณ์และจิตใจ

ส่วนในประเทศไทยนั้น กองการศึกษาพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการ (2531 : 1) ได้กำหนด ประเภทเด็กพิเศษที่ได้ดำเนินการให้บริการทางการศึกษา ดังนี้

1. เด็กพิการประเภทตาบอด
2. เด็กพิการประเภทหูหนวก
3. เด็กพิการประเภทปัญญาอ่อน
4. เด็กพิการทางร่างกายรวมทั้งเด็กเจ็บป่วยเรื้อรังในโรงพยาบาล
5. เด็กขาดโอกาสที่จะเข้าเรียนในโรงเรียนปกติ ได้แก่ เด็กชาวป่า ชาวเขา

ชาวเรือ ชาวเกาะ เด็กที่อยู่ในท้องถิ่นทุรกันดารหรือมีปัญหาทางสภาพภูมิศาสตร์ เด็กยากจนที่ไม่สามารถเข้าเรียนในโรงเรียนปกติ เด็กกำพร้าบิดา มารดา ขาดผู้อุปการะ บุตรหลานของผู้ที่มีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ เด็กที่มีปัญหาทางสังคมหรือเด็กที่ขาดโอกาสทางการศึกษาในลักษณะอื่น ๆ

อย่างไรก็ตาม ในความเป็นจริงแล้ว กองการศึกษาพิเศษได้ให้บริการแก่เด็กหูตึงด้วย โดยให้รวมอยู่ในความพิการประเภทหูหนวก แต่เด็กที่มีปัญหาทางด้านสังคมนั้น ยังไม่ได้มีการจัดบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของเด็กประเภทนี้อีกอย่างเฉพาะเจาะจงนัก

ส่วนเด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์และพฤติกรรมซึ่งเื่องมาจากโรคจิต โรคประสาทนั้น มีบริการทางการศึกษาควบคู่กับบริการทางการแพทย์ โดยจัดให้ที่โรงพยาบาลสุวประสาธไวทยโอบถัมภ์ แต่ไม่ได้มีการจัดประเภทแยกออกมาเป็นอีกประเภทหนึ่ง

คณะกรรมการโครงการการศึกษาพิเศษ โครงการพัฒนาศึกษาอาเขียน (ศูนย์พัฒนาศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย. 2529 : 4-9) ได้จัดประเภทเด็กพิการที่จะให้บริการเรียนร่วมไว้ในหนังสือ "คู่มือการจัดการเรียนร่วม" ดังนี้

1. เด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น
2. เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
3. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
4. เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย
5. เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ (เฉพาะทาง)

อย่างไรก็ตาม เพื่อความสะดวกในการจัดลำดับข้อมูล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดเรียงเรียงข้อมูลพื้นฐาน ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงจัดประเภทความพิการเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ให้สอดคล้องกับวรรณคดีที่ศึกษาและลักษณะการจัดการศึกษาพิเศษในประเทศไทยดังนี้ คือ

1. เด็กบกพร่องทางสติปัญญา
2. เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
3. เด็กปัญญาเลิศ
4. เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา
5. เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
6. เด็กที่มีปัญหาทางภาษา
7. เด็กที่มีความบกพร่องทางกาย
8. เด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์

สาเหตุและลักษณะของความพิการ

จากการศึกษาของคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญองค์การอนามัยโลก สนธิฐาน เทวินทรภักดี (2531 : 7-8) ได้จำแนกสาเหตุและลักษณะของความพิการในทางการแพทย์ไว้ดังนี้

1. ความพิการแต่กำเนิด

จากสาเหตุกรรมพันธุ์ เช่น สมอลเจริญช้า ปัญญาอ่อน ประสาทหูพิการ ตาบอด จากสาเหตุที่ไม่ใช่กรรมพันธุ์ เช่น การกินยาแก้อักเสบในระหว่างตั้งครรภ์ ทำให้เด็กที่เกิดมาแขนขาด้วน การติดเชื้อหัดเยอรมันระหว่างอยู่ในครรภ์มารดา ทำให้เด็กปัญญาอ่อนนอกจากนี้ยังมีสาเหตุที่เกิดจากความผิดปกติต่าง ๆ ในระหว่างคลอดด้วย

2. โรคติดต่อ ทำให้เกิดความพิการได้หลายทาง เช่น ไขสันหลังอักเสบ ทำให้กล้ามเนื้อลีบ หรือที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่าโปลิโอ

3. โรคที่ไม่ติดต่อ ได้แก่โรคระบบการเคลื่อนไหว เช่น ปวดหลัง ปวดข้อ ความพิการจากกระดูกกล้ามเนื้ออัมพาต โรคหัวใจ โรคปอด เบาหวาน ตาฟาง หูตึงหูหนวก เป็นใบ้ ตาบอด และโรคอื่น ๆ เช่น โรคมะเร็ง โรคลมชัก

4. โรคจิตชนิดต่าง ๆ เช่น โรคประสาทซึมเศร้า โรคประสาทชนิดย้ำคิดย้ำทำ

5. โรคพิษสุราเรื้อรังและการคิดสารเสพติดต่าง ๆ

6. ภัยอันตรายต่าง ๆ และการบาดเจ็บ ภัยอันตรายส่วนใหญ่เกิดจากการได้รับอุบัติเหตุต่าง ๆ ทั้งจากการสัญจรทางบก น้ำ หรืออากาศ และอุบัติเหตุจากการทำงานในบ้าน โรงเรียน และการต่อสู้จากภัยสงคราม การต่อสู้กันเอง การทะเลาะวิวาท และการก่อการร้าย

7. ภาวะทุพโภชนาการ การขาดสารอาหารเป็นอันตรายที่ก่อให้เกิดความพิการ เช่น ตาบอด สมอลพิการตั้งแต่อยู่ในครรภ์ ในเด็กแรกเกิดและในระยะที่เด็กกำลังเจริญเติบโต

8. สาเหตุอื่น ๆ เช่น

8.1 สิ่งแวดล้อม เช่น การได้รับพิษไอปรอทเรื้อรังทำให้ปัญญาอ่อน การได้ยินเสียง อีกทั้งเป็นประจำ ทำให้ประสาทหูเสื่อม

8.2 คดีอาชญากรรม เช่น ถูกยิงตรงไขกระดูกสันหลังทำให้เป็นอัมพาต

8.3 จากการรักษาพยาบาลที่ไม่ถูกต้อง เช่น กินยาผิด ฉีดยาผิด

จากสาเหตุที่กล่าวมาทั้ง 8 ข้อ ทำให้เกิดความพิการต่อระบบต่าง ๆ ของร่างกาย คือ ระบบการเคลื่อนไหวและแขนขา ซึ่งประกอบด้วยความพิการทางกระดูกข้อ และประสาทที่บังคับการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อ รวมทั้งการสูญเสียอวัยวะแขนและขาด้วย

ระบบรับรู้สัมผัส โดยเฉพาะการเห็นและการได้ยิน เช่น ตาบอดทั้ง 2 ข้าง หูหนวก ระบบสมองและประสาท เช่น เป็นโรคจิต โรคสมองพิการ โรคพิษสุราเรื้อรังและโรคจิตยาซึ่งมีผลต่อสมองและประสาทด้วยเช่นกัน

ความพิการอื่น ๆ เช่น ปากแหว่ง และพิการซ้ำซ้อนต่าง ๆ อาทิ แขนขาพิการ และมีปัญญาอ่อนร่วม ตาบอดร่วมกับปัญญาอ่อน

2. ประเภทต่าง ๆ ของเด็กพิเศษ

เด็กพิเศษซึ่งเป็นเด็กที่แตกต่างจากเด็กทั่ว ๆ ไป ดังกล่าวมาแล้ว ในการที่จะกำหนดว่าเด็กคนใดเป็นเด็กพิเศษ จำเป็นจะต้องมีเกณฑ์ในการกำหนดประเภทของความพิเศษตามความเหมาะสม

เกณฑ์ในการกำหนดเด็กพิเศษ

เกณฑ์ที่ใช้กำหนดความพิเศษ

1. กำหนดโดยอาศัยลักษณะทางอารมณ์และสังคมพิจารณาจาก

ความเบี่ยงเบนของบุคลิกภาพ คือพวกที่ไม่สามารถปรับตัวได้ มีอาการของโรคประสาท โรคจิต

ความเบี่ยงเบนของพฤติกรรม คือพวกที่มีพฤติกรรมผิดแปลกไปจากคนปกติในสังคม เช่น อันธพาลวัยรุ่น อาชญากร เป็นต้น

2. กำหนดโดยลักษณะทางร่างกาย พิจารณาจาก

ความเบี่ยงเบนของการรับสัมผัส เช่น ความผิดปกติทางการได้ยิน ความผิดปกติของการมองเห็น ความผิดปกติของการรับรู้ทางผิวหนัง เป็นต้น

ความเบี่ยงเบนทางกลไก เช่น มีปัญหาในการพูด แขนขาเคลื่อนไหวไม่ได้ ลมบ้าหมู เป็นต้น (ฐีชีพ, อ่อนโคกสูง, 2527 : 7-8)

3. กำหนดโดยอาศัยหัวข้อปัญหา โดยพิจารณาจากความเป็ยงเบนของหัวข้อปัญหา เช่น ปัญหาเลิศ ปัญหาอ่อน เป็นต้น

จากเกณฑ์ในการกำหนดเด็กพิเศษดังกล่าว ข้างต้นนี้ จึงจัดเด็กพิเศษได้เป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. เด็กบกพร่องทางสติปัญญา
2. เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
3. เด็กปัญหาเลิศ
4. เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา
5. เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
6. เด็กที่มีปัญหาทางภาษา
7. เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย
8. เด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์

เด็กบกพร่องทางสติปัญญา

ความหมายของเด็กบกพร่องทางสติปัญญา

สมาคมอเมริกันว่าด้วยความผิดปกติทางสติปัญญา ให้นิยามของเด็กบกพร่องทางสติปัญญาว่า เด็กบกพร่องทางสติปัญญา หมายถึง เด็กที่มีความเฉลียวฉลาดต่ำกว่าเด็กปกติทั่วไป ซึ่งส่งผลให้เด็กเหล่านี้มีปัญหาในการปรับตัว ทำให้เด็กไม่สามารถปรับตัวได้เหมือนเด็กปกติ พฤติกรรมดังกล่าวจะแสดงให้เห็นได้ตั้งแต่ในวัยเด็ก (ประทุม ลาดับวงศ์. 2533 : 3)

องค์การอนามัยโลกให้นิยามของเด็กบกพร่องทางสติปัญญาว่า หมายถึงภาวะที่พัฒนาการของเด็กหยุดชะงัก หรือบกพร่อง ไม่สมบูรณ์ โดยมีลักษณะสำคัญ คือระดับปัญญาดูต่ำกว่าปกติ (จรัล ทองปิยะภูมิ. 2531 : 32)

อาจกล่าวสรุปได้ว่า เด็กบกพร่องทางสติปัญญา/ บุคคลที่บกพร่องทางสติปัญญา หมายถึง บุคคลที่มีพัฒนาการช้ากว่าคนปกติทั่วไป เมื่อวัดระดับเชาว์ปัญญา โดยใช้แบบทดสอบมาตรฐานแล้วปรากฏว่า มีระดับเชาว์ปัญญาลดต่ำกว่าบุคคลปกติทั่วไป เมื่อสังเกตจากพฤติกรรมจะพบว่า บุคคลประเภทนี้มีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากบุคคลปกติทั่วไปในวัยเดียวกัน

ระดับเชาว์ปัญญาของเด็กบกพร่องทางสติปัญญา

สมาคมอเมริกันว่าด้วยความผิดปกติทางสติปัญญา (THE AMERICAN ASSOCIATION ON MENTAL DEFICIENCY) ใช้ชื่อย่อว่า AAMD คู่มือทางสถิติและการวินิจฉัยเด็กบกพร่องทางสติปัญญา (THE DIAGNOSTIC AND STATISTICAL MANUAL OF MENTAL DISORDER) ใช้ชื่อย่อว่า DSM-III และองค์การอนามัยโลก (WORLD HEALTH ORGANIZATION) ต่างเห็นพ้องต้องกันในการจัดระดับทางเชาว์ปัญญาออกเป็น 4 ระดับ ดังตารางข้างล่าง เป็นที่น่าสังเกตว่าหน่วยงานแรกจัดระดับเชาว์ปัญญาแตกต่างไปจากหน่วยงานที่ 2 และ 3 เล็กน้อย

ตาราง 1 แสดงระดับของเด็กบกพร่องทางสติปัญญาจัดโดยองค์การ 3 แห่ง

ระดับ ปัญญาล่อน	หน่วยงาน		
	AAMD (1983) เชาว์ปัญญา	DAM-III (1980) เชาว์ปัญญา	WHO (1980) เชาว์ปัญญา
ขั้นเล็กน้อย	50-55 ถึง 70	50 - 70	50 - 70
ขั้นปานกลาง	35-40 ถึง 50-55	35 - 49	35 - 49
ขั้นรุนแรง	20-25 ถึง 35-40	20 - 34	20 - 34
ขั้นรุนแรงมาก	ต่ำกว่า 20-25	ต่ำกว่า 20	ต่ำกว่า 20

เด็กบกพร่องทางสติปัญญาในแต่ละระดับมีความสามารถแตกต่างกัน ความสามารถนั้นนักจิตวิทยาเรียกว่า "พฤติกรรมการปรับตัว" (Adaptive Behavior)

เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

ความหมายของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

เรโนลด์และบริช (Reynolds and Birch. 1977 : 76) ได้ให้นิยามไว้ว่า "เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องเกี่ยวกับกระบวนการทางจิตวิทยา ความบกพร่องนี้เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาของเด็กทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน เด็กมีปัญหาด้านการฟัง การคิด การพูดคุยกับผู้อื่น การสะกดคำหรือการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ รวมไปถึงเด็กที่มีความบกพร่องทางการรับรู้การได้รับบาดเจ็บทางสมอง"

คณะกรรมการร่วมแห่งชาติว่าด้วยเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ของสหรัฐอเมริกาได้ให้นิยามเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ในปี 1981 ว่า

"เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ หมายถึง เด็กกลุ่มหนึ่งที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน เด็กเหล่านี้มีปัญหาลักษณะคล้ายคลึงกันคือ มีปัญหาในการเรียนภาษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และการให้เหตุผลหรือการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ความบกพร่องนี้เข้าใจว่าเกิดจากความผิดปกติของเส้นประสาทส่วนกลาง ความบกพร่องนี้มิได้เกิดจากความผิดปกติทางร่างกาย สติปัญญา ได้ยิน สติปัญญา หรือสภาพแวดล้อม"

ชูชีพ อ่อนโกลสง (2527 : 64) ได้ให้คำนิยามเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้เอื้อประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา จึงให้คำจำกัดความเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ดังนี้ เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ (Learning Disability) หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องในกระบวนการทางจิตวิทยา

ลักษณะของเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้

เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ มีปัญหาด้านต่อไปนี้

1. การเรียน เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ มักมีปัญหาด้าน การอ่าน การเขียน และคณิตศาสตร์ ปัญหาในทางภาษา จะกล่าวถึงในหัวข้อถัดไป สำหรับปัญหาในวิชาคณิตศาสตร์นั้นเด็กอาจมีปัญหาเกี่ยวกับสิ่งต่อไปนี้

- 1.1 ขนาด เด็กไม่สามารถแยกความแตกต่างของขนาดและรูปร่างได้
- 1.2 การนับ เด็กอาจนับเลขไม่ได้
- 1.3 การใช้เครื่องหมายเช่น การบวก การลบ คูณ และหาร
- 1.4 การคำนวณ คำนวณผิด แม้ว่าเด็กจะใช้เครื่องหมายถูกต้องก็ตาม
- 1.5 ด้านอื่น ๆ เด็กมีปัญหาในการเรียนคณิตศาสตร์โดยทั่วไป

2. ภาษา เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ส่วนมากมีปัญหาในด้านการพูด การใช้ภาษา อาจแบ่งออกได้ดังนี้

3. การอ่าน เด็กอาจอ่านข้ามบรรทัด จับหนังสือเข้ามาแทบปิดหน้า สิ้นสรีระขณะอ่านหนังสือ ใช้เสียงสูงขณะออกเสียง กัดริมฝีปากขณะอ่านหนังสือ อ่านหนังสือไม่ออกไม่ยอมอ่านตามที่ครูสั่ง อาจร้องไห้

4. การจำคำ อ่านข้ามคำ ใช้คำอื่นแทนคำที่อ่าน อ่านสลับกัน อ่านออกเสียงผิด อ่านค้าง่าย ๆ ไม่ได้ อ่านช้า อ่านไม่ออก

5. ความเข้าใจ จำเรื่องที่อ่านไม่ได้ ไม่เข้าใจเรื่องที่อ่าน จำขั้นตอนของเรื่องที่อ่านไม่ได้ จำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเรื่องที่อ่านไม่ได้ จับใจความสำคัญไม่ได้

6. ลักษณะอื่น ๆ เช่น อ่านทีละคำ ทีละพยางค์ อ่านด้วยเสียงที่สูง มีปัญหาในการอ่านคำที่มีตั้งแต่ 2 พยางค์ขึ้นไป โดยเด็กมักอ่านทีละพยางค์จึงไม่สามารถนำพยางค์มารวมกันเป็นคำได้ ไม่เข้าใจความหมาย รวมไปถึงการไม่เว้นวรรคในขณะที่อ่านหรือเว้นวรรคผิด เป็นต้น

(ผดุง อารยะวิทยุ.2534 : 117-118)

เด็กปัญญาเลิศ

ความหมายของเด็กปัญญาเลิศ

คำที่ใช้เรียกเด็กฉลาดอาจมีหลายคำ เช่นคำว่า เด็กอัจฉริยะ เด็กปรีชาญาณ เด็กเก่งและ คำล่าสุดที่นำมาใช้ในวงการศึกษาคือเด็กปัญญาเลิศ

คำภาษาอังกฤษที่ใช้ในวงการนี้มีหลายคำเช่นกัน เช่น

gifted หมายถึง ผู้ที่มีความเฉลียวฉลาดหรือผู้มีปัญญาเลิศ

talented หมายถึง ผู้ที่มีความสามารถพิเศษเฉพาะทาง เช่น ด้านดนตรี ศิลปะ กีฬา

เป็นต้น

genius หมายถึง ผู้ที่มีระดับสติปัญญาสูง มีผลงานการประดิษฐ์คิดค้นทางวิทยาศาสตร์

มากมาย

เด็กปัญญาเลิศและเด็กที่มีความชำนาญพิเศษเฉพาะทาง หมายถึง เด็กที่อยู่ในกลุ่มร้อยละ 10 ของผู้มีคะแนนสูงสุดที่ได้จากการทดสอบเข้าวัดปัญญา (โดยใช้ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2 เป็นเกณฑ์ในการตัดสิน) จากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการสังเกตพฤติกรรม เด็กเหล่านี้เป็นเด็กเรียนเก่งมีความคิดสร้างสรรค์สูง มีความสามารถในด้านภาษา มีความเป็นผู้นำ มีความสามารถในการตัดสินใจมีความสามารถด้านศิลปะ ดนตรีและการกีฬา เด็กอาจมีความสามารถเพียงด้านเดียวที่กล่าวมาแล้ว หรืออาจมีความสามารถหลาย ๆ ด้านรวมกันก็ได้ เด็กเหล่านี้ควรได้รับการศึกษาในลักษณะและวิธีการที่แตกต่างไปจากเด็กปกติ เพื่อให้เขาได้รับโอกาสที่จะพัฒนาขีดความสามารถให้ถึงขีดสูงสุด (ผดุง อารยะวิญญู.2534 : 19)

นิยามเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ได้รับความสะดวกในการจัดการศึกษา คือ กำหนดนิยามที่สามารถนำมาปฏิบัติได้ ต่อไปนี้เป็นนิยามของเด็กปัญญาเลิศเชิงปฏิบัติการ ซึ่งกล่าวไว้ในหนังสือการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษของ ผดุง อารยะวิญญู (2534 : 19) ว่า

เด็กปัญญาเลิศ หมายถึง เด็กที่มีความสามารถทางสมองสูงกว่าเด็กทั่วไปเป็นเด็กที่มีระดับสติปัญญาที่วัดได้จากแบบทดสอบมาตรฐาน มีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงกว่าค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2 ขึ้นไป

ลักษณะของเด็กปัญญาเลิศ

เด็กปัญญาเลิศ เป็นเด็กที่มีเชาวน์ปัญญาสูง มีความเฉลียวฉลาดกว่าเด็กทั่วไป ความฉลาดได้สื่อนวามาตั้งแต่ในวัยเด็กเล็ก เด็กอาจจะเดินได้ วิ่งได้ ตั้งแต่อายุยังน้อยมีพัฒนาการล้ำหน้าเด็กอื่นในวัยเดียวกัน เด็กเรียนรู้ได้รวดเร็ว หากมีการทดสอบทางด้านเชาวน์ปัญญาหรือความถนัด เด็กเหล่านี้จะได้คะแนนสูงกว่าเด็กทั่วไป

เด็กปัญญาเลิศมักจะเก่งในด้านต่อไปนี้

1. ด้านภาษา

1.1 พูดเก่ง

1.2 ใช้ศัพท์สูง

1.3 อ่านหนังสือได้ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือที่ใช้เรียนในระดับชั้นของตนหรือหนังสือที่ใช้เรียนในชั้นที่สูงกว่า

1.4 มีทักษะในการสื่อความหมายอย่างยอดเยี่ยม

1.5 มีความคิดสร้างสรรค์ในการใช้ภาษา

ความต้องการของเด็กด้านภาษา เด็กต้องการโอกาสในการใช้ภาษา เช่น การอภิปรายปัญหาเกี่ยวกับเด็กที่มีความเฉลียวฉลาดเช่นเดียวกับเขา ต้องการอ่านหนังสือหลายชนิด หลายประเภทในหลาย ๆ สาขาวิชา ต้องการฝึกทักษะในการเขียน ต้องการฝึกทักษะในการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นของตน ต้องการฝึกทักษะในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม

2. ด้านความคิดรวบยอด

2.1 มองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผล

2.2 เป็นคนช่างสังเกต

2.3 มีความจำเป็นเยี่ยม

2.4 เข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม เช่น สามารถใช้สิ่งที่เป็นสัญลักษณ์ได้เป็นอย่างดี

ความต้องการของเด็กด้านความคิดรวบยอด เด็กต้องการการสอนให้รู้จักคิดในแบบกว้าง คิดได้หลายแบบหลายทิศทาง ต้องการคำถามแบบปลายเปิด ไม่ต้องการการฝึกโดยวิธีท่องจำมากนัก ต้องการการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง

3. ด้านสังคม

- 3.1 เป็นกันเองกับทุกคน
- 3.2 ชอบคบค้าสมาคมกับคนอื่น
- 3.3 แสดงออกซึ่งความเป็นผู้นำ
- 3.4 เป็นคนใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- 3.5 มีอารมณ์ขันอย่างมีเหตุผลและเหมาะสม

ความต้องการของเด็กด้านสังคม เด็กต้องการโอกาสในการแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิด ต้องการโต้ตอบกับผู้อื่นในการอภิปรายกลุ่ม ต้องการถกเถียงกับคนที่มาจากหลายอาชีพ ต้องการการฝึกอบรมเพื่อให้เข้าใจผู้อื่น

4. ด้านบุคลิกภาพ

- 4.1 มีพลังกำลังมากมายด้านร่างกาย
- 4.2 พลังสมองและความคิด
- 4.3 มีแรงจูงใจสูงและเป็นแรงจูงใจที่เกิดขึ้นมาเอง
- 4.4 มีจุดมุ่งหมายในการทำงานและในชีวิต
- 4.5 มีช่วงความสนใจยาว

ความต้องการของเด็กด้านบุคลิกภาพ เด็กต้องการโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมในหลายรูปแบบ หลายลักษณะ อาจเป็นในด้านการประพันธ์ การละเล่น เกมการใช้ทักษะพิเศษ การสื่อความหมาย การศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง

เด็กปัญญาเลิศอาจไม่มีลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้ครบทุกด้าน แต่อาจมีลักษณะด้านใดด้านหนึ่ง หรือสองด้านเด่นเป็นพิเศษและเด่นกว่าเด็กทั่วไป

เด็กบางคนอาจเป็นเด็กที่มีความเฉลียวฉลาด แต่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำเพราะเด็กขาดแรงจูงใจในการเรียน ดังนั้นครูจึงควรทราบปัญหาและความต้องการของเด็ก จะได้วางแผนให้ความช่วยเหลือเมื่อเด็กยังมีอายุน้อย

เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา

ความหมายของเด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา

ความพิการทางตาหรือบกพร่องทางสายตา เป็นความบกพร่องทางการเห็นอาจเกิดขึ้นได้กับทุกคนทุกหมู่เหล่า โดยไม่เลือกชั้นวรรณะ อาจเป็นตั้งแต่กำเนิดหรือเกิดขึ้นภายหลัง มีทั้งความพิการทางตาเล็กน้อยไปจนถึงขั้นรุนแรง ซึ่งตาบอดสนิท

ความพิการทางตามีหลายลักษณะและหลายระดับ บางคนอาจมีสายตามืดสนิทไม่เห็นแม้แต่แสงสว่าง บางคนอาจเห็นวัตถุระยะใกล้ไม่เกิน 2 ฟุต บางคนเห็นเฉพาะภาพตรงหน้า แต่ด้านข้างๆมองไม่เห็น ผู้พิการบางรายเห็นสิ่งต่างๆ เป็น 2 ภาพ ที่กล่าวมานี้ล้วนแต่เป็นความบกพร่องทางสายตาทั้งสิ้น อาจกล่าวอย่างง่าย ๆ ว่าความพิการทางตา หมายถึง การเห็นเลือนราง และการมองไม่เห็นสิ่งใดทั้งสิ้นก็คือตาบอดนั่นเอง (สกวรัตน์ คุณาวิศรุต. 2531:191)

ระดับความพิการทางตา

การแบ่งระดับความพิการทางตามีจุดมุ่งหมาย ดังนี้

เพื่อให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม เช่น ด้านการแพทย์ การสังคมสงเคราะห์ การศึกษา การพิจารณาจ่ายค่าตอบแทนกฎหมายแรงงาน การสงวนอาชีพ ตลอดจนสวัสดิการอื่น ๆ

เพื่อประโยชน์ด้านวิชาการ เช่น การศึกษา การค้นคว้าวิจัย การจัดทำสถิติ ตลอดจนความสะดวกในการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างประเทศ

องค์การอนามัยโลก ได้แบ่งความพิการทางตาออกเป็นระดับต่าง ๆ ดังนี้

ตาราง 2 แสดงระดับความพิการทางตาที่กำหนดโดยองค์การอนามัยโลก

ระดับความพิการทางตา		ระดับความชัดของสายตาที่ดีที่สุด เมื่อใช้แว่นธรรมดา	
สายตาเลือนราง (Low Vision)	ระดับ 1	6/8 หรือ	20/70
	ระดับ 2	6/60 หรือ	20/200
สภาพตาบอด (Blindness)	ระดับ 3	3/60 หรือ	20/400
	ระดับ 4	1/60 หรือ	5/300
	ระดับ 5	ไม่เห็นแม้แต่แสงสว่าง	

สายตาเลือนราง หมายถึง ระดับ 1 และ 2

สภาพตาบอด หมายถึง ระดับ 3, 4 และ 5

สภาพตาบอด (Blindness) เป็นความบกพร่องของการเห็น ไม่สามารถใช้สายตาประกอบภารกิจประจำวัน ตลอดจนในการศึกษาและในการประกอบอาชีพได้เช่นเดียวกับคนปกติทั่วไป

สภาพของคนตาบอดในประเทศไทยขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น เศรษฐกิจของบิดามารดา ความรู้ความเข้าใจของบิดามารดาและจิตแพทย์ที่รักษา (สกวรัตน์ คุณาวิศรุต. 2531 : 193) องค์การของรัฐและเอกชนที่ให้ความช่วยเหลือ ถ้าบิดามารดา

มารดาหากจน เด็กตาบอดจะถูกทอดทิ้งอยู่กับบ้านตามขนบธรรมเนียม ไม่ได้รับการศึกษาเมื่อถึงวัยอันสมควร ถ้าบิดามารดาเข้าใจและมีองค์การของรัฐคอยช่วยเหลือ เช่นมีโรงเรียนสอนคนตาบอดที่เพียงพอ เด็กตาบอดเหล่านี้จะมีชีวิตร่วมกับคนปกติได้ สำหรับบทบาทของจิตแพทย์บางคนเมื่อให้การวินิจฉัยว่า เด็กตาบอดไม่สามารถแก้ไขทางการแพทย์ได้ แล้วก็ไม่ได้แนะนำบิดามารดาว่า

ควรปฏิบัติต่อเด็กอย่างไร ไม่ได้แนะนำให้เด็กไปรับการศึกษาตามสมควรเด็กจึงขาดโอกาสทางการศึกษาและต้องคอยรับความช่วยเหลือจากผู้อื่นตลอดไป สกาวรัตน์ คุณาวิสูตร (2531: 192-193) ได้เปรียบเทียบว่า " คนเราเมื่อขาดดวงตาจึงเปรียบเสมือนขาดดวงประทีป "

เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

ความหมายของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน หมายถึง เด็กที่สูญเสียการได้ยิน ซึ่งอาจจะเป็นเด็กหูตึงหรือเด็กหนวกก็ได้

เด็กหนวก (Deaf) ซึ่งพวงแก้ว กิจธรรม (2531 : 168) ให้ความหมายว่าเด็กที่สูญเสียการได้ยินหรือมีค่าเฉลี่ยของระดับเริ่มได้ยินเสียงบริสุทธิ์ที่ 500, 1000 และ 2000 เฮิรตซ์มากกว่า 90 เดซิเบล เด็กไม่สามารถใช้การได้ยินให้เป็นประโยชน์เต็มประสิทธิภาพในการฟัง อาจเป็นผู้สูญเสียการได้ยินมาแต่กำเนิดหรือเป็นการสูญเสียการได้ยินในภายหลัง

เด็กหูตึง (Hard-of-Hearing) หมายถึง เด็กที่สูญเสียการได้ยิน ระหว่าง 26 ถึง 90 เดซิเบล ในหูข้างที่ต่ำกว่า วัดโดยใช้เสียงบริสุทธิ์ความถี่ 500, 1000 และ 2000 เฮิรตซ์ เป็นเด็กที่สูญเสียการได้ยินเล็กน้อยจนถึงสูญเสียการได้ยินที่รุนแรง

เกณฑ์การตัดสิน

เด็กที่จะได้รับการตัดสินว่าเป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินต้องเป็นเด็กที่มีคุณลักษณะดังนี้

1. เด็กหนวก ได้แก่ เด็กที่

1.1 สูญเสียการได้ยินในหูข้างที่ต่ำกว่า มากกว่า 90 เดซิเบล (ISO) และเป็นการสูญเสียการได้ยินมาแต่กำเนิด หรือ

1.2 สูญเสียการได้ยินในหูข้างที่ต่ำกว่า 90 เดซิเบลขึ้นไป และเป็นการสูญเสียการได้ยินในภายหลัง หรือ

1.3 สูญเสียการได้ยินในหูข้างที่ต่ำกว่า 90 เดซิเบลขึ้นไป และเป็นการสูญเสียการได้ยินก่อนเด็กพูดได้

1.4 ไม่มีพัฒนาการทางภาษาติดเทียมกับเด็กปกติ ไม่สามารถเรียนหนังสือได้หากเด็กไม่ได้รับการบริการการศึกษาพิเศษ

2. เด็กหูตึง ได้แก่ เด็กที่

2.1 สูญเสียการได้ยินระหว่าง 26-90 เดซิเบล (ISO) ในหูข้างที่ต่ำกว่าเป็นการสูญเสียการได้ยินมาแต่กำเนิด

2.2 สูญเสียการได้ยินระหว่าง 26-90 เดซิเบล ในหูข้างที่ต่ำกว่า เป็นการสูญเสียการได้ยินในภายหลัง

2.3 สูญเสียการได้ยินระหว่าง 26-90 เดซิเบล ในหูข้างที่ต่ำกว่า เป็นการสูญเสียการได้ยินก่อนเด็กพูดได้

เด็กที่มีปัญหาทางภาษา

ความหมายของเด็กที่มีปัญหาทางภาษา

การพูดหมายถึง พฤติกรรมการจัดรูปและลำดับของเสียงในภาษาพูด

ความผิดปกติในการพูด หมายถึง

1. พูดผิดไวยากรณ์
2. พูดไม่รู้เรื่องวกไปวนมา
3. พูดไม่ถูกต้องตามความต้องการของบุคคล หรือวัฒนธรรม

ภาษา หมายถึง การสื่อสารความคิดต่าง ๆ โดยผ่านทางสัญลักษณ์อย่างมีระเบียบและกฎเกณฑ์ ทางไวยากรณ์ ในที่นี้จะกล่าวถึงภาษาพูดเท่านั้น ซึ่งผดุง อารยะวิญญู (2534 : 32) ให้ความหมายว่า

ความผิดปกติทางภาษา หมายถึง การขาดความสามารถที่จะเข้าใจความหมายของคำพูด และ/หรือไม่สามารถแสดงความคิดออกมาเป็นถ้อยคำได้

ความผิดปกติของการพูด

ความผิดปกติของการพูดจะพิจารณาใน 3 ด้านใหญ่ ๆ คือ

1. **พูดไม่ชัด** หมายถึง ความผิดปกติในการดัดแปลงปรุงแต่งเสียงซึ่งเกิดจากผู้พูด
ความผิดปกติในการดัดแปลงปรุงแต่งเสียงมีดังนี้

เสียงบางส่วนของคำขาดหายไป เช่น "ความ" เป็น "ควม" วิทยาลัย เป็น
"วิถลัษ" เป็นต้น

ออกเสียงของตัวอื่นแทนตัวที่ถูกต้อง เช่น "กิน" เป็น "จิ้น" "ลา" เป็น "งา"
"รบ" เป็น "ลบ" เป็นต้น

เพิ่มเสียงที่ไม่ใช่เสียงที่ถูกต้องลงไปด้วย เช่น "หกล้ม" เป็น "ทก-กะ-ล้ม"
เป็นต้น

2. **เสียงพูดผิดปกติ** มีดังนี้

ความผิดปกติของระดับเสียง เช่นเสียงสูงหรือต่ำเกินไป หรือเสียงที่พูดอยู่
ในระดับเดียวตลอด เสียงพูดผิดเพี้ยน ผิดวัย

เสียงดังหรือค่อยเกินไป คล้าย ๆ กับต้องตะโกนหรือกระซิบ

คุณภาพของเสียงไม่ดี เช่น เสียงแตกพร่า เสียงกระด้าง เสียงแหบแห้ง เป็นต้น

3. **จังหวะการพูดผิดปกติ** หมายถึง ความผิดปกติของจังหวะและขั้นตอนของเสียง
ที่เปล่งออกมา เช่น

3.1 พูดไม่ถูกต้องตามลำดับขั้นตอน ไม่เป็นไปตามโครงสร้างของภาษา

3.2 การเว้นวรรคตอนไม่ถูกต้อง

3.3 อัตราการพูดเร็วหรือช้าเกินไป

3.4 จังหวะของเสียงพูดผิดปกติ

3.5 เสียงพูดขาดความต่อเนื่อง สลัดสลาย

ความผิดปกติประเภทนี้ที่พบบ่อยมากคือการคิดอ่างและพูดเร็วเร็ว คนคิดอ่างจะมีความผิดปกติ

ความผิดปกติทางภาษา

ความผิดปกติทางภาษา ซึ่งผดุง อารยะวิญญู (2534 : 37) กล่าวว่า มีดังนี้

1. การที่ดพุดช้า (Delayed Language) หมายถึง เด็กที่พัฒนาการทางภาษาช้ากว่าที่ควรเป็น ทั้ง ๆ ที่อายุอยู่ในเกณฑ์จะมีพัฒนาการทางภาษาแล้ว แยกออกเป็น

- 1.1 มีความยากลำบากในการใช้ภาษา
- 1.2 มีความผิดปกติของไวยากรณ์และโครงสร้างของประโยค
- 1.3 ไม่สามารถสร้างประโยคได้
- 1.4 มีความผิดปกติทางเขว่นปัญญา อารมณ์ สมองผิดปกติ ฯลฯ

2. อะเฟเซีย (Aphasia) หมายถึง ไม่สามารถเข้าใจและสร้างถ้อยคำขึ้นได้ เนื่องจากสมองหรือประสาทได้รับการกระทบกระเทือนหรือได้รับบาดเจ็บ ความผิดปกติดังกล่าวอาจแบ่งเป็น

- 2.1 ฟังไม่เข้าใจ
- 2.2 พูดไม่ได้
- 2.3 อ่านไม่ออก
- 2.4 เขียนไม่ได้
- 2.5 สะกดคำไม่ได้
- 2.6 ใช้ภาษาสับสน
- 2.7 จำคำหรือจำประโยคไม่ได้
- 2.8 ไม่เข้าใจคำสั่ง

3. ความบกพร่องทางภาษาเฉพาะด้าน (Specific Language Disability)

ซึ่งผดุง อารยะวิญญู (2534 : 37) ให้ความหมายว่า เป็นความผิดปกติทางภาษาของเด็กซึ่งเกิดจากการที่สมองถูกกระทบกระเทือน หรือสมองได้รับบาดเจ็บที่พบมากคือ

คอนกนิทอล อะเฟเซีย (Congenital Aphasia) ซึ่งเกิดจาก

1. ความขัดแย้งกันของสิ่งที่ได้ยินจริง ๆ กับสิ่งที่คาดว่าจะได้ยิน
2. ความขัดแย้งกันในการจำเสียงที่ได้ยิน

3. ความขัดแย้งกันในการประสมประสานเสียงที่ได้ยิน
4. ความขัดแย้งกันในความเข้าใจภาษาพูด
5. ความขัดแย้งกันในการแสดงออกทางภาษา

ลักษณะดังกล่าวส่วนใหญ่เกิดกับเด็กซึ่งหูหนวกมาแต่แรกเกิด จึงทำให้เขาขาดพัฒนาการทางภาษาไป

เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย

ความหมายของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย

เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายโดยทั่วไป หมายถึง (เด็กที่มีความผิดปกติของแขนขา และ/หรือลำตัว รวมไปถึงศีรษะ) แต่ไม่หมายถึงเด็กที่มีบกพร่องทางสายตา หรือสูญเสียการได้ยิน แม้ว่า ดวงตาและระบบการได้ยินเป็นส่วนหนึ่งของร่างกายก็ตาม

นิยามทางการแพทย์ นิยามนี้ครอบคลุมเด็กพิเศษ 2 ประเภท คือ เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย และเด็กที่มีความบกพร่องทางสุขภาพ ซึ่งสันติย์ สุทธิสารธรรมกร (2531:57) กล่าวว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย มีสาเหตุมาจากความผิดปกติเกี่ยวกับ กระดูก ข้อต่อ และกล้ามเนื้อ ซึ่งรวมความพิการ 5 ประเภทต่อไปนี้ คือ

1. เท้าใหญ่ หนา เท้าผิดปกติ
2. แขน ขา ค้าง
3. ความพิการที่เกิดจากโรคโปลิโอ วัณโรคกระดูก
4. ความพิการที่เกิดจากอัมพาตทางสมอง
5. การหดตัวของอวัยวะบางส่วน ซึ่งอาจเกิดจากได้รับอุบัติเหตุ ไฟไหม้

หรือน้ำร้อนลวกอย่างสาหัส

เด็กที่มีความบกพร่องทางสุขภาพ หมายถึง เด็กที่มีปัญหาทางสุขภาพ อันเกิดจากการเจ็บป่วยเรื้อรัง ทำให้เด็กไม่ได้รับการศึกษาในลักษณะเดียวกันกับที่จัดให้กับเด็กปกติ หรือการเจ็บป่วยเป็นโรคบางชนิดที่ต้องได้รับการรักษาจากแพทย์ติดต่อกัน เช่น โรคหัวใจ วัณโรคปอดโรคไขข้ออักเสบ โรคไต โรคเฮโมฟีเลีย (เลือดไหลไม่หยุด) โรคลมชัก พืชจากสารตะกั่ว โรคมะเร็งในเม็ดโลหิต โรคเบาหวาน เป็นต้น

นิยามทางการศึกษา

เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย ซึ่งสันติย์ สุทธิสารณกร (2531 : 57) ให้ความหมายว่า เด็กที่ลำตัว แขน หรือขาผิดปกติ (ทำให้เด็กไม่อาจเรียนในสภาพแวดล้อมเดียวกับเด็กปกติได้) จึงมีความจำเป็น ต้องจัดสภาพแวดล้อมใหม่ให้สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของเด็กประเภทนี้ ซึ่งอาจรวมไปถึงเด็กเจ็บป่วยเรื้อรังที่ต้องเข้ารับการรักษานานในโรงพยาบาลเป็นเวลานานติดต่อกัน

เกณฑ์การตัดสิน

เด็กที่จะได้รับการตัดสินว่า เป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและเข้ารับการการศึกษาพิเศษมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีกล้ามเนื้อแขนหรือขาพิการ ไม่สามารถเดินได้เป็นปกติ ไม่สามารถใช้แขนหรือมือได้เป็นปกติ ทำให้ไม่สามารถเขียนหนังสือได้ เช่น เด็กปกติ
2. กระโหลกศีรษะมีลักษณะบิดหรือเบี้ยวไปจากปกติ
3. มีการเจ็บป่วยเรื้อรังติดต่อกันเป็นเวลานาน จำเป็นต้องได้รับการบริการทางการแพทย์อย่างใกล้ชิดในสถานพยาบาล ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญทำให้เด็กไม่สามารถเข้ารับการบริการทางการศึกษาในโรงเรียนได้
4. มีความบกพร่องในระดับรุนแรง ซึ่งเป็นอุปสรรคในการเรียนของนักเรียนทำให้นักเรียนไม่สามารถรับการศึกษาในรูปแบบที่จัดให้แก่เด็กปกติได้

ลักษณะของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย

ความบกพร่องที่เกิดจากกล้ามเนื้อและกระดูก

อัมพาตทางสมอง (Cerebral Palsied)

เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายส่วนใหญ่เป็นเด็กที่มีความพิการอันมีสาเหตุมาจากโรคนี้ เด็กที่เป็นโรคนี้นักมีปัญหาในการควบคุมการทำงานของกล้ามเนื้อ จึงทำให้เด็กยืนหรือเดินไม่ตรง โรคนี้จะไม่ทำให้ร่างกายมีสภาพเสื่อมลง แต่กล้ามเนื้ออาจเสื่อมลงได้ หากไม่ได้รับการพัฒนาทันเวลาหรือ การฝึกที่สม่ำเสมอ อัมพาตทางสมองมักเกิดกับทารกระหว่างคลอด เช่น สมองได้รับบาดเจ็บระหว่างคลอด แต่อัมพาตทางสมองอาจเกิดในระยะก่อนคลอดหรือหลังคลอดก็ได้ เช่น การคลอดก่อนกำหนด คลอดยาก ขาดออกซิเจนระหว่างคลอด ได้รับความกระทบกระเทือนต่อสมองในช่วงวัยทารก เป็นต้น

เด็กประเภทนี้มีปัญหาในการเคลื่อนไหวแตกต่างกัน บางคนสามารถเดินได้แต่เดินด้วยความลำบากอย่างยิ่ง บางคนต้องนั่งรถเข็นตลอดเวลา เด็กพิการประเภทนี้หากจำแนกโดยลักษณะการเคลื่อนไหว ซึ่งผดุง อารยะวิญญู (2534 : 86-87) จำแนกได้ 4 ประเภท คือ

1. Spasticity กล้ามเนื้อจะเกร็ง แน่น ไม่สามารถหดตัวได้เหมือนกล้ามเนื้อปกติ จึงมีลักษณะแข็งทื่อ
2. Athelosis กล้ามเนื้อจะยึดหดอย่างไม่เป็นระบบระเบียบทำให้ไม่สามารถควบคุมกล้ามเนื้อได้ หากเด็กมีความเจ็บปวดทางอารมณ์หรือเมื่อเวลาตื่นตื่น กล้ามเนื้อจะยิ่งผิดปกติมากขึ้น
3. Ataxia กล้ามเนื้อไม่ประสานกัน ทำให้เด็กควบคุมความสมดุลไม่ได้ ทำให้โซเซและหกล้มได้ง่าย
4. Mixed เป็นการผสมผสานลักษณะทั้ง 3 อย่างที่กล่าวมาแล้ว ดังนั้นเด็กคนเดียวอาจมีลักษณะทุกอย่างที่กล่าวมาแล้ว

เด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์

ความหมายของเด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์

โบเวอร์ (จรัล ทองปิยะภูมิ. 2531 : 29 ; อ้างอิงมาจาก Bower. 1976 : 12)

ให้ความหมายว่า เด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์ คือ เด็กที่มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด หรือหลายอย่างดังต่อไปนี้

1. ขาดความสามารถในการเรียนรู้ซึ่งไม่ใช่มีสาเหตุมาจากเชาวน์ปัญญา การรับสัมผัสหรือสุขภาพ
2. ขาดความสามารถในการสร้างและรักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างตนเอง กับเพื่อนวัยเดียวกัน และกับครู อาจารย์
3. มีความรู้สึกผิดปกติหรือมีพฤติกรรมผิดปกติเมื่ออยู่ในสถานการณ์ปกติธรรมดา
4. มักมีความฝังใจ มีความกดดัน ใจคอห่อเหี่ยว ขาดความสุข
5. มีแนวโน้มที่จะมีการป่วยทางกายหรือกลัวการเผชิญหน้ากับผู้คน หรือไม่กล้าสู้ปัญหาต่าง ๆ ในโรงเรียน

ฮัลลาแฮลและ คอฟแมน (Hallahan and Kauffman. 1978 : 8) ให้ความหมายว่า คือ เด็กที่โต้ตอบต่อสิ่งแวดล้อมด้วยพฤติกรรมที่สังคมไม่ยอมรับ และ/หรือ ในวิธีทางที่ทำให้คนอื่นไม่พอใจ แต่ก็สามารถสอนเด็กเหล่านั้นให้พัฒนาพฤติกรรมสู่การยอมรับและความพอใจของบุคคลได้

เกณฑ์ในการตัดสินว่าเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการมีปัญหาด้านอารมณ์หรือไม่

ซูชีน อ่อนโคกสูง (2527 : 151) กล่าวว่า คือพฤติกรรมที่เกิดจากการมีปัญหาด้านอารมณ์ต้องมีลักษณะดังนี้

1. พฤติกรรมต้องรุนแรงกว่าปกติ
2. พฤติกรรมต้องเรื้อรังไม่ใช่เป็นเพียงชั่วคราวครั้งชั่วคราว
3. พฤติกรรมนั้นไม่เป็นที่ยอมรับ เพราะไม่ตรงกับความคาดหวังของสังคม หรือถูกต้องตามวัฒนธรรม

การจำแนกประเภทของการมีปัญหาด้านอารมณ์

การจำแนกประเภทของการมีปัญหาด้านอารมณ์ทำได้หลายวิธี วิธีหนึ่งที่ใช้ในปัจจุบัน เรียกว่า dimensional approach โดย Quay และผู้ร่วมงาน แบ่งปัญหาด้านอารมณ์ไว้ 4 ด้าน คือ

1. การกระทำวิปริต
2. บุคลิกภาพวิปริต
3. ชาติวุฒิภาวะ
4. อัมพาต

ลักษณะทางจิตวิทยาและพฤติกรรมของเด็กที่มีปัญหาด้านอารมณ์

เชาว์ปัญญาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการศึกษาของ คอฟแมน (Kauffman.

1978 :15) พบว่า

1. ค่าเฉลี่ยของเชาว์ปัญญาของเด็กที่มีปัญหาด้านอารมณ์ ต่ำกว่าเด็กปกติ
2. เด็กที่มีปัญหาด้านอารมณ์จะมีผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการต่ำกว่าเด็กปกติ
3. เด็กที่มีปัญหาด้านอารมณ์จะขาดทักษะในทางสังคม
4. เด็กที่มีปัญหาด้านอารมณ์จะเป็นพวกที่ประสบผลสำเร็จทางการเรียนต่ำกว่า

ความสามารถที่แท้จริง

5. เด็กที่มีปัญหาด้านอารมณ์อย่างหนักและหนักที่สุด จะขาดความสามารถในการอ่านและการคิดเลข และนำไปใช้ในการแก้ปัญหาได้ ตลอดจนไม่สามารถดูแลตนเองเกี่ยวกับการทำกิจวัตรประจำวันได้ เช่น การขับถ่าย การแต่งตัว การรับประทานอาหาร ฯลฯ

ลักษณะทางสังคมและอารมณ์

พฤติกรรมก้าวร้าวและชอบแสดงออก เช่น คี๋ ต่อสู้ เข้าแหย่ พฤติกรรมที่แสดงถึงการขาดวุฒิภาวะและถอยหนีสังคม เด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์จะไม่สามารถมีความสัมพันธ์กับคนอื่นได้ตามปกติ ไม่สามารถอดทนต่อความกดดันต่าง ๆ ได้ ไม่สามารถเล่นกับเพื่อนในวัยเดียวกันได้ ขาดทักษะทางสังคม อาจจะมีการฝันกลางวัน หรือเพ้อฝัน กลัว หรือรู้สึกเจ็บปวดเสมอ ๆ

การจัดการศึกษาพิเศษ

1. ความหมายของการศึกษาพิเศษ

กู๊ด (Good, 1973 : 381) ได้นิยามการศึกษาพิเศษว่า "การศึกษาพิเศษ คือ การศึกษาของนักเรียน ที่แตกต่างจากกลุ่มนักเรียนทั่วไป ทางด้านร่างกาย ด้านปัญญาหรือด้านสังคม จนต้องมีการปรับเปลี่ยนเนื้อหาหลักสูตร วิธีการสอน และอัตราความก้าวหน้าที่คาดหวัง ทั้งนี้เพื่อตอบสนองความต้องการที่จำเป็นทางการศึกษาของนักเรียนดังกล่าวอย่างเหมาะสม"

ดันน์ (Dunn, 1973 : 7 - 8) ได้อธิบายความหมายของการศึกษาพิเศษ โดยกล่าวว่า บริการการศึกษาพิเศษนั้นประกอบด้วย การจัดใน 4 ด้าน ดังนี้คือ

1. นักการศึกษาที่ได้รับการฝึกฝนทางวิชาชีพมาเป็นพิเศษ ซึ่งรวมถึง ครูที่ปรึกษา นักการศึกษาทางศึกษาศาสตร์ และผู้บริหารซึ่งมีความสามารถพิเศษในการให้บริการแก่เด็กพิเศษประเภทหนึ่งหรือมากกว่านั้น นอกเหนือไปจากเด็กที่ครูในชั้นเรียนปกติสอนอยู่ทั่วไป บริการดังกล่าวอาจให้แก่เด็กพิเศษโดยตรงหรือทางอ้อมก็ได้

2. เนื้อหาหลักสูตรพิเศษ เด็กพิเศษจำนวนมากต้องการ หลักสูตรที่แตกต่างจากเนื้อหาที่สอนกันในโรงเรียนปกติ เช่น การอ่านปากสำหรับเด็กหูหนวก และอักษรเบรลล์สำหรับเด็กตาบอด เป็นต้น

3. ระเบียบวิธีพิเศษ เด็กพิเศษบางคนจะเรียนได้ดีขึ้น เมื่อใช้วิธีการสอนบางอย่าง แม้ว่าเทคนิคการสอนเฉพาะที่สร้างและใช้ได้ผลจริง ๆ จะยังมีไม่มากนัก เช่น การใช้เทคนิคการปรับพฤติกรรมสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ระดับรุนแรง เป็นต้น

4. อุปกรณ์การสอนพิเศษ ซึ่งรวมถึง เครื่องพิมพ์ดีดไฟฟ้าที่ออกแบบเป็นพิเศษ สำหรับเด็กสมองเป็นอัมพาต (Cerebral Palsied) ที่ควบคุมกล้ามเนื้อไม่ได้ อักษรเบรลล์และ หนังสือที่มีตัวอักษรขนาดใหญ่ สำหรับผู้ที่มีความจำกัดในการมองเห็น อุปกรณ์การสอนที่เน้นหนัก การสืบเสาะสำหรับเด็กที่มีความเป็นเลิศ และอุปกรณ์การเรียนแบบโปรแกรมสำหรับ เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ที่จำเป็นต้องปรับเนื้อหาการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นเป็นตอนเล็ก ๆ มากกว่าปกติ ฯลฯ

ส่วน เคิร์ก และ แกลเลเจอร์ (Kirk and Gallager. 1979 : 22) ให้ความหมายของการศึกษาพิเศษว่า "เป็นการบริการเพิ่มเติมเสริมจากโปรแกรมการศึกษาภาคปกติ เพื่อช่วยเด็กพิเศษในการพัฒนาศักยภาพของตน"

ฮัลลาแฮน และคอฟแมน (Hallahan and Kauffman. 1978 : 4) ให้ความหมายของการศึกษาพิเศษว่า คือ "การเรียนการสอนที่ได้ออกแบบไว้เป็นพิเศษ ซึ่งตอบสนองความต้องการเฉพาะบุคคลของเด็กพิเศษแต่ละคน"

ฮาวเวิร์ดและออร์ลันสกี (Haward and Orlansky. 1980 : 29) ให้ความจำกัดความของการศึกษาพิเศษว่า "การศึกษาพิเศษ คือการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สื่อวัสดุอุปกรณ์พิเศษ กระบวนการสอน และความช่วยเหลืออื่น ๆ โดยการวางแผนเป็นรายบุคคลและการติดตามผลอย่างเป็นระบบ เพื่อมุ่งช่วยเด็กพิเศษให้สามารถพึ่งตนเองมากที่สุด และบรรลุความสำเร็จทางการศึกษา มากที่สุด"

สมิธ (Smith. 1983 : 9) ได้ให้คำจำกัดความที่พยายามปรับปรุงให้มีลักษณะของการปฏิบัติจริง (Functional) ให้มากขึ้นดังนี้ คือ การศึกษาพิเศษคือ "วิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการจัดการตัวแปรต่าง ๆ ทางการศึกษาเพื่อนำไปสู่การป้องกัน การลดหรือการจำกัดสภาพต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความบกพร่องสำคัญต่าง ๆ ในด้านการปฏิบัติหน้าที่ทางเข้าปัญหา ทาง การสื่อความหมาย ทาง การเคลื่อนไหวทางสังคม และทางอารมณ์ของเด็ก"

(สำหรับความหมายของ การศึกษาพิเศษในประเทศไทยนั้น แผนการศึกษาชาติพุทธศักราช 2520 ได้แบ่งการศึกษาพิเศษตามความนิยมทางตะวันตกเป็น 2 ประเภท คือ การศึกษาพิเศษและการศึกษาสงเคราะห์ โดยให้ความหมายไว้ดังนี้

การศึกษาพิเศษ เป็นการศึกษาที่ จัดให้แก่บุคคลที่มีลักษณะพิเศษหรือผิดปกติทางร่างกาย สติปัญญาหรือจิตใจอาจจัดเป็นสถานศึกษาเฉพาะหรือจัดในโรงเรียนธรรมดาก็ได้ตามความเหมาะสม

การศึกษาสงเคราะห์ เป็นการศึกษาที่มุ่งจัดให้บุคคลที่รัฐจำเป็นต้องให้การสงเคราะห์เป็นพิเศษ ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดความเสมอภาคทางการศึกษาแก่ผู้ยากไร้ หรือผู้ที่เสียเปรียบทางการศึกษา ในลักษณะต่าง ๆ โดยอาจจัดเป็นสถานศึกษาเฉพาะหรือจัดรวมในโรงเรียนธรรมดาก็ได้ตามความเหมาะสม

ส่วนกองการศึกษาพิเศษ (2531 : 1) ได้กำหนดความหมายของการศึกษาพิเศษ และการศึกษาสงเคราะห์ที่แคบกว่าที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาชาติพุทธศักราช 2520 ไว้ดังนี้

การศึกษาพิเศษ หมายถึงการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษประเภทต่าง ๆ ได้แก่ ตาบอด หูหนวก ปัญญาอ่อน และพิการทางร่างกาย รวมทั้งการศึกษาสำหรับเด็กเจ็บป่วยเรื้อรังในโรงพยาบาล

การศึกษาสงเคราะห์ หมายถึง การศึกษาสำหรับเด็กขาดโอกาสที่จะเข้าเรียนในโรงเรียนปกติ ได้แก่ เด็กชาวป่า ชาวเขา ชาวเรือ ชาวเกาะ เป็นเด็กที่อยู่ในท้องถิ่นทุรกันดารหรือมีปัญหาทางสภาพภูมิศาสตร์ เป็นเด็กยากจนที่ไม่สามารถเข้าเรียนในโรงเรียนปกติ เป็นเด็กกำพร้าบิดามารดา เฉพาะเด็กที่พิการหรือมีความบกพร่องทางร่างกายและสติปัญญาบางประเภทเท่านั้น

นอกจากนั้น ชูชีพ อ่อนโคกสูง (2527 : 5) ยังได้กล่าวไว้ว่า "บริการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพิเศษ หมายถึง บริการทั้งหลายทั้งปวงที่เด็กพิเศษสามารถใช้ได้ เช่น รถยนต์โดยสารสำหรับคนที่มีความบกพร่องทางร่างกายที่ไม่สามารถเดินได้ การบำบัดความพิการต่างๆ โดยวิธีกายภาพบำบัดและการอาชีวบำบัดการรักษาทางยา การทดสอบสุขภาพจิต ตลอดจนการให้คำปรึกษาหารือต่าง ๆ เป็นต้น"

การศึกษาพิเศษในความหมาย ซึ่งผดุง อารยะวิญญู (2534: 3) กล่าวว่าไว้ว่า
 เป็นการศึกษา ที่จัดสำหรับเด็กปัญญาเลิศ เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เด็กที่มีความบกพร่อง
 ทางสายตา เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย เด็กที่มีปัญหาทาง
 อารมณ์/พฤติกรรม เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ และเด็กพิการซ้ำซ้อนซึ่งเด็กเหล่านี้ไม่อาจได้รับ
 ประโยชน์เต็มที่จากการศึกษาที่จัดให้กับเด็กปกติ ดังนั้นการศึกษาพิเศษจึงแตกต่างไปจากการศึกษา
 สำหรับเด็กปกติในด้านที่เกี่ยวกับวิธีสอน กระบวนการเนื้อหาวิชา (หลักสูตร) เครื่องมือ และอุปกรณ์
 การสอนที่จำเป็น การศึกษาพิเศษควรจัดให้สนองความต้องการและความสามารถของแต่ละบุคคล
 เด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีความแตกต่างกันมาก ดังนั้น การจัดการศึกษาสำหรับเด็กประเภทนี้จึง
 ควรสนองความต้องการและความสามารถของเด็กเป็นรายบุคคล

จากความหมายดังกล่าวผู้วิจัยสรุปได้ว่า "การศึกษาพิเศษ" หรือ special educaion
 หมายถึง การจัดการเรียนการสอน โดยวิธีพิเศษให้แก่เด็กพิเศษแต่ละคนตามอัธยาศัย โดยใช้หลักสูตร
 เนื้อหา เทคนิค วัสดุ เครื่องมือ ครูผู้สอน ตลอดจนการให้บริการ สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ และ
 กระทั่งถึงการวัดผลเป็นพิเศษที่แตกต่างไปจากเด็กปกติทั่ว ๆ ไป

2. สภาพความต้องการและปัญหาการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ

เด็กและเยาวชนที่พิการทางร่างกายและสติปัญญามีเป็นจำนวนมาก

ซึ่งศรีนทร วิทชะสิรินันท์ (2535 : 43) กล่าวว่า จากการสำรวจสถิติคนพิการของสำนักงานสถิติ
 แห่งชาติ เนื่องในปีคนพิการสากลปี 2529 พบว่า มีคนบกพร่องทางร่างกายและบกพร่องทางสติปัญญา
 ทั่วประเทศ 3.68 แสนคน หรือร้อยละ 0.8 ของจำนวนประชากรทั้งประเทศซึ่งในจำนวนนี้เป็น
 เด็กและเยาวชน (อายุ 1-24 ปี) 1.9 แสนคน หรือร้อยละ 51.6 ของผู้พิการทั้งประเทศ เมื่อ
 พิจารณาตามระดับอายุแล้วพบว่า เด็กอายุ 1 - 14 ปีมีลักษณะความพิการมากที่สุดเป็นจำนวน
 104,840 คน หรือร้อยละ 28.4 ของคนพิการทั้งประเทศรองลงมาคือช่วงอายุ 15-24 ปี จำนวน
 84,660 คน หรือร้อยละ 23.0 ของคนพิการทั้งประเทศ

การจัดการศึกษาภาคบังคับสำหรับเด็กพิเศษ ในช่วงอายุ 8-15 ปีนั้น ในปัจจุบันมีหน่วยงานสำคัญที่จัดการศึกษาระดับนี้คือ กองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา และกระทรวงสาธารณสุข ได้แก่โรงเรียนที่จัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษประเภทต่าง ๆ ในสังกัดกองการศึกษาพิเศษ เช่น โรงเรียนโสตศึกษา โรงเรียนสอนคนตาบอด โรงเรียนราชนานุกูล สังกัดโรงพยาบาลราชนานุกูล กระทรวงสาธารณสุข และมีโรงเรียนเรียนร่วมในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นต้น และจรัล ทองปิยะภูมิ (2531 : 17) กล่าวว่า สำหรับองค์กรเอกชนที่ดำเนินการจัดการศึกษาให้แก่เด็กพิเศษในระดับอายุ 8 - 15 ปีนั้น ยังมีไม่มาก และสามารถจัดการศึกษาให้แก่เด็กพิเศษประเภทต่าง ๆ ได้ในปริมาณที่น้อยมาก

สถิติจำนวนนักเรียนในระดับ อายุ 1 - 14 ปี ที่มีโอกาสได้เข้าเรียนในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ สังกัดกองการศึกษาพิเศษ ปีการศึกษา 2529 มี 2,640 คน ทั่วประเทศเรียนร่วม ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มี 2,630 คน และเรียนในโรงเรียนของมูลนิธิหรือหน่วยงานอื่น ๆ 1,120 คน (แผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 5 พ.ศ. 2525-2529 กรมสามัญศึกษา) รวมจำนวนนักเรียนในระดับอายุนี้ที่ได้เรียนอยู่ในโรงเรียน 6,390 คน

ศรินทร์ วิกษะสิรินันท์ (2535 : 44) กล่าวว่า ถ้าใช้สถิติจำนวนเด็กพิเศษอายุ 1 - 14 ปี ทั่วประเทศ 104,840 คน เมื่อ พ.ศ. 2524 โดยอนุมานเทียบกับจำนวนเด็กในวัยนี้ที่มีโอกาสได้ศึกษาแล้วเรียนอยู่ในโรงเรียน 6,390 คน ในปีการศึกษา 2529 จะพบว่า อัตราส่วนของเด็กพิเศษอายุ 1 - 14 ปี ที่ได้เรียนในโรงเรียนมีเพียงร้อยละ 6.09 เท่านั้น หรือยังมีเด็กพิเศษอายุ 1 - 14 ปี อีกถึง 98,450 คน ที่ยังไม่ได้เรียนอยู่ในโรงเรียน

*การจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษโดยเฉพาะเป็นการจัดการที่มีค่าใช้จ่ายสูง หากคำนึงถึงแนวคิดที่ว่า เด็กพิเศษมีสิทธิเท่าเทียมกันกับเด็กปกติในการศึกษาและการดำรงชีวิต ซึ่งเด็กพิเศษสามารถมีความเป็นอยู่ได้ตามปกติเนื่องเด็กปกติ (Normalization) และเด็กพิเศษสามารถอยู่ร่วม และเป็นที่ยอมรับของสังคม (Socialization) แล้วการดำเนินการเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในเรื่องการเรียนร่วมจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2523

มาตรา 6 กำหนดให้ผู้ปกครองของเด็กซึ่งมีอายุย่างเข้าปีที่แปด ส่งเด็กเข้าเรียน ในโรงเรียน ประถมศึกษา จนกว่าจะมีอายุย่างเข้าปีที่สิบห้า เว้นแต่ เป็นผู้สอบได้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือ เทียบเท่า และแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 5 (2524 - 2529) เขียนไว้ในข้อ 1 ความว่า จะจัดการศึกษาภาคบังคับให้ได้ทุกตำบล และแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 6 (2530 - 2534) เขียนไว้ในข้อ 1 เช่นเดียวกันความว่า จะจัดการศึกษาภาคบังคับให้แก่เยาวชนอายุย่างเข้าปีที่ 8 จนถึงอายุย่างเข้าปีที่ 14 ทุกคน ดังนั้น เมื่อมีการปรับปรุงแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 5 ในช่วง ระยะเวลาของการดำเนินการตามแผนฯ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้รับ อนุมัติให้นำเอาโครงการพัฒนารูปแบบการจัดการประถมศึกษา สำหรับเด็กพิเศษร่วมกับเด็กปกติ มาดำเนินการ ในปี พ.ศ. 2527 ซึ่งลักษณะสำคัญของโครงการเป็นโครงการวิจัยหารูปแบบการ เรียนร่วม เพื่อหาแนวทางให้เด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

เนื่องจากผลการศึกษาและค้นคว้าของผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ พบว่า เด็กพิเศษบางประเภทสามารถเรียนหนังสือได้ และเด็กพิเศษหลาย ๆ คน สามารถได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาได้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้มอบหมายให้สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ดำเนินการวิจัยเพื่อศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ประมวลเป็นระบบ เพื่อจัดให้มีการสอน เด็กพิเศษเหล่านั้นในโรงเรียนประถมศึกษาอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ สำนักงานการประถม ศึกษากรุงเทพมหานคร จึงต้องการศึกษาข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์เพื่อการนี้ และพิจารณาแนวโน้ม แห่งความเป็นไปได้ของการจัดโครงการเด็กพิเศษเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งบัดนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้รับนักเรียนเข้าโครงการเรียนร่วมประเภท ต่างๆ ในโรงเรียนที่รับผิดชอบทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดบางจังหวัดแล้วส่วนหนึ่ง

3. แนวคิด และปรัชญาในการจัดการศึกษาพิเศษ

เกียร์ฮาร์ท และ ไวชาน (Gearheart and Weishahn. 1980 : 3) ได้เน้นถึงสิทธิที่เด็กพิเศษทุกคนควรได้รับการศึกษาอย่างพอเพียง เพื่อพัฒนาสมรรถภาพของตนให้ถึงขั้นสูงสุด "การศึกษาพิเศษจะต้องเน้นถึงความสามารถ และศักยภาพของเด็กพิเศษ โดยไม่เน้นต่อข้อบกพร่องของเขา แต่ในเวลาเดียวกัน การศึกษาพิเศษจะต้องปรับเปลี่ยนตามความต้องการจำเป็นของเด็กด้วย ซึ่งหมายความว่านักการศึกษาจะต้องไม่มองข้ามความพิการของเด็กเหล่านั้น หลักการสำคัญที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาการศึกษาพิเศษข้างต้น ได้แก่

1. การจัดบริการพิเศษต้องกระทำอย่างฉับพลันทันที ที่ค้นพบความต้องการจำเป็นพิเศษของเด็ก
2. ความพิการบางประเภทควรถือว่าเป็นเพียงอาการ มากกว่าที่จะเป็นความผิดปกติทางกายภาพ และอาจปรากฏอยู่เพียงช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้น
3. เด็กพิเศษคนใดคนหนึ่ง อาจต้องการรูปแบบการจัดการศึกษาพิเศษ ที่แตกต่างกันไปตามช่วงเวลาใดช่วงหนึ่งของชีวิต
4. การจัดบริการสำหรับเด็กพิเศษต้องครอบคลุมตั้งแต่เด็กก่อนวัยเรียนจนถึงระดับมัธยมศึกษา
5. การจัดการศึกษาพิเศษในสภาพแวดล้อมที่จำกัดน้อยที่สุด ตามความเหมาะสม ย่อมเป็นการช่วยเหลือ สัมพันธ์เด็กพิเศษได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย การจัดการศึกษาดังกล่าว จะต้องประสานความสามารถของครูปกติและครูการศึกษาพิเศษ อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดและปรัชญาในการจัดการศึกษาพิเศษ ซึ่งเบญจฯ ชลธารันนท์ (2524: 53) ได้เสนอแนวคิดและสรุปปรัชญาเบื้องต้นที่จะทำให้การศึกษาพิเศษบรรลุถึงจุดหมายไว้ดังนี้

1. เด็กพิเศษทุกคนสามารถที่จะเรียน หรือฝึกตนเองให้ทำประโยชน์ได้มากขึ้น
2. สมรรถภาพในการทำงานไม่ได้ขึ้นอยู่กับสภาพความพิการ
3. ความพิการของเด็กบางคน ไม่จำเป็นต้องเป็นความพิการตลอดไป

(Permanent Handicap) ในหลายกรณี การศึกษาพิเศษอาจจะเป็นเพียงบริการทางการศึกษา

ชั่วคราวเท่านั้น

4. บุคลากรจะต้องเป็นคนที่มีความรู้ ความสามารถ และได้รับการฝึกงานตลอด
ทั้งมีประสบการณ์ในการทำงานในหน่วยงานของตน
5. ผู้ให้การศึกษาควรสนใจเป็นพิเศษในเรื่องพัฒนาการของเด็กพิเศษเพื่อให้เด็กมี
ภาพพจน์ที่ดีเกี่ยวกับตนเอง (Positive Self-Image) และยอมรับสภาพความเป็นจริงของตน
6. การศึกษาพิเศษ ควรใช้วิธีสอนแบบส่งเสริมเอกลักษณ์ของบุคคล
(Individualized Instruction) หมายความว่า สอนให้เหมาะสมกับความสามารถและความ
พิการของเด็กแต่ละคน
7. การศึกษาพิเศษควรจัดตั้งแต่ชั้นอนุบาล โดยมีจุดประสงค์ในการป้องกันลดปัญหา
ความพิการ และทำให้เด็กมีสัจการแห่งตน (Self-Realization)
8. การศึกษาพิเศษต้องรวมวิชาพลศึกษา นันทนาการและสุนทรียศาสตร์เพื่อเตรียม
เด็กพิเศษให้สามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างสมบูรณ์
9. อาชีวศึกษาและการอาชีพเป็นเรื่องสำคัญในการพิจารณาจัดการศึกษาแก่
เด็กพิเศษ
10. ในการจัดเด็กพิเศษเข้าเรียนในโรงเรียนปกตินั้น จะถือเป็นแนวปฏิบัติเมื่อ
เด็กไม่มีปัญหาหรือไม่มีอุปสรรคอื่นใด โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่เด็กจะได้รับเป็นสำคัญ

นอกจากนั้น ผดุง อารยะวิญญู (2534 : 7) ยังได้กล่าวถึง ปรัชญาการศึกษาพิเศษ
ไว้ว่า การจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษควรตั้งอยู่บนพื้นฐานดังต่อไปนี้

1. เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันในด้านร่างกาย เชื้อชาติปัญหา อารมณ์และสังคม
2. เด็กแต่ละคนมีพื้นฐานต่างกัน และแต่ละคนจะต้องเรียนรู้เพื่อปรับตัวเข้าหากัน
และให้ทันโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลง

3. เด็กแต่ละคนมีความสามารถในตัว มากบ้าง น้อยบ้าง การศึกษาจะช่วยให้ความสามารถของเด็กปรากฏเด่นชัดขึ้น

4. ในสังคมมนุษย์ย่อมมีทั้งคนปกติและคนพิเศษ เราไม่ควรแยกคนพิการ หรือผู้ที่มีความต้องการพิเศษออกจากคนปกติ ถ้าเขายังมีความสามารถหลงเหลืออยู่

5. เด็กเหล่านี้มีความต้องการ และความสามารถที่แตกต่างจากเด็กปกติ ดังนั้นการให้การศึกษาควรมีรูปแบบและวิธีการที่แตกต่างจากเด็กปกติ เพื่อให้โอกาสเขาได้พัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ได้เต็มที่

ดังนั้น การศึกษาพิเศษ จึงเป็นการศึกษาที่จัดปรัชญาของการเอาเด็กเป็นศูนย์กลางเอาใจใส่ต่อความต้องการจำเป็นส่วนตัวของแต่ละคน และจัดความช่วยเหลือสนับสนุนให้อย่างเป็นระบบ

4. วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาพิเศษ

วัตถุประสงค์และปรัชญาการศึกษาพิเศษนั้น ซามูเอล (Samuel. 1968 : 37) ได้ให้ข้อคิดไว้ว่า การศึกษาพิเศษเป็นบริการทางการศึกษา ที่จัดขึ้นนอกเหนือจากโปรแกรมการสอนในโรงเรียนทั่วไป ซึ่งจัดไว้สำหรับเด็กพิเศษที่จะช่วยเหลือ ในด้านการพัฒนาศักยภาพของเด็กและ/หรือในการส่งเสริมความไว้วางใจในตัวเอง สวัสดิการทางการศึกษาที่จัดเพื่อพัฒนาเด็กพิเศษจะเกี่ยวข้องกับกระบวนการภายในตัวเด็กชั้นพิเศษ ห้องเรียน และโรงเรียนพิเศษ

ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ได้กล่าวไว้ว่าการศึกษาเป็นกระบวนการต่อเนื่องกันตลอดชีวิต เพื่อมุ่งสร้างเสริมคุณภาพของพลเมืองให้สามารถดำรงชีวิต และทำประโยชน์แก่สังคม ความมุ่งหมายของการศึกษามีดังนี้

1. ให้มีความเคารพในสิทธิและหน้าที่ของตนและของผู้อื่น มีระเบียบวินัยมีความเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย ศาสนา และหลักธรรม
2. ให้มีความเข้าใจ และกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศตามวิถีทางประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข อีกมโนในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

3. ให้มีความรับผิดชอบต่อชาติ ต่อท้องถิ่น ต่อครอบครัว และต่อตนเอง
4. ให้มีความสำนึกในการเป็นคนไทยร่วมกัน และการเป็นส่วนหนึ่งของมนุษยชาติ
มีความรักชาติ ตระหนักในความมั่นคงปลอดภัยของชาติ และมีส่วนร่วมในการป้องกันประเทศ
5. ให้มีความมั่นคง และผดุงความเสมอภาค ความสุจริต และความยุติธรรม
6. ให้มีความขยันหมั่นเพียร มีความสามารถในการประกอบอาชีพและการ
จับจ่ายใช้สอยอย่างประหยัด ตลอดจนการร่วมมือกันประกอบกิจกรรมและธุรกิจต่าง ๆ โดยชอบด้วย
กฎหมาย
7. ให้มีความสามารถในการติดต่อทำความเข้าใจ และร่วมมือซึ่งกันและกัน รู้จัก
การแสวงหาความจริง มีความริเริ่มสร้างสรรค์รู้จักแก้ปัญหา และข้อขัดแย้งด้วยสติปัญญาและโดย
สันติวิธี
8. ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และเห็นคุณค่าในวิทยาการ ศิลปะวัฒนธรรม
ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรของประเทศ

ความมุ่งหมายทั้ง 8 ประการพอจะสรุปได้ว่าการจัดการศึกษามุ่งที่จะให้ผู้ที่ได้รับการศึกษา
เป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เป็นผู้มีคุณธรรมอันจำเป็นต่อ
ความมั่นคงและสันติสุขของทั้งส่วนบุคคลและประเทศชาติ มีสุขภาพอนามัยดี รู้จักแสวงหาความรู้และ
รู้จักใช้ปัญญา สามารถประกอบอาชีพและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

ในเรื่องที่เกี่ยวกับการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษนั้น รัฐได้กำหนดนโยบายไว้ใน หมวด 2
ข้อ 15 ดังนี้ "รัฐพึงจัด และสนับสนุนผู้ยากไร้ ผู้มีความผิดปกติทางร่างกาย จิตใจ หรือสังคม
และผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาให้ได้รับการศึกษาโดยทั่วถึงกัน" หมวด 3 ข้อ 38 "การศึกษาพิเศษ
เป็นการศึกษาที่จัดให้แก่บุคคลที่มีลักษณะพิเศษ หรือผิดปกติทางร่างกาย สติปัญญา หรือจิตใจ
อาจจัดเป็นสถานศึกษาเฉพาะ หรือจัดในโรงเรียนธรรมดาก็ได้ตามความเหมาะสม" ข้อ 39
"การศึกษาสงเคราะห์ เป็นการศึกษามุ่งจัดให้แก่บุคคลที่รัฐ จำเป็นต้องให้การสงเคราะห์
เป็นพิเศษ ทั้งนี้เพื่อบู่มุ่งให้เกิดความเสมอภาค ทางการศึกษาแก่ผู้ยากไร้ หรือผู้ที่เสียเปรียบทาง
การศึกษาในลักษณะต่าง ๆ"

ประชุม ลำดับวงศ์ (2533 : 1) กล่าวว่า การศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับคนทุกคน และเป็นสิทธิเสรีภาพของบุคคลในสังคม ที่ควรจะได้รับโอกาสเพื่อพัฒนาศักยภาพของตน การศึกษาเป็นบริการทางสังคมที่ทุกคนควรได้รับโอกาสเท่าเทียมกัน

ในเรื่องความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษานี้ ประชุม ลำดับวงศ์ (2533 : 4) กล่าวว่า แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 ได้กำหนดไว้ว่า "สถานศึกษาพึงให้ความเสมอภาคแก่บุคคลในการเข้ารับการศึกษา ตามความสามารถของบุคคลนั้น ๆ..." ซึ่งความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษามีครอบคลุมไปถึงผู้ที่มีความพิการด้วย ดังแนวนโยบายของรัฐที่ว่า "รัฐพึงจัดและสนับสนุนผู้ยากไร้ ผู้มีความผิดปกติทางร่างกาย จิตใจ หรือสังคมและผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาให้ได้รับการศึกษาโดยทั่วถึงกัน"

กล่าวได้ว่า รัฐได้มองเห็นความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องจัดการศึกษาพิเศษให้แก่บุคคลที่มีลักษณะพิเศษ ผิดปกติ หรือพิการ ในฐานะที่เด็กเหล่านั้นก็เป็นพลเมืองของชาติที่มีสิทธิพึงได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่จากการจัดการศึกษาของรัฐ เช่นเดียวกับเด็กทั่วไป ตามปณิญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และเพื่อสร้างเสริมคุณภาพให้เป็นพลเมืองที่มีความสามารถในการดำรงชีวิตไม่เป็นภาระแก่ครอบครัวหรือสังคมจนเกินไป และอาจใช้ความสามารถที่มีอยู่ทำประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติได้ ดังนั้นในการจัดการศึกษาพิเศษแก่เด็กพิเศษประเภทต่าง ๆ จึงมีความจำเป็นจะต้องกำหนดความมุ่งหมายดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้เด็กมีโอกาสดำเนินการศึกษาอบรมตามกำลังความสามารถ ความจำเป็น และความต้องการของแต่ละบุคคลอย่างเต็มที่
2. เพื่อสร้างเสริมเด็กพิเศษ ให้เป็นพลเมืองดีของชาติ ที่มีคุณภาพสามารถดำรงชีวิตอย่างพาสัยในสังคม
3. เพื่อสร้างบุคลิกภาพ สุขภาพ และอนามัยที่ดี แก่เด็กพิเศษทุกประเภท
4. เพื่อให้เด็กพิเศษสามารถช่วยตนเอง มีนิสัยที่ดีในการทำงานอันเป็นพื้นฐานด้านอาชีพ ไม่เป็นภาระแก่ครอบครัวและสังคม

5. เพื่อสร้างเสริมเด็กพิเศษผู้มีปัญญาเลิศ และผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์เป็นพิเศษ ให้ได้พัฒนาอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้เป็นประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติ

จากนิยามข้างต้นนี้ผู้วิจัยขอสรุปว่า จุดมุ่งหมายของการศึกษาพิเศษสำหรับเด็กพิเศษ คือ การส่งเสริมความผิดปกติด้วยการฝึกหัดรักษาเพื่อสร้างและพัฒนาสมรรถภาพของเด็กที่บกพร่อง ไปจากปกติ ให้มีสมรรถภาพที่เข้มแข็งขึ้น หน้าที่ของการศึกษาพิเศษ คือ การสอนให้เด็กได้ใช้ เครื่องมือช่วยว้อวะหรือส่วนที่บกพร่องให้เกิดผลมากที่สุด และทำให้เด็กสามารถสร้างความรู้สึกรักที่เข้มแข็งช่วยเหลือตนเองได้ สามารถชดเชยสิ่งที่บกพร่องในตัวเอง

5. รูปลักษณะการจัดการศึกษาพิเศษ

นับตั้งแต่มีการจัดการศึกษาพิเศษเป็นครั้งแรกในประเทศไทย โดยเริ่มเปิดสอน เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น ใน พ.ศ. 2482 เป็นต้นมา การจัดการศึกษาพิเศษส่วนใหญ่เป็นการจัดในโรงเรียนพิเศษ แยกจากการจัดการเรียนการสอนสำหรับคนทั่วไป ลักษณะโรงเรียนพิเศษหรือสถาบันเฉพาะนี้เป็นที่รู้จักกันดี แต่การจัดการศึกษาพิเศษมิได้อยู่เพียงลักษณะเดียวเท่านั้น วิธีการจัดการศึกษาแบบต่าง ๆ มากมายได้เกิดขึ้นเพื่อสนองความต้องการจำเป็นของเด็กพิเศษอย่างเหมาะสมที่สุดที่จะทำได้

ตามความเห็นของ เกียร์ฮาร์ท และ ไวชาน (Gearheart and Weishahn. 1980 : 31-34) ลักษณะต่าง ๆ ของการจัดบริการทางการศึกษาพิเศษ มีดังต่อไปนี้

1. ชั้นเรียนปกติกับการให้คำปรึกษาแนะนำโดยครูการศึกษาพิเศษ

นักเรียนลงทะเบี่ยนเรียนในชั้นปกติเต็มเวลา บุคลากรฝ่ายการศึกษาพิเศษให้ความช่วยเหลือ โดยการเฝ้าสังเกตนักเรียนในชั้นเรียนปกติ แล้วให้คำปรึกษาแนะนำแก่ครูปกติ ในกรณีนี้การศึกษาพิเศษต้องเป็นนักวินิจฉัยที่ดี สามารถวิเคราะห์ปัญหาได้ถูกต้อง และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์แก่ครูปกติได้

2. ชั้นเรียนปกติกับการให้คำปรึกษาแนะนำ พร้อมด้วยสื่อวัสดุอุปกรณ์พิเศษ

ลักษณะนี้มีลักษณะเช่นเดียวกันกับลักษณะข้างต้น แต่เพิ่มสื่อวัสดุอุปกรณ์พิเศษที่จำเป็นต้องใช้เป็นสื่อการสอน นักการศึกษาพิเศษจะต้องมีทักษะในการจัดเตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์พิเศษดังกล่าว

3. ชั้นเรียนปกติกับบริการครูเดินสอน

ในการจัดการศึกษาพิเศษตามลักษณะบนนี้ นักเรียนจะลงทะเบียนเรียนในโรงเรียนใกล้บ้าน ทั้งนักเรียนและครูจะได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนโดยตรงจากบุคลากรฝ่ายการศึกษาพิเศษ ครูเดินสอนจะเดินทางไปพบนักเรียนหลายแห่ง บริการลักษณะนี้จึงเหมาะสำหรับเขตพื้นที่ที่ประชากรไม่หนาแน่น โรงเรียนต่าง ๆ เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก เด็กพิเศษในแต่ละโรงเรียนมีน้อย จึงไม่คุ้มกับการจัดการศึกษาพิเศษประจำอยู่ในโรงเรียน และเด็กพิเศษอยู่ห่างไกลกันเกินกว่าที่จะสามารถเดินทางไปรวมกันในโรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่งได้อย่างสะดวก ครูเดินสอนจะบริการนักเรียนตามตารางเวลาที่กำหนด (สัปดาห์ละสองหรือสามครั้ง) หรือเมื่อมีความจำเป็น ซึ่งขึ้นอยู่กับความต้องการจำเป็นของเด็กในขณะนั้น ครูเดินสอนอาจจัดการเรียนการสอนนอกชั้นเรียนหรือพบเด็กพิเศษในชั้นเรียนก็ได้ นอกจากนั้นครูเดินสอนอาจทำหน้าที่เป็นครูผู้ช่วย โดยช่วยสอนเด็กปกติจำนวนหนึ่ง ซึ่งมีความต้องการการสอนซ่อมเสริมอย่างเดียวกันกับเด็กพิเศษ

4. ชั้นเรียนปกติกับบริการห้องสอนเสริม

นักเรียนลงทะเบียนเรียนในชั้นเรียนปกติ แต่ได้รับการสอนเพิ่มเติม หรือสอนซ่อมเสริมในห้องสอนเสริม ลักษณะนี้ต่างจากลักษณะบริการครูเดินสอนในประเด็นที่นักเรียนจะได้รับความช่วยเหลือพิเศษมากขึ้นจากครูสอนเสริมตามเวลาที่กำหนด ครูสอนเสริมควรมีเวลาและสื่อการสอนอย่างเพียงพอ และได้รับการฝึกอบรมที่จำเป็นสำหรับการช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ หน้าที่ของครูสอนเสริมมีอยู่สองด้าน ได้แก่ การช่วยเหลือนักเรียนในห้องสอนเสริม และการให้ข้อเสนอแนะแก่ครูปกติ ในการช่วยให้เด็กเรียนในชั้นเรียนปกติประสบความสำเร็จในปัจจุบัน เริ่มมีแนวโน้มใหม่ที่ครูสอนเสริมจะเข้าไปช่วยเหลือเด็กเรียนในชั้นเรียนปกติ ทำให้สามารถช่วยเหลือเด็กเรียนในสถานการณ์จริง และเป็นโอกาสที่จะทำงานร่วมกับครูปกติด้วย การให้บริการในห้องเรียนเช่นนี้เหมาะสำหรับปัญหาการเรียนที่ไม่หนักมากจนถึงขั้นต้องให้ความช่วยเหลืออย่างพิเศษในห้องสอนเสริม

5. ห้องเรียนปกติกับห้องเรียนพิเศษ

นักเรียนลงทะเบียนเรียนในห้องพิเศษและเข้าร่วมเรียนในห้องเรียนปกติมากขึ้นตามความเหมาะสม ครูการศึกษาพิเศษและครูปกติ ทำงานร่วมรับผิดชอบนักเรียนด้วยกันลักษณะการบริการทางการศึกษา คล้ายคลึงกับลักษณะห้องสอนเสริม

6. ห้องเรียนพิเศษในโรงเรียนพิเศษแบบไปกลับ

นักเรียนอยู่ในโรงเรียนการศึกษาพิเศษเฉพาะโดยทั่วไปเหมาะสำหรับนักเรียนที่มีระดับความพิการสูง หรือมีความพิการซ้อน

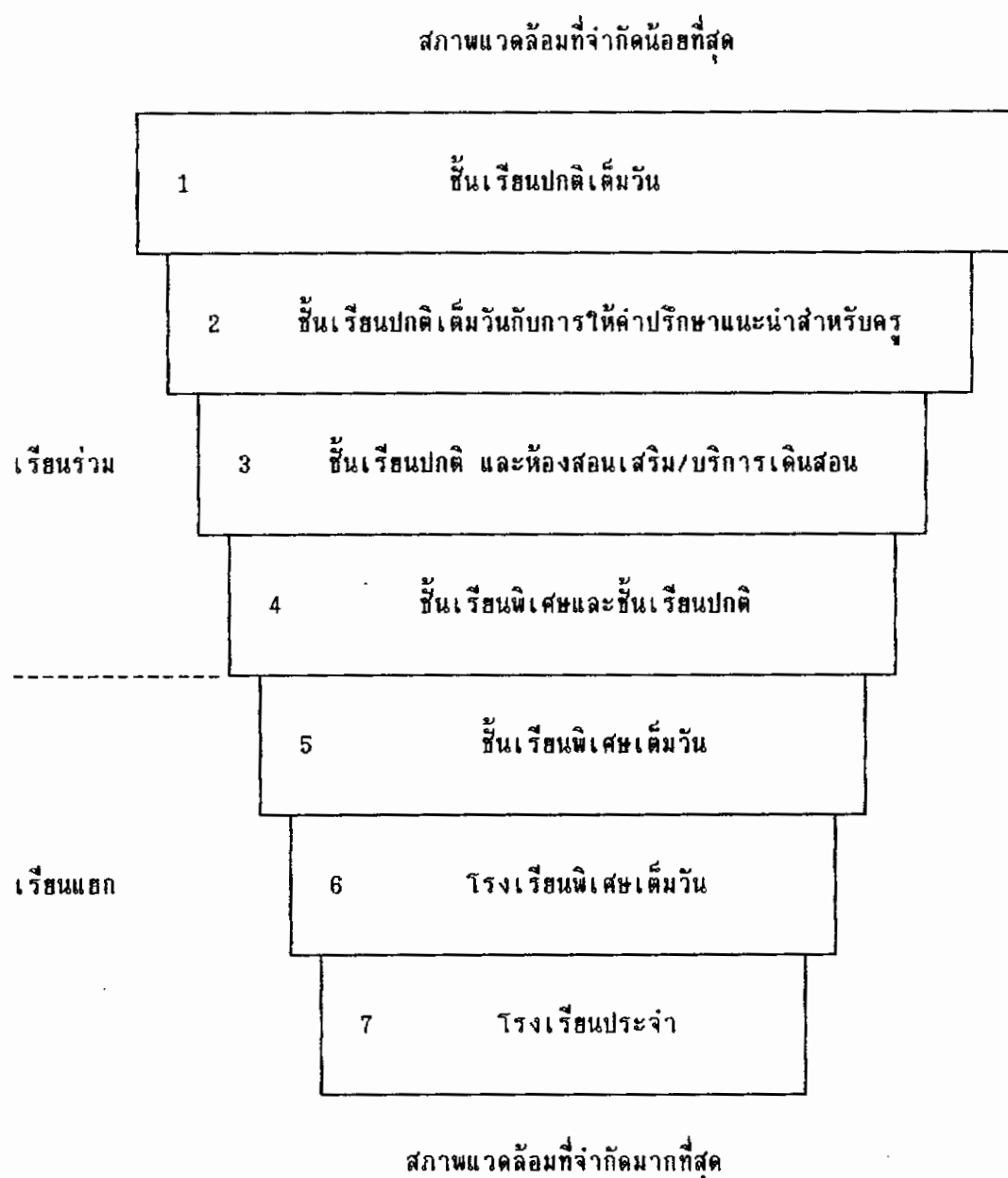
7. บริการในโรงพยาบาลและบ้าน

ลักษณะการจัดการศึกษาเช่นนี้ ใช้กับเด็กที่เจ็บป่วยเป็นเวลานาน โดยอาจจัดเป็นห้องเรียนพิเศษในโรงพยาบาล หรือสอนตามเตียงหรือสอนที่บ้าน

8. โรงเรียนประจำ

โรงเรียนประจำเป็นลักษณะดั้งเดิมของการจัดการศึกษาพิเศษ เนื่องจากในปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะจัดการศึกษาพิเศษในสภาพแวดล้อมที่จำกัดน้อยที่สุด ลักษณะการจัดการศึกษาพิเศษ ประเภทนี้จึงมีแนวโน้มที่จะจัดให้แก่เด็กที่มีระดับความพิการรุนแรง หรือมีความพิการซ้ำซ้อน

เลวิส และ คอร์ทเลก (Lewis and Doorlag. 1982 : 15, 32-39) ได้อภิบาลลักษณะของการจัดการศึกษาพิเศษคล้ายคลึงกับ เกียร์ฮาร์ท(Gearheart) ดังต่อไปนี้

จำนวนนักเรียน

<----->

ภาพประกอบ 1 ลักษณะการจัดการศึกษาพิเศษ

1. ชั้นเรียนปกติเต็มวัน

ในลักษณะนี้ครูและนักเรียนไม่ได้รับบริการทางการศึกษาพิเศษโดยตรงมีเพียงทางอ้อม เช่น การฝึกอบรมครูประจำการ การจัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์พิเศษ นักเรียนที่ได้รับการศึกษาพิเศษในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เมื่อไม่มีความต้องการจำเป็นอีกต่อไป ก็จัดลักษณะนี้

2. ชั้นเรียนปกติเต็มวันกับการให้คำปรึกษาแนะนำสำหรับครูปกติ

นักเรียนใช้เวลาเรียนตลอดวันในชั้นเรียนปกติ โดยไม่ได้รับบริการทางการศึกษาพิเศษ แต่ครูปกติจะให้บริการ มีนักการศึกษาจะให้คำแนะนำเกี่ยวกับความต้องการของเด็กพิเศษ การให้คำปรึกษาอาจเป็นรูปต่าง ๆ เช่น การช่วยแก้ไขพฤติกรรมของการปรับวิธีสอนวิชาคณิตศาสตร์หรือวิชาอื่น ๆ การจัดสื่ออุปกรณ์พิเศษ เช่น เบรลล์ ผู้ที่จะให้คำปรึกษาแนะนำได้จะต้องมีประสบการณ์การสอนทั้งด้านการศึกษาพิเศษ และในภาคปกติ นอกจากนั้น ควรเป็นที่เข้าใจกันว่า จุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษาแนะนำ คือ ช่วยเหลือครูในการสอน มิใช่เพื่อประเมินผลการสอนของครู

3. ชั้นเรียนปกติและห้องสอนเสริม/บริการเดินสอน

เด็กพิเศษจะใช้เวลาส่วนใหญ่ในชั้นเรียนปกติและจะรับบริการทางการศึกษาพิเศษเรียกว่า ห้องสอนเสริม โดยมีเวลากำหนดที่แน่นอนครูสอนเสริมยังให้บริการคำแนะนำสำหรับครูปกติด้วยหรืออาจเข้าไปช่วยเหลือเด็กพิเศษในชั้นเรียนปกติ เมื่อจำเป็นต้องสอนก็มีหน้าที่เช่นเดียวกับครูสอนเสริม เพียงแต่จะเดินทางไปสอนในโรงเรียนหลายแห่ง

4. ชั้นเรียนพิเศษและชั้นเรียนปกติ

นักเรียนใช้เวลาส่วนใหญ่ในชั้นเรียนการศึกษาพิเศษ และใช้เวลาบางส่วนในชั้นเรียนปกติ ลักษณะนี้ถือเป็นการจัดสภาพแวดล้อมที่จำกัดมากที่สุดของการเรียนร่วม

5. ชั้นเรียนพิเศษเต็มวัน

ลักษณะนี้ไม่ถือว่าเป็นการเรียนร่วม นักเรียนอยู่ในชั้นพิเศษตลอดเวลาเรียนความสัมพันธ์กับเพื่อนปกติเฉพาะในด้านสังคมเท่านั้น ไม่ใช้ในการเรียนการสอนในโรงเรียน

6. โรงเรียนพิเศษไปกลับ

ลักษณะนี้ใช้กับนักเรียนที่มีความพิการในระดับสูง การจัดในลักษณะนี้เอื้อต่อการมีเด็กพิเศษมารวมอยู่ในโรงเรียน

7. โรงเรียนประจำ

ลักษณะนี้เหมาะสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นในระดับสูงจนไม่สามารถใช้ลักษณะที่มีสภาพแวดล้อมจำกัดน้อยกว่าได้ หรือใช้กับเด็กที่จำเป็นต้องอยู่ในหอพัก เพราะในท้องถิ่นตน ไม่มีการบริการด้านการศึกษาพิเศษ

จากรูปแบบต่าง ๆ ที่ เกียร์ฮาร์ท, ไวชาน, เลวิส และ ดอร์เล็ก (Gearheart and Weishahn and Lewis and Doorlag) ได้นำเสนอ นับว่าได้กล่าวถึงลักษณะของการจัดการศึกษาพิเศษไว้ทั้งหมด โดยปรับปรุงจากลักษณะของ Deno's Cascades ส่วนนักการศึกษาพิเศษคนอื่น ๆ อาจเน้นกล่าวถึงลักษณะการเรียนร่วมที่สำคัญ ๆ แยกต่างกันไป เช่น โจน และคอลลิน (Jones and Collins. 1966 : 6) กล่าวถึง (1) ลักษณะชั้นพิเศษเต็มเวลา (2) ลักษณะชั้นพิเศษแบบผสม (3) ลักษณะห้องสอนเสริม (4) ลักษณะครูเดินสอน (5) ลักษณะผู้ให้คำปรึกษาแนะนำสำหรับครู ชั้นพิเศษแบบผสม ในความหมายของ โจน และคอลลิน คือ เด็กพิเศษจะลงทะเบียนเรียนกับครูการศึกษาพิเศษในชั้นเรียนพิเศษ แต่มีกิจกรรมการเรียนการสอนน้อยกว่า 3/4 ในชั้นเรียนพิเศษ นอกนั้นเด็กไปเรียนในชั้นปกติ โรโกว (Rogow. 1980 : 234) กล่าวถึงลักษณะการเรียนร่วมที่มีอยู่ในโรงเรียนของรัฐในขณะนั้น มี 3 ประเภท คือ (1) ห้องสอนเสริม (2) ครูเดินสอน (3) ชั้นพิเศษ ใช้สำหรับเด็กเล็ก ที่ยังต้องการฝึกทักษะพื้นฐาน ซึ่งต้องมีการเอาใจใส่เป็นพิเศษ แต่เด็กจะอยู่ชั่วคราวเท่าที่มีความจำเป็นเท่านั้น

บุคลากรที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กพิเศษ

1. บุคลากรในโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กพิเศษ

องค์การประกอบสำคัญอย่างหนึ่ง ที่จะทำให้โครงการสอนเด็กพิเศษ บรรลุความสำเร็จ โรโกว (Rogow. 1980 : 223) กล่าวว่า คือ การกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องไว้ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของเกียร์ฮาร์ท และไวชาน (Gearheart and Waishahn. 1980 : 38, 327) ที่ว่า นักการศึกษาพิเศษได้พยายามกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้แต่ละฝ่ายได้รับบทบาทของตนและแบ่งหน้าที่กันอย่างเหมาะสม ทั้งนี้เพราะการจัดการศึกษาพิเศษ เป็นการนำเอาบุคลากรผู้เชี่ยวชาญต่างสาขากันมาทำงาน ดังนั้นประเด็นสำคัญต้องคำนึงถึงในการบริหารโรงเรียนที่จัดการศึกษาพิเศษ ได้แก่ การประสานงานกันระหว่างบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีการติดต่อสื่อสารกันระหว่างบุคคลอย่างเหมาะสม

ต่อไปนี้จะกล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องในด้านการจัดการศึกษาพิเศษ ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูการศึกษาพิเศษ

บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียน

จากบทความ (Department of Health, Education and Welfare. 1978 : 6-10) ของสหรัฐอเมริกา ได้กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารโรงเรียนที่จัดการศึกษาพิเศษ สรุปได้ดังนี้

1. ทำการสำรวจหาเด็กพิเศษในเขตรับผิดชอบ ซึ่งยังไม่ได้รับการศึกษา
2. จัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กพิเศษทุกประเภททุกคนโดยไม่คิดมูลค่า
3. จัดรูปแบบการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กพิเศษ หลังจากที่ได้ปรึกษากับ

ผู้ปกครอง ครู และผู้ที่ทราบความต้องการจำเป็นของเด็ก

4. จัดให้เด็กพิเศษเข้าในชั้นเรียนร่วมกับเด็กปกติอื่น ๆ เมื่อเป็นไปได้
5. จัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์พิเศษที่จำเป็น

6. กำหนดแผนการศึกษารายบุคคลสำหรับเด็กพิเศษ โดยได้รับคำปรึกษา และความเห็นชอบจากผู้ปกครอง แผนการศึกษารายบุคคลต้องประกอบด้วย จุดมุ่งหมายการเรียนรู้ สื่อวัสดุอุปกรณ์พิเศษที่จำเป็น ประเมินระดับที่เด็กพิเศษ สามารถร่วมเรียนในชั้นเรียนปกติและกำหนดเวลาสำหรับการประเมินผลเป็นระยะ ๆ

7. ประเมินการเรียนการสอน และบริการสนับสนุนสำหรับเด็กพิเศษเป็นประจำทุกปี โดยให้ครอบคลุมประเด็นต่อไปนี้ คือ การสำรวจหาเด็กพิเศษ การจัดการศึกษาที่เหมาะสม การวัดและประเมินผลการเรียน การจัดกิจกรรมเสริม หลักสูตร ความเอื้ออำนวยของอาคารสถานที่

พีโลน (Pelone. 1957 : 51) ให้ความเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนควรมีทัศนคติที่ดีต่อการศึกษาพิเศษ เพราะท่าทีของผู้บริหารโรงเรียนจะเป็นตัวกำหนดว่าเด็กพิเศษจะได้รับการยอมรับในโรงเรียนหรือไม่ ผู้บริหารควรกำหนดเป็นนโยบายของโรงเรียนที่จะให้เด็กพิเศษได้รับโอกาสทางการศึกษาที่ทัดเทียมกับผู้อื่น ในการประชุมครูผู้บริหารโรงเรียนควรถือโอกาสให้แนวทางในการช่วยเหลือเด็กพิเศษตามจำเป็นของเธอ และควรให้กับการศึกษาพิเศษ ได้ชี้แจงเกี่ยวกับหลักการในการช่วยเหลือ ผู้บริหารโรงเรียนควรประสานงานกับครูการศึกษาพิเศษในการจัดบริการอาสาสมัครแนะนำ และบริการพาหนะรับส่ง และร่วมปรึกษารื้อกับครูการศึกษาพิเศษ ในการปรับเปลี่ยนความคิดเห็นทางการศึกษาของเด็กพิเศษ ผู้บริหารโรงเรียนควรถือเป็นหน้าที่ ที่จะประชาสัมพันธ์ให้คนปกติยอมรับเด็กพิเศษ และเอาใจใส่ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูการศึกษาพิเศษและบุคคลทั่วไป

กล่าวได้ว่า ในฐานะเป็นผู้นำสูงสุดในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อความสำเร็จของโครงการสอนเด็กพิเศษ ถ้าผู้บริหารโรงเรียนมีความเชื่อในหลักการของปรัชญาเด็กพิเศษ ภาวะผู้นำของผู้บริหารจะกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือของครู และจะช่วยเหลือสนับสนุนการศึกษาพิเศษในการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอนในการ

จัดเด็กพิเศษเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนที่เข้าใจในความต้องการจำเป็นของเด็กพิเศษจะดูแล ให้เด็กทุกคนได้ร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน อาทิ เช่น พลศึกษา ศิลปศึกษา ทักษะศึกษา เป็นต้น

บทบาทหน้าที่ของครูการศึกษาพิเศษ

หน้าที่ความรับผิดชอบของครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียน ที่จัดการศึกษาพิเศษ แต่ละแห่งจะไม่เหมือนกัน บทบาทของครูการศึกษาพิเศษ จะแปรเปลี่ยนไปตามสภาพโรงเรียนและลักษณะของการเรียน

ครูการศึกษาพิเศษจะมีการกิจอยู่สองประการ คือ

1. การให้บริการโดยตรง หมายถึง การทำงานโดยตรงกับนักเรียนเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มเล็ก
2. การให้บริการทางอ้อม หมายถึง การทำงานกับบุคคลอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เด็กพิเศษ

การบริการโดยตรง สรุปได้ ดังต่อไปนี้ เกียร์ฮาร์ท และ ไวชาน (Gearheart and Weishahn. 1980:84)

1. สอนการอ่าน
2. สอนทักษะในการฟัง
3. สอนการใช้สื่อการสอนพิเศษ เช่น เครื่องคำนวณประกอบเสียง แผนที่
4. สอนการเขียน
5. สอนทักษะในการดำรงชีวิต
6. ให้คำปรึกษาแนะนำ
7. สอนซ่อมเสริม และแนะนำบทเรียนในรายวิชา

การบริการทางอ้อม ของครูการศึกษาพิเศษ มีดังต่อไปนี้ เกียร์ฮาร์ท และ ไวชาน (Gearheart and Weishahn.1980 : 87-88)

1. การจัดเตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์พิเศษ
2. การจัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์พิเศษ
3. การอบรมให้ความรู้ในหน้าที่สำหรับผู้บริหารและครูทุกคนในโรงเรียนเกี่ยวกับปรัชญาและหลักการของการจัดการศึกษาพิเศษ อบรมครูปกติที่สอนเด็กพิเศษเกี่ยวกับการดัดแปลงวิธีการสอนและสื่อการสอน
4. การปรับเปลี่ยน และประยุกตกิจกรรมต่าง ๆ

คอร์น และมาตินซ์ (Corn and Martinez. 1980 : 15) กล่าวถึง บทบาทของครูการศึกษาพิเศษ ดังนี้

1. สอนทักษะที่จำเป็น ได้แก่ พิมพ์ดีด การฟัง ทักษะในการดำรงชีวิต
2. จัดเตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์พิเศษ
3. ให้ความช่วยเหลือเพิ่มเติม ได้แก่ การพัฒนามโนทัศน์ การสอนซ่อมเสริมการแนะแนว การประสานงานกับฝ่ายบริการต่าง ๆ

สำหรับ มาติน และโฮเบน (Martin and Hoben. 1977 : 23-26) กล่าวว่า ครูการศึกษาพิเศษจะต้องทำหน้าที่ ต่อไปนี้

1. ให้ข้อมูลและความคิดเห็นแก่ผู้บริหารเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษ
2. ประเมินความต้องการจำเป็นทางการศึกษาพิเศษ
3. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ
4. ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนแก่ครูปกติ โดยให้ความรู้ ข้อมูล ข้อเสนอแนะและสื่อวัสดุอุปกรณ์
5. ให้บริการโดยตรงแก่นักเรียนพิเศษ

จากที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ลักษณะเฉพาะของการจัดการศึกษาพิเศษ คือ การที่บุคลากรจากหลายฝ่ายมาทำงานร่วมกัน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะแบ่งบทบาทหน้าที่กันอย่างชัดเจน และในขณะเดียวกันก็ประสานงาน จากบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนดังที่นำเสนอ ดังเกิดได้ว่าโรงเรียนที่จัดการศึกษาพิเศษ ผู้บริหารโรงเรียนจะเป็นผู้รับผิดชอบ เอาใจใส่สนับสนุนติดตาม และเป็นภารกิจของบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เริ่มจากผู้บริหารโรงเรียนเป็นอันดับแรกจนถึงครูปกติ ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบต่อเด็กพิเศษ ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าคนอื่น กล่าวได้ว่าการจัดการศึกษาพิเศษ จะต้องเป็นการทำงานเป็นทีมนั่นเอง

2. การพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษ

จากการขยายการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเป็นจำนวนมาก และต้องใช้ครูประถมศึกษาทำการสอนและ มีปัญหาว่า ครูเหล่านั้นส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจึงได้ดำเนินการอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความเข้าใจในหลักการ และแนวปฏิบัติที่สำคัญ ตลอดจนให้มีความสามารถที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติในหน้าที่ของตนได้ โดยการจัดการอบรมหลักสูตรระยะสั้น 200 ชั่วโมง เพื่อเตรียมครูประถมศึกษา ให้มีความรู้พิเศษเพื่อทำการสอน เด็กพิเศษในโรงเรียนเรียนร่วม ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษาต่าง ๆ นอกจากนั้น ก็ได้เปิดสอนวิชาการศึกษาพิเศษ สาขาต่าง ๆ ในระดับปริญญาโทภาคพิเศษ ขึ้นในภาคการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเปิดโอกาสให้ครูประจำการได้ศึกษาเพิ่มเติมความรู้เกี่ยวกับการศึกษาพิเศษสาขาต่าง ๆ กองวิชาการของ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2532: 3) ยังได้เตรียมการในด้านบุคลากรที่จะรองรับการขยายการจัดการศึกษาพิเศษซึ่งจะทำให้การศึกษาพิเศษนี้ ดำเนินไปอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการอย่างทั่วถึงโดยดำเนินการตามวิธีการดังนี้

1. ศึกษาหลักการและวิธีการอบรมบุคลากรประจำการรูปแบบต่าง ๆ
2. เตรียมการประชุมปฏิบัติการผู้รับผิดชอบการอบรมของจังหวัด

3. จัดประชุมปฏิบัติการฝึกอบรมแก่ผู้รับผิดชอบการอบรมระดับจังหวัด

4. ผู้รับผิดชอบโครงการระดับจังหวัด ดำเนินการอบรมครูประจำการในจังหวัด

ที่รับผิดชอบ

5. ทำการประเมินผลการอบรมเพื่อพัฒนาต่อไป

และได้ดำเนินการเพื่อประเมินผลดังนี้

5.1 ประเมินผลการฝึกอบรมวิทยากรแกนนำ โดยการใช้แบบสอบถาม

5.2 เจ้าหน้าที่โครงการออกสังเกตติดตามการอบรม

5.3 วิทยากรแกนนำของจังหวัดติดตามผลการปฏิบัติงานผู้ผ่านการอบรม

5.4 สรุป ประเมินผลรวมโครงการ

ในปัจจุบันผู้บริหารทั้งหน่วยงานของรัฐและเอกชน ตลอดจนนักวิชาการทั่วไปต่างยอมรับและเห็นความสำคัญของการฝึกอบรม ซึ่งจะทำให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและส่งผลให้กิจการของหน่วยงานเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นได้ ทั้งนี้สอดคล้องกับคำกล่าวของ วัชรินทร์ จำปี (2529 : 6) ที่ว่า การฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนทั้งความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีของบุคลากรในหน่วยงาน ให้เป็นผู้ที่มีความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และชโลม ธรรมศิริ (2520 : 15) กล่าวว่า คุณลักษณะพิเศษอีกประการหนึ่งของการฝึกอบรมที่นอกจากจะช่วยให้บุคลากรมีคุณภาพยิ่งขึ้นแล้วยังเป็นวิธีการที่ประหยัดทั้งงบประมาณและเวลา เมื่อเทียบกับการพัฒนาบุคลากรในรูปแบบอื่น ในการอบรมแต่ละครั้งการประเมินผล ถือได้ว่าเป็นขั้นตอนหนึ่งของการฝึกอบรม ซึ่งโดยหลักวิชาการแล้ว จะต้องใช้งบประมาณร้อยละ 35 เป็นอย่างน้อยหลังจากงบประมาณค่าใช้จ่ายตามโครงการฝึกอบรมนั้น การประเมินผลการฝึกอบรมจะทำให้เราทราบถึงข้อดี ข้อเสีย จุดอ่อน ข้อบกพร่องของการฝึกอบรม ซึ่งผลที่ได้รับจะนำไปปรับปรุงแก้ไขการฝึกอบรมในครั้งต่อไปให้ดีขึ้น และถือได้ว่าการประเมินผลการฝึกอบรมเป็นการหาความต้องการในด้านการฝึกอบรม (Training Needs) สำหรับการฝึกอบรมโครงการนั้น ๆ ในครั้งต่อไป และยังสอดคล้องกับหลักจิตวิทยาที่ว่า เมื่อเราได้กระทำกิจกรรมใดแล้วก็ต้องทราบถึงผลของการกระทำนั้น ๆ การทราบผลของการกระทำ นอกจากจะได้ข้อเท็จจริงประกอบการพิจารณาปรับปรุงการกระทำของเราแล้ว ยังช่วยเสริมสร้างกำลังใจหรือเป็นแรงจูงใจให้เรามุ่งมั่นดำเนินการเพื่อความสัมฤทธิ์ผลตาม

เป้าหมายที่เราวางไว้ สำหรับผู้เข้าอบรมนั้น ผลของการฝึกอบรมคือการเรียนรู้ อันจะก่อให้เกิด การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ดังนั้นควรจะได้มีการประเมินพฤติกรรมโดยการติดตามผลภายหลังการ อบรมแล้ว 8-12 เดือน และวิลาศ สิงห์ชัย (2520 : 3) ได้เสนอแนวคิดที่เกี่ยวกับการประเมินผล ที่สำคัญ ควรกระทำประการหนึ่ง คือ การประเมินดูว่า ผลการฝึกอบรมได้เกิดการเรียนรู้และ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานไปในทิศทางที่พึงประสงค์เพียงใด

3. บทบาทของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ในการส่งเสริมพัฒนาการ

เด็กที่มีความต้องการพิเศษ

พ่อแม่ ผู้ปกครอง เป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อ การส่งเสริมพัฒนาเด็กพิเศษมากที่สุด เพราะบุคคลดังกล่าวจะต้องอยู่ใกล้ชิดกับเด็กและมีพฤติกรรมโต้ตอบกับเด็กอยู่ตลอดเวลา ฉะนั้น การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ ผู้ปกครอง จะช่วยให้เด็กไม่ต้องประสบปัญหาความขัดแย้ง ระหว่างบ้านและโรงเรียน ทำให้เด็กมีความสุข มีชีวิตที่สมบูรณ์ทั้งที่บ้านและโรงเรียน

มีผู้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของผู้ปกครองในการพัฒนาเด็กไว้ดังนี้

นิภา แก้วศรีงาม (2525 : 23) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของพ่อแม่และผู้ปกครอง ในการพัฒนาเด็กให้เป็นทรัพยากรที่มีค่าของสังคมไว้ ดังต่อไปนี้

1. บทบาทของพ่อแม่ตามหลักพุทธศาสนา ระเบียบปฏิบัติของชาวพุทธได้กำหนดให้ พ่อแม่เป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำในการดำเนินชีวิตให้แก่เด็ก เพื่อให้เด็กมีความประพฤติดีและ ไม่ก่อปัญหาสังคม

2. บทบาทของพ่อแม่ตามหลักของกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1564 บัญญัติ ไว้ว่า พ่อแม่จะต้องอุปการะเลี้ยงดูและให้การศึกษาตามควรแก่เด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 20 ปี

3. บทบาทของพ่อแม่ตามหลักสังคมวิทยาได้แก่ การดูแลฝึกหัดลูกของตนจนกว่าลูก จะสามารถพึ่งตนเองได้ การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และบทบาทที่จะต้องให้การศึกษาตลอดจน ส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านแก่เด็ก

ในภา ทงไทย (2525 : 19) ได้กล่าวถึงบทบาทของพ่อแม่ ผู้ปกครองในการพัฒนา
เด็กไว้ดังนี้

1. เลี้ยงดูให้เติบโตขึ้นในสังคม โดยการตอบสนองความต้องการทั้งทางร่างกาย
และจิตใจ
2. อบรมระเบียบสังคมเบื้องต้น ได้แก่ การปลูกฝังคุณลักษณะและสุนทรีย์ต่อการ
อบรมมารยาททางสังคม และเจตคติที่ดีในการดำรงชีวิต
3. ส่งเสริมความสนใจของเด็ก โดยจัดสภาพแวดล้อมรอบตัว เช่น จัดเตรียม
หนังสือนิทาน อุปกรณ์การเล่น อุปกรณ์การระบายสี การพาไปทัศนศึกษาเมื่อมีโอกาส
4. ส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา ผู้ปกครองสามารถช่วยให้เด็กมีพัฒนาการด้าน
สติปัญญาสูงขึ้นเต็มศักยภาพได้โดยการกระตุ้นให้เด็กคิด ฝึกแก้ปัญหา ฝึกการสังเกต ส่งเสริมความ
สนใจของเด็กและให้โอกาสทำในสิ่งที่เด็กสนใจ ตลอดจนส่งเสริมทักษะทางภาษาเพื่อให้ความ
พร้อมที่จะเรียนรู้ภาษาในระดับต่อไปได้โดยง่าย
5. ถ่ายทอดวัฒนธรรมทางสังคมเพื่อให้เด็กเห็นคุณค่า รู้สึกชื่นชม และยกย่องมรดก
ทางวัฒนธรรมไทย เพื่อรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทยสืบไป

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2527 : 20) กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของพ่อแม่อันมีผลต่อแรง
จูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่าพ่อแม่ควรเอาใจใส่ผลงานของลูก ปฏิบัติตนอย่างสมเหตุสมผลสนใจในกิจกรรม
ต่าง ๆ แนะนำให้มีความตั้งใจและอดทน เมื่อลูกประสบความสำเร็จควรแสดงความยินดีอย่าง
ชัดเจนและกอดรัดเป็นการให้รางวัลเมื่อทำความดี ตลอดจนมีบทบาทในการทำตัวเป็นเพื่อนที่ดี
และคอยแนะนำส่งเสริมให้พัฒนาการทุก ๆ ด้านอย่างสมบูรณ์

จินตนา หมูผึ้ง (2525 : 6) กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของพ่อแม่ที่ควรปฏิบัติต่อเด็กดังนี้

1. พยายามสอนให้ช่วยตัวเองและผู้อื่น ตลอดจนทำให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
2. พยายามทำให้เด็กรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว
3. ฝึกให้ทำตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของครอบครัวและการฝึกปฏิบัติควรทำอย่างอบอุ่น
4. สังเกตความเปลี่ยนแปลงของเด็กและให้ความช่วยเหลือเมื่อต้องการ

5. ควรใช้เวลาในการพูดคุยอย่างสนุกสนานกับเด็ก ซึ่งเป็นเวลาที่มีคุณค่าสำหรับเด็กอย่างยิ่ง

สรุปได้ว่าบทบาทหน้าที่ของพ่อแม่ในการพัฒนาเด็กนั้น ได้แก่ การตอบสนองความต้องการขั้นมูลฐานทั้งด้านร่างกายและจิตใจ การส่งเสริมพัฒนาการทางเชาว์ปัญญา การอบรมสั่งสอนให้เป็นสมาชิกที่มีคุณภาพของสังคม เพื่อให้การพัฒนาเด็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพในการสอนของเด็กพิเศษ พ่อแม่ ผู้ปกครองจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเป็นอยู่ที่มีความรู้ทั้งปรัชญาการศึกษาพิเศษ ความจำเป็นและความต้องการพิเศษ ด้านการศึกษา การปรับตัวและอื่น ๆ ที่ลูกหลานของตนมีความพิเศษกว่าเด็กปกติทั่วไป

การวิจัยอนาคตและเทคนิคเดลฟาย

1. การวิจัยอนาคต (Futures Research)

จุมพล พูลภัทรชีวิน (2525 : 11) กล่าวว่า นักอนาคตศึกษามีความเชื่อพื้นฐานว่าอนาคตเป็นเรื่องที่มนุษย์สามารถคิดและศึกษาหาทางเลือกต่าง ๆ ได้อย่างเป็นระบบ การคิดถึงอนาคตมีผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ และเชื่อว่ามนุษย์นั้นสามารถจะควบคุมและสร้างอนาคตได้ตั้งแต่วปัจจุบัน

จุดมุ่งหมายของการวิจัยอนาคต

จุมพล พูลภัทรชีวิน (2530:11-12) จุดมุ่งหมายหลักของการวิจัยอนาคตมิได้อยู่ที่การทำนายที่ถูกต้อง หากแต่เป็นการสำรวจและศึกษาแนวโน้มที่เป็นไปได้ หรือน่าจะเป็นของเรื่องที่ศึกษาให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ทั้งพึงประสงค์ และไม่พึงประสงค์เพื่อที่จะหาทางทำให้แนวโน้มที่พึงประสงค์นั้นเกิดขึ้น และป้องกันหรือขจัดแนวโน้มที่ไม่พึงประสงค์ให้หมดไป หรือถ้าหากว่าจะเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ก็หาทางเผชิญกับแนวโน้มที่ไม่พึงประสงค์ดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพ

ระยะเวลาในการศึกษาอนาคต

โจเซฟ (นาคธา ปิรันธนานนท์. 2526 : 4 ; อ้างอิงมาจาก Joseph.1978

: 12) ได้แบ่งระยะเวลาของอนาคตออกเป็น 5 ระยะ

1. ปัจจุบัน ตั้งแต่ปัจจุบันไปจนถึงปีหน้า
2. อนาคตระยะใกล้ ตั้งแต่ 1 ถึง 5 ปี
3. อนาคตระยะกลาง ตั้งแต่ 5 ถึง 20 ปี
4. อนาคตระยะยาว ตั้งแต่ 20 ถึง 50 ปี
5. อนาคตระยะไกล 50 ปี หรือมากกว่านั้นขึ้นไป

สำหรับช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมในการศึกษาอนาคตนั้น จุมพล พูลภัทรชีวิน

(2530 : 24) กล่าวว่า นิยมศึกษาในช่วงระยะ 10 - 15 ปี ไปจนถึง 20 - 25 ปี ซึ่งเป็นระยะกลางอันเป็นระยะเวลานี้ก่อนอนาคตนิยม ส่วนใหญ่นิยมที่จะศึกษาอนาคตของสังคมหรือวัฒนธรรม

อนาคตศึกษาและการวิจัยอนาคต

กฤษดา กรุดทอง (2530 : 5)กล่าวว่า อนาคตเป็นเรื่องราวที่มนุษย์คิดคำนึงถึงอยู่ตลอดเวลาอันยาวนานตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน เดิมมนุษย์เชื่อว่าอนาคตเป็นสิ่งไม่แน่นอน คาดคะเนและทำนายไม่ได้ อนาคต จะเป็นไปตามที่มันจะเป็นซึ่งมนุษย์ไม่อาจรู้ได้ แต่มนุษย์พยายามคะเนทำนายหรือพยากรณ์อนาคตเรื่อยมา แต่ปัจจุบันแนวคิดได้เปลี่ยนไป มนุษย์เริ่มมองเห็นว่าอนาคตเป็นเรื่องที่ศึกษาและควบคุมผลักดันให้เป็นไปตามที่ต้องการได้ จึงหันมาศึกษาเรื่องอนาคตกันอย่างจริงจัง จนเกิดเป็นสาขาวิชาการ (Field of Studies แขนงใหม่ที่ศึกษาเกี่ยวกับอนาคต เรียกว่า อนาคตวิทยาหรืออนาคตศาสตร์ (Futures Studies - FS) ขึ้นมาใช้เพื่อพัฒนาหลักทฤษฎีของอนาคตศาสตร์ให้เป็นไปอย่างมีระบบและเชื่อถือได้

ความหมายของอนาคตศึกษาและการวิจัยอนาคต

ความหมายของคำว่า "วิจัยอนาคต" (Futures Research) นี้ มีคนใช้ในความหมายที่แตกต่างกัน บางคนก็ใช้อย่างสับสนปนเปกับคำอื่น ๆ เช่น คำว่า อนาคตศึกษา (Futures Studies-FS) อนาคตศาสตร์ (Futurelogy) และอนาคตนิยม (Futurism) ซึ่ง จมพล พูลภัทรชีวิน (2529 : 13) ได้ชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างคำเหล่านี้ ดังนี้

"อนาคตนิยม" (Futurism) หมายถึง แนวความคิด ความเชื่อเกี่ยวกับทางเลือกอนาคตต่าง ๆ (Alternative Futures) ของกลุ่มประชากรหรือกลุ่มสังคมกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง มีลักษณะที่เป็นลัทธิปรัชญาสาขาหนึ่ง ทำนองเดียวกับ Idealism Reslism และปรัชญาสาขาอื่น ๆ อนาคตนิยม เชื่อว่า อนาคตเป็นเรื่องที่สามารถศึกษาได้อย่างเป็นระบบ และเชื่อว่าการคิดถึงทางเลือกต่าง ๆ ในอนาคต ช่วยให้นักผู้มีความพร้อมที่จะเผชิญกับอนาคต และเข้าใจสถานการณ์ของมนุษย์ในปัจจุบันได้ดี การเตรียมตัวเผชิญกับอนาคตตามแนวของ อนาคตนิยม ก็คือ การคิดและสร้างอนาคตเสียตั้งแต่ปัจจุบัน

"อนาคตวิทยา" หรือ "อนาคตศาสตร์ (Futurology) คำว่า "Futurology" นี้ นักอนาคตนิยมบางกลุ่มไม่ใช้ เพราะเขาถือว่า แนวคิดเกี่ยวกับอนาคต เป็นเพียงแนวคิด (Perspective) ไม่ใช่ศาสตร์ เพราะยังไม่มีองค์ประกอบของความรู้ (Body of Knowledge) ที่อยู่ในรูปของกฎ และ/หรือทฤษฎีเช่นเดียวกับศาสตร์สาขาอื่น ๆ อนาคตวิทยาไม่มีข้อเท็จจริงใน อนาคต (Futurefacts) มีเพียงข้อมูลที่สะท้อนให้เห็นถึง และ/หรือการรับรู้ของมนุษย์ในปัจจุบัน เกี่ยวกับทางเลือกต่าง ๆ ในอนาคตในช่วงระยะเวลาหนึ่ง การศึกษาและ/หรือการวิจัยอนาคต เน้นไปที่การศึกษาทางเลือกอนาคตต่าง ๆ ที่เป็นไปได้ (Possible) หรือน่าจะเป็น (Probable) หลายทางไม่ใช่ทางเดียว การทำนายอนาคตเปิดโอกาสให้มีความผิดพลาดสูง นักอนาคตนิยมจึงนิยมใช้คำว่า "Forecase" มากกว่าคำว่า "Presict" เพราะสิ่งที่ทำนายไว้มักจะเกิดก่อนระยะเวลาที่ถูกทำนายไว้เสมอเนื่องจากมนุษย์ยังคิดเกี่ยวกับอนาคตที่พึงประสงค์ที่เป็นไปได้มากเท่าใดก็พยายามที่จะทำให้มันเกิดขึ้นเร็วยิ่งขึ้น

แต่นักอนาคตนิยมบางกลุ่มก็ยอมรับ และใช้คำว่า "Futurology" โดยถือว่าเป็นศาสตร์ เพราะมีคำศัพท์เฉพาะ (Terminology) มีวิธีการแสวงหาความรู้ (Mode of Inquiry) และมีองค์ความรู้ (Body of Knowledge) ถึงแม้ว่าจะไม่ใช่ความรู้ที่แข็ง (Hard Knowledge) เหมือนศาสตร์สาขาอื่น ๆ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า อนาคตศาสตร์ เป็นศัพท์บัญญัติของศาสตร์สาขาใหม่ ที่เฟลชเอม (Flechtheim) นักสังคมวิทยาชาวเยอรมันเป็นผู้เสนอศัพท์นี้เป็นคนแรก ในปี พ.ศ. 2486 วิชาการแขนงนี้มุ่งศึกษาและวิเคราะห์อนาคตด้วยเทคนิควิธีทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับอนาคตได้ดียิ่งขึ้นอันจะนำไปสู่การผลักดันในอนาคต ให้เป็นไปในทางที่มนุษย์ต้องการได้ เป้าหมายของอนาคตศาสตร์มี 3 ประการ คือ

1. สร้างภาพของอนาคตที่จะเป็นและที่ควรจะเป็น
2. แสวงหาทางเลือกที่จะดำเนินการในอนาคต
3. กระตุ้นให้ตระหนักถึงภัยอันตรายที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และหาแนวทางแก้ไขต่อไป

"อนาคตศึกษา" (Futures Studies - FS) ซึ่งจุมพล พูลภัทรชีวิน, 2525 : 11) มีความหมายใกล้เคียงกับ คำว่า "การวิจัยอนาคต" (Futures Research - FR) คือการศึกษาอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับทางเลือกต่าง ๆ ในอนาคตทั้งที่เป็นไปได้ (Possible) และน่าจะเป็น (Probable) ของกลุ่มประชากรหนึ่งใดโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลและพัฒนากระบวนการต่าง ๆ ที่เป็นตัวกำหนดทางเลือก ต่างกันแค่เพียงว่า "อนาคตศึกษา" มีลักษณะการใช้ความคิดที่เรียกว่า "Intuitive" มากกว่าการวิจัยอนาคต ในขณะที่การวิจัยอนาคตมีการเน้นข้อมูล (Data-Oriented) และมีระบบระเบียบวิธีการศึกษาที่รัดกุมเป็นแบบแผนมากกว่า ซึ่งจุมพล พูลภัทรชีวิน (2529 : 9) ได้ให้คำจำกัดความอย่างกว้าง ๆ ว่า "การวิจัยอนาคต" หมายถึง วิธีศึกษาอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับทางเลือกอนาคตต่าง ๆ ที่เป็นไปได้น่าจะเป็นของกลุ่มประชากร หรือกลุ่มสังคมใดกลุ่มหนึ่งโดยมีจุดมุ่งหมายดังนี้

1. บรรยายอนาคตรูปแบบต่าง ๆ (Alternative Futures) ที่จะเป็นไปได้หรือน่าจะเป็นของกลุ่มประชากรที่ศึกษา
2. ประเมินสถานการณ์ในปัจจุบันเกี่ยวกับความรู้ต่าง ๆ ที่เรามีอยู่เกี่ยวกับอนาคตที่เป็นไปได้แต่ละทาง
3. บ่งชี้ผลกระทบและผลต่อเนื่องที่เป็นไปได้ต่าง ๆ ของแต่ละอนาคต
4. ให้สัญญาณเตือนภัยล่วงหน้าเกี่ยวกับอนาคตที่ไม่พึงประสงค์ที่อาจเกิดขึ้นได้
5. เข้าใจเบื้องหลังของกระบวนการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

การวิจัยอนาคตพัฒนามาอย่างไร

ภฤดา กรุดทอง (2530:10) ได้กล่าวถึงการพัฒนาการวิจัยอนาคตไว้ดังนี้

ในปี 1907 D.C. Gilfillam ได้เสนอวิธีการศึกษาอนาคตขึ้นเป็นบุคคลแรก และต่อมาในปี 1930 รัฐบาลอเมริกันได้สนับสนุนการวิจัยด้านนี้จนกระทั่งปี พ.ศ. 1944 เฟลชไธม์ (Flechtheim) ได้เริ่มใช้คำว่า "Futurology" ขึ้นมาใช้

ต่อมาในราวทศวรรษ 1960 การวิจัยอนาคตเริ่มมีรูปแบบวิธีการชัดเจนมากขึ้น วิธีการวิจัยอนาคต ได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์เพื่อกำหนดนโยบายและวางแผน ในสหรัฐอเมริกา Rand Cooperation ได้วางพื้นฐานการวิจัยด้านนี้อย่างมั่นคง ร่วมกับ System Development Cooperation (SDC) และ Hudson Institute เพื่อดำเนินการวิจัยอนาคตแก่กองทัพอากาศสหรัฐในปี 1960 Nicholas Rescher และ Olaf Helmer ได้พัฒนาเทคนิคเดลฟายมาใช้ศึกษาอนาคต ต่อมาในปี 1964 Olaf Helmer กับ Jame Gordon ในนามบริษัท Rand Ling - Range Forecasting Study เพื่อทำนายเหตุการณ์ทางวิทยาศาสตร์ เช่น การลงดวงจันทร์ การเปลี่ยนหัวใจมนุษย์ เป็นต้น ในทศวรรษนี้ ถือว่า การวิจัยอนาคตได้ยอมรับเป็นที่เชื่อถือทั่วไปวงการธุรกิจและอุตสาหกรรมได้นำไปใช้ในการวางแผนกำหนดนโยบาย เพื่อดำเนินงานธุรกิจอุตสาหกรรม Olaf Helmer นักอนาคตวิทยาคนสำคัญได้กล่าวว่า การวิจัยอนาคตได้กลายเป็นเครื่องมือที่สำคัญของนักกำหนดนโยบายและวางแผนไปแล้ว

หลังจากปี 1967 การวิจัยอนาคตได้แพร่หลายเข้าไปในยุโรป เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน อิตาลี ในปารีส Bertrand de Jonvenel ได้จัดตั้ง Club Rone ขึ้น และในปี 1972 คณะนักวิจัยกลุ่มนี้ได้เสนอ กติจำกัดความเจริญ (The Limit of Growth) ซึ่งสร้างภาพของอนาคตในปี ค.ศ. 2000 ด้วยการฉายภาพเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากรทรัพยากรการผลิตอาหารและมลภาวะ และในปี 1974 ได้เสนอ mankind at the turning point ซึ่งกล่าวถึงทางเลือกและการแก้ปัญหาจากความเจริญของมนุษยชาติ

จะเห็นได้ว่า ตลอดระยะเวลา 10 ปีมานี้ การวิจัยอนาคตได้พัฒนาก้าวหน้าไปมากจะมีระเบียบวิธีการเฉพาะของตนเองตั้งแต่นั้นมาการวิจัยอนาคตได้เข้าไปมีบทบาทในการตัดสินใจกำหนดนโยบายและวางแผนขององค์การธุรกิจต่าง ๆ ทั้งหน่วยงานราชการ บริษัทและบุคคล

เทคนิควิธีการวิจัยอนาคต

การวิจัยอนาคต เป็นการศึกษาเพื่อคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคต เครื่องมือที่ใช้ที่สำคัญที่สุดของการวิจัยอนาคต คือ human reasoning power (HRP) อีกส่วนหนึ่ง คือ คอมพิวเตอร์ซึ่งเป็นเครื่องมือของ HRP อีกทีหนึ่ง เทคนิควิธีการวิจัยอนาคตที่ใช้กันมาในนามานุกรมเทคนิคการพยากรณ์อนาคต มีเทคนิคการวิจัยอนาคตไว้มากกว่า 13 วิธี ที่พอจะรวบรวมได้มี ดังนี้

1. การฉายภาพอนาคต (Projection) เป็นวิธีการที่ใช้ในช่วงต้น ๆ ของการวิจัยเชิงอนาคต บางครั้งเรียกว่า trend extrapolation (TE) ใช้กันมากพอสมควรโดยเฉพาะในทางสังคมศาสตร์ ข้อสมมุติของการดำเนินการวิจัยโดยวิธีนี้ คือ "อนาคตย่อมเป็นเหมือนอดีตที่ผ่านมา" ฉะนั้นการที่จะศึกษาแนวโน้มได้จึงจำเป็นต้องมีข้อมูลอนุกรมเวลาเป็นพื้นฐาน ในบางกรณีอาจจะต้องหาแนวโน้มของตัวแปรที่เป็นนามธรรม หรือตัวแปรเชิงคุณภาพอื่น ๆ เช่น คุณภาพชีวิต สถานะทางเศรษฐกิจ หรือความราบรื่นในชีวิตสมรสนักวิจัยจะต้องแปลงสภาพนามธรรมเหล่านั้นให้เป็นดัชนีที่สามารถวัดค่าได้ในเชิงปริมาณให้ได้เสียก่อน

กลยุทธ์สำคัญสำหรับเทคนิควิเคราะห์แบบ TE นี้ จึงอยู่ที่การหาแนวโน้มเสียก่อน และ extrapolate ออกไปจากแนวโน้มนั้น ความถูกต้องในผลของการ extrapolate นั้น จึงขึ้นอยู่กับว่านักวิจัยได้หาแนวโน้มนั้น ๆ มาได้อย่างไรและมีความถูกต้องเพียงใด วิธีการที่ใช้กันทั่วไปในทางสังคมศาสตร์สำหรับหาแนวโน้มของเหตุการณ์หรือตัวแปรหนึ่ง ๆ นั้นพอสรุปได้เป็น 4 วิธี คือ

1. การทำ Moving Average
2. การทำ Envelope Curve
3. ใช้การวิเคราะห์ถดถอย (Regression) เชิงเส้นอย่างธรรมดา
4. ใช้การวิเคราะห์ถดถอยที่มีใช้เชิงเส้นตรง

เมื่อนักวิจัยได้แนวโน้มของเหตุการณ์หรือตัวแปรใด ๆ ที่ต้องการแล้วและเมื่อได้วิเคราะห์ถึงความถูกต้องน่าเชื่อถือได้ของแนวโน้มที่ประมาณค่าขึ้นแล้วก็จะสามารถ extrapolate ค่าของตัวแปรหรือเหตุการณ์นั้นออกไปในอนาคตในรูปของการทำนาย ฉายภาพ หรือ พยากรณ์ได้ เทคนิควิธีการที่ใช้ในการ extrapolate ออกไปในอนาคตนั้น มีอยู่หลายวิธี ได้แก่

1. ใช้วิธี linear extrapolation อย่างง่าย ๆ ธรรมดา
2. ใช้การวิเคราะห์ถดถอยธรรมดา ในการประมาณค่าไปในอนาคตก็ได้
3. ใช้การวิเคราะห์ถดถอยขั้นสูงซึ่งสามารถรับมือกับปัญหาทางเทคนิคบางอย่างที่การวิเคราะห์ถดถอยธรรมดาไม่อาจทำได้
4. ใช้วิธีการของ univariate หรือแม้แต่ multivariate อื่น ๆ

2. วิจัยแบบ ครอส อิมแพค (Cross-Impact Analysis) เรียกย่อ ๆ ว่า CIA

เทคนิคการวิจัยแบบ CIA เป็นวิธีการที่ใช้ในการวิจัยอนาคตได้ดีในหลายๆ กรณี โดยได้นำเอาอิทธิพล หรือผลกระทบจากเหตุการณ์ หรือพฤติกรรมที่มีต่อปัจจัยที่ต้องการศึกษาแล้วยังรวมพิจารณาถึงอิทธิพล และผลกระทบในระหว่างเหตุการณ์พฤติกรรมและปัจจัยนั้น ๆ เข้าไว้ด้วยทั้งหมด และสามารถประเมินผลกระทบทั้งหมด (Overall Effect) ที่จะพึงมีต่อปัจจัยที่ต้องการศึกษาโดยตรงในเงื่อนไขเวลาที่ต้องการได้

วิธีการของการวิเคราะห์หัตถ์ CIA นี้ อาจจะพอสรุปเป็นขั้นตอนได้ดังนี้

1. เริ่มต้นผู้วิจัยจะต้องกำหนดและนิยามเหตุการณ์หรือพฤติกรรมทั้งหมดที่จะเกิดขึ้น และต้องการจะวิเคราะห์ก่อน ซึ่งจะเป็นขั้นตอนที่สำคัญมากที่สุด เพราะถ้าหากผู้วิจัยไม่รอบคอบพอ การกำหนดเหตุการณ์หรือพฤติกรรมบางอย่างขาดหายไป อาจมีผลให้การวิเคราะห์ไม่สมบูรณ์ก็ได้
2. ทำการประมาณค่าความน่าจะเป็นเบื้องต้น (Initial Probability) ที่แต่ละเหตุการณ์หรือพฤติกรรมนั้น ๆ จะเกิดขึ้นได้
3. ทำการประมาณค่าความน่าจะเป็นอย่างมีเงื่อนไข (Conditional Probability) ในระหว่างเหตุการณ์หรือพฤติกรรมแต่ละคู่ (ถ้ามี)
4. สร้างและทดสอบ cross-impact matrix
5. กำหนดและนิยามนโยบาย แผนปฏิบัติ หรือ sensitivity tests อื่นๆ ที่จะใช้ทดสอบพร้อม ๆ กับการทดสอบ cross-impact matrix
6. ประมาณค่า cross-impact สำหรับนโยบาย แผนปฏิบัติ สำหรับ sensitivity tests
7. ประเมินผล

โดยทั่วไปแล้วเทคนิคหัตถ์ CIA นี้จะช่วยในการวิจัยเพื่ออนาคตเป็นอย่างมาก ถ้าหากการประมาณค่าในแต่ละขั้นตอน ตลอดจนการกำหนดระบบของเหตุการณ์หรือพฤติกรรมทั้งหมดทำโดยรอบคอบและถูกต้อง ความยากอาจจะอยู่ที่ผู้วิจัยต้องหาทางคำนวณค่าความน่าจะเป็นทั้งสองตอน และการทดสอบ cross-impact matrix ที่ได้นั้น

3. แบบจำลองเลียน โหมดลิ่ง (Simulation Modeling) เรียกย่อ ๆ ว่า SM

การวิเคราะห์หัตถ์ SM นี้ เป็นการสร้างแบบจำลอง โดยเลียนแบบระบบของเหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่ต้องการมุ่งประเด็นศึกษาโดยเฉพาะ โดยการใช้ชุดของตัวแปรเชิงคณิตศาสตร์และเงื่อนไขข้อสมมุติที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเหล่านั้น ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นกฎเกณฑ์ที่กำหนดการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ในกลุ่มของตัวแปรในแบบจำลองที่สร้างขึ้นนั้นภายในอนุกรมเวลาที่กำหนดส่วนการประมาณค่า นั้น คงต้องใช้เครื่องมืออื่น ๆ เช่น คอมพิวเตอร์เข้ามาช่วย

การวิเคราะห์วิธี SM นี้อาจดำเนินการได้หลายแนวทาง ดังต่อไปนี้

1. แนวทางในทางองภาพถ่ายและภาพยนตร์ ทั้งนี้ในการรวมพิจารณาประเด็นเรื่อง
เงื่อนเวลานั้นอาจทำได้ 2 อย่าง คือ

1.1 การไม่นับรวมเอา "เวลา" เข้าไว้เป็นตัวแปรในแบบจำลอง จะทำให้
แบบจำลองเป็นแบบจำลองสถิตย (Static) ซึ่งอาจใช้ไม่ได้กับการวิจัยเพื่ออนาคต แต่ก็มีการ
ปรับขยายแบบจำลองที่สร้างโดยวิธีนี้ ไปใช้ในการวิจัยเพื่ออนาคตได้ด้วยการเปรียบเทียบสถิตยหรือ
comparative static คือเปรียบเทียบสภาวะสถิตย 2 สภาวะที่ต่างช่วงเวลากัน เป็นต้นว่า
การพิจารณาโครงสร้างทางประชากรใน 2 ช่วงเวลา (ระยะ 5 ปี) ซึ่งการใช้แบบจำลองวิธีนี้
ก็คล้าย ๆ กับการนำเอาภาพถ่ายหลาย ๆ ภาพมาวางเรียงต่อกัน โดยที่ภาพถ้านั้นได้บันทึกภาพไว้
ในต่างช่วงเวลา

1.2 การสร้างแบบจำลองโดยการรวมเอา "เวลา" เข้าเป็นปัจจัยสำคัญ
ปัจจัยหนึ่งในแบบจำลองโดยตรง แบบจำลองที่ได้จะเป็นแบบจำลองพลวัต (Dynamic) ซึ่งจะ
คล้าย ๆ กับภาพยนตร์ ซึ่งมีการบันทึกภาพไว้ต่อเนื่องกันนั่นเอง ในกรณีเช่นนี้ ถ้าหากกำหนดให้
ช่วงเวลานำมาเป็นปัจจัยสำคัญในแบบจำลองนี้สั้นมาก ๆ แล้ว ก็จะได้ผลเท่า ๆ กัน เป็นการ
พิจารณาอย่างต่อเนื่อง (Continuous) ได้แบบจำลองพลวัตนั้นจะได้เปรียบแบบจำลองสถิตยตรง
ที่จะสามารถนำรวมเอาผลสะท้อนกลับที่ปัจจัยหนึ่งเข้าไว้ในการพิจารณา ในแบบจำลองได้ด้วย

2. แบบจำลองที่สร้างขึ้นในวิธี SM นี้ อาจเป็นได้ทั้งแบบจำลองเชิงบรรยาย
ธรรมดา (Descriptive) เป็นต้นว่าบรรยายว่าระบบหรือโครงสร้างที่ต้องการนั้นเกิดขึ้นมาได้
อย่างไร หรือมีกลไกการทำงาน/ความสัมพันธ์กันอย่างไร กับอีกแบบหนึ่งเป็นแบบจำลองที่อธิบาย
ถึงเหตุผลและรายละเอียดที่มีลักษณะเป็น prescriptive หรือ normative มากกว่า เป็นต้นว่า
อธิบายระบบหรือโครงสร้างที่ต้องการศึกษานั้นควรจะเกิดหรือน่าจะเป็นไปอย่างไร

3. การสร้างแบบจำลอง จากทฤษฎีหรือแนวความคิด โดยกำหนดและนิยามความ
สัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ในแบบจำลองในเชิงทฤษฎีทั้งหมด กับอีกด้านหนึ่งเป็นการสร้างแบบ
จำลองจากข้อมูลที่มีอยู่ โดยใช้ทฤษฎีและข้อสมมติเป็นพื้นฐานประกอบบ้างแต่เพียงเล็กน้อยวิธีการ
อย่างหลังนี้จะสามารถรู้ปัจจัยที่เป็นเหตุ (Inputs) และวัดปัจจัยที่เป็นผล (Outputs) ของแบบ

จำลองได้แต่ทว่าระบบการทำงานและกระบวนการ โดยเฉพาะความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ภายในแบบจำลองนั้น จะไม่ปรากฏเลย ความถูกต้องเหมาะสมของแบบจำลองเช่นนี้จึงขึ้นอยู่กับข้อมูลว่าถูกต้อง เชื่อถือได้มากน้อยเพียงใดโดยแท้ นักวิจัยหลาย ๆ คน วิเคราะห์ว่าแบบจำลองที่ใช้ข้อมูลเป็นพื้นฐานในการสร้างนั้นใช้ไม่ได้ดี แต่ก็ปรากฏมีใช้กันอยู่เช่นกัน

4. การสร้างภาพอนาคต (Scenario)

การสร้างภาพอนาคต เป็นเทคนิคหนึ่งที่ใช้ในการวิจัยเชิงอนาคตเพราะเป็นเทคนิคที่ช่วยระบุเหตุการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในระยะเวลาหนึ่งในอนาคตหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือช่วย "อธิบายการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ภายใต้เงื่อนไขของระบบสังคม" ดังนั้นในการสร้างภาพอนาคตซึ่งมักจะมีรายละเอียดเกี่ยวกับ "เหตุการณ์" และ "เงื่อนไข" เสมอ

อนาคตนั้นเป็นสิ่งไม่แน่นอน แต่เราก็สามารถเลือกที่จะกระทำหรือลดเว้นการกระทำอันจะส่งผลต่อ "เงื่อนไข" ที่ส่งผลต่อ "เหตุการณ์" ได้จนมักมีผู้กล่าวว่า "อนาคตนั้นเราสามารถสร้างได้" ซึ่งเทคนิคการสร้างภาพอนาคตจะช่วยได้มากข้อแตกต่างก็จะอยู่เพียงว่า การสร้างภาพอนาคตนั้น เน้นการเชื่อมเหตุการณ์ให้โยงเป็นลูกโซ่มากกว่าพิจารณาเป็นคู่ ๆ อย่างกรณีของ ครอสซิมแพคท์ เพราะจะทำให้ไม่พลาดที่จะสนใจเหตุการณ์ที่อยู่ระหว่างกลาง จากความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ที่พยายามโยงกันเป็นลูกโซ่นี้ จะช่วยให้มองเห็นภาพอนาคต ที่ช่วยให้หน่วยงานหรือระบบที่ต้องการศึกษาจะบรรลุเป้าหมาย ทั้งโดยเปรียบเทียบคะแนนหรือค่าความน่าจะเป็นระหว่างสายโซ่ที่สร้างขึ้น สายที่มีคะแนนมากย่อมแสดงค่าความน่าจะเป็นสูง การสร้างภาพอนาคตตามแนวดังกล่าวนี้ ถือเป็นแนวหนึ่งในหลาย ๆ แนว วิธีการสร้างภาพอนาคตบางวิธีที่เหมาะสมกับผู้ที่ไม่สัมผัสกับตัวเลข และให้ผลในการสร้างภาพอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพที่ผู้เขียนขอแนะนำก็คือ วิธีการที่เรียกว่า การวิจัยเชิงอนาคตแบบชาติพันธุ์วรรณา (Ethnographic Futures Research) ตามแนวของ โรเบิร์ต (Robert)

5. เทคนิคการวิจัยแบบ The Ethnographic Futures Research

เรียกย่อ ๆ ว่า EFR

จุมพล พูลภัทรชีวิน (2530 : 18) กล่าวถึง เทคนิคการวิจัยแบบ EFR ว่า
ผู้พัฒนาเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EFR คือ ดร.โรเบิร์ต บี. เท็กซ์เตอร์ (Robert B. Textor)
แห่งมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด สหรัฐอเมริกา เป็นเทคนิคที่พัฒนามาจากระเบียบวิธีวิจัยทาง
มานุษยวิทยาที่เรียกการวิจัยชาติพันธุ์วรรณา (Ethnographic Research หรือ Ethnography)

EFR เป็นเทคนิคการวิจัยที่พยายามจะดึงเอาอนาคตภาพและค่านิยมต่างๆที่เกี่ยวกับ
กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรมของกลุ่มประชากรที่ศึกษา โดยการสัมภาษณ์แบบ
เปิดและไม่ชี้นำ (Non-Directive, Open-Ended) โดยผู้วิจัยอาจมีหัวข้อหรือประเด็นที่เตรียม
ไว้ประกอบเพื่อกันลืมแต่จะไม่มีลักษณะของการถามแบบชี้นำ หลักการสัมภาษณ์แบบ EFR นี้ ถือว่าผู้
ให้สัมภาษณ์ เป็นผู้ควบคุมการสัมภาษณ์และมีอิสระในการให้สัมภาษณ์อย่างเต็มที่ ลักษณะของการ
สัมภาษณ์แบบ EFR ที่เด่นและแตกต่างไปจากการสัมภาษณ์แบบอื่น คือจะมีการแบ่งช่วงการสัมภาษณ์
ออกเป็นช่วง ๆ โดยอาจแบ่งตามหัวข้อที่สัมภาษณ์หรือตามช่วงเวลาที่เหมาะสมเช่นทุก ๆ ประมาณ
10 นาที ผู้สัมภาษณ์จะทำการสรุปการสัมภาษณ์จากบันทึกที่จดไว้หรือจากเทปบันทึกเสียงให้ผู้สัมภาษณ์
ฟัง และขอให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและแก้ไขคำสัมภาษณ์ได้ กระบวนการเช่นนี้เรียกว่า
เทคนิคการสรุปสะสม (Cumulative Summarization Technique) โดยจะทำเช่นนี้จนจบการ
สัมภาษณ์ เพื่อที่จะช่วยให้ผู้วิจัยมีความเชื่อมั่นเพิ่มขึ้นว่า ข้อมูลที่ได้นั้นมีค่าน่าเชื่อถือ คือมีทั้งความ
ตรง (Validity) และความเที่ยง (Reliability) ของข้อมูลเพิ่มขึ้น

โดยปกติ การสัมภาษณ์แบบ EFR นี้ จะประกอบไปด้วยอนาคตที่เป็นทางเลือก
(Alternative) 3 ภาพและเรียงลำดับกันไปคือ อนาคตภาพทางดี (Optimistic-Realistic
Scenario) อนาคตภาพทางร้าย (Pessimistic-Realistic Scenario) และอนาคตภาพ
ที่น่าจะเป็นไปได้มากที่สุด (Most-Probable Scenario) อนาคตภาพทั้ง 3 ภาพนี้ จะประกอบ
ไปด้วยแนวโน้มในอนาคต ที่ผู้ให้สัมภาษณ์คาดว่าจะมีโอกาส ที่จะเกิดขึ้นด้วยเหตุนี้จึงมีการใช้คำว่า
realistic กำกับไว้ทั้งในอนาคตภาพทางดีและอนาคตภาพทางร้าย (Optimistic-Realistic
Scenario, Pessimistic-Realistic Scenario)

เมื่อสัมภาษณ์ครบทั้ง 3 ภาพ ตามขั้นตอนเสร็จแล้วผู้สัมภาษณ์อาจจะสรุปการสัมภาษณ์ให้ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดอีกครั้งและให้ผู้ให้สัมภาษณ์ปรับปรุงเปลี่ยนแปลง แก้ไข และ/หรือเพิ่มเติมคำสัมภาษณ์อีก หรืออาจจะนำผลการสัมภาษณ์ที่จับบันทึกไว้หรืออัดเทปไว้ กลับไปเรียบเรียงใหม่ แล้วส่งผลการสัมภาษณ์ที่เรียบเรียงแล้ว (Protocol) ไปให้ผู้ให้สัมภาษณ์อ่านและตรวจแก้ไขเป็นการส่วนตัวก็ได้ หลังจากนั้นจึงนำผลการสัมภาษณ์แล้วนำแนวโน้มที่มีนัยตามตีมาเขียนเป็นอนาคตภาพซึ่งเป็นผลการวิจัย

อาจสรุปขั้นตอนใหญ่ ๆ ของการวิจัยแบบ EFR ได้ดังนี้ คือ

1. การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง
2. สัมภาษณ์ ซึ่งมีลักษณะเฉพาะคือ
 - 2.1 เป็นแบบเปิดและไม่ชี้นำ (Non-Directive, Open-Ended)
 - 2.2 เป็นแบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview)
- คือ มีการเตรียมหัวข้อหรือประเด็นการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า
- 2.3 ใช้เทคนิคการสรุปสะสม (Cumulative Summarization)
- 2.4 สัมภาษณ์อนาคตภาพ 3 แบบ
 - 2.4.1 optimistic-realistic (O-R)
 - 2.4.2 pessimistic-realistic (P-R)
 - 2.4.3 most-probable (M-P)
3. วิเคราะห์/สังเคราะห์ หาด้านตามติ
4. เขียนอนาคต (Scenario Write-Up)

2. เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบเดลฟาย (Delphi Technique)

ความหมาย

ประสูร ศรีประสาธน์ (2523 : 20) เดลฟายเป็นเทคนิควิจัยอนาคตที่พัฒนาขึ้นโดยนักวิจัยบริษัท แรนด์ (The Rand Corporation) ชื่อ โอลาฟ เฮลเมอร์ (Olaf Helmer) นอร์แมน คาลกี (Normen Dalkey) เมื่อต้นปี พ.ศ. 2493 โดยใช้รวบรวมความคิดเห็นของกลุ่ม

ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการพยากรณ์และวางแผนงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแล้วนำออกเผยแพร่ในปี พ.ศ. 2503 ซึ่งทำให้เทคนิคเดลฟายเป็นที่นิยมมากขึ้น

พิล (Pill. 1971 : 57) บอกว่า เดลฟายเป็นวิธีการที่นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาใช้ประโยชน์อย่างมีระบบ

รัสส์ (ประสูร ศรีประสาธน์. 2523 : 25 ; อ้างอิงมาจาก Russ.1872 : 25)) ได้กล่าวถึงความหมายของเทคนิคเดลฟายว่า เป็นเทคนิคของการรวบรวมพิจารณาตัดสินที่มุ่งเพื่อเอาชนะจุดอ่อนของการตัดสินใจแต่เดิมที่จำกัดขึ้นอยู่กับ ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนเดียวคนหนึ่งโดยเฉพาะ หรือความคิดเห็นของกลุ่มหรือมติที่ประชุม และ จุมพล พุทธิกรวิชวิน (2530 : 18) ยังได้กล่าวไว้ว่า "เทคนิคเดลฟาย" เป็นกระบวนการที่เป็นระบบสำหรับการแสวงหา ข้อสรุป ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เกี่ยวกับความเป็นไปได้ในอนาคต ด้านเวลา ปริมาณ ละ/หรือสภาพการณ์ที่ต้องการจะให้ เป็นไปด้ววิธีการใช้แบบสอบถามแทนการประชุม

จากความหมายและความคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับเทคนิคเดลฟายสามารถสรุปความหมายของเทคนิคเดลฟาย ได้ดังนี้ คือ เทคนิคเดลฟายเป็นกระบวนการที่ใช้ในการแสวงหา ข้อสรุป จากการรวบรวมความคิดเห็นที่กระจัดกระจายและแตกต่างกันออกไปของกลุ่มบุคคลหรือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อ เรื่องใดเรื่องหนึ่ง ด้วยวิธีการที่เป็นระบบ ทั้งนี้ให้ได้ข้อสรุปที่มีความสอดคล้อง เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในเรื่องที่เกี่ยวกับความเป็นไปได้ด้านเวลา ปริมาณ และ/หรือ สถานการณ์ ที่ต้องการให้เป็นไปด้วการใช้แบบสอบถามแทนการเรียกประชุม

เทคนิคเดลฟายมีความเป็นปรัญัย และแม่นยำในการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมากกว่าวิธีการอื่น ๆ ที่จัดให้กลุ่มบุคคลได้มาปฏิบัติสัมพันธ์กันโดยตรง เพื่อแสดงความคิดเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพราะว่าเทคนิคเดลฟายไม่จำเป็นต้องให้บุคคลมาเผชิญหน้ากัน ดังนั้นจึงเป็นการป้องกันอิทธิพลที่สมาชิกของกลุ่มจะมีซึ่งกันและกันได้ สมาชิกทุกคนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ มีความปลอดภัยที่ความคิดเห็นของตนไม่ตรงกับผู้อื่น และด้วยความเต็มใจที่จะแสดงความคิดเห็น ลิฟส์โตน และทิวออฟ (Linstone and Turoff. 1975 : 4) ชี้ให้เห็น

ว่าการที่จะนำเทคนิคเดลฟายไปใช้ได้อย่างเหมาะสมนั้น ควรเป็นเรื่องที่มีคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่งหรือมากกว่า จากคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. ยังไม่มีเทคนิควิธีวิเคราะห์ที่ถูกต้องในการศึกษาปัญหานี้ ๆ แต่สามารถใช้ประโยชน์จากความคิดเห็นที่ได้จากการตัดสินใจอันดีของกลุ่มได้
 2. แต่ละบุคคลมีความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการตรวจสอบปัญหาที่กว้าง และมีความซับซ้อนแต่ยังขาดสื่อสารที่ต่อกัน ระหว่างผู้เชี่ยวชาญด้วยกันและผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนมีภูมิหลังที่แตกต่างกันทั้งด้านประสบการณ์และความเชี่ยวชาญ
 3. ต้องการให้แต่ละคนแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระซึ่งจะเป็นผลดีมากกว่าการเผชิญหน้ากันในการออกความคิดเห็น
 4. มีข้อจำกัดในเรื่องเวลาและค่าใช้จ่ายในการจัดประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
 5. ใช้กระบวนการสื่อสารในกลุ่ม แทนการประชุมแบบพบกันนั้น
- มีประสิทธิภาพดีกว่า
6. ขจัดปัญหาความขัดแย้งอันเกิดจากการไม่เห็นพ้องต้องกัน ทั้งนี้เพราะเป็นการใช้กระบวนการสื่อสาร และการไม่บอกชื่อผู้เชี่ยวชาญ

เทคนิคเดลฟายมีแนวคิดพื้นฐานว่าในการตัดสินใจเรื่องใดก็ตาม ความคิดเห็นที่ได้ควรมาจากกลุ่มบุคคลมากกว่าจะมาจากบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ด้วยเหตุนี้เทคนิคเดลฟายจึงใช้วิธีระดมความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ไม่จำเป็นต้องมาประชุมเพื่อเผชิญหน้ากัน และจะไม่ทราบว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญ ดังนั้นจึงสามารถแสดงความคิดเห็นของตนได้อย่างอิสระ วิธีนี้จึงสามารถใช้ได้แม้ในกรณีที่ผู้เชี่ยวชาญเป็นศัตรูกัน ซึ่งจะทำให้ความคิดเห็นที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือมากที่สุด (จุมพล พูลภัทรชีวิน. 2530 : 18)

สุวรรณ เชื้อรัตนพงศ์ (2528 : 12) ได้สรุปว่า ความสำเร็จของเทคนิคและการวิจัยจะออกมาดีหรือถูกต้องมาก เพียงใดขึ้นอยู่กับทางเลือกสรรผู้เชี่ยวชาญ

การเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

เนื่องจากเทคนิคเดลฟายไม่ใช้การสำรวจความคิดเห็นจึงไม่มีกลุ่มตัวอย่างประชากร แต่เป็นกลุ่มของผู้เชี่ยวชาญ ที่ถูกเลือกจากคำจำกัดความตามดัชนีนาเรียของเวบสเตอร์ กล่าวไว้ว่า "ผู้เชี่ยวชาญ คือ ผู้ที่ได้รับการฝึกฝนและมีความรู้เป็นเลิศในสาขานั้น ๆ เกษม บุญอ่อน (2522 : 28) กล่าวว่า ผู้เชี่ยวชาญ คือผู้ที่มีความรู้เป็นเลิศในสาขาที่เขาสนใจหรืออาจหมายถึง ผู้ที่ได้รับการฝึกฝนและมีความรู้เป็นเลิศในสาขานั้นและ/หรือทุก ๆ คน ที่สามารถให้ข้อมูลที่ผู้วิจัย ต้องการได้บุคคลเหล่านี้ต้องมีความเต็มใจที่จะเข้าร่วมในการวิจัยด้วย

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการเลือกผู้เชี่ยวชาญมาใช้ในการวิจัย จะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบเพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นของเทคนิคเดลฟาย และสามารถให้ข้อมูลในเรื่องที่ผู้วิจัยต้องการได้อย่างแท้จริงและประการสำคัญที่ต้องคำนึงถึงก็คือบุคคลต่าง ๆ เหล่านั้นต้องมีความเต็มใจที่จะเข้าร่วมในการวิจัยและควรมีเกณฑ์คัดเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัยนั้น ๆ ส่วนเทคนิคการเลือก หลายท่านใช้เทคนิคโดยใช้กลุ่มประชากรเลือกจำนวนผู้เชี่ยวชาญให้ผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อมากที่สุดก็ถือว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญ บางท่านก็ใช้ความน่าเชื่อถือ และความแน่นอน ความน่าเชื่อถือ คืออัตราความสำเร็จที่ได้จากการเลือก ส่วนความแน่นอน หมายถึงการทำนายของผู้เชี่ยวชาญแต่ละครั้งห่างไกลจากความเป็นจริงมากน้อยเพียงใด

สำหรับจำนวนผู้เชี่ยวชาญเท่าไรจึงจะเหมาะสมนั้น เกษม (เกษม บุญอ่อน, 2533 : 27) ได้เสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับจำนวนผู้เชี่ยวชาญ ที่จะใช้ดังนี้

จำนวนผู้เชี่ยวชาญ	การลดของความคลาดเคลื่อน	ความคลาดเคลื่อนลดลง
1 - 5	1.20 - 0.70	0.50
5 - 9	0.70 - 0.56	0.12
9 - 13	0.56 - 0.54	0.04
จำนวนผู้เชี่ยวชาญ	การลดของความคลาดเคลื่อน	ความคลาดเคลื่อนลดลง
13 - 17	0.54 - 0.50	0.04
17 - 21	0.50 - 0.43	0.02
21 - 25	0.48 - 0.46	0.02
25 - 29	0.46 - 0.44	0.02

จะเห็นว่า เมื่อจำนวนของผู้เชี่ยวชาญ ตั้งแต่ 17 คนขึ้นไป อัตราการลดลงของความคลาดเคลื่อนมีน้อยมาก และจากการศึกษาของ ญัฐภา สรรพศรี (2525 : 32) พบว่า ผู้เชี่ยวชาญจำนวน ตั้งแต่ 14 คน ขึ้นไปความคลาดเคลื่อนจะน้อยลงมาก และไม่มีแตกต่างกันระหว่างคำตอบในการตอบคำถามซ้ำในรอบที่ 2 และรอบที่ 3 ส่วนการติดต่อผู้เชี่ยวชาญนั้น ควรจะไปติดต่อด้วยตนเอง ซึ่งแรงเหตุผลให้ฟัง

กระบวนการเทคนิคเดลฟาย

กระบวนการวิจัยที่สำคัญของเทคนิคเดลฟาย อยู่ที่การใช้ของแบบสอบถามในการถามย้ำความคิดเห็น โดยทั่วไปแบบสอบถามฉบับแรกจะกำหนดให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญตอบคำถามอย่างกว้าง ๆ เกี่ยวกับปัญหาที่ผู้วิจัยต้องการทราบ สำหรับแบบสอบถามฉบับต่าง ๆ มาจะสร้างโดยการปรับปรุงมาจากแบบสอบถามฉบับก่อน ๆ กระบวนการวิจัยนี้จะสิ้นสุด เมื่อความคิดเห็นสอดคล้องกันเพียงพอแล้ว

วัน เดชพิชัย (2527 : 126) กล่าวว่า โดยปกติ การวิจัยโดยใช้เทคนิคนี้จะใช้แบบสอบถาม 4 รอบด้วยกัน ในบางกรณีอาจใช้แบบสอบถามเพียงสองหรือสามรอบเท่านั้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าแบบสอบถามฉบับแรกเริ่มด้วยการให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญลงมติหรือจัดลำดับความสำคัญ เมื่อถึงแบบสอบถามในรอบที่สองและสาม ถ้าพบว่าคำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญไม่มีการเปลี่ยนแปลงหรือมีการเปลี่ยนแปลงน้อยมาก หรือเพียงเบาะแสบ้าง กระบวนการวิจัยโดยเทคนิคเดลฟายก็สามารถหยุดได้

กระบวนการวิจัยตามเทคนิคเดลฟายนี้ ผู้วิจัยต้องขอความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการคัดเลือกโดยการตอบแบบสอบถาม จนกระทั่งได้ความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน (Consensus) ซึ่งจุมพล พูลภัทรชีวิน (2530 : 23) กล่าวว่า เทคนิคนี้จะเริ่มต้นด้วยแบบสอบถามประมาณ 3 รอบคือ

ระยะแรก เป็นแบบสอบถามปลายเปิด ให้ผู้เชี่ยวชาญกรอกในเรื่องที่ผู้วิจัยต้องการจะศึกษา

รอบที่ 1 นำข้อความที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ระยะแรก มารวมเข้าด้วยกันโดยลดความซ้ำซ้อนลง หรือตัดส่วนที่เกินต้องการออก แล้วนำมาจัดทำเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จัดส่งไปให้ผู้เชี่ยวชาญให้น้ำหนักตามลำดับความสำคัญของเรื่องนั้น ๆ

รอบที่ 2 นำคำตอบที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดมาหาค่าเฉลี่ยโดยปกติจะหาค่ามัธยฐาน (Median) หรือ (Mode) และค่าพิสัยของความเบี่ยงเบนควอไทล์ (Interquartile Range) แล้วส่งแบบสอบถามที่มีข้อความเดิม (แบบเดียวกับรอบที่ 1) พร้อมทั้งแสดงค่ามัธยฐานของกลุ่มค่าพิสัยของความเบี่ยงเบนควอไทล์ และค่าคำตอบของผู้เชี่ยวชาญ แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาว่าเห็นด้วยกับคำตอบที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องต้องกันหรือไม่ถ้าหากไม่เห็นด้วยก็ขอให้แสดงเหตุผลประกอบ

รอบที่ 3 นำคำตอบที่ได้รับทั้งหมดมาหาค่ามัธยฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ของแต่ละข้อ พร้อมตำแหน่งของคำตอบของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นส่งไปให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง สำหรับแบบสอบถามรอบที่ 3 นี้ ส่วนใหญ่ในทางปฏิบัติจะตัดออก เพราะข้อมูลที่ได้ในรอบที่ 2 และ 3 มีความแตกต่างกันน้อยมาก ทั้งยังไม่คุ้มค่ากับความพยายามในการจัดทำนัก

ประสูตร ศรีประสาธน์ (2523 : 53) ได้สรุป ประเภทของการวิจัยที่อาจใช้เทคนิคเดลฟายว่ามี

1. การวิจัยเพื่อคาดการณ์สิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคต
2. การตรวจสอบกลวิธีในการปฏิบัติ (Strategie Probe) ในการวิจัยที่มุ่งหวังผลเช่นนี้ แบบสอบถามจะต้องเป็นแบบที่มีข้อเสนอให้เลือกหลาย ๆ ทาง ตลอดจนแนวทางที่จะทำให้โครงการนั้นประสบผลสำเร็จได้ โดยพิจารณาจากประสิทธิภาพของโครงการ ค่าใช้จ่ายความเป็นไปได้ เป็นต้น แบบสอบถามประเภทนี้จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงเหตุผลในการตอบ
3. การตรวจสอบความนิยม (Preference Probe) ในการนี้ผู้วิจัยจะต้องพยายามตั้งคำถามเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตอบในสิ่งที่เห็นว่าควรจะเป็นมากกว่าสิ่งที่จะเป็นจริง ๆ

การยอมรับสภาพที่เป็นอยู่ (Perception of A Current Situation) การศึกษาประเภทนี้ได้แก่ การศึกษาบทบาทที่แตกต่างกันของศึกษานิเทศก์ในทัศนะของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ซึ่งความคิดเห็นดังกล่าวนี้ จะสามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการจัดการฝึกอบรมศึกษานิเทศก์ก็ได้

ข้อดีและข้อเสียของเทคนิคเดลฟาย

ข้อดี เมื่อเปรียบเทียบถึงการจัดประชุม ก็คือ ทำให้ลดการเสียเวลาของการจัดประชุมได้และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการก็ถูกกว่าการจัดประชุม นอกจากนี้คำตอบหรือความคิดเห็นที่ได้รับก็เป็นความคิดเห็นของผู้ตอบอย่างแท้จริง และเป็นคำตอบที่เป็นอิสระ มีอิทธิพลจากบุคคลภายนอกหรือเสียงส่วนใหญ่น้อย

ข้อดีโดยทั่วไป เทคนิคเดลฟายนี้ สามารถได้รับข้อมูลจากคนจำนวนมากโดยไม่มีข้อจำกัดในเรื่องสภาพภูมิศาสตร์ และช่วงเวลา มีกลไกการดำเนินงานง่าย ค่าใช้จ่ายต่ำกว่าการจัดประชุม

เป็นการระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพสูง เพราะผู้ตอบจะต้องตอบตามหัวข้อที่กำหนดให้ แล้วเปิดโอกาสให้ผู้ตอบได้ไตร่ตรองและปรับปรุงแก้ไขความคิดเห็นของตนเองด้วย

ข้อเสียที่ปรากฏ ส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการ ซึ่งอาจไม่ได้ผู้ที่มีความรู้หรือเชี่ยวชาญในเรื่องที่ต้องการความคิดเห็นอย่างแท้จริง มีอยู่หลายกรณีที่ผู้เข้าร่วมโครงการถูกคัดเลือกมาโดยอาศัยความคุ้นเคยมากกว่าความรู้ความสามารถ สำหรับข้อเสียประการอื่นก็เป็นในเรื่องการจัดส่งเอกสารซึ่งมีช่องทางจะสูญหาย หรือไม่ได้รับคำตอบกลับมาได้บ้าง ส่วนผู้ตอบนั้นก็อาจเกิดความรู้สึกว่าเป็นการรบกวนมากเกินไป จนอาจจะไม่ได้รับความร่วมมือในการตอบคำถามรอบหลัง ๆ

ถึงแม้ว่าเทคนิคเดลฟาย จะมีข้อจำกัดในเรื่อง ความน่าเชื่อถือ และการนำมาใช้เป็นประโยชน์ก็ตามแต่ก็สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในด้านการรวบรวมความคิดเห็นและการพิจารณาตัดสินใจที่ระบบโดยสามารถจัดลำดับความสำคัญและแสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องต้องกันในการความคิดเห็นได้เป็นอย่างดี และดีกว่าการจัดประชุมทั้งนี้เพราะ ผู้เข้าร่วมในการแสดงความคิดเห็นสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี โดยไม่มีอิทธิพลของผู้อื่นหรืออิทธิพลของเสียงส่วนใหญ่มาบีบบังคับ ดังนั้นเทคนิควิธีดังกล่าวจึงสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการเสาะหาข้อมูลและความต้องการช่วยประกอบการพิจารณาตัดสินใจ ในกรณีที่ยังไม่มีข้อมูลเพียงพอ และไม่สามารถหาได้เพียงพอเนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องเวลาหรือข้อจำกัดในเรื่องอื่นใดก็ตาม

เทคนิคการวิจัยแบบ (Ethnographic Delphi Futures Research) EDFR

จุฑา พูลภัทรชีวิน (2530 : 19) ได้กล่าวถึง เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR ว่าเป็นเทคนิคการวิจัยอนาคตที่ตอบสนองจุดมุ่งหมายและความเชื่อพื้นฐานของการวิจัยอนาคตมากที่สุดวิธีหนึ่งในปัจจุบัน เป็นเทคนิคการวิจัยที่รวมเอาจุดเด่นหรือข้อดีของเทคนิค EFR และ Delphi เข้าด้วยกัน

อาจสรุปขั้นตอนใหญ่ ๆ ของการวิจัยแบบ EDFR ได้ดังนี้ คือ

1. การกำหนดและเตรียมตัวกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่นับว่าสำคัญและจำเป็นมาก เชื่อว่ายังได้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เชี่ยวชาญจริง ๆ ซึ่งทำให้ผลการวิจัยน่าเชื่อถือมากขึ้นเท่านั้น ส่วนการเตรียมตัวกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ยังมีความจำเป็น เพราะทำให้มั่นใจได้ว่าได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีแล้ว ยังเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญได้มีเวลาเตรียมตัวเตรียมข้อมูลจัดระบบข้อมูลและความคิดล่วงหน้าช่วยให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือเพิ่มขึ้น

2. สัมภาษณ์ (EDFR รอบที่หนึ่ง) การสัมภาษณ์มีลักษณะและขั้นตอนคล้ายกับ EFR แต่ EDFR มีความยืดหยุ่นมากกว่า กล่าวคือ ผู้วิจัยสามารถที่จะเลือกรูปแบบการสัมภาษณ์ที่จะสนองตอบต่อจุดมุ่งหมาย เวลา งบประมาณ และสถานการณ์ของการวิจัยได้ คือ อาจยึดตาม

รูปแบบของ EFR โดยเริ่มจาก optimistic-realistic (O-R), pessimistic-realistic (P-R), most-probable (M - P) ตามลำดับ หรืออาจจะเลือกสัมภาษณ์เฉพาะแนวโน้มที่ผู้เชี่ยวชาญคาดว่าจะเป็นไปได้ และน่าจะเป็น โดยไม่คำนึงถึงว่าแนวโน้มเหล่านั้นจะเป็นไปทางที่ดีหรือร้ายเพราะในการทำ EDFR รอบที่สอง และสาม ถ้าหากผู้วิจัยสนใจที่จะแยกศึกษาอนาคตภาพทั้ง 3 ภาพตามแบบ EFR ผู้วิจัยก็สามารถทำได้ โดยการออกแบบสอบถามที่จะช่วยให้ได้อนาคตภาพทั้ง 3 ภาพ อย่างเป็นระบบได้

3. วิเคราะห์/สังเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อสร้างเป็นเครื่องมือสำหรับทำเดลฟาย

4. ทำเดลฟาย (EDFR รอบที่สอง, สาม...)

5. เขียนอนาคตภาพ

จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว พอจะสรุปได้ว่า การศึกษาแนวโน้มใด ๆ ในอนาคต มีความจำเป็นต่อการวางแผนดำเนินงานต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะการวางแผนด้านการศึกษา เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วตลอดเวลาส่วน การศึกษาพิเศษนั้น ยิ่งมีความจำเป็นมากกว่าเพราะระยะเวลาที่ผ่านมา การจัดการศึกษาด้านนี้ยังไม่สอดคล้องกับแผนการศึกษาของชาติ และความเป็นจริงที่ว่าจำนวนเด็กพิเศษยังไร้โอกาสจำนวนมาก ฉะนั้นการเตรียมการวางแผนช่วยเหลือเด็กพิเศษ โดยการจัดการศึกษาที่เหมาะสมแก่สภาพ ของความต้องการของแต่ละคน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง

แนวทางหนึ่งที่จะศึกษาภาพอนาคตในช่วง 10 - 15 ปีข้างหน้าได้คือ (เกษม บุญอ่อน.

2522 : 27) คือ การใช้เทคนิคเดลฟาย เพื่อศึกษาทัศนะของผู้เชี่ยวชาญด้านนั้น ๆ

ฉะนั้นการศึกษามโนทัศน์พื้นฐานของเด็กพิเศษ การจัดการศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ในการจัดการศึกษาพิเศษในอดีตล้วนมีความจำเป็นในการจะวางแผนแนวโน้มการจัดการศึกษาพิเศษ ในอนาคตได้เป็นอย่างดี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยมุ่งศึกษาแนวโน้มของการจัดการศึกษาพิเศษของไทยในทศวรรษหน้า ในปีพุทธศักราช 2546 จากทรงสนะของผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษ โดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบเดลฟาย (Delphi Technique) ซึ่งมีวิธีการ ดังนี้

การศึกษาเอกสาร

การศึกษาเอกสารนี้มีวัตถุประสงค์ คือ

1. เพื่อเป็นความรู้พื้นฐานในการกำหนดขอบเขตของการวิจัย และการอภิปรายผลโดยศึกษาค้นคว้า รวบรวมแนวความคิดทฤษฎีพื้นฐาน และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษ และเทคนิคเดลฟายจากเอกสาร วารสาร และสิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ
2. เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ เป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างแบบสอบถามปลายเปิด โดยศึกษารวบรวมแนวความคิด ทฤษฎีพื้นฐานและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษ ทั้งในอดีตและปัจจุบัน จากรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษ โดยใช้การสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษ โดยกำหนดเกณฑ์ดังนี้
 - ก. มีประสบการณ์ หรือมีตำแหน่งหน้าที่โดยตรง เกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาการศึกษาพิเศษ
 - หรือ ข. เป็นนักวิชาการ หรือผู้ที่ปฏิบัติงานหรือเคยผ่านการปฏิบัติงานด้านการวางแผนพัฒนางานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพิเศษ

หรือ ค. เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ การสอนการศึกษาพิเศษ ในสถาบันการศึกษาของไทย ไม่น้อยกว่า 5 ปี

หรือ ง. เป็นผู้บริหารที่ปฏิบัติงานโดยตรง หรือเกี่ยวข้องกับ การจัดการศึกษาพิเศษ ในหน่วยงานของกระทรวงต่าง ๆ ซึ่งมีประสบการณ์ในด้านนี้มาแล้วพอสมควร (อย่างน้อย 3 ปี)

ผู้วิจัยเลือกผู้เชี่ยวชาญ ด้านการศึกษาพิเศษ ตามเกณฑ์ดังกล่าว จำนวน 10 คน ให้เป็นผู้เสนอชื่อ ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษท่านอื่น ๆ ซึ่งมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น คนละ 10 ชื่อ

2. ผู้วิจัยนำรายชื่อ ผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการเสนอชื่อ มาจัดเรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อยตามลำดับ โดยผู้วิจัยคัดเลือกรายชื่อ ผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีความถี่มาก จำนวน 24 คน เป็นตัวอย่างประชากร ผู้วิจัยได้ทำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อ ติดต่อขอความร่วมมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้การเก็บรวบรวมทระสนะของผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษนี้ ประกอบด้วย แบบสอบถามปลายเปิด และแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 8 ช่วงคะแนน

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ตามเทคนิคเดลฟาส ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิดและแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 8 ช่วงคะแนน ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามกระบวนการเป็นขั้นตอนดังนี้

1. แบบสอบถามรอบที่ 1 ผู้วิจัยศึกษารายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษ จากเอกสาร วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดกรอบ (Frame)

การสร้างแบบสอบถามปลายเปิด 13 ข้อ นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นตัวอย่างประชากรตอบตามธรรมชาติของแต่ละท่านอย่างอิสระ ซึ่งมีขอบเขตในการถาม ดังนี้

- 1.1 นโยบายของรัฐในการจัดการศึกษาพิเศษของไทยในทศวรรษหน้า
- 1.2 คุณลักษณะของเด็กพิเศษที่พึงประสงค์ในทศวรรษหน้า
- 1.3 รูปแบบของการจัดการศึกษาพิเศษของไทยในทศวรรษหน้า
- 1.4 การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานของการจัดการศึกษาพิเศษของไทย

ในทศวรรษหน้า

- 1.5 บทบาทของพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง และชุมชน ในการจัดการศึกษาพิเศษ

ของไทย ในทศวรรษหน้า

จากนั้น ผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ตรวจสอบ ผู้ทรงคุณวุฒิเหล่านี้ เป็นนักการศึกษาเป็นผู้สนใจและมีประสบการณ์ทางการศึกษาและการวิจัยอนาคตแบบเทคนิคเดลฟาย พิจารณาเนื้อหาในแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย

1. ดร.เสนอ ภิมจิตรพ่อง

กองพัฒนาบุคคล

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

2. ดร.สนั่นที่ ศัลโกสมภัก

สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

3. ดร.พัชรวิทย์ เกตุแก่นจันทร์

ภาควิชาการศึกษาพิเศษ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วจึงให้ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นตัวอย่างประชากรตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีทั้งสิ้น 13 ข้อ

2. แบบสอบถามรอบที่ 2 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิดในรอบแรกของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์เพื่อสร้างแบบสอบถามรอบที่ 2 จำนวน 75 ข้อ โดยนำความคิดเห็นทั้งหมดมาจำแนก และจัดกลุ่มรวบรวมเนื้อความที่ใกล้เคียงกันไว้ในข้อเดียวกัน เพื่อสร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า 8 ช่วงคะแนน แต่ละช่วงคะแนนมีความหมายดังนี้

1. หมายถึง ข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญคาดว่ามีความโน้มที่จะเป็นไปได้น้อยที่สุด หรือเห็นด้วยน้อยที่สุด
2. หมายถึง ข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญคาดว่ามีความโน้มที่จะเป็นไปได้น้อยมาก หรือเห็นด้วยน้อยมาก
3. หมายถึง ข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญคาดว่ามีความโน้มที่จะเป็นไปได้น้อย หรือเห็นด้วยน้อย
4. หมายถึง ข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญคาดว่ามีความโน้มที่จะเป็นไปได้ค่อนข้างน้อย หรือเห็นด้วยค่อนข้างน้อย
5. หมายถึง ข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญคาดว่ามีความโน้มที่จะเป็นไปได้ปานกลาง หรือเห็นด้วยปานกลาง
6. หมายถึง ข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญคาดว่ามีความโน้มที่จะเป็นไปได้มาก หรือเห็นด้วยมาก
7. หมายถึง ข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญคาดว่ามีความโน้มที่จะเป็นไปได้มากกว่า หรือเห็นด้วยมากกว่า
8. หมายถึง ข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญคาดว่ามีความโน้มที่จะเป็นไปได้มากที่สุด หรือเห็นด้วยมากที่สุด

เมื่อสร้างแบบสอบถามเสร็จ จึงส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตอบ โดยการให้นำน้ำหนักความสำคัญตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน

3. แบบสอบถามรอบที่ 3 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้รับจากตัวอย่างประชากร ในรอบที่ 2 มา คำนวณหาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยของความเบี่ยงเบนควอไทล์ (Interquartile Range) ของคำถามแต่ละข้อ เพื่อสร้างเป็นแบบสอบถามรอบที่ 3 โดยใช้ ข้อความเดิมจำนวน 75 ข้อ เนื่องจากแบบสอบถามในรอบนี้ จะคัดเลือกเฉพาะ ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับ ปานกลางขึ้นไป คือ มีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 5 ขึ้นไป และเพิ่มตำแหน่งของค่ามัธยฐาน ช่วงของพิสัย ของความเบี่ยงเบนควอไทล์ และตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญนั้น ๆ ตอบโดยให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนทบทวน คำตอบของตนที่ตอบไว้ในแบบสอบถามรอบที่ 2 ในแบบสอบถามรอบที่ 3 นี้ ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะ ทราบว่าตนมีทรรศนะแตกต่าง หรือไม่แตกต่าง จากทรรศนะของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ที่เป็นตัวอย่าง ประชากรทั้งหมดเพียงไร และเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญได้ทบทวนคำตอบของตนเองและอาจเปลี่ยน คำตอบใหม่ได้ หรือยังคงยืนยันคำตอบเดิมพร้อมทั้งขอให้แสดงเหตุผลประกอบในกรณีที่คำตอบของตน อยู่นอกพิสัยของความเบี่ยงเบนควอไทล์อีกด้วย โดยเลือกลงน้ำหนักในช่องที่ต้องการได้ตามความคิด เห็นของตน ในแบบสอบถามรอบที่ 3 (รอบสุดท้าย) ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 3 (รอบสุดท้าย) นี้มาคำนวณหาค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) ความแตกต่างระหว่าง มัธยฐานกับฐานนิยมและค่าพิสัยของความเบี่ยงเบนควอไทล์ (Interquartile Range) ของคำ ถามแต่ละข้อ ถ้าค่าพิสัยของความเบี่ยงเบนควอไทล์มีค่าไม่เกิน 1.75 และความแตกต่างระหว่าง มัธยฐานกับฐานนิยมของแต่ละข้อความไม่เกิน 1.00 แสดงว่าทรรศนะของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ที่เป็นตัว อย่างประชากร มีความเห็นสอดคล้องกัน ผู้วิจัยจะนำข้อความที่สอดคล้องกันมาสรุปเป็นแนวโน้มของ การศึกษาพิเศษของไทยในทศวรรษหน้า

การเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ติดต่อผู้เชี่ยวชาญที่เป็นตัวอย่างประชากรโดยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามพร้อมแจ้งวัตถุประสงค์ และรายละเอียดของการวิจัย เน้นให้เห็นถึงความสำคัญในการให้ข้อมูลของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนที่มี

ต้องงานวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะแรก เป็นแบบสอบถามปลายเปิด ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และทางไปรษณีย์ เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2536

2. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิด มาสร้างเป็นแบบสอบถามรอบที่ 2 โดยใช้ข้อมูลทั้งหมดมาจัดเข้าเป็นหมวดหมู่ วิเคราะห์และสังเคราะห์ โดยการพยายามคงรูปภาพ สำนวนเดิม จำแนกเป็นข้อกระทง รวบรวมเนื้อหาความที่ใกล้เคียงกันไว้ในข้อเดียวกัน จะได้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า 8 ช่วงคะแนน จากนั้นจึงส่งแบบสอบถามรอบที่ 2 ไปให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญตอบอีกครั้ง เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2536

3. เมื่อได้ข้อมูลจากแบบสอบถามในรอบที่ 2 แล้ว นำข้อมูลนั้นมาวิเคราะห์หาคำมีชยฐาน ฐานนิยม และค่าพิสัยของความเบี่ยงเบนควอไทล์เป็นรายชื่อ แล้วสร้างแบบสอบถามรอบที่ 3 ส่งแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตอบอีกครั้ง เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2537

4. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จาก แบบสอบถามรอบที่ 3 มาวิเคราะห์หาคำมีชยฐาน ฐานนิยม ความแตกต่างระหว่างมัชยฐานกับฐานนิยมและค่าพิสัยของความเบี่ยงเบนควอไทล์ แล้วสร้างแบบสอบถามรอบที่ 3 (รอบสุดท้าย) ส่งแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญยืนยันคำตอบอีกครั้ง เมื่อวันที่ 16 เมษายน 2537 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามรอบที่ 3 (รอบสุดท้าย) มาวิเคราะห์หาคำมีชยฐาน ฐานนิยม ความแตกต่างระหว่างมัชยฐานกับฐานนิยม และค่าพิสัยของความเบี่ยงเบนควอไทล์ เพื่อพิจารณาเลือกข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันมาสรุปเป็นผลการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยแยกการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน กล่าวคือ ในส่วนของข้อมูล ที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิด ผู้วิจัยจะนำข้อมูลนั้นมาทำการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ และจำแนกเป็นรายชื่อ ส่วนข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามรอบที่ 1-3 นั้น ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์หาคำมีชยฐาน ฐานนิยม และพิสัยของความเบี่ยงเบนควอไทล์ ดังนี้

5.1 การหาค่ามัธยฐาน (Median) หาจากสูตร

$$\text{Median} = Lo + i \left[\frac{\frac{N}{2} - f_1}{f_2} \right]$$

(ประกอบ กรรณสูตร. 2529 :12)

เมื่อ Median = มัธยฐาน

Lo = ขีดจำกัดล่างที่แท้จริงของคะแนนในชั้นที่มีมัธยฐาน

N = จำนวนความถี่ทั้งหมด

i = อัตรากว้างชั้น

f_1 = ความถี่สะสมจากคะแนนต่ำสุด ถึงคะแนนที่เป็น
ขีดจำกัดบนของคะแนนในชั้นก่อนชั้นที่มีมัธยฐาน

f_2 = ความถี่ของคะแนนในชั้นที่มีมัธยฐาน

5.2 การหาค่าฐานนิยม (Mode) หาได้โดยการคำนวณหาค่าความถี่ของระดับ

คะแนนจาก 1 ถึง 8 สำหรับแต่ละข้อความ ระดับคะแนนใดที่มีความถี่สูงสุด ถือเป็นค่าฐานนิยมของข้อความนั้น ในกรณีที่มีความถี่สูงสุดของระดับคะแนนเท่ากัน และระดับคะแนนนั้นอยู่ติดกันจะถือเอาค่ากลางระหว่างคะแนนทั้งสองนั้น เป็นฐานนิยมของข้อความนั้น ส่วนกรณีที่ความถี่สูงสุดของระดับคะแนนเท่ากัน แต่ระดับคะแนนไม่ได้อยู่ติดกัน จะถือว่าระดับคะแนนทั้งสองนั้น เป็นฐานนิยมของข้อความนั้น

สูตรในการคำนวณ

$$Mo = 3Mdn - 2M$$

เมื่อ Mo = ฐานนิยม

$$Mdn = \text{มัธยฐาน}$$

$$M = \text{มัธยิมเลขคณิต}$$

การแปลความ ถ้าค่าความแตกต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยมมีค่าไม่เกิน 1.00 ถือว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน

5.3 การหาค่าพิสัยของความเบี่ยงเบนควอไทล์ (Interquartile Range)

คือค่าความแตกต่างระหว่างควอไทล์ที่ 3 กับ ควอไทล์ที่ 1 โดยคำนวณจากสูตร ดังนี้

$$Q_1 = Lo + i \left[\frac{\frac{N}{4} - f_1}{f_2} \right]$$

(ประกอบ กรรณสูตร. 2529 :14)

$$Q_3 = Lo + i \left[\frac{\frac{3N}{4} - f_1}{f_2} \right]$$

(ประกอบ กรรณสูตร. 2529 :14)

- เมื่อ $Q_1 =$ ควอไทล์ที่
- $Q_3 =$ ควอไทล์ที่
- $Lo =$ ขีดจำกัดล่างชั้นที่มีคะแนน ณ ตำแหน่งที่ควอไทล์
- $i =$ ชั้นที่
- $N =$ ความถี่สะสมทั้งหมด
- $f_1 =$ ความถี่สะสมจากคะแนนต่ำสุดถึงชั้นที่มาก่อนชั้นที่มีคะแนน ณ ตำแหน่งที่ควอไทล์
- $f_2 =$ ความถี่ของคะแนนในชั้นที่มีคะแนน ณ ตำแหน่งที่ควอไทล์

การแปลความหมาย ถ้าค่าพิสัยของความเบี่ยงเบนควอไทล์ที่คำนวณได้ข้อความใดที่มีค่าไม่เกิน 1.75 แสดงว่า ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ต่อข้อความนั้น สอดคล้องกัน (Consensus) ถ้าค่าพิสัยของความเบี่ยงเบนควอไทล์ของข้อความใดมีค่ามากกว่า 1.75 แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ต่อข้อความนั้นไม่สอดคล้องกัน

5.4 การหาความแตกต่างระหว่างฐานนิยม กับมัธยฐาน

ผู้วิจัยคำนวณค่ามัธยฐานของแต่ละข้อความ แล้วนำมาหาความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐานของแต่ละข้อความ เพื่อเป็นการสนับสนุนความสอดคล้องของความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยผู้วิจัยกำหนดค่าสัมบูรณ์ของความแตกต่างระหว่างมัธยฐานและฐานนิยมมีค่าไม่เกิน 1.00 จึงจะถือว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกันเกี่ยวกับข้อความนั้น

ผู้วิจัยนำข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ มีความสอดคล้องกัน ทั้งในด้านมัธยฐาน ความแตกต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยมและพิสัยของความเบี่ยงเบนควอไทล์ มาสรุปผลว่าแนวโน้มของการจัดการศึกษาพิเศษของไทยในทศวรรษหน้า ตามการคาดการณ์ของผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษนั้น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์แนวโน้มของการจัดการศึกษาพิเศษของไทยในปีพุทธศักราช 2546 ตามทรรศนะของผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษ แบ่งออกเป็น 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 นโยบายและความจำเป็นในการจัดการศึกษาพิเศษของไทยในปีพุทธศักราช 2546

1. นโยบายของรัฐโดยทั่ว ๆ ไป
2. การประสานงาน
3. การจัดสรรงบประมาณ

ตอนที่ 2 ลักษณะของการจัดการศึกษาพิเศษในปีพุทธศักราช 2546

ตอนที่ 3 การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานของการจัดการศึกษาพิเศษในปีพุทธศักราช 2546

1. หลักสูตร
2. การควบคุมคุณภาพ
3. การผลิตบุคลากร
4. การพัฒนาบุคลากร
5. อาคารสถานที่

ตอนที่ 4 บทบาทของพ่อแม่ หรือผู้ปกครองและชุมชนในการจัดการศึกษาพิเศษ
ในปีพุทธศักราช 2546

1. บทบาทของพ่อแม่
2. บทบาทของชุมชน

ตอนที่ 5 คุณลักษณะของเด็กการพิเศษที่พึงประสงค์ในปีพุทธศักราช 2546

1. พัฒนาการทางร่างกาย
2. พัฒนาการทางด้านอารมณ์และจิตใจ
3. พัฒนาการทางด้านสังคม
4. พัฒนาการทางด้านสติปัญญา

ข้อตกลง คำว่า ความแตกต่าง Q3-Q1 ที่ปรากฏในตาราง 3 - 18 หมายความว่า ค่าความแตกต่างระหว่าง มัชฐาน และ ฐานนิยม

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละตอนเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับข้อความที่มีค่ามัชฐาน สูงสุดและพิจารณาจากค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัชฐานกับฐานนิยม และค่าแตกต่างระหว่าง ควอไทล์ประกอบด้วย การเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของตารางและความเรียง ดังนี้

ตอนที่ 1 นโยบายและความจำเป็นในการจัดการศึกษาพิเศษของไทยในพุทธศักราช 2546

1. นโยบายของรัฐโดยทั่ว ๆ ไป

ตาราง 3 นโยบายของรัฐโดยทั่ว ๆ ไป

ลำดับ ที่	ข้อ ความ ที่	ประเด็นสำคัญ	มัชฐาน	ฐานนิยม	ความแตกต่าง Q3-Q1	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์
1	1.	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จะต้องระบุแผนพัฒนาประชากรให้ ชัดเจนว่าจะต้องดำเนินการช่วยเหลือ เด็กพิเศษอย่างไร เพื่อหน่วยงานของรัฐและเอกชน สามารถกำหนดนโยบายและหลักสูตร เพื่อของบประมาณมาดำเนินการได้	8.00	8.00	0.00	1.00
2	3.3	รัฐควรส่งเสริมให้ประชาชนได้มีการ อบรมเลี้ยงดูให้ความรู้ข้อควรปฏิบัติ ตลอดจนแนวความคิดและความรู้สึก ที่ดีต่อเด็กพิเศษ	8.00	8.00	0.00	1.00

ตาราง 3 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ข้อ ความ ที่	ประเด็นสำคัญ	มัธยมศึกษา	ฐานนิยม	ความแตกต่าง Q3-Q1	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์
3	4.1	รัฐควรสนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กับเด็กพิเศษ ได้มี ส่วนร่วมในการจัดการการศึกษาพิเศษ	8.00	8.00	0.00	1.00
4	4.4	รัฐควรกระจายการศึกษาพิเศษ โดยเฉพาะในโรงเรียนประถมศึกษาซึ่ง มีอยู่กระจายทั่วประเทศ	8.00	8.00	0.00	1.00
5	3.2	รัฐควรให้ความสำคัญในการให้ความรู้ พื้นฐานแก่พ่อแม่เกี่ยวกับการป้องกันหรือ สังเกตความผิดปกติของบุตร	8.00	8.00	0.00	1.75
6	4.2	รัฐควรให้ความช่วยเหลือแก่เด็กพิเศษ ในด้านต่าง ๆ ที่ นอกเหนือจากอุปกรณ์การเรียนการสอน เช่น เครื่องช่วยฟัง แว่นตา อุปกรณ์ กายภาพบำบัด ฯลฯ	7.50	8.00	0.50	1.00
7	4.3	รัฐควรส่งเสริมให้โรงเรียนปกติ สามารถรับเด็กพิเศษเข้าเรียนได้ทุกแห่ง ทุกระดับตามความสมัครใจของผู้ปกครอง ที่จะเลือกที่เรียนให้เด็กหรือเด็กเลือกเอง	7.50	8.00	0.50	1.75

ตาราง 3 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ข้อ ความ ที่	ประเด็นสำคัญ	มัธยมศึกษา	ฐานนิยม	ความแตกต่าง Q3-Q1	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์
8	3.1	รัฐควรจัดโปรแกรมฝึกอบรมให้ผู้ที่ แต่งงานหรือผู้ที่จดทะเบียนสมรสเพื่อ ให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิต ครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความพร้อมก่อนมีบุตร	7.00	8.00	1.00	1.50
9	4.5	รัฐควรตั้งศูนย์การศึกษาพิเศษประจำ ภาคขึ้นเพื่อจัดการเกี่ยวกับการศึกษา พิเศษในแต่ละภาค	7.00	8.00	1.00	2.75
10	2	รัฐควรจัดตั้งกรมการศึกษาพิเศษขึ้น มารับผิดชอบการจัดการศึกษาพิเศษ	7.00	8.00	1.00	3.00

จากตาราง 3 ปรากฏว่า ผู้เชี่ยวชาญมีทรรศนะสอดคล้องกันในเรื่อง การจัดการศึกษา
พิเศษของไทยดังนี้

1. แนวโน้มนโยบายทั่ว ๆ ไป ของการจัดการศึกษาพิเศษของไทย ที่เป็นไปได้มาก
ที่สุดในปีพุทธศักราช 2546 มี 5 ประเด็นคือ

1.1 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจะต้องระบุแผนพัฒนาประชากรให้ชัดเจน
ว่าจะต้องดำเนินการช่วยเหลือเด็กพิเศษอย่างไรเพื่อให้หน่วยงานของรัฐและเอกชนสามารถกำหนด
นโยบายและหลักสูตรเพื่อของบประมาณมาดำเนินการได้

1.2 รัฐควรส่งเสริมให้ประชาชนได้มีการอบรมเลี้ยงดูให้มีความรู้ข้อปฏิบัติ ตลอดจนแนวความคิดและความรู้สึกที่ดีต่อเด็กพิเศษ

1.3 รัฐควรสนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กพิเศษได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาพิเศษ และ

1.4 รัฐควรกระจายการศึกษาพิเศษ โดยเฉพาะในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งมีกระจัดกระจายอยู่ทั่วประเทศได้อย่างทั่วถึง

1.5 ให้ความสำคัญในการให้ความรู้พื้นฐานแก่ พ่อแม่เกี่ยวกับการป้องกันหรือสังเกตความผิดปกติของบุตร

2. แนวโน้มนโยบายทั่ว ๆ ไป ของการจัดการศึกษาพิเศษของไทย ที่เป็นไปได้มากกว่าในปีพุทธศักราช 2546 มี 3 ประเด็นคือรัฐควรเร่งรัดปรับปรุงการศึกษาพิเศษให้สามารถบริการให้แก่เด็กพิเศษได้อย่างทั่วถึง โดย

2.1 รัฐควรให้ความช่วยเหลือแก่เด็กพิเศษในด้านต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากอุปกรณ์การเรียนการสอน เช่น เครื่องช่วยฟัง แว่นตา อุปกรณ์การภาพบำบัด ฯลฯ

2.2 รัฐควรส่งเสริมให้โรงเรียนปกติสามารถรับเด็กพิเศษเข้าเรียนได้ ทุกแห่งทุกระดับตามความสมัครใจของผู้ปกครองที่จะเลือกที่เรียนให้เด็กหรือเด็กเลือกเอง

2.3 รัฐควรจัดโปรแกรมฝึกอบรม ให้ผู้ที่จ้างงาน หรือ ผู้ที่จะจดทะเบียนสมรส เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตครอบครัวโดยเฉพาะเรื่องความพร้อมก่อนมีบุตร

รวมทั้งปรากฏว่า ผู้เชี่ยวชาญมีทรรศนะไม่สอดคล้องกันในเรื่องนโยบายทั่ว ๆ ไปของการจัดการศึกษาพิเศษในปีพุทธศักราช 2546 มี 2 ประเด็น คือ

1. รัฐควรตั้งศูนย์การศึกษาพิเศษประจำภาคขึ้นเพื่อจัดการเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษในแต่ละภาค

2. รัฐควรจะจัดตั้งกรมการศึกษาพิเศษขึ้นมารับผิดชอบการจัดการศึกษาพิเศษ

2. นโยบายของรัฐในการประสานงาน

ตาราง 4 นโยบายของรัฐในการประสานงาน

ลำดับ ที่	ข้อ ความ ที่	ประเด็นสำคัญ	มัธยมศึกษา	ฐานนิยม	ความแตกต่าง Q3-Q1	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์
1	6.3	มีการสัมมนาระดับชาติ เรื่อง "การศึกษาพิเศษ" โดยการระดมพลังสมองของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำอย่างต่อเนื่องและควรริบทำตั้งแต่ปัจจุบันเป็นต้นไป	7.00	8.00	1.00	1.00
2	5.1	การประสานงานด้านวิชาการจะมีมากขึ้น	7.00	8.00	1.00	1.75
3	5.2	ใช้ทรัพยากรร่วมกันมากขึ้น	7.00	8.00	1.00	1.75
4	5.3	การประสานงานในโครงสร้างและแนวคิดหลัก	7.00	7.50	0.50	1.00
5	6.2	กำหนดการสร้างหลักสูตรที่จะเอื้ออำนวยต่อกัน และสัมพันธ์ที่จะใช้บุคลากรหรืออุปกรณ์ร่วมกันในบางวิชา	7.00	8.00	1.00	2.00
6	5.4	การประสานงานในเชิงบริหารและการดำเนินงาน	6.50	8.00	1.50	3.00
7	6.1	แบ่งกลุ่มความพิการให้แก่หน่วยงานของรัฐนำไปปฏิบัติ	5.00	5.00	0.00	2.00

ตาราง 4 ปรากฏว่า ผู้เชี่ยวชาญมีทรรศนะสอดคล้องกันในเรื่องนโยบายของรัฐในด้านการประสานงาน ดังนี้

1. แนวโน้มนโยบายของรัฐในด้านการประสานงานที่มีความเป็นไปได้มากกว่าระหว่างหน่วยงานที่จัดการและสนับสนุนการศึกษาพิเศษ ในปีพุทธศักราช 2546 มี 4 ประเด็น คือ

1.1 มีการสัมมนาระดับชาติ เรื่อง "การศึกษาพิเศษ" โดยการระดมพลังสมองของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำอย่างต่อเนื่องและควรริบทำตั้งแต่ปัจจุบันเป็นต้นไป

1.2 การประสานงานด้านวิชาการจะมีมากขึ้น

1.3 การใช้ทรัพยากรร่วมกันมากขึ้น

1.4 การประสานงานในโครงสร้างและแนวคิดหลัก

รวมทั้งปรากฏว่าผู้เชี่ยวชาญมีทรรศนะ ไม่สอดคล้องกันในเรื่องนโยบายของรัฐในด้านการประสานงานมี 3 ประเด็น คือ

1. กำหนดการสร้างหลักสูตรที่จะเอื้ออำนวยต่อกันและสัมพันธ์ที่จะใช้บุคลากรหรืออุปกรณ์ร่วมกันในบางวิชา

2. การประสานงานระหว่าง หน่วยงานที่จัดการสนับสนุนการศึกษาพิเศษจะมีการประสานงานในเชิงบริหารและดำเนินงาน

3. แบ่งกลุ่มความพิการให้แต่ละหน่วยงานของรัฐนำไปปฏิบัติ

3. นโยบายของรัฐในด้านการจัดสรรงบประมาณ

ตาราง 5 นโยบายของรัฐในด้านการจัดสรรงบประมาณ

ลำดับ ที่	ข้อ ความ	ประเด็นสำคัญ	มัธยมศึกษา	ฐานนิยม	ความแตกต่าง Q3-Q1	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์
1	7.	เพราะรัฐเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษา ดังนั้นแนวโน้มการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาพิเศษต้องเพิ่มขึ้น	8.00	8.00	0.00	1.00
2	12.	รัฐควรจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาบุคลากรในการจัดการศึกษาพิเศษให้มากขึ้น	8.00	8.00	0.00	1.50
3	15.	รัฐควรจัดสรรค่าใช้จ่ายต่อหัวให้กับหน่วยงานที่จัดการศึกษาพิเศษให้มีค่าใกล้เคียงกับสภาพเศรษฐกิจปัจจุบันให้มากที่สุด ในขณะนั้น	7.00	7.00	0.00	1.00
4	14.	รัฐควรเพิ่มงบประมาณให้กับหน่วยงานอื่น ๆ ที่จัดการศึกษาพิเศษทั่ว ๆ ไปด้วย	7.00	6.00	1.00	1.75

ตาราง 5 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ข้อ ความ ที่	ประเด็นสำคัญ	มัธยมศึกษา	ฐานนิยม	ความแตกต่าง Q3-Q1	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์
5	16.	การจัดสรรงบประมาณของรัฐควรกระจายไปตามหน่วยงานต้นสังกัด ส่วนหน่วยงานใดจะจัดให้แก่วิชศึกษาพิเศษในอัตราส่วนเท่าใดนั้น สัมพันธ์อยู่กับจุดประสงค์และการให้ความสำคัญของเด็กพิเศษกลุ่มต่าง ๆ	6.00	6.00	0.00	1.75
6	8	แม้รัฐจะสามารถจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาด้านนี้ได้อย่างทั่วถึง แต่รัฐควรมีการวิเคราะห์ความต้องการของเด็กพิเศษประเภท ต่าง ๆ แล้วจัดสรรงบประมาณให้ในส่วนที่จำเป็นเร่งด่วน	7.00	7.00	0.00	2.00
7	10.	รัฐควรจะทุ่มเทงบประมาณสนับสนุนการให้บริการแก่เด็กพิเศษมากขึ้น และเป็นไปอย่างทั่วถึงทุกกลุ่ม	7.00	8.00	1.00	2.00
8	11.	รัฐควรมีการจัดสรรงบประมาณให้กระทรวงศึกษาธิการขยายบริการสำหรับเด็กพิการอย่างทั่วถึงให้ให้มากที่สุด	7.00	7.00	0.00	2.00

ตาราง 5 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ข้อ ความ ที่	ประเด็นสำคัญ	มัธยมศึกษา	ฐานนิยม	ความแตกต่าง Q3-Q1	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์
9	13.	รัฐควรช่วยเหลือสนับสนุนค่าวัสดุและอุปกรณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการแก่เด็กพิเศษ แก่หน่วยงานของรัฐที่จัดการศึกษาพิเศษ มากขึ้น	7.00	7.00	0.00	2.00
10	9.	หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการให้ ความรู้แก่ประชาชนและผู้ปกครองใน การอบรมเลี้ยงดูเด็กพิเศษควรจะได้รับ การจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้น	6.00	6.00	0.00	2.00

จากตาราง 5 ปรากฏว่า ผู้เชี่ยวชาญมีทรรศนะสอดคล้องกันในเรื่องนโยบายด้านการจัดสรรงบประมาณ ดังนี้

1. แนวโน้ม นโยบายด้านการจัดสรรงบประมาณ ที่เป็นไปได้มากที่สุดในปีพหุศักราช 2546 มี 2 ประเด็น คือ

1.1 เพราะรัฐเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาพิเศษ ดังนั้นแนวโน้มการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาพิเศษต้องเพิ่มขึ้น

1.2 รัฐควรจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาบุคลากรในการจัดการศึกษาพิเศษให้มากขึ้น

2. แนวโน้มนโยบายด้านการจัดสรรงบประมาณ ที่เป็นไปได้มากกว่าในปีพหุศักราช 2546 มี 3 ประเด็น คือ

2.1 รัฐควรจัดสรรค่าใช้จ่ายต่อหัวให้กับหน่วยงานที่จัดการศึกษาพิเศษให้มีค่าใกล้เคียงกับสภาพเศรษฐกิจปัจจุบันให้มากที่สุด ในขณะที่

2.2 รัฐควรจะมีงบประมาณให้กับหน่วยงานอื่น ๆ ที่จัดการศึกษาพิเศษทั่วไปด้วย

2.3 การจัดสรรงบประมาณของรัฐควรกระจายไปตามหน่วยงานต้นสังกัด ส่วนหน่วยงานใดจะจัดให้แก่การศึกษาพิเศษในอัตราส่วนเท่าใดนั้น สอดคล้องกับ

จุดประสงค์และการให้ความสำคัญของเด็กพิเศษกลุ่มต่าง ๆ

รวมทั้งปรากฏว่า ผู้เชี่ยวชาญมีทรรศนะไม่สอดคล้องกัน ในเรื่อง นโยบายการจัดสรรงบประมาณมี 5 ประเด็น คือ

1. แม้รัฐจะสามารถจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาได้เป็นอย่างดีถึงแม้รัฐจะมีการวิเคราะห์ความต้องการของเด็กพิเศษประเภทต่าง ๆ แล้วจัดสรรงบประมาณให้ในส่วนที่จำเป็นเร่งด่วน

2. รัฐควรจะมีงบประมาณสนับสนุนการให้บริการแก่เด็กพิเศษมากขึ้น และเป็นไปอย่างทั่วถึงทุกกลุ่ม

3. รัฐควรมีการจัดสรรงบประมาณให้ กระทรวงศึกษาธิการขยายบริการ สำหรับเด็กพิเศษอย่างทั่วถึงให้มากที่สุด

4. รัฐควรจะช่วยเหลือสนับสนุนค่าวัสดุและอุปกรณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการแก่เด็กพิเศษแก่หน่วยงานของรัฐที่จัดการศึกษาพิเศษมากขึ้น

5. หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการให้ความรู้แก่ประชาชนและผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูเด็กพิเศษควรได้รับการจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้น

ตอนที่ 2 ลักษณะของการจัดการศึกษาพิเศษในปทุมศักราช 2546

ตาราง 6 ลักษณะของการจัดการศึกษาพิเศษในปทุมศักราช 2546

ลำดับ ที่	ข้อ ความ ที่	ประเด็นสำคัญ	มัธยมศึกษา	ฐานนิยม	ความแตกต่าง Q3-Q1	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์
1	23.	ควรจัดให้เด็กปกติและเด็กพิเศษมีโอกาส เรียนร่วมกันได้ทุกระดับ	8.00	8.00	0.00	1.00
2	18.	รัฐบาลสนับสนุนให้มีการจัดการเรียนร่วม ระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความ บกพร่องในด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้น	7.50	8.00	0.50	1.00
3	19.	รัฐบาลสนับสนุนให้มีการจัดการเรียนร่วม ระหว่างเด็กพิเศษด้านต่างๆเพื่อเป็นการ ใช้ทรัพยากรร่วมกันเพิ่มมากขึ้น	7.00	8.00	1.00	1.00
4	17.	รัฐบาลสนับสนุนให้มีโรงเรียนพิเศษเฉพาะ ด้านเพื่อสนองความต้องการของเด็ก พิเศษด้านต่างๆเฉพาะด้านเพิ่มขึ้น	6.00	6.00	0.00	2.75
5	24.	ควรจัดให้มีการเรียนร่วมระหว่างเด็ก ปกติและเด็กพิเศษทุกระดับโดยไม่แยก				
6	25.	ควรจัดให้มีโรงเรียนการศึกษาพิเศษ โดยเฉพาะแบบไม่แยกประเภทของ ความพิการ	5.00	4.00	1.00	2.75

ตาราง 6 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ข้อ ความ ที่	ประเด็นสำคัญ	มัธยมศึกษา	ฐานนิยม	ความแตกต่าง Q3-Q1	ค่าเฉลี่ย ระหว่าง ควอไทล์
7	20.	รัฐสนับสนุนให้มีการจัดการเรียน ระหว่างเด็กปกติและเด็กพิเศษประเภท เดียวกันอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น	5.00	5.00	0.00	4.00
8	21.	ควรจัดให้มีการเรียนร่วมระหว่างเด็ก ปกติกับเด็กพิเศษในระดับอนุบาลและ ระดับประถมศึกษาเท่านั้น	3.00	1.00	2.00	3.75
9	22.	ควรจัดให้มีการเรียนร่วมระหว่างเด็ก ปกติกับเด็กพิเศษในระดับมัธยมขึ้นไป เท่านั้น	3.00	1.00	2.00	3.75

ตาราง 6 ปรากฏว่า ผู้เชี่ยวชาญมีทรรศนะสอดคล้องในเรื่องลักษณะการจัดการศึกษา
พิเศษ ดังนี้

1. แนวโน้มลักษณะการจัดการศึกษาพิเศษที่เป็นไปได้มากที่สุดในปีพุทธศักราช 2546
มี 1 ประเด็นคือ

1.1 ควรจัดให้เด็กปกติและเด็กพิเศษมีโอกาสเรียนร่วมกันได้ทุก ๆ ระดับ

2. แนวโน้มลักษณะการจัดการศึกษาพิเศษ ที่เป็นไปได้มากกว่าในปีพุทธศักราช 2546
มี 2 ประเด็น คือ

2.1 รัฐสนับสนุนให้มีการจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความบกพร่องในด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้น

2.2 รัฐสนับสนุนให้มีการจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กพิเศษด้านต่างๆ เพื่อเป็นการใช้ทรัพยากรร่วมกันเพิ่มมากขึ้น

รวมทั้งปรากฏว่าผู้เชี่ยวชาญมีทรรศนะ ไม่สอดคล้องกันในเรื่องลักษณะการจัดการศึกษาพิเศษ 6 ประเด็น คือ

1. รัฐสนับสนุนให้มีโรงเรียนพิเศษเฉพาะด้านเพื่อสนองความต้องการของเด็กพิเศษด้านต่าง ๆ เฉพาะด้านเพิ่มขึ้น
2. ควรจัดให้มีการเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติและเด็กพิเศษทุกระดับโดยไม่แยกประเภทของความพิการ
3. ควรจัดให้มีโรงเรียนการศึกษาพิเศษโดยเฉพาะแบบไม่แยกประเภทของความพิการ
4. รัฐสนับสนุนให้มีการจัดการเรียนระหว่างเด็กปกติและเด็กพิเศษประเภทเดียวกันอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น
5. ควรจัดให้มีการเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กพิเศษในระดับอนุบาลและระดับประถมศึกษาเท่านั้น
6. ควรจัดให้มีการเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กพิเศษในระดับมัธยมขึ้นไปเท่านั้น

2.1 รัฐสนับสนุนให้มีการจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความบกพร่องในด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้น

2.2 รัฐสนับสนุนให้มีการจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กพิเศษด้านต่างๆ เพื่อเป็นการใช้ทรัพยากรร่วมกันเพิ่มมากขึ้น

รวมทั้งปรากฏว่าผู้เชี่ยวชาญมีทรรศนะ ไม่สอดคล้องกันในเรื่องลักษณะการจัดการศึกษาพิเศษ 6 ประเด็น คือ

1. รัฐสนับสนุนให้มีโรงเรียนพิเศษเฉพาะด้านเพื่อสนองความต้องการของเด็กพิเศษด้านต่าง ๆ เฉพาะด้านเพิ่มขึ้น
2. ควรจัดให้มีการเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติและเด็กพิเศษทุกระดับโดยไม่แยกประเภทของความพิการ
3. ควรจัดให้มีโรงเรียนการศึกษาพิเศษโดยเฉพาะแบบไม่แยกประเภทของความพิการ
4. รัฐสนับสนุนให้มีการจัดการเรียนระหว่างเด็กปกติและเด็กพิเศษประเภทเดียวกันอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น
5. ควรจัดให้มีการเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กพิเศษในระดับอนุบาลและระดับประถมศึกษาเท่านั้น
6. ควรจัดให้มีการเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กพิเศษในระดับมัธยมขึ้นไปเท่านั้น

ตอนที่ 3 การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานของการจัดการศึกษาพิเศษในปีพุทธศักราช 2546

1. การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานของหลักสูตร

ตาราง 7 การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานของหลักสูตร

ลำดับ ที่	ข้อ ความ ที่	ประเด็นสำคัญ	มัธยมศึกษา ฐาน	ฐานนิยม	ความแตกต่าง Q3-Q1	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์
1	33.	หลักสูตรหรือพัฒนาการควรให้แนวทางแก่ครูโดยครุมีโอกาสเลือกและตัดสินใจจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กได้	8.00	8.00	0.00	1.00
2	34.	หน่วยงานที่ดำเนินการจัดการศึกษาพิเศษจะมีแนวคิดไปในทิศทางเดียวกัน คือมุ่งพัฒนาความสามารถของเด็กที่มีอยู่ ให้มีความสามารถตามแต่ศักยภาพที่จะช่วยตัวเองให้มีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างปกติสุขถึงแม้จะมีรูปแบบและรายละเอียดที่แตกต่างกัน	8.00	8.00	0.00	1.00
3	32.	การจัดหลักสูตรของแต่ละประเภทจะต้องมีจุดเน้นและกิจกรรมที่แตกต่างตามสภาพของเด็กและสามารถยืดหยุ่นได้หลากหลาย	7.00	8.00	1.00	1.00
4	27.4	กรมวิชาการ ศธ.	6.00	6.00	0.00	1.75
5	27.	กรมการศึกษาพิเศษ ศธ.	7.00	8.00	1.00	2.00

ตาราง 7 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ข้อ ความ ที่	ประเด็นสำคัญ	มัธยมศึกษา	ฐานนิยม	ความแตกต่าง Q3-Q1	ค่าเฉลี่ย ระหว่าง ควอไทล์
6	28.	หน่วยงานในแต่ละภาคการศึกษา (หรือ ถ้ามีศูนย์การศึกษาพิเศษควรจะเป็น หน่วยประสานงานนำความคิดและ ประสบการณ์ของหน่วยงานอื่นที่จัดการ ศึกษามาร่วมกันปรึกษา	7.00	8.00	1.00	2.00
7	30.	คณะกรรมการกลางควรดำเนินการใน ด้านกำหนดหลักการนโยบายและมาตร ฐานขั้นต่ำ ซึ่งเป็นเรื่องกลาง ๆ ให้ สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กพิเศษใน แต่ละประเภทและสามารถนำไปปรับให้ ให้สอดคล้องกับสภาพของความพิเศษแต่ ละประเภทในแต่ละท้องถิ่น	7.00	7.00	0.00	2.00
8	31.	รายละเอียดกิจกรรมและวิธีการให้เป็น หน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบระดับ กรมหรือศูนย์การศึกษาพิเศษประจำภาค ซึ่งต้องประสานกับฝ่ายรับผิดชอบ ประเภทต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับ ประเภทของความบกพร่องและสภาพ สิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น	7.00	8.00	1.00	2.00

ตาราง 7 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ข้อ ความ ที่	ประเด็นสำคัญ	มัธยมศึกษา	ฐานนิยม	ความแตกต่าง Q3-Q1	ค่าพิสัย ระหว่าง ควartil
9	27.2	สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ	7.00	7.00	0.00	2.75
10	26.	หน่วยงานกลางควรทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานการจัดทำหลักสูตรให้แก่เด็กพิเศษในรูปของคณะกรรมการกลาง	7.00	8.00	1.00	2.25
11	29.	คณะกรรมการจัดทำหลักสูตรการศึกษาพิเศษควรมาจากคณะกรรมการศูนย์การศึกษาพิเศษของแต่ละภาคระดมความคิดร่วมกัน	6.50	6.00	0.50	2.50
12	27.	กรมสามัญศึกษา ศษ.	6.00	6.00	0.00	2.00
13	27.10	กรมพัฒนาชุมชน มท.	6.00	6.00	0.00	3.00
14	27.9	สภาการศึกษาแห่งชาติ	6.00	7.00	1.00	4.00
15	27.6	กรมการฝึกหัดครู ศษ.	6.00	8.00	2.00	4.00
16	27.5	กรมอาชีวศึกษา ศษ.	5.50	8.00	2.50	4.75
17	27.1	กรมอนามัย ศษ.	5.50	7.00	1.50	3.00
18	27.1	กรมการแพทย์ ศษ.	5.50	5.00	0.50	3.00
19	27.1	กรมประชาสัมพันธ์กระทรวงแรงงาน	5.00	5.00	0.00	2.75
20	27.11	ทบวงมหาวิทยาลัย	5.00	5.00	0.00	3.00
21	27.7	กรมพลศึกษา ศษ.	5.00	1.00	4.00	4.50

ตาราง 7 ปรากฏว่า ผู้เชี่ยวชาญมีทรรศนะสอดคล้องกันในเรื่องการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานของการจัดการศึกษาพิเศษ ในด้านการกำหนดหลักสูตร ดังนี้

1. แนวโน้มในการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานของหลักสูตร ที่เป็นไปได้มากที่สุดในปีพุทธศักราช 2546 มี 2 ประเด็น คือ
 - 1.1 หลักสูตรหรือพัฒนาการควรให้แนวทางแก่ครูโดยครุมีโอกาสเลือกและตัดสินใจจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กได้
 - 1.2 หน่วยงานที่ดำเนินการจัดการศึกษาพิเศษจะมีแนวคิดไปในทิศทางเดียวกัน คือ มุ่งพัฒนาความสามารถของเด็กที่มีอยู่ให้มีความสามารถตามแต่ศักยภาพที่จะช่วย ตัวเองให้มีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างปกติสุข ถึงแม้จะมีรูปแบบและรายละเอียดที่แตกต่างกัน
2. แนวโน้มในการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานของหลักสูตร ที่เป็นไปได้มากกว่าในปีพุทธศักราช 2546 มี 1 ประเด็น คือ
 - 2.1 ควรจัดหลักสูตรของแต่ละประเภทจะต้องมีจุดเน้นและกิจกรรมที่แตกต่างตามสภาพของเด็กและสามารถยืดหยุ่นได้หลากหลาย
3. แนวโน้มในการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานของหลักสูตร ที่เป็นไปได้มากในปีพุทธศักราช 2546 มี 1 ประเด็น คือ
 - 3.1 ในอนาคตหน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางควรจะได้แก่ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

รวมทั้งปรากฏว่าผู้เชี่ยวชาญ มีทรรศนะไม่สอดคล้องกันในเรื่อง การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานของการศึกษาพิเศษ มี 18 ประเด็น คือ

 1. กรมการศึกษาพิเศษ ศธ.
 2. หน่วยงานในแต่ละภาคการศึกษา หรือ ถ้ามีศูนย์การศึกษาพิเศษควรจะเป็นหน่วยประสานงานนำความคิดและประสบการณ์ของหน่วยงานอื่นที่จัดการศึกษามาร่วมกันปรึกษา
 3. คณะกรรมการกลางควรดำเนินการในด้านกำหนดหลักการณ์นโยบายและมาตรฐานขั้นต่ำ ซึ่งเป็น เรื่องกลาง ๆ ให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กพิเศษในแต่ละประเภทและสามารถนำไปปรับให้ให้สอดคล้องกับสภาพของความพิเศษแต่ละประเภทในแต่ละท้องถิ่น

4. รายละเอียดกิจกรรมและวิธีการให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบระดับกรมหรือศูนย์การศึกษาพิเศษประจำภาคซึ่งต้องประสานกับฝ่ายรับผิดชอบประเภทต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับประเภทของความบกพร่องและสภาพ สิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น

5. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

6. หน่วยงานกลางควรทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานการจัดทำหลักสูตรให้แก่เด็กพิเศษในรูปของคณะกรรมการกลาง

7. คณะกรรมการจัดทำหลักสูตรการศึกษาพิเศษควรมาจากคณะกรรมการศูนย์การศึกษาพิเศษของแต่ละภาคระดมความคิดร่วมกัน

8. กรมสามัญศึกษา ศธ.
9. กรมพัฒนาชุมชน มท.
10. สภาการศึกษาแห่งชาติ
11. กรมการฝึกหัดครู ศธ.
12. กรมอาชีวศึกษา ศธ.
13. กรมอนามัย ศธ.
14. กรมการแพทย์ ศธ.
15. กรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงแรงงาน
16. ทบวงมหาวิทยาลัย
17. กรมพลศึกษา ศธ.
18. กรมศิลปากร ศธ.

ตาราง 8 การกำหนดมาตรฐานการควบคุมคุณภาพ

ลำดับ ที่	ข้อ ความ ที่	ประเด็นสำคัญ	มัธยมศึกษา	ฐานนิยม	ความแตกต่าง Q3-Q1	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์
1	36.	ระบบการติดตามประเมินผลควรดำเนินการ โดยหน่วยงานกลางของกระทรวงศึกษา -ธิการที่จัดขึ้นในรูปของคณะกรรมการ ประกอบด้วยหน่วยงานที่รับผิดชอบและ เกี่ยวข้องกับเด็กทั้งภาครัฐและเอกชน	8.00	8.00	0.00	1.00
2	39.	การตรวจและติดตามผลของหน่วยงาน ต่างๆ ควรจะประเมินผลทั้งที่โรงเรียน และที่บ้าน	7.00	7.00	0.00	1.00
3	35.	การควบคุมคุณภาพและมาตรฐานการ ดำเนินงานเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการจัด การศึกษาพิเศษ	7.00	8.00	1.00	1.50
4	37.	หน่วยงานที่รับผิดชอบที่จัดการศึกษา พิเศษควรร่วมมือกันจัดทำคู่มือแนะ ติดตามผลแกนกลาง ส่วนรายละเอียด อาจแตกต่างกันไปตามลักษณะของความ สามารถสูงสุดของเด็กแต่ละประเภท ที่จะสามารถพัฒนาได้	7.00	8.00	1.00	1.75

ตาราง 8 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อ ความ ที่	ประเด็นสำคัญ	มัธยมศึกษา	ฐานนิยม	ความแตกต่าง Q3-Q1	ค่าเฉลี่ย ระหว่าง ควอไทล์
5	38.	การตรวจและติดตามความร่วมมือกันของ ใกล้ชิดระหว่างผู้ควบคุมกับผู้ปฏิบัติ มีการ แก้ปัญหาร่วมกัน เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ ที่วางไว้	7.00	6.00	1.00	1.75

ตาราง 8 ปรากฏว่า ผู้เชี่ยวชาญมีทรรศนะสอดคล้องกัน ในเรื่องการกำหนดเกณฑ์
มาตรฐานการควบคุมคุณภาพ ดังนี้

1. แนวโน้มการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการควบคุมคุณภาพ ที่เป็นไปได้มากที่สุดคือ
ในปีพุทธศักราช 2546 มี 1 ประเด็น คือ

1.1 ระบบการติดตามประเมินผลควรดำเนินโดยหน่วยงานกลางของกระทรวง
ศึกษาธิการที่จัดขึ้นในรูปของคณะกรรมการ ประกอบด้วยหน่วยงานที่รับผิดชอบ
และเกี่ยวข้องกับเด็กพิเศษทั้งภาครัฐและเอกชน

2. แนวโน้มการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการควบคุมคุณภาพ ที่เป็นไปได้มากกว่า
ในปีพุทธศักราช 2546 มี 4 ประเด็น คือ

2.1 การตรวจและติดตามผลต่าง ๆ ควรจะประเมินผลทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน
2.2 การควบคุมคุณภาพมาตรฐานการดำเนินงานจำเป็นต้องในการจัดการศึกษาพิเศษ
2.3 หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการศึกษาพิเศษควรร่วมจัดทำคู่มือนิเทศและติดตามผล
แกนกลาง ส่วนรายละเอียดอาจแตกต่างกันไปตามลักษณะของความสามารถสูงสุดของเด็กแต่ละ
ประเภทที่จะสามารถพัฒนาได้

2.4 การตรวจและติดตามความร่วมมือ กันอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้ควบคุมกับผู้ปฏิบัติ
มีการแก้ปัญหาาร่วมกัน เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้

3. การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการผลิตบุคลากร

ตาราง 9 การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการผลิตบุคลากร

ลำดับ ที่	ข้อ ความ ที่	ประเด็นสำคัญ	มัธยมศึกษา	ฐานนิยม	ความแตกต่าง Q3-Q1	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์
1	41.	รัฐควรมีนโยบายที่แน่นอนในการจัดการ ศึกษาพิเศษเพื่อให้สถาบันการศึกษา ดำเนินการผลิตบุคลากรให้สอดคล้อง กับความต้องการจำเป็น	8.00	8.00	0.00	1.00
2	40.	หัวใจสำคัญของการศึกษาพิเศษคือความ สามารถของบุคลากร	7.50	8.00	0.50	1.00
3	44.	การขยายสถาบันการผลิตบุคลากรควร มีมากขึ้นหรือตั้งหน่วยงานฝึกบุคลากร ด้านนี้โดยเฉพาะ	7.00	7.00	0.00	1.75
4	42.	มีมาตรการบังคับให้หน่วยงานที่จัด บริการการศึกษาพิเศษมีบุคลากรที่เป็น ผู้บริหาร ครูพิเศษควรมีวุฒิโดยตรงหรือ ต้องผ่านการอบรมที่กำหนดเป็นเกณฑ์ มาตรฐานขั้นต่ำ	7.00	8.00	1.00	1.50

ตาราง 9 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ข้อ ความ ที่	ประเด็นสำคัญ	มัธยมศึกษา	ฐานนิยม	ความแตกต่าง Q3-Q1	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์
5	43.	ในห้องเรียนที่มีเด็กพิเศษเรียนอยู่ควรมี มาตรการให้ครูที่สอนห้องนั้นๆ ต้องผ่านเกณฑ์ตามข้อ 42	6.50	7.00	0.50	1.75

ตาราง 9 ปรากฏว่า ผู้เชี่ยวชาญมีทรรศนะสอดคล้องกันในเรื่อง การผลิตบุคลากร
ทางการศึกษาพิเศษ ดังนี้

1. แนวโน้มการผลิตบุคลากรทางการศึกษาพิเศษ ที่เป็นไปได้มากที่สุด
ในปีพุทธศักราช 2546 มี 1 ประเด็น คือ

1.1 รัฐควรมี นโยบายที่แน่นอนในการจัดการศึกษาพิเศษเพื่อให้สถาบันการศึกษา
ดำเนินการผลิตบุคลากรให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น

2. แนวโน้มการผลิตบุคลากรทางการศึกษาพิเศษ ที่เป็นไปได้มากกว่า
ในปีพุทธศักราช 2546 มี 3 ประเด็น คือ

2.1 หัวใจสำคัญของการศึกษาพิเศษคือความสามารถของบุคลากร

2.2 มีมาตรการบังคับให้หน่วยงานที่จัดบริการการศึกษาพิเศษมีบุคลากร ผู้บริหาร
ครูพิเศษ ควรมีวุฒิโดยตรงหรือผ่านการอบรมที่กำหนดเป็นเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ

2.3 ขยายสถาบันที่ผลิตบุคลากรควรมีมากขึ้น มีหน่วยงานฝึกอบรมด้านนี้โดยเฉพาะ

3. แนวโน้มการผลิตบุคลากรทางการศึกษาพิเศษ ที่เป็นไปได้มาก
ในปีพุทธศักราช 2546 มี 1 ประเด็น คือ

3.1 ในห้องเรียนที่มีเด็กพิเศษเรียนควรมีมาตรการให้ครูที่สอนห้องนั้นๆ ต้องผ่าน

เกณฑ์ ข้อ 42 ด้วย คือ บุคลากรที่เป็น ผู้บริหาร ครูพิเศษ ควรมีวุฒิโดยตรง หรือต้องผ่านการอบรมการศึกษาพิเศษที่กำหนดเป็นเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ

4. การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการพัฒนาศูนย์

ตาราง 10 การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการพัฒนาศูนย์

ลำดับ ที่	ข้อ ความ ที่	ประเด็นสำคัญ	มัธยมศึกษา	ฐานนิยม	ความแตกต่าง Q3-Q1	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์
1	48.	ควรมีวิชาการศึกษาพิเศษบรรจุเป็นวิชา พื้นฐานอย่างน้อย 4 หน่วยกิต ในระดับ ปริญญาตรี	8.00	8.00	0.00	1.00
2	50.	รัฐควรสนับสนุนให้หน่วยงานที่มีความรู้ ด้านการศึกษาพิเศษในส่วนต่าง ๆ ได้มี โอกาสระดมสรรพกำลังบุคลากร แลกเปลี่ยนความรู้ความสามารถกัน	7.00	7.00	0.00	1.00
3	45.	การจัดทำหลักสูตรการพัฒนาศูนย์ ควรมีหลายระดับและเวลาการฝึกอบรม แตกต่างกันตามแต่ละประเภทและความ สำคัญ	7.00	7.00	0.00	1.75
4	49.	สถาบันการศึกษาระดับสูง เช่น มหา วิทยาลัย สถาบันราชภัฏ ควรมีบทบาท ในการให้ความรู้แก่ชุมชนได้กว้างขวาง มากยิ่งขึ้น	7.00	8.00	1.00	1.75

ตาราง 10 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ข้อ ความ ที่	ประเด็นสำคัญ	มัธยมศึกษา ฐาน	ฐานนิยม	ความแตกต่าง ต่าง Q3-Q1	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์
5	47.	ทุกหน่วยงานที่จัดการศึกษาพิเศษ ควรมีความรับผิดชอบในการพัฒนาบุคลากรทุกระดับให้มีคุณภาพด้วยวิธีการและรูปแบบแตกต่างกันไปตามความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ	6.00	7.00	1.00	1.75
6	46.	กระทรวงศึกษาธิการ (หรือถ้ามีกรมการศึกษา) ควรเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบพัฒนาบุคลากร	6.50	5.00	1.50	2.75

ตาราง 10 ปรากฏว่า ผู้เชี่ยวชาญมีทรรศนะสอดคล้องกันในเรื่องมาตรฐาน

ในการพัฒนาบุคลากรการศึกษาพิเศษ ดังนี้

1. แนวโน้มมาตรฐานในการพัฒนาบุคลากรการศึกษาพิเศษ ที่เป็นไปได้มากที่สุด

ในปีพุทธศักราช 2546 มี 1 ประเด็น คือ

- 1.1 ควรมีวิชาการศึกษาพิเศษบรรจุเป็นวิชาพื้นฐานอย่างน้อย 4 หน่วยกิตในระดับ

ปริญญาตรี

2. แนวโน้มมาตรฐานในการพัฒนาบุคลากรการศึกษาพิเศษ ที่เป็นไปได้มากกว่า

ในปีพุทธศักราช 2546 มี 3 ประเด็น คือ

- 2.1 รัฐบาลสนับสนุนให้หน่วยงานที่มีความรู้ด้านการศึกษาพิเศษในส่วนต่างๆ ได้มี

โอกาสระดมสรรพกำลังบุคลากร แลกเปลี่ยนความรู้ความสามารถแก่กัน

2.2 การจัดทำหลักสูตรการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้หลายระดับและเวลาการฝึกอบรม

แตกต่างกันตามแต่ละประเภทและความสำคัญ

2.3 สถาบันการศึกษาระดับสูง เช่น มหาวิทยาลัย สถาบันราชภัฏ ควรมีบทบาท

ในการให้ความรู้แก่ชุมชนได้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

3. แนวโน้มมาตรฐานในการพัฒนาศูนย์การศึกษาพิเศษ ที่เป็นไปได้มาก

ในปีพุทธศักราช 2546 มี 1 ประเด็น คือ

3.1 ทุกหน่วยงานที่จัดการศึกษาพิเศษ ควรรับผิดชอบ พัฒนาศูนย์ทุกระดับให้มี

คุณภาพด้วยวิธีการและรูปแบบแตกต่างกันตามความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

รวมทั้งปรากฏว่าผู้เชี่ยวชาญมีทรรศนะ ไม่สอดคล้องกันในเรื่องแนวโน้มมาตรฐานในการพัฒนาศูนย์การศึกษาพิเศษคือ กระทรวงศึกษาธิการ (กรมการศึกษา) ควรเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบพัฒนาศูนย์

5. การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานอาคารสถานที่

ตาราง 11 การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานอาคารสถานที่

ลำดับ ที่	ข้อ ความ ที่	ประเด็นสำคัญ	มีฐาน	ฐานนิยม	ความแตกต่าง Q3-Q1	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์
1	51.3	เป็นอาคารเรียนของเด็กปกติทั่วไปที่ ดัดแปลงเพื่ออำนวยความสะดวกสำหรับเด็ก พิเศษบางประเภทเท่าที่จำเป็น	7.00	7.00	0.00	1.00
2	53.	ควรมีการปรับปรุงระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับอาคารสถานที่ การกำหนด มาตรฐานของอาคารและการใช้พื้นที่ให้ เด็กพิเศษแต่ละประเภทและให้เหมาะสม				

ตาราง 11 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ข้อ ความ ที่	ประเด็นสำคัญ	มาตรฐาน	ฐานนิยม	ความแตกต่าง Q3-Q1	ค่าพิสัย ระหว่าง ควิลไทล์
3	52.4	สมกับสภาพความต้องการของเด็กพิเศษแต่ละประเภทและให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจ เป็นห้องเรียนปกติแต่ให้มีห้องจัดกิจกรรมพิเศษตามความต้องการของเด็กพิเศษแต่ละประเภทเพิ่ม เช่นห้องฝึกพูด	7.00	7.00	0.00	1.50
4	54.	ห้องกายภาพบำบัดห้องสื่อสารการเรียนรู้ ฯลฯ การควบคุมอาคารควรมีความเหมาะสมกับสภาพความต้องการพิเศษของเด็กและสภาพของชุมชน	7.00	8.00	1.00	1.50
5	55.	อาคารสถานที่จะต้องมีความปลอดภัยไกลจากเสียงรบกวนที่ดังจนเกินไปและสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ที่จะเป็นอันตรายต่อสุขภาพของเด็กพิเศษ	6.50	7.00	0.50	1.75
6	52.	จัดแยกแบ่งเป็นห้อง ๆ เพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ	6.00	6.00	0.00	1.00
7	51.	เป็นอาคารพิเศษเฉพาะสำหรับเด็กพิเศษแต่ละประเภท	5.00	5.00	0.00	1.75
8	52.3	จัดเป็นห้องโถงแบบอเนกประสงค์ใช้				

ตาราง 11 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ข้อ ความ ที่	ประเด็นสำคัญ	มัธยมศึกษา ฐาน	ฐานนิยม	ความแตกต่าง Q3-Q1	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์
9	52.1	จากหรือมัลลิกันตามความจำเป็น ให้มีลักษณะใกล้เคียงกับบ้านมากที่สุด	6.00	6.00	0.00	2.75
10	51.2	เป็นอาคารเรียนของเด็กปกติทั่วไป	5.00	5.00	0.00	2.00

ตาราง 11 ปรากฏว่า ผู้เชี่ยวชาญมีทรรศนะสอดคล้องกัน ในเรื่องการกำหนดเกณฑ์
มาตรฐานอาคารสถานที่ ดังนี้

1. แนวโน้มการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานอาคารสถานที่ ที่เป็นไปได้มากกว่า
ในปญทศักราช 2546 มี 4 ประเด็น คือ

1.1 เป็นอาคารเรียนของเด็กปกติทั่วไปที่ดัดแปลงเพื่ออำนวยความสะดวกสำหรับเด็กพิเศษบางประเภทเท่าที่จำเป็น

1.2 ควรมีการปรับปรุงระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับอาคารสถานที่ การกำหนด
มาตรฐานของอาคารและการใช้พื้นที่ให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการของเด็กพิเศษแต่ละประเภท
และให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจ

1.3 เป็นห้องเรียนปกติแต่ให้มีห้องจัดกิจกรรมพิเศษตามความต้องการของเด็กพิเศษ
แต่ละประเภทเพิ่ม เช่น ห้องฝึกพูด ห้องกายภาพบำบัด ห้องสื่อการเรียน ฯลฯ

1.4 การควบคุมอาคารควรมีความเหมาะสมกับสภาพความต้องการพิเศษของเด็ก
และสภาพของชุมชน

2. แนวโน้มการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานอาคารสถานที่ ที่เป็นไปได้มาก
ในปญทศักราช 2546 มี 2 ประเด็น คือ

2.1 อาคารสถานที่จะต้องมีความปลอดภัย ปลอดภัยเสี่ยงรบกวนที่ดังจนเกินไปและ
สิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ที่จะเป็นอันตรายต่อสุขภาพของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

2.2 สภาพการจัด จัดแยกแบ่งเป็นห้อง ๆ เพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ

3. แนวโน้มการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานอาคารสถานที่ ที่เป็นไปได้ปานกลางมาก

ในปีพุทธศักราช 2546 มี 1 ประเด็น คือ

3.1 เป็นอาคารพิเศษเฉพาะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท

รวมทั้งปรากฏว่าผู้เชี่ยวชาญมีทรรศนะไม่สอดคล้องกันในเรื่องการกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน
อาคารสถานที่มี 3 ประเด็นดังนี้

1. สภาพการจัดห้องเรียนเป็นห้องโถงอเนกประสงค์ใช้จากหรือมีผู้ลี้ภัยตามความจำเป็น
2. สภาพการจัดห้องเรียนจัดให้มีลักษณะใกล้เคียงกับบ้านมากที่สุด
3. ลักษณะอาคารเป็นอาคารเรียนของเด็กปกติทั่วไป

ตอนที่ 4 บทบาทของ พ่อแม่หรือผู้ปกครอง ชุมชนในการจัดการศึกษาพิเศษ

ในปีพุทธศักราช 2546

1. บทบาทของพ่อแม่หรือผู้ปกครอง

ตาราง 12 บทบาทของพ่อแม่หรือผู้ปกครอง

ลำดับ ที่	ข้อ ความ ที่	ประเด็นสำคัญ	มัธยมศึกษา	ฐานนิยม	ความแตกต่าง Q3-Q1	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์
1	57.	พ่อแม่ หรือผู้ปกครองจะให้ความร่วมมือ กับสถานศึกษาในการพัฒนาเด็กพิเศษ ให้มีพัฒนาการในทุก ๆ ด้านอย่าง สมบูรณ์	8.00	7.00	1.00	1.75

ตาราง 12 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ข้อ ความ ที่	ประเด็นสำคัญ	มัธยมศึกษา	ฐานนิยม	ความแตกต่าง Q3-Q1	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์
2	60.	พ่อแม่ หรือผู้ปกครอง ติดตามและศึกษา การเปลี่ยนแปลงของลูกซึ่งเป็นเด็กพิเศษ อย่างใกล้ชิด แม้จะมีเวลาน้อยก็จะใช้ เวลานั้นอย่างมีคุณค่าและมีความหมาย มากขึ้น	7.00	7.00	0.00	1.75
3	56.	พ่อแม่หรือผู้ปกครองจะมีความเข้าใจใน เรื่องของการอบรมเลี้ยงดูตลอดจน พัฒนาการเด็กพิเศษมากขึ้น เนื่องจาก การรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ในลักษณะ ต่าง ๆ ของภาครัฐและเอกชน	7.00	7.00	0.00	1.50
4	58.	พ่อแม่หรือผู้ปกครองจะมีบทบาทในการ เลือกโรงเรียนหรือสถานที่เรียนสำหรับ เด็กพิเศษที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับ สภาพความต้องการของเด็กพิเศษ ของตน	7.00	7.00	0.00	1.75
5	59.	พ่อแม่หรือผู้ปกครองจะให้การสนับสนุน ทางโรงเรียนในรูปของเงินทุนและวัสดุ	6.00	6.00	0.00	1.75

ตาราง 12 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ข้อ ความ	ประเด็นสำคัญ	มัธยมศึกษา	ฐานนิยม	ความแตกต่าง Q3-Q1	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์
6	63.	พ่อแม่หรือผู้ปกครองจะมีการเรียกร้องให้จัดบริการด้านการศึกษาพิเศษขึ้นในโรงเรียนปกติหรือในหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ	5.50	6.00	0.50	1.50
7	62.	พ่อแม่หรือผู้ปกครองจะรวมกลุ่มกันจัดด้านศูนย์การจัดการศึกษาพิเศษขึ้น หรือห้องเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติที่จัดการเรียนร่วมแบบต่าง ๆ ขึ้นในชุมชนของตนโดยมีรัฐคอยให้คำปรึกษา	5.00	5.00	0.00	1.75
8	63.	พ่อแม่หรือผู้ปกครองจะสนองความต้องการของเด็กด้านวัตถุมากกว่าสนองความต้องการด้านจิตใจ อารมณ์และคุณธรรม	4.00	4.00	0.00	3.00

ตาราง 12 ปรากฏว่า ผู้เชี่ยวชาญมีทรรศนะสอดคล้องกัน ในเรื่องบทบาทของพ่อแม่หรือผู้ปกครองในการจัดการศึกษา ดังนี้

1. แนวโน้มบทบาทของพ่อแม่ หรือผู้ปกครองในการจัดการศึกษาที่เป็นไปได้มากที่สุด ในปีพุทธศักราช 2546 มี 1 ประเด็น คือ

1.1 พ่อแม่ หรือผู้ปกครองจะให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในการพัฒนาเด็กพิเศษให้มีความสามารถในทุก ๆ ด้านอย่างสมบูรณ์

2. แนวโน้มบทบาทของพ่อแม่หรือผู้ปกครองในการจัดการศึกษาที่เป็นไปได้มากว่า
ในปีพุทธศักราช 2546 มี 3 ประเด็น คือ

2.1 พ่อแม่ หรือผู้ปกครอง ติดตามและศึกษาการเปลี่ยนแปลงของลูกซึ่งเป็น
เด็กพิเศษอย่างใกล้ชิด แม้จะมีเวลาน้อยก็ใช้เวลาไม่น้อยอย่างมีคุณค่าและมี ความหมายมากขึ้น

2.2 พ่อแม่หรือผู้ปกครองจะมีความเข้าใจในเรื่องของการอบรมเลี้ยงดู ตลอดจน
พัฒนาการเด็กพิเศษมากขึ้น เนื่องจากการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ในลักษณะต่างๆ ของภาครัฐ
และเอกชน

2.3 พ่อแม่หรือผู้ปกครองจะมีบทบาทในการเลือกโรงเรียน สถานที่เรียนสำหรับเด็ก
พิเศษที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับสภาพความต้องการของเด็กพิเศษของตน

3. แนวโน้มบทบาทของพ่อแม่ หรือผู้ปกครองในการจัดการศึกษาที่เป็นไปได้มาก
ในปีพุทธศักราช 2546 มี 1 ประเด็น คือ

3.1 พ่อแม่หรือผู้ปกครองจะให้การสนับสนุน ทางโรงเรียนในรูปแบบของเงินทุนและวัสดุ

4. แนวโน้มบทบาทของพ่อแม่ หรือผู้ปกครองในการจัดการศึกษาที่เป็นไปได้มาก
ในปีพุทธศักราช 2546 มี 2 ประเด็น คือ

4.1 พ่อแม่หรือผู้ปกครองจะมีการเรียกร้องให้จัดบริการด้านการศึกษาพิเศษขึ้นใน
โรงเรียนปกติหรือในหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ

4.2 พ่อแม่หรือผู้ปกครองจะรวมกลุ่มกันจัดด้านศูนย์การจัดการศึกษาพิเศษขึ้น หรือ
ห้องเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติที่จัดการเรียนร่วมแบบต่าง ๆ ขึ้นในชุมชนของตนโดยมีรัฐคอยให้
ค่าปรึกษา

รวมทั้ง ปรากฏว่า ผู้เชี่ยวชาญมีทรรศนะไม่สอดคล้องกัน ในเรื่องบทบาทของพ่อแม่ หรือ
ผู้ปกครองในการจัดการศึกษา คือ

1. พ่อแม่หรือผู้ปกครองจะสนองความต้องการของเด็กด้านวัตถุมากกว่า สอนองความ
ต้องการด้านจิตใจ อารมณ์และ คุณธรรม

2. บทบาทของชุมชน

ตาราง 13 บทบาทของชุมชน

ลำดับ ที่	ข้อ ความ ที่	ประเด็นสำคัญ	มัธยมศึกษา	ฐานนิยม	ความแตกต่าง Q3-Q1	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์
1	67.	จะมีการจัดการศึกษาให้ความรู้ด้านการ ศึกษาพิเศษเพื่อชุมชนประชาชนรู้จักรัก เข้าใจและยอมรับเด็กพิเศษ	7.00	7.00	0.00	1.00
2	65.	ควรมีการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการ ศึกษาพิเศษ โดยวิธีต่าง ๆ ในชุมชนที่ รัฐยังไม่สามารถจัดการศึกษาพิเศษให้ ได้	7.00	7.00	0.00	1.75
3	66.	จะมีการชี้แนะบทบาทของชุมชนทำให้ ประชาชนเห็นความสำคัญของการศึกษา พิเศษและทำให้เกิดการนำทรัพยากรใน ชุมชนมาใช้	7.00	7.00	0.00	1.75
4	68.	จะมีการส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้จาก สิ่งแวดล้อมในชุมชนมากขึ้น และชุมชน ได้เรียนรู้เด็กพิเศษมากขึ้นด้วย	6.50	7.00	0.50	1.50
5	64.2	สนับสนุนและร่วมมือให้สอดคล้องกับ สังคมและวิถีชีวิตของชุมชน	6.50	6.00	0.50	1.75
6	64.6	ทำหน้าที่ประสานงานกับชุมชนตลอดจน หน่วยงานที่จัดการศึกษาพิเศษ	6.00	6.00	0.00	2.00

ตาราง 13 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ข้อ ความ ที่	ประเด็นสำคัญ	มัธยมศึกษา	ฐานนิยม	ความแตกต่าง Q3-Q1	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์
7	64.3	ร่วมบริจาคตริพย์สิ่งของ กำลังกาย ความคิด ตามความเหมาะสม	6.00	5.00	1.00	2.00
8	64.1	จะมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการ บริหาร จัดการสถานการศึกษาในชุมชน	6.00	6.00	0.00	2.00
9	64.5	จัดหาสถานที่ ตลอดจนการดูแลรักษา	6.00	6.00	0.00	2.00
10	64.4	ให้ความร่วมมือ โดยจัดสภาพแวดล้อม ให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการของ เด็ก	6.00	6.00	0.00	2.00

ตาราง 13 ปรากฏว่า ผู้เชี่ยวชาญมีทรรศนะสอดคล้องกันในเรื่องบทบาทของชุมชนดังนี้

1. แนวโน้มบทบาทของชุมชนในการจัดการศึกษาเป็นไปได้มากกว่า

ในปีพุทธศักราช 2546 มี 3 ประเด็น คือ

1.1 จะมีการจัดการศึกษาให้ความรู้ด้านการศึกษาพิเศษเพื่อชุมชนประชาชนรู้จัก
เข้าใจและยอมรับเด็กพิเศษมากขึ้น

1.2 ความรู้การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ โดยวิธีต่าง ๆ ในชุมชนที่รัฐ
ยังไม่สามารถจัดการศึกษาพิเศษให้ได้

1.3 จะมีการชี้แนะบทบาทของชุมชนทำให้ประชาชนเห็นความสำคัญ ของการศึกษา
พิเศษและทำให้เกิดการนำทรัพยากรในชุมชนมาใช้

2. แนวโน้มบทบาทของชุมชนในการจัดการศึกษาที่เป็นไปได้มาก

ในปีพุทธศักราช 2546 มี 2 ประเด็น คือ

2.1 ชุมชนจะเข้าร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาพิเศษ โดย

2.1.1 จะมีการส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมในชุมชนมากขึ้น

และชุมชนได้เรียนรู้เด็กพิเศษมากขึ้นด้วย

2.1.2 สนับสนุนและร่วมมือให้สอดคล้องกับ สังคมและวิถีชีวิตของชุมชน

รวมทั้ง ปรากฏว่า ผู้เชี่ยวชาญมีทรรศนะไม่สอดคล้องกัน ในเรื่องบทบาทของชุมชนในการจัดการศึกษา มี 5 ประเด็น คือ

1. ทำหน้าที่ประสานงานกับชุมชน ตลอดจนหน่วยงานที่จัดการศึกษาพิเศษ
2. ร่วมปรึกษารั้วของ กำลังกาย ความคิด ตามความเหมาะสม
3. จะมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการบริหาร จัดการสถานการศึกษาในชุมชน
4. จัดหาสถานที่ ตลอดจนการดูแลรักษา
5. ให้ความร่วมมือ โดยจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการของเด็ก

ตอนที่ 5 คุณลักษณะของเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่พึงประสงค์ในปีพุทธศักราช 2546

1. พัฒนาการทางด้านร่างกาย

ตาราง 14 พัฒนาการทางด้านร่างกาย

ลำดับ ที่	ข้อ ความ ที่	ประเด็นสำคัญ	มัธยม ฐาน	ฐานนิยม	ความแตกต่าง Q3-Q1	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์
1	69.1	มีสุขภาพอนามัยดี และพัฒนาการทาง ร่างกายที่เหมาะสม	7.00	7.00	0.00	1.00
2	69.2	มีความกระตือรือร้น เชื่อมั่นในตัวเอง สูง	7.00	7.00	0.00	1.00

ตาราง 14 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ข้อ ความ ที่	ประเด็นสำคัญ	มัชฐาน	ฐานนิยม	ความแตกต่าง Q3-Q1	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์
3	69.3	มีความสามารถในการทำกิจวัตรของตนเอง อย่างเหมาะสมกับวัย	7.00	7.00	0.00	1.00

ตาราง 14 ปรากฏว่า ผู้เชี่ยวชาญมีทรรศนะสอดคล้องกัน ในเรื่องคุณลักษณะของ
เด็กพิเศษที่พึงประสงค์ในด้านพัฒนาการทางร่างกาย ดังนี้

1. แนวโน้มในด้านคุณลักษณะของเด็กพิเศษที่พึงประสงค์ ในด้านพัฒนาการทางร่างกายที่
เป็นไปได้มากกว่าในปีพุทธศักราช 2546 มี 3 ประเด็น คือ

- 1.1 มีสุขภาพอนามัยดี และพัฒนาการทางร่างกายที่เหมาะสม
- 1.2 มีความกระตือรือร้น เชื่อมั่นในตัวเองสูง
- 1.3 มีความสามารถในการทำกิจวัตรของตนเองอย่างเหมาะสมกับวัย

2. พัฒนาการทางด้านอารมณ์และจิตใจ

ตาราง 15 พัฒนาการทางด้านอารมณ์และจิตใจ

ลำดับ ที่	ข้อ ความ ที่	ประเด็นสำคัญ	มัชฌิมา	ฐานนิยม	ความแตกต่าง Q3-Q1	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์
1	70.3	มีน้ำใจเป็นนักกีฬา ไม่เอาแต่ใจตนเอง	7.00	7.00	0.00	1.75
2	70.1	มีสุขภาพจิตที่ดี มีพัฒนาการด้านอารมณ์ และจิตใจที่เหมาะสมกับวัย	7.00	7.00	0.00	2.00
3	70.2	มีคุณธรรมและจริยธรรมตามวัยของเด็ก	7.00	7.00	0.00	2.00
4	70.4	มีความซื่อสัตย์ กตัญญู กตเวที	7.00	7.00	0.00	2.00

ตาราง 15 ปรากฏว่า ผู้เชี่ยวชาญมีทรรศนะสอดคล้องกันในเรื่องคุณลักษณะของเด็กพิเศษที่พึงประสงค์ในด้านอารมณ์และจิตใจ ดังนี้

1. แนวโน้มในเรื่องคุณลักษณะของเด็กพิเศษที่พึงประสงค์ ในด้านอารมณ์และจิตใจที่เป็นไปได้มากกว่าในปีพุทธศักราช 2546 มี 1 ประเด็น คือ

1.1 มีน้ำใจเป็นนักกีฬา ไม่เอาแต่ใจตนเอง

รวมทั้งปรากฏว่าผู้เชี่ยวชาญมีทรรศนะไม่สอดคล้องกันใน เรื่องคุณลักษณะของเด็กพิเศษที่พึงประสงค์ในด้านอารมณ์และจิตใจ มี 3 ประเด็น คือ

1. มีสุขภาพจิตที่ดี มีพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจที่เหมาะสมกับวัย
2. มีคุณธรรมและจริยธรรมตามวัยของเด็ก
3. มีความซื่อสัตย์ กตัญญู กตเวที

3. พัฒนาการทางด้านสังคม

ตาราง 16 พัฒนาการทางด้านสังคม

ลำดับ ที่	ข้อ ความ ที่	ประเด็นสำคัญ	มัธยมศึกษา ฐาน	ฐานนิยม	ความแตกต่าง Q3-Q1	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์
1	71.3	มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม	7.00	7.00	0.00	1.00
2	71.4	มีระเบียบวินัยทั้งส่วนตนและส่วนรวม	7.00	7.00	0.00	1.00
3	71.7	สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้	7.00	7.00	0.00	1.00
4	71.8	เคารพในเสรีภาพของผู้อื่น	7.00	7.00	0.00	1.00
5	71.6	มีลักษณะที่เข้มแข็ง อึดใจระ คุแลตนเองได้	7.00	7.00	0.00	1.75
6	71.10	รู้จักการเสียสละ	6.00	7.00	0.50	1.00
7	71.2	มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นเหมาะสม กับวัย	6.00	6.00	0.00	1.00
8	71.1	มีลักษณะเป็นผู้นำ มีความเชื่อมั่นใน ตนเอง กล้าแสดงออกและมีบุคลิกภาพ ที่ดี	6.00	6.00	0.00	1.75
9	71.9	ร่วมมือกับผู้อื่นในการทำกิจกรรม	7.00	7.00	0.00	2.00
10	71.5	มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักการแบ่งปัน มีความรักเพื่อน	7.00	7.00	0.00	2.50

ตาราง 16 ปรากฏว่า ผู้เชี่ยวชาญมีทรรศนะสอดคล้องกัน ในเรื่องคุณลักษณะของ เด็กพิเศษที่พึงประสงค์ ในด้านพัฒนาการทางสังคม ดังนี้

1. แนวโน้มในเรื่องคุณลักษณะของเด็กพิเศษที่พึงประสงค์ในด้านพัฒนาการทางสังคมที่เป็นไปได้มากกว่าในปีพุทธศักราช 2546 มี 5 ประเด็น คือ

- 1.1 มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม
- 1.2 มีระเบียบวินัยทั้งส่วนตนและส่วนรวม
- 1.3 สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้
- 1.4 เคารพในเสรีภาพของผู้อื่น
- 1.5 มีลักษณะที่แจ่มใส อีสุระ คุแลตนเองได้

2. แนวโน้มในเรื่องคุณลักษณะของเด็กพิเศษที่พึงประสงค์ ในด้านพัฒนาการทางสังคมที่เป็นไปได้มาก ในปีพุทธศักราช 2546 มี 3 ประเด็น คือ

- 2.1 รู้จักการเสียสละ
- 2.2 มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นเหมาะสมกับวัย
- 2.3 มีลักษณะเป็นผู้นำ มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออกและมีบุคลิกภาพที่ดี

รวมทั้ง ปรากฏว่าผู้เชี่ยวชาญมีทรรศนะไม่สอดคล้องกัน ในเรื่องคุณลักษณะของเด็กพิเศษที่พึงประสงค์ ในด้านพัฒนาการทางสังคม คือ

1. ร่วมมือกับผู้อื่นในการทำกิจกรรม
2. มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักการแบ่งปันมีความรักเพื่อน

4. พัฒนาการทางด้านสติปัญญา

ตาราง 17 พัฒนาการทางด้านสติปัญญา

ลำดับ ที่	ข้อ ความ ที่	ประเด็นสำคัญ	มีพื้นฐาน	ฐานนิยม	ความแตกต่าง Q3-Q1	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์
1	74.	คุณสมบัติที่ต้องการของเด็กพิเศษแต่ละประเภทมีจุดมุ่งหมายร่วมกันคือพัฒนาศักยภาพให้เขามีชีวิตอยู่โดยช่วยเหลือตนเองได้ อยู่ในสังคมอย่างมีความสุขตามอัธยาศัย	8.00	8.00	0.00	1.00
2	72.2	เป็นคนช่างสังเกต	7.00	7.00	0.00	1.00
3	72.4	สนใจใฝ่รู้	7.00	7.00	0.00	1.00
4	72.3	รู้จักใช้ทักษะในการแสวงหาความรู้	7.00	7.00	0.00	1.75
5	73.	ลักษณะดังกล่าวในข้อ 72 ทุกข้อย่อยควรเป็นไปตามพัฒนาการของแต่ละบุคคลที่พึงจะพัฒนาได้สูงสุด ซึ่งจะแตกต่างกัน	6.00	8.00	1.00	2.00
6	71.1	มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	6.00	6.00	0.00	2.50

ตาราง 17 ปรากฏว่า ผู้เชี่ยวชาญมีทรรศนะสอดคล้องกันในเรื่องคุณลักษณะของเด็กพิเศษที่พึงประสงค์ ในด้านพัฒนาการทางด้านสติปัญญา ดังนี้

1. แนวโน้มในด้านการพัฒนาทางด้านสติปัญญาที่เป็นไปได้มากที่สุด
ในปีพุทธศักราช 2546 มี 1 ประเด็น คือ

1.1 คุณสมบัติที่ต้องการของเด็กพิเศษแต่ละประเภทมีจุดมุ่งหมายร่วมกันคือ พัฒนาศักยภาพให้เขามีชีวิตอยู่โดยสามารถช่วยเหลือตนเองได้ อยู่ในสังคมอย่างมีความสุขตามอัธยาศัย

2. แนวโน้มในด้านการพัฒนาทางด้านสติปัญญาที่เป็นไปได้มากกว่า
ในปีพุทธศักราช 2546 มี 3 ประเด็น คือ

2.1 เป็นคนช่างสังเกต

2.2 สนใจใฝ่รู้

2.3 รู้จักใช้ทักษะในการแสวงหาความรู้

รวมทั้ง ปรากฏว่าผู้เชี่ยวชาญมีทรรศนะไม่สอดคล้องกันในเรื่องคุณลักษณะของเด็กพิเศษที่พึงประสงค์ในด้านพัฒนาการทางด้านสติปัญญา มี 2 ประเด็น คือ

1. พัฒนาการทางด้านสติปัญญาในเรื่องความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

2. ลักษณะต่าง ๆ เป็นไปตามพัฒนาการ ของแต่ละบุคคลที่จะพัฒนาได้สูงสุด

ซึ่งจะแตกต่างกัน

จากข้อความข้อ 72.1 โดยกลุ่มผู้ไม่เห็นด้วย เชื่อว่าถ้าได้มีการฝึกหัดแก้ไขความผิดปกติได้ครบถ้วนตามขั้นตอนของการพัฒนาการแล้วเด็กพิเศษส่วนหนึ่งจะมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ส่วนกลุ่มที่ไม่เห็นด้วย เชื่อว่า ศักยภาพของเด็กที่จัดเป็นเด็กพิเศษ ไม่สามารถฝึกให้เกิดทักษะตลอดจนความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ คงต้องการเพียงเพื่อให้ช่วยเหลือตนเอง ดำรงตนอยู่ในสังคมได้ตามอัธยาศัย

5. ลักษณะที่ไม่พึงประสงค์

ตาราง 18 ลักษณะที่ไม่พึงประสงค์

ลำดับ ที่	ข้อ ความ ที่	ประเด็นสำคัญ	มีชชฐาน	ฐานนิยม	ความแตกต่าง Q3-Q1	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์
1	75.2	มีลักษณะผิดปกติ เนื่องจากสิ่งแวดล้อม เป็นพิษ	6.00	5.00	1.00	2.00
2	75.3	มีปัญหาทางอารมณ์เพราะพ่อแม่และ ครอบครัวมีปัญหา	6.00	8.00	2.00	3.00
3	75.1	มีความก้าวร้าว เนื่องจากสังคมและ สิ่งแวดล้อม	5.50	5.00	0.50	2.75
4	75.4	เสื่อมถอยทางด้านศีลธรรม	5.50	5.00	0.50	2.75

ตาราง 18 ปรากฏว่า ผู้เชี่ยวชาญมีทรรศนะ ไม่สอดคล้องกันในเรื่องลักษณะที่
ไม่พึงประสงค์ ดังนี้

1. ลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ ซึ่งมีลักษณะผิดปกติ เนื่องจากสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ
2. มีปัญหาทางอารมณ์ เพราะพ่อแม่และครอบครัวมีปัญหา
3. มีความก้าวร้าว เนื่องจากสังคมและสิ่งแวดล้อม
4. เสื่อมถอยทางด้านศีลธรรม

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษารูปแบบและแนวทางใหม่ในการจัดการศึกษาพิเศษของไทย ในทศวรรษหน้า
ตามทรรศนะของผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษ

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบทรรศนะของผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษต่อ
สภาพการจัดการศึกษาพิเศษของไทยที่ควรกระทำในทศวรรษหน้า
2. เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาพิเศษของไทยในทศวรรษหน้า
3. เป็นข้อมูลพื้นฐานแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผนพัฒนาการศึกษาพิเศษของ
ไทยในทศวรรษหน้า

ขอบเขตของการวิจัย

1. การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะทรรศนะของผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา
พิเศษและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเรื่องการจัดการศึกษาพิเศษในด้านที่ควรจะทำในทศวรรษหน้าดังต่อไปนี้
 - 1.1 นโยบายของรัฐในการจัดการศึกษาพิเศษในระดับประถมศึกษาของไทย
 - 1.2 คุณลักษณะของเด็กพิเศษที่พึงประสงค์
 - 1.3 รูปแบบของการจัดการศึกษาพิเศษในระดับประถมศึกษาของไทย
 - 1.4 การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานของการจัดการศึกษาพิเศษของไทย
 - 1.5 บทบาทของพ่อแม่/ผู้ปกครอง และชุมชนในการจัดการศึกษาพิเศษ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์ เพื่อศึกษาแนวโน้มของการจัดการศึกษาพิเศษของไทยในปี พุทธศักราช 2546 ตามทฤษฎีของผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาพิเศษโดยใช้ เทคนิคการวิจัย อนาคตแบบเดลฟาย (Delphi Technique)

กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการจัดการศึกษาพิเศษ จำนวน 24 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 3 ชุด รอบแรกเป็นแบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 13 ข้อ ให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ในเรื่องดังต่อไปนี้

2. ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาพิเศษ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับจัดการศึกษาพิเศษ ที่จะติดต่อตามเทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย (Delphi Technique) ในทศวรรษหน้า คือในปีพุทธศักราช 2546 เป็นระยะเวลาที่สามารถมองภาพอนาคตได้ และข้อมูลที่ได้จากการวิจัย สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) และฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549)

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ความแตกต่างของระยะเวลาในการตอบแบบสอบถามแต่ละรอบ ไม่มีผลต่อความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
2. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกคนตอบแบบสอบถามทุก ๆ รอบ ด้วยความจริงใจ และมีอิสระอย่างเต็มที่
3. การแสดงความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเป็นความคิดเห็นส่วนบุคคลของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นตัวอย่างประชากรในการวิจัยเท่านั้น

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์ เพื่อศึกษาแนวโน้มของการจัดการศึกษาพิเศษของไทยในปี พุทธศักราช 2546 ตามทฤษฎีของผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาพิเศษโดยใช้ เทคนิคการวิจัย อนาคตแบบเดลฟาย (Delphi Technique)

กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการจัดการศึกษาพิเศษ จำนวน 24 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 3 ชุด รอบแรกเป็นแบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 13 ข้อ ให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ในเรื่องดังต่อไปนี้

2. ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาพิเศษ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ ศึกษาพิเศษ ที่จะคิดต่อตามเทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย (Delphi Technique) ในทศวรรษหน้า คือในปีพุทธศักราช 2546 เป็นระยะเวลาที่สามารถมองภาพอนาคตได้ และข้อมูลที่ได้จากการวิจัย สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) และฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549)

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ความแตกต่างของระยะเวลาในการตอบแบบสอบถามแต่ละรอบ ไม่มีผลต่อ ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
2. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกคนตอบแบบสอบถามทุก ๆ รอบ ด้วย ความจริงใจ และมีอิสระอย่างเต็มที่
3. การแสดงความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเป็นความคิดเห็นส่วนบุคคลของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นตัวอย่างประชากรในการวิจัยเท่านั้น

ผลการวิจัย

การวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาแนวโน้มของการจัดการศึกษาพิเศษของไทยในปีพุทธศักราช 2546 ตามทฤษฎีของผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาพิเศษ โดยใช้เทคนิคการวิจัย อนาคตแบบเดลฟาย (Delphi Technique) กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการจัดการศึกษาพิเศษ จำนวน 24 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 3 ชุด รอบแรกเป็นแบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 13 ข้อ ให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระในเรื่องดังต่อไปนี้

1. นโยบายของรัฐในการจัดการศึกษาพิเศษของไทย ในปีพุทธศักราช 2546
2. ลักษณะการจัดการศึกษาพิเศษในปีพุทธศักราช 2546
3. การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานของการจัดการศึกษาพิเศษในปีพุทธศักราช 2546
4. บทบาทของพ่อแม่หรือผู้ปกครองและชุมชนในการจัดการศึกษาพิเศษ

ในปีพุทธศักราช 2546

5. คุณลักษณะของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ที่พึงประสงค์ในปีพุทธศักราช 2546

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบรอบแรกมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อสร้างแบบสอบถามรอบที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 8 ช่วงคะแนน จำนวน 75 ข้อ แล้วนำข้อมูลจากแบบสอบถามรอบที่ 2 มาคำนวณหาค่ามัธยฐานและค่าความแตกต่างระหว่างควอไทล์ แล้วสร้างแบบสอบถามรอบที่ 3 จำนวน 75 ข้อซึ่งใช้ข้อความเดิม แต่เพิ่มตำแหน่งของมัธยฐาน ความแตกต่างระหว่างควอไทล์ และตำแหน่งของคำตอบในรอบที่ 2 ที่ผู้เชี่ยวชาญตอบไว้แล้วส่งให้ผู้เชี่ยวชาญทบทวนคำตอบเดิม แล้วผู้วิจัยนำข้อมูล จากแบบสอบถามรอบที่ 3 มาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างมัธยฐาน กับ ฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างควอไทล์ เพื่อศึกษาทฤษฎีที่สอดคล้องกันในแต่ละข้อความของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาสรุปเป็นแนวโน้มของการจัดการศึกษาพิเศษของไทยในปีพุทธศักราช 2546

1. นโยบายของรัฐและความจำเป็นในการจัดการศึกษาพิเศษของไทย

ในปีพ.ศ. 2546

1.1 นโยบายของรัฐโดยทั่ว ๆ ไป

1.1.1 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จะต้องระบุแผนพัฒนาประชากรให้ชัดเจนว่า จะต้องดำเนินการช่วยเหลือเด็กพิเศษ อย่างไร เพื่อหน่วยงานของรัฐและเอกชนสามารถกำหนดนโยบายและหลักสูตรเพื่อของบประมาณมาดำเนินการได้

1.1.2 รัฐควรส่งเสริมให้ประชาชนได้มีการอบรมเลี้ยงดูให้มีความรู้ข้อควรปฏิบัติตลอดจนแนวความคิดและความรู้สึกที่ดีต่อเด็กพิเศษ

1.1.3 รัฐควรสนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กพิเศษได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาพิเศษ

1.1.4 รัฐควรกระจายการศึกษาพิเศษ โดยเฉพาะในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งมียุทธศาสตร์กระจายทั่วประเทศ

1.1.5 รัฐควรให้ความสำคัญในการให้ความรู้พื้นฐานแก่ พ่อแม่เกี่ยวกับ การป้องกัน หรือสังเกตความผิดปกติของบุตร

1.1.6 รัฐควรให้ความช่วยเหลือแก่เด็กพิเศษในด้านต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากอุปกรณ์การเรียนการสอน เช่น เครื่องช่วยฟัง แว่นตา อุปกรณ์ถ่ายภาพบำบัด ฯลฯ

1.1.7 รัฐควรส่งเสริมให้โรงเรียนปกติสามารถรับเด็กพิเศษเข้าเรียนได้ ทุกแห่งทุกระดับตามความสมัครใจของผู้ปกครองที่จะเลือกที่เรียนให้ เด็กหรือให้เด็กเลือกเอง

1.1.8 รัฐควรจัดโปรแกรมฝึกอบรมให้ผู้ที่จ้างงาน หรือผู้ที่ จดทะเบียนสมัครเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งความพร้อมก่อนมีบุตร

1.2 นโยบายของรัฐในด้านการประสานงาน

1.2.1 มีการสัมมนาระดับชาติ เรื่อง "การศึกษาพิเศษ" โดยการระดมพลังสมองของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำอย่างต่อเนื่องและควรริบทำ ตั้งแต่ปัจจุบันเป็นต้นไป

1.2.2 การประสานงานด้านวิชาการจะมีมากขึ้น

1.2.3 ใช้ทรัพยากรร่วมกันมากขึ้น

1.2.4 มีการประสานงานในโครงสร้างและแนวคิดหลัก

1.3 นโยบายของรัฐในด้านการจัดสรรงบประมาณ

1.3.1 เพราะรัฐเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาพิเศษ ดังนั้น แนวโน้มการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาพิเศษต้องเพิ่มขึ้น

1.3.2 รัฐควรจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาบุคลากรในการจัดการศึกษาพิเศษให้มากขึ้น

1.3.3 รัฐควรจัดสรรค่าใช้จ่ายต่อหัวให้กับหน่วยงานที่จัดการศึกษาพิเศษ มีค่าใกล้เคียงกับสภาพเศรษฐกิจปัจจุบันให้มากที่สุดขณะนั้น

1.3.4 รัฐควรเพิ่มงบประมาณให้กับหน่วยงานอื่น ๆ ที่จัดการศึกษาพิเศษทั่ว ๆ ไปด้วย

1.3.5 การจัดสรรงบประมาณของรัฐควรกระจายไปตามหน่วยงานต้นสังกัด ส่วนหน่วยงานใดจะจัดให้แก่การศึกษาพิเศษ ในอัตราส่วนเท่าใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับจุดประสงค์และการให้ความสำคัญของเด็กพิเศษกลุ่มต่าง ๆ

2. ลักษณะการจัดการศึกษาพิเศษในปีพ.ศ. 2546

2.1 ควรจัดให้เด็กปกติและเด็กพิเศษมีโอกาสเรียนร่วมกันได้ทุกระดับ

2.2 รัฐสนับสนุนให้มีการจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความบกพร่องในด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้น

2.3 รัฐสนับสนุนให้มีการจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กพิเศษด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นการใช้ทรัพยากรร่วมกันเพิ่มมากขึ้น

3. การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานของการจัดการศึกษาพิเศษในปัทยศักราช 2546

3.1 การกำหนดมาตรฐานของหลักสูตร

3.1.1 หลักสูตรหรือพัฒนาการ ควรให้แนวทางแก่ครูโดยครุมีโอกาสเลือก และตัดสินใจจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กได้

3.1.2 หน่วยงานที่ดำเนินการจัดการศึกษาพิเศษจะมีแนวคิดไปในทิศทางเดียวกันคือมุ่งพัฒนาความสามารถของเด็กที่มีอยู่ให้มีความสามารถตามแต่ศักยภาพที่จะช่วยตัวเอง ให้มีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างปกติสุข ถึงแม้จะมีรูปแบบและรายละเอียดที่แตกต่างกัน

3.1.3 ควรจัดหลักสูตรของแต่ละประเภท จะต้องมึจุดเน้นและกิจกรรมที่แตกต่างตามสภาพของเด็กและสามารถยืดหยุ่นได้หลากหลาย

3.1.4 หน่วยงานที่ควรมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร คือ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

3.2 การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการควบคุมคุณภาพ

3.2.1 ระบบการติดตามประเมินผล ควรดำเนินการโดยหน่วยงานกลางของ กระทรวงศึกษาธิการที่จัดขึ้นในรูปของคณะกรรมการประกอบด้วย หน่วยงานที่รับผิดชอบและเกี่ยวข้องกับเด็กพิเศษทั้งภาครัฐและเอกชน

3.2.2 การตรวจและติดตามผลของหน่วยงานต่าง ๆ ควรจะประเมินผล ทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน

3.2.3 การควบคุมคุณภาพและมาตรฐานการดำเนินงานเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการจัดการศึกษาพิเศษ

3.2.4 หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการศึกษาพิเศษ ควรร่วมมือกันจัดทำ คู่มือ นิเทศและติดตามผลแกนกลาง ส่วนรายละเอียดอาจแตกต่างกันไปตามลักษณะของความสามารถสูงสุดของเด็กแต่ละประเภทที่จะสามารถพัฒนาได้

3.2.5 การตรวจและติดตามความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้ควบคุมกับผู้ปฏิบัติมีการแก้ปัญหาาร่วมกัน เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้

3.3 การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการผลิตบุคลากร

3.3.1 รัฐควรมี นโยบายที่แน่นอน ในการจัดการศึกษาพิเศษ เพื่อให้สถาบันการศึกษาดำเนินการผลิตบุคลากร ให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น

3.3.2 หัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาพิเศษคือความสามารถของบุคลากร

3.3.3 การขยายสถาบันการผลิตบุคลากรควรมีมากขึ้นหรือตั้งหน่วยงานฝึกอบรมบุคลากรด้านนี้โดยเฉพาะ

3.3.4 มีมาตรการบังคับให้หน่วยงานที่จัดบริการการศึกษาพิเศษมีบุคลากรผู้บริหาร ครูพิเศษ ควรมีวุฒิโดยตรงหรือต้องผ่านการอบรมการศึกษาพิเศษที่กำหนดเป็นเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ

3.4 การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการพัฒนาบุคลากร

3.4.1 ควรมีวิชาการศึกษาพิเศษบรรจุเป็นวิชาพื้นฐานอย่างน้อย 4 หน่วยกิตในระดับปริญญาตรี

3.4.2 รัฐควรสนับสนุนให้หน่วยงานที่มีความรู้ด้านการศึกษาพิเศษในส่วนต่างๆ ได้มีโอกาสระดมสรรพกำลังบุคลากรแลกเปลี่ยนความรู้ความสามารถกัน

3.4.3 การจัดทำหลักสูตรการพัฒนาบุคลากร ควรมีหลายระดับและเวลา การฝึกอบรมแตกต่างกันตามแต่ละประเภทและความสำคัญ

3.4.4 สถาบันการศึกษาระดับสูง เช่น มหาวิทยาลัย สถาบันราชภัฏ ควรมีบทบาทในการให้ความรู้แก่ชุมชนได้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

3.4.5 ทุกหน่วยงานที่จัดการศึกษาพิเศษ ควรมีความรับผิดชอบในการพัฒนาบุคลากรทุกระดับให้มีคุณภาพด้วยวิธีการและรูปแบบแตกต่างกันไปตามความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

3.5 การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานอาคารสถานที่

3.5.1 เป็นอาคารเรียนของเด็กปกติทั่วไปที่ดัดแปลงเพื่ออำนวยความสะดวกสำหรับเด็กพิเศษบางประเภทเท่าที่จำเป็น

3.5.2 ควรมีการปรับปรุงระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับอาคารสถานที่ การกำหนดมาตรฐานของอาคารสถานที่ การกำหนดมาตรฐานของอาคาร และการใช้พื้นที่ให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการของเด็กพิเศษแต่ละประเภท และให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจ

3.5.3 เป็นห้องเรียนปกติ แต่ให้มีห้องจัดกิจกรรมพิเศษตามความต้องการของเด็กพิเศษแต่ละประเภทเพิ่ม เช่น ห้องฝึกพูด ห้องกายภาพบำบัด ห้องสื่อการเรียน ฯลฯ

3.5.4 การควบคุมอาคารควรมีความเหมาะสมกับสภาพความต้องการพิเศษของเด็กและสภาพของชุมชน

3.5.5 อาคารสถานที่จะต้องมีความปลอดภัย ปลอดภัยจากเสียงรบกวนที่ดังจนเกินไป และสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ที่จะเป็นอันตรายต่อสุขภาพของเด็กพิเศษ

3.5.6 จัดแยกแบ่งเป็นห้อง ๆ เพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ

3.5.7 เป็นอาคารพิเศษเฉพาะสำหรับเด็กพิเศษแต่ละประเภท

4. บทบาทของพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง และชุมชนในการจัดการศึกษาพิเศษในปี

พุทธศักราช 2546

4.1 บทบาทของพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง

4.1.1 พ่อแม่ หรือผู้ปกครองจะให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในการพัฒนาเด็กพิเศษให้มีพัฒนาการในทุก ๆ ด้านอย่างสมบูรณ์

4.1.2 พ่อแม่ หรือผู้ปกครองติดตามและศึกษาการเปลี่ยนแปลงของลูกซึ่งเป็นเด็กพิเศษอย่างใกล้ชิด แม้จะมีเวลาน้อยก็จะใช้เวลาไม่น้อยอย่างมีคุณค่าและมีความหมายมากขึ้น

4.1.3 พ่อแม่หรือผู้ปกครองจะมีความเข้าใจในเรื่องของการอบรมเลี้ยงดู ตลอดจนพัฒนาการเด็กพิเศษมากขึ้น เนื่องจากการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ในลักษณะต่าง ๆ ของภาครัฐและเอกชน

4.1.4 พ่อแม่ หรือผู้ปกครองจะมีบทบาทในการเลือกโรงเรียนหรือสถานที่เรียนสำหรับเด็กพิเศษ ที่มีคุณภาพ และเหมาะสมกับสภาพความต้องการของเด็กพิเศษของตน

4.1.5 พ่อแม่ หรือผู้ปกครองจะให้การสนับสนุนทางโรงเรียนในรูปแบบของ เงินทุนและวัสดุ

4.1.6 พ่อแม่ หรือผู้ปกครองจะมีการเรียกร้องให้จัดบริการด้านการศึกษา พิเศษขึ้น ในโรงเรียนหรือในหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ

4.1.7 พ่อแม่ หรือผู้ปกครอง จะรวมกลุ่มกันจัดด้านศูนย์การจัดการศึกษา พิเศษขึ้น หรือห้องเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติที่จัดการเรียนร่วมแบบต่างๆ ขึ้นในชุมชนของตน โดยมีรัฐคอยให้คำปรึกษา

4.2 บทบาทของชุมชน

4.2.1 จะมีการจัดการศึกษา ให้ความรู้ด้านการศึกษาพิเศษเพื่อชุมชน ประชาชน รู้จัก รัก เข้าใจ และยอมรับเด็กพิเศษมากขึ้น

4.2.2 ควรมีการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ โดยวิธีต่าง ๆ ในชุมชนที่รัฐยังไม่สามารถจัดการศึกษาพิเศษให้ได้

4.2.3 จะมีการชี้แนะบทบาทของชุมชนทำให้ประชาชน เห็นความสำคัญของการศึกษาพิเศษและทำให้เกิดการนำทรัพยากรในชุมชนมาใช้

4.2.4 จะมีการส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมในชุมชนมากขึ้น และชุมชนได้เรียนรู้เด็กพิเศษมากขึ้นด้วย

4.2.5 สนับสนุนและร่วมมือให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและวิถีชีวิตของชุมชน

5. คุณลักษณะของเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่พึงประสงค์ในปีพหุศักราช 2546

5.1 พัฒนาการทางด้านร่างกาย

- 5.1.1 มีสุขภาพอนามัยดี และพัฒนาการทางร่างกายที่เหมาะสม
- 5.1.2 มีความกระตือรือร้น เชื้อมนั่นในตัวเองสูง
- 5.1.3 มีความสามารถในการทำกิจวัตรของตนเองอย่างเหมาะสมกับวัย

5.2 พัฒนาการทางด้านอารมณ์และจิตใจ

- 5.2.1 มีน้ำใจเป็นนักกีฬา ไม่เอาแต่ใจตนเอง

5.3 พัฒนาการทางด้านสังคม

- 5.3.1 มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม
- 5.3.2 มีระเบียบวินัยทั้งส่วนตนและส่วนรวม
- 5.3.3 สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้
- 5.3.4 เคารพในเสรีภาพของผู้อื่น
- 5.3.5 มีลักษณะที่แจ่มใส อีสุระ คุณละตนเองได้
- 5.3.6 รู้จักการเสียสละ
- 5.3.7 มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นเหมาะสมกับวัย
- 5.3.8 มีลักษณะเป็นผู้นำ มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออกและ

มีบุคลิกภาพที่ดี

5.4 พัฒนาการทางด้านสติปัญญา

- 5.4.1 คุณสมบัติที่ต้องการของเด็กพิเศษแต่ละประเภทมี

จุดมุ่งหมายร่วมกันคือ พัฒนาศักยภาพให้เขามีชีวิตอยู่โดยช่วยเหลือตนเองได้ อยู่ในสังคมอย่างมีความสุขตามอัธยาศัย

- 5.4.2 เป็นคนช่างสังเกต

5.4.3 สนใจไม่รู้

5.4.4 รู้จักใช้ทักษะในการแสวงหาความรู้

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ที่ได้จากการศึกษาวิจัย แนวโน้มของการจัดการศึกษาพิเศษของไทยในปีพุทธศักราช 2546 ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่สำคัญมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. นโยบายของรัฐในการจัดการศึกษาพิเศษของไทยในปีพุทธศักราช 2546

ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาพิเศษ ได้คาดการณ์ว่าแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติจะต้องระบุแผนพัฒนาประชากรให้ชัดเจน ว่าจะต้องดำเนินการช่วยเหลือเด็กพิเศษอย่างไร เพื่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพิเศษ จะได้วางแผนการจัดการศึกษาเพื่อช่วยเหลือ แก้ไขฟื้นฟู บำบัด ตลอดจนฝึกหัดเด็กเหล่านี้ ให้สามารถพัฒนาได้สูงสุดตามศักยภาพของตนเอง เป็นการช่วยพัฒนาสังคมโดยรวมควบคู่กันไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ประสาท หลีกศิลา (2522 : 3) ที่กล่าวว่า คนเป็นทรัพยากร อันมีค่าที่สำคัญยิ่ง ของประเทศ และ เป็นที่เชื่อได้อย่างแน่นอนว่า หากได้มีการพัฒนาคนให้มีคุณภาพสูงขึ้นแล้วก็ย่อมจะส่งผลให้ ชุมชน และ สังคมโดยรวมมีคุณภาพดีขึ้นตามไปด้วย ดังนั้น หากเด็กพิเศษ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสังคมได้รับการช่วยเหลือ ฝึกฝนพัฒนาให้เติบโตมี โอกาสทางการศึกษา ฝึกฝนอาชีพหรือช่วยเหลือตัวเอง ได้มากที่สุด เขาเหล่านั้น ก็จะเป็นคนที่มีคุณภาพของสังคม ซึ่งสุพันธุ์ สุกภาพ (2527 : 54) กล่าวว่า ในทางตรงข้ามถ้าไม่ได้รับการช่วยเหลือพัฒนาที่ถูกต้องเหมาะสมแล้ว เขาก็จะเป็นภาระเป็นบุคคลที่คอยโอกาสในสังคมขาดสิทธิในข้อที่ว่า มนุษย์ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันในสังคม ดังนั้น การจัดการศึกษาพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการ โดยกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ร่วมมือกันเพื่อจัดการศึกษาพิเศษ

ให้แก่เด็กพิเศษ ที่อยู่ในระบบโรงเรียนให้ ได้มีโอกาสพัฒนาศักยภาพตามความสามารถของตน จากการศึกษาพบว่า ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า รัฐควรกระจาย การศึกษาพิเศษ โดยเฉพาะในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งมีอยู่กระจายทั่วประเทศเพื่อรองรับ เด็กเหล่านี้ที่มีอยู่ทั่วทุกแห่งในประเทศให้มากที่สุด จึงเห็นควรวางแผน อบรมครูประจำการปกติให้ มีความรู้ในด้านการศึกษาพิเศษเพื่อรับเด็กเหล่านี้ให้สามารถเรียนในห้องเรียนปกติได้ทุกแห่งทุกระดับ ตามความสมัครใจของเด็กหรือผู้ปกครองที่จะเลือกที่เรียนเอง

นอกจากนั้น ผู้เชี่ยวชาญยังมีแนวโน้มสอดคล้องกันว่า รัฐควรสนับสนุนให้หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องกับเด็กพิเศษ ได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาพิเศษ ตั้งแต่การกำหนดแนวทาง หลักสูตร รูปแบบ ตลอดจนความช่วยเหลือด้านอุปกรณ์การเรียนการสอนและอุปกรณ์เสริมต่างๆ แต่ไม่ควรจัดตั้ง กรมการศึกษาพิเศษขึ้นมา เพื่อดำเนินการในเรื่องนี้เพียงอย่างเดียว เพราะจะเป็นการแบ่งแยกงาน เน้นการศึกษาพิเศษให้เป็นจุดเด่น จะทำให้สังคมมองการศึกษาพิเศษไปในทางลบมากกว่า ทางบวก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ประหยัด ภูหนองโอง (2536 :1) ที่ได้ขอความเห็นใจจากสังคม ว่าอย่ามองคนพิการว่าเป็นผู้ที่แตกต่างจากคนปกติในสังคม ต้องช่วยเหลือและเห็นใจเป็นพิเศษ เพราะความรู้สึกเช่นนั้นทำให้คนพิการคิดว่าตัวเองเป็นภาระ เป็นตัวประหลาดในสังคม พวกเราก็คือ ส่วนหนึ่งของสังคมเช่นคุณ แต่เรา"ต้องการพิเศษเฉพาะด้าน" อย่ามองเราด้วยความเห็นใจ สงสาร ช่วยเหลือเป็นพิเศษ ต้องให้อภัยเป็นพิเศษ เมื่อมีปัญหาใด ๆ ซึ่งไม่ใช่ความต้องการของเด็กพิเศษที่ จะให้สังคมรู้สึกเช่นนั้น และที่ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษมีความเห็นร่วมกันว่า ควรเน้นการให้ ความรู้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชนให้เข้าใจ และเห็นความสำคัญของการศึกษาพิเศษให้มากขึ้น โดยใช่วิธีการต่าง ๆ เช่น การจัดโปรแกรมฝึกอบรมให้ผู้ที่จ้างงาน หรือจดทะเบียนสมรสมีความรู้ เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตครอบครัว โดยเฉพาะ การมีบุตรและการเลี้ยงดูบุตร ซึ่งผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับเป้าหมายแห่งความสำเร็จสำหรับคริสต์ทศวรรษ 2000 ขององค์การยูนิเซฟ ในด้านการคุ้มครองสตรีและเด็ก คือการให้ความรู้และบริการแก่สามีภรรยาทุกคู่ เพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ และ

การมีบุตรโดยที่ทั้งคู่ไม่ต้องการ โดยเฉพาะความรู้ในการระมัดระวังมิให้ลูกในครรภ์เกิดความพิการด้วยสาเหตุต่างๆ ที่ป้องกันได้ตลอดจนการป้องกันหรือสังเกตความผิดปกติของบุตร

ด้านการประสานงานระหว่าง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ การจัดการศึกษาพิเศษ จากผลการศึกษาพบว่า ควรจะมีการจัดสัมมนาระดับชาติเรื่อง "การศึกษาพิเศษ" โดยการระดมสมองของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและทำอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปัจจุบันเป็นต้นไป นอกจากนี้จะมีการประสานงานทางด้านวิชาการ การใช้ทรัพยากรร่วมกันและอื่น ๆ เพราะหน่วยงานที่จัดการศึกษาพิเศษได้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาพิเศษมากขึ้น

ด้านการจัดสรรงบประมาณในการจัดการศึกษาพิเศษ จากผลการศึกษาพบว่า รัฐจะจัดสรรงบประมาณให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษเพิ่มมากขึ้น โดยกระจายงบประมาณให้แก่หน่วยงานต้นสังกัด จัดสรรให้หน่วยงานใดเท่าใดนั้นขึ้นอยู่กับจุดประสงค์และการต้องการพิเศษของเด็กพิเศษกลุ่มต่าง ๆ นอกจากนี้จะมีการวิเคราะห์ความต้องการของเด็กกลุ่มต่างๆ แล้วจัดสรรงบประมาณให้ ในส่วนที่ต้องการจำเป็น ได้แก่ ความเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจ อุปกรณ์จำเป็นของเด็กพิเศษกลุ่มต่าง ๆ ตลอดจนการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาบุคลากรการศึกษาพิเศษจะเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ประสิทธิ์ แดงรัมย์ (2537:1) กล่าวไว้

ในการเปิดประชุมสัมมนาครูการศึกษาพิเศษรุ่นที่ 4 ว่า "บุคลากรกลุ่มนี้นับว่ามีน้อยมากในปัจจุบันจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีงบประมาณมารองรับการส่งเสริมพัฒนาบุคลากรเพื่อให้พอเพียงกับจำนวนเด็กพิเศษกลุ่มต่าง ๆ ที่จะเข้าสู่ระบบโรงเรียนมากขึ้น" จากผลการศึกษาอีกพบอีกว่า รัฐจะทุ่มเทงบประมาณสนับสนุนการให้บริการแก่ เด็กด้อยโอกาสกลุ่มเด็กพิเศษมากขึ้น ทั้งจะช่วยเหลือค่าวัสดุ อุปกรณ์ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการ แก้วไข พิกฝน พันธุ์ บำบัด ให้แก่หน่วยงานของรัฐ และเอกชน ที่จัดการศึกษาพิเศษมากขึ้น

2. ลักษณะการจัดการศึกษาพิเศษในปีพุทธศักราช 2546

พบว่า ลักษณะแนวโน้มการจัดการศึกษาพิเศษ จะเกิดมากที่สุด คือการจัดให้เด็กปกติ และเด็กพิเศษมีโอกาสเรียนร่วมกันได้ทุกระดับ และสนับสนุนให้มีการจัดการเรียนร่วมในด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เพื่อเป็นการประหยัดในการใช้ทรัพยากรร่วมกันและเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กพิเศษมีโอกาสได้เข้ารับการศึกษาร่วมกันทั่วถึงในทุก ๆ ที่ของประเทศไทย

โรงเรียนปกติทุกระดับที่มีอยู่แล้วทั่วประเทศ ควรได้รับการสนับสนุนให้พัฒนาบุคลากร ปรับปรุงสภาพแวดล้อมอาคารเรียน ฯลฯ ให้เหมาะที่จะรับเด็กพิเศษกลุ่มต่าง ๆ ในท้องถิ่นของตน ได้มีโอกาสเข้ารับการศึกษ เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองโดยไม่ต้องสร้างโรงเรียนพิเศษเฉพาะด้าน ขึ้นมารองรับ ผู้เชี่ยวชาญเชื่อในแนวคิดที่ว่า การจัดการศึกษาเพื่อปวงชน ควรจะจัดให้บุคคลมีโอกาสได้เข้าเรียนในโรงเรียนปกติที่มีอยู่เพียงแต่ ควรจะได้ส่งเสริมด้านอุปกรณ์ เทคโนโลยี วิธีการสอน ฯลฯ เพื่อช่วยเหลือความต้องการพิเศษเฉพาะด้านของแต่ละกลุ่ม

และจากการวิจัยพบว่าผู้เชี่ยวชาญมีแนวคิดสอดคล้องมากคือ นอกจากรัฐจะสนับสนุน ให้จัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติ และเด็กที่มีความบกพร่องในด้านต่าง ๆ มากขึ้นแล้ว ยังเชื่อว่าไม่ว่าจะจัดการศึกษาในรูปแบบใดและอยู่ในหน่วยงานใด การศึกษาพิเศษ คือการจัดการศึกษา เพื่อมุ่งพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนให้พัฒนาสูงสุดเท่าที่มีอยู่ และคาดหวังว่าเด็กพิเศษสามารถพัฒนาให้ช่วยเหลือตัวเองได้ มีชีวิตอยู่ได้ในสังคมอย่างมีความสุขไม่เป็นภาระของสังคม อันถือว่าเป็นพัฒนาการขั้นพื้นฐาน

ซึ่งผลจากการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ แนวนโยบายของรัฐ ซึ่งกำหนดไว้ในแผน การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 หมวด 2 ข้อ 5 กล่าวว่า " รัฐพึงจัดสนับสนุนผู้ยากไร้ ผู้มีความผิดปกติทางร่างกาย จิตใจ หรือสังคมและผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาให้ได้รับการศึกษาโดย

ทั่วกัน" และหมวด 3 ข้อ 38 กล่าวว่า "การศึกษาพิเศษ เป็นการศึกษาที่จัดให้แก่บุคคลที่มีลักษณะ พิเศษ หรือผิดปกติทางร่างกาย สติปัญญาหรือจิตใจ อาจจัดเป็นสถานศึกษาเฉพาะ หรือจัดใน โรงเรียนธรรมดาก็ได้ตามความเหมาะสม " และในแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 หมวด 3 ข้อ 15 กล่าวว่า " รัฐสนับสนุนการขยายบริการการศึกษาให้แก่ผู้ด้อยโอกาสทาง เศรษฐกิจและสังคม และผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกาย สติปัญญา จิตใจ และอารมณ์ ให้กว้าง ขวางและทั่วถึงโดยเร็ว" และ หมวด 2 ข้อ 4.5กล่าวว่า "การศึกษาพิเศษ เป็นการศึกษาที่มุ่ง ให้ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย สติปัญญาจิตใจ อารมณ์ให้ได้เรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพ ร่างกาย จิตใจและความสามารถ และเป็นการศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ หรือมีปัญญาเลิศได้พัฒนาความถนัด และอัจฉริยภาพของตนได้อย่างเต็มที่ " ส่วนวัตถุประสงค์และ นโยบายในแผนพัฒนาการศึกษาการศาสนาและการวัฒนธรรมระยะที่ 7 (พ.ศ.2535 - 2539)ของ กระทรวงศึกษาธิการก็ได้กล่าวไว้ในนโยบายข้อที่ 1 โอกาสทางการศึกษาว่า "เร่งขยายการศึกษา และบริการการศึกษาให้ทั่วถึง... กระจายโอกาสและสร้างความเป็นธรรมให้แก่กลุ่มผู้ด้อยโอกาส ต่างๆ ให้ได้รับบริการทางการศึกษาทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา ตลอดจนจัดการศึกษาเพื่อ ส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษ" จากแผนการศึกษาแห่งชาติและแผนพัฒนาการศึกษา การศาสนา และวัฒนธรรม ระยะที่ 7 (พ.ศ.2535 - 2539) แสดงว่ารัฐให้ความสำคัญในด้านการศึกษา แก่เด็กทุกประเภท โดยคำนึง ว่าหากเด็กเหล่านี้ได้รับการศึกษาแล้วก็จะพัฒนาความสามารถของตน อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

3. การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานของการจัดการศึกษาพิเศษในปีพุทธศักราช 2546

ด้านการกำหนดมาตรฐานของหลักสูตร

พบว่า ควรให้โอกาสแก่ครูผู้สอนหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเด็กพิเศษให้มีโอกาส เลือกตัดสินใจจัดกิจกรรม ที่เหมาะสมให้กับเด็กกลุ่มต่าง ๆ โดยมีแนวทางของหลักสูตรที่จะกำหนด

ทิศทางกว้าง ๆ ร่วมกัน ทั้งนี้และทั้งนั้น ทุกกิจกรรม หรือหลักสูตร ควรเน้นจัด เพื่อให้มีทิศทางในแนวเดียวกันคือ มุ่งพัฒนาความสามารถของเด็กที่มีอยู่ให้พัฒนาตามอัธยาศัย มีจุดเน้นกิจกรรมที่แตกต่างกันตามสภาพความสามารถของเด็ก และที่สำคัญคือสามารถยืดหยุ่นได้หลากหลาย

ด้านการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการควบคุมคุณภาพ

พบว่า การควบคุมคุณภาพและมาตรฐานการดำเนินงานเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการจัดการศึกษาพิเศษในการจัดการศึกษาพิเศษนั้น ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาเห็นว่าควรมีหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรง คือ กระทรวงศึกษาธิการ ที่จัดขึ้นในรูปของคณะกรรมการประกอบด้วยหน่วยงานที่รับผิดชอบและเกี่ยวข้องกับเด็กพิเศษทั้งภาครัฐและเอกชน ร่วมมือกัน จัดทำคู่มือนิเทศและติดตามผลเป็นแกนกลางส่วนรายละเอียดอาจแตกต่างกันไปตามลักษณะของความสามารถสูงสุดของเด็กแต่ละประเภทที่จะพัฒนาได้ การตรวจและติดตามควรจะเป็นผลทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน รวมทั้ง และเพื่อให้บรรลุผลตามจุดประสงค์ที่วางไว้ ต้องร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้ควบคุมกับผู้ปฏิบัติ ตลอดจนการร่วมแก้ปัญหาอันจะเกิดขึ้นด้วย

ด้านการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการผลิตบุคลากร

พบว่า รัฐควรมีนโยบายที่แน่นอนในการจัดการศึกษาพิเศษ เพื่อให้สถาบันต่าง ๆ ที่ผลิตบุคลากรทางการศึกษา ได้ดำเนินการให้สอดคล้องกัน ผลิตเพื่อให้พอและตรงตามความต้องการ และแน่นอนที่สุด หัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาพิเศษ คือความสามารถของบุคลากร ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษเห็นว่า ควรมีหน่วยงานที่ผลิตบุคลากรเพื่อการศึกษาพิเศษให้มากขึ้น ตลอดจนควรมีมาตรการบังคับให้หน่วยงานที่จัดบริการด้านการศึกษาพิเศษต้องมีผู้บริหาร และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเด็กพิเศษ ควรมีวุฒิทางการศึกษาพิเศษตามเกณฑ์ที่กำหนด เพราะต่างก็เล็งเห็นว่าการศึกษาพิเศษเป็น วิชาเฉพาะ ที่ผู้สอนต้องมีความรู้ ความเข้าใจในธรรมชาติของเด็กกลุ่มนี้ ซึ่งสอดคล้องกับข้อเขียนของ เบญจา แสงมลิ (2527 : 16) ว่าเด็กการศึกษาพิเศษมีธรรมชาติ

จิตวิทยา ความต้องการที่ต่างจากเด็กปกติ โดยทั่ว ๆ ไป ผู้สอนเด็กกลุ่มนี้จึงจำเป็นต้องรู้และเข้าใจในสิ่งเหล่านี้เป็นพิเศษ

ด้านการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการพัฒนาบุคลากร

พบว่า หัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาทุกระดับ คือคุณภาพของประชากร เพราะพัฒนาการของเด็กในด้านต่าง ๆ จะได้ผลมากน้อยแค่ไหนอยู่ที่คุณภาพของบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศิริรักษ์ พองพรพิพัฒน์ (2527 : 28) พบว่า ครูเป็นผู้มีส่วนในการเสริมสร้างหรือแก้ปัญหาในด้านสุขภาพจิตของนักเรียนค่อนข้างมาก ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ แซมเบอร์เลน (จรัส ทองปิยะภูมิ. 2531 : 31; อ้างอิงมาจาก Chamberlain. 1950 : 51) ที่กล่าวว่า อิทธิพลของโรงเรียนที่มีผลต่อ สุขภาพจิตของนักเรียนนั้นขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ทางอารมณ์ระหว่างครูกับนักเรียนในห้องเรียน ครูต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีจะทำให้เด็กรู้สึกเป็นกันเองและปรับตัวเข้ากับครูได้

ดังนั้นรัฐจะต้องมี นโยบายที่แน่นอนในการจัดการศึกษาพิเศษ เพื่อให้สถาบันการศึกษาดำเนินการผลิตบุคลากรให้สอดคล้องกับความต้องการซึ่งในปัจจุบันบุคลากรทางด้านการศึกษาพิเศษทั้งด้านครู และบุคลากรอื่น ๆ ที่จำเป็นยังมีน้อย ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษ จึงมีแนวคิดร่วมกันว่า รัฐควรบรรจุวิชาการศึกษาพิเศษเป็นวิชาพื้นฐาน อย่างน้อย 4 หน่วยกิต หรือไม่กำหนดหน่วยกิตไว้ในระดับปริญญาตรี ตลอดจนสนับสนุนให้ หน่วยงานที่มีบุคลากรทางด้านการศึกษาพิเศษ ได้มีโอกาสระดมสรรพกำลังแลกเปลี่ยนความรู้ความสามารถกันอย่างกว้างขวาง โดยการจัดทำหลักสูตรพัฒนาบุคลากรร่วมกัน ช่วยกันถ่ายทอดความรู้ให้แก่ชุมชนที่จะได้มีส่วนร่วมกันรับผิดชอบในการจัดการศึกษาพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพ

4. บทบาทของพ่อแม่ หรือผู้ปกครองและชุมชนในการจัดการศึกษาพิเศษ

ในปีพ.ศ. 2546

ด้านบทบาทของพ่อแม่หรือผู้ปกครอง

พบว่า พ่อแม่หรือผู้ปกครองจะเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาพิเศษ และให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในการพัฒนา เด็กที่มีความพิเศษให้พัฒนาการทุก ๆ ด้านอย่างสมบูรณ์ ทั้งในรูปของการติดตามผลการเปลี่ยนแปลงของบุตร ให้ความร่วมมือในการอบรมเลี้ยงดูบุตรที่เป็นเด็กพิเศษ ให้มีพัฒนาการตามขั้นตอนที่ถูกต้องสนับสนุนโรงเรียนในรูปแบบของเงินทุน วัสดุ ตลอดจนเข้ามามีบทบาทมีส่วนร่วมในการจัดการรูปแบบกิจกรรมในโรงเรียนพิเศษในท้องถิ่นของตน โดยมีรัฐคอยให้ค่าปรึกษา แม้ว่าตนเองจะมีเวลาน้อย ก็พยายามใช้เวลาที่มีอยู่นั้นให้เกิดประโยชน์มากที่สุดต่อการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้พัฒนาการสูงสุด

ด้านบทบาทของชุมชน

พบว่า ชุมชนจะรู้จักรัก และ เข้าใจในธรรมชาติของเด็กพิเศษมากขึ้น ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาเชื่อว่า ชุมชนจะมีบทบาทให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการจัดการศึกษาให้ควมรู้ด้านการศึกษาพิเศษมากขึ้น และยังทำหน้าที่ชี้แนะ รมรงค์ให้ประชาชนทั่วไป รัก รู้จัก และเข้าใจ เด็กพิเศษ ให้การสนับสนุนร่วมมือกันจัดการศึกษาพิเศษและการศึกษาทั่ว ๆ ไป ให้สอดคล้องกับสภาพสังคม และวิถีชีวิตที่ทุกคนต้องอยู่ในสังคม และอาศัยพึ่งพาซึ่งกันและกัน เด็กได้เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมในชุมชน และได้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนนั้นมากที่สุด

5. คุณลักษณะของเด็กพิเศษที่พึงประสงค์ในปีพทธศักราช 2546

ด้านคุณลักษณะทางด้านการร่างกาย

ผู้เชี่ยวชาญเชื่อว่า เด็กจะมีสุขภาพอนามัยที่ดีและพัฒนาการทางร่างกายที่เหมาะสม เนื่องจากการศึกษาที่เื้อออ่านวสมมากขึ้น ซึ่งจะเป็นผลให้เด็กพิเศษ ได้พัฒนาการเต็มศักยภาพเกิด ความกระตือรือร้นเชื่อมั่นในตนเองสูง สามารถทำกิจวัตรของตนเองอย่างเหมาะสมกับวัยและสภาพ ความต้องการพิเศษของตน

ด้านคุณลักษณะทางด้านอารมณ์และจิตใจ

พบว่า เด็กพิเศษกลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้จะมีน้ำใจเป็นนักกีฬา ไม่เอาแต่ใจตนเองซึ่ง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่า คุณลักษณะเหล่านี้จะเกิดขึ้นเนื่องจาก พ่อแม่ ผู้ปกครองและ สังคมมีความเข้าใจในธรรมชาติของเด็กพิเศษมากขึ้นตลอดจนการศึกษาจัดได้สอดคล้องกับพัฒนาการ ความต้องการพิเศษของแต่ละกลุ่ม

ด้านคุณลักษณะทางด้านสังคม

พบว่า เด็กจะมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม มีระเบียบวินัยทั้งส่วนตนและส่วน รวม สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ เคารพในเสรีภาพของผู้อื่น มีลักษณะที่แจ่มใส รู้จักการ เลี้ยงสละ เข้าใจผู้อื่น และมีความเป็นผู้นำ เชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออก มีบุคลิกภาพที่ดี ซึ่งเป็น คุณลักษณะทั่ว ๆ ไปของเด็กปกติในสังคม โดยผู้เชี่ยวชาญเชื่อว่า ถ้าได้จัดประสบการณ์ การเรียน การสอนตามหลักการจัดการศึกษาพิเศษได้ถูกต้องเหมาะสมแล้ว เด็กพิเศษก็คือเด็กปกติในสังคม เพียงแต่เขามีความต้องการพิเศษในบางกรณี ตัวอย่างเช่น เด็กที่บกพร่องทางการได้ยินก็เป็นเด็ก คนหนึ่งในสังคม มีคุณสมบัติเฉกเช่นเด็ก ๆ ทั่วไปเพียงแต่เขาไม่ได้ยินเท่านั้น ถ้าได้แก้ไข ปรับปรุง ช่วยเหลือในเรื่องการได้ยินให้เขาอย่างเหมาะสม เขาก็สามารถที่จะพัฒนาการได้เช่นเด็กทั่ว ๆ ไป

ด้านคุณลักษณะทางด้านสติปัญญา

ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษมีแนวคิดร่วมกันว่า เด็กพิเศษย่อมมีพัฒนาการทางด้านสติปัญญาเท่ากับเด็กปกติ ยกเว้นกลุ่มที่บกพร่องทางสติปัญญา (ปัญญาอ่อน) เมื่อถึงที่สุดของการพัฒนาจะสามารถที่จะปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข เป็นคนช่างสังเกต สนใจใฝ่รู้ใช้ทักษะแสวงหาความรู้และคุณสมบัติอื่น ๆ ที่ใกล้เคียงหรือเท่ากับเด็กปกติ แต่บางกลุ่มมีข้อขัดแย้งในเรื่องความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กพิเศษอาจจะน้อยกว่าเด็กปกติเพราะขาดโอกาสและประสบการณ์ที่เหมาะสม

ส่วนคุณลักษณะที่ไม่พึงประสงค์นั้น ผู้เชี่ยวชาญเชื่อว่า เด็กจะมีความก้าวร้าวเนื่องจากสังคมและสิ่งแวดล้อมซึ่งจะมีแนวโน้มเกิดขึ้นบ้าง แต่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า สามารถที่จะแก้ปัญหาดังกล่าวเหล่านี้ได้ เนื่องจากความเจริญทางด้านเทคโนโลยี ที่จะช่วยให้เด็กตลอดจนพ่อแม่ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจในการศึกษาพิเศษมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. หน่วยงานทางการศึกษาควรจะได้นำผลการศึกษาร้างนี้ไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาพิเศษต่อไป
2. ควรมีการศึกษาแนวโน้มของการจัดการศึกษาพิเศษในแต่ละกลุ่ม ความต้องการพิเศษให้ละเอียดมากยิ่งขึ้น
3. ควรสนับสนุนให้มีการทำวิจัย โดยใช้เทคนิคเคสฟาย ให้แพร่หลายในทุกสาขาวิชา และหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและเป็นแนวทางในการปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพต่อไป
4. การใช้เทคนิคเคสฟาย ผู้วิจัยจำเป็นต้องมีทักษะ และเทคนิคในการเก็บรวบรวมข้อมูล การติดตามข้อมูลและมีมนุษยสัมพันธ์อย่างดี ซึ่งหากขาดคุณสมบัติดังกล่าวอาจเป็นปัญหาต่อการทำวิจัยได้
5. การเลือกผู้เชี่ยวชาญ ในการใช้เทคนิคเคสฟาย จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาผู้ที่สมัครใจและมีเวลามากพอในการให้แนวคิด และ ตอบคำถาม ซึ่งจะทำให้ข้อมูลที่ได้นั้นมีมาก แนวโน้มที่สามารถนำไปปฏิบัติได้มากกว่า

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กฤษฎา กรุดทอง. "การวิจัยเชิงอนาคต," วารสารการวิจัยเพื่อการพัฒนา. 3 : 12 - 18

; 2530.

การประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร, สำนักงาน. รายงานการวิจัยการทดลองการเรียนร่วม
สำหรับเด็กพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานการประถมศึกษา

กรุงเทพมหานคร, 2529.

กัรติ ศรีวิเชียร. "ขึ้นวางแผนเพื่อประเมิน," วารสารมิตรครู. 26 : 48 -52 ; พฤษภาคม

2527

เกษม บุญอ่อน. "เคลฟาย," ครูปริทัศน์. : 26 - 28 ; 4 ตุลาคม 2522.

ชนิษฐา เทวินทรภักดี. "หน่วยที่ 13 หน่วยงานและกฎหมายเกี่ยวกับบุคคลพิการ," ใน

เอกสารการสอนชุดวิชา การดูแลบุคคลพิการ หน่วยที่ 8-15. หน้า 707-806.

นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2531.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. "เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง,"

เอกสารประกอบการประชุมฝึกอบรมครูการศึกษาพิเศษ โครงการพัฒนารูปแบบการ

จัดการประถมศึกษาสำหรับเด็กพิการร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. วันที่ 7 พฤษภาคม 2533 ถึง

วันที่ 1 มิถุนายน 2533 ห้องประชุมโรงแรมเวล จังหวัดนครปฐม. อัดสำเนา,

_____. ร่าง วัตถุประสงค์ นโยบาย และมาตรการในการพัฒนาการศึกษา ระดับก่อนประถม

และประถมศึกษาของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7. (2533-2539).

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2531. อัดสำเนา.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การวิจัยการศึกษา. การใช้ทรัพยากรและต้นทุน

ในการจัดการศึกษาพิเศษ. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,

2530. อัดสำเนา.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานการวิจัยสภาพการลงทุนด้านการศึกษา

พิเศษ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2529.

———. รายงานผลการคาดคะเนจำนวนประชากรที่มีความบกพร่องทางร่างกาย และปัญญา

ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : กองวิจัยการศึกษา, 2529.

คณะกรรมการโครงการศึกษาสภาพการลงทุนด้านการศึกษาพิเศษ, สภาการศึกษา. โครงการ

ศึกษาสภาพการลงทุนด้านการศึกษาพิเศษ. 2528. อัดสำเนา.

จรัส ทองปิยะภูมิ. การศึกษาสภาพและปัญหาการบริการโรงเรียนในโครงการเรียนร่วม

สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531. อัดสำเนา.

จินตนา หมู่ผึ้ง. อนุปาลศึกษาและการวางแผน. กรุงเทพฯ : กิฬย์อักษรการพิมพ์,

2525.

จุมพล พูลภัทรชีวิน. "เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR," วารสารวิจัยการศึกษา. 6

23-24 ; 10 มิถุนายน 2530.

———. "การวิจัยอนาคต," วารสารวิธีวิทยาการวิจัย. 5 : 22 - 24 ; 1 มกราคม

2529.

———. "อนาคตศึกษาและการวิจัยอนาคต," รัฐสภาสาร. 30 : 66 - 67 ; กรกฎาคม

2525.

ชลอ ธรรมศิริ. "การแก้ปัญหาการประเมินผลการฝึกอบรม เอกสารสัมมนา หมายเลข 9,"ใน

ปัญหาและการบริการงานฝึกอบรม. กรุงเทพฯ : ศุภสภาลาดพร้าว, 2520.

ฐีฬ อ่อนโคกสูง. จิตวิทยาเด็กอุปถิติ. กรุงเทพฯ : โอเคชั่นสโตร์, 2527.

คิลก บุญเรืองรอด. "การวิจัยอนาคตทางการศึกษา," วารสารการวิจัยเพื่อการพัฒนา. 3

: 19 - 37 ; 2530.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. จิตวิทยาจริยธรรม และจิตวิทยาภาษา. กรุงเทพฯ :

ไทธวัฒนาพานิช, 2527.

ทบวงมหาวิทยาลัย, ศูนย์พัฒนาศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย. คู่มือการจัดการเรียนร่วม.

นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2529.

เทียนฉาย กีระนันท์. การวิจัยเพื่ออนาคต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

2525.

_____. กลยุทธ์หมายเลข 1 แห่งการพัฒนากฎหมายและสังคม วิถีใหม่ในการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.

นาคยา ปลั่งชนานนท์. อนาคตศาสตร์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2526.

นิภา แก้วศรีงาม. เอกสารประกอบการบรรยายนโยบายในการอบรมผู้ปกครอง.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2525.

นิภา ทองไทย. หลักสูตรการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนสำหรับพ่อแม่ในชุมชนเกษตรกรรม
ชนบท. วิทยานิพนธ์ กศ.ค. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.

เบญจา ชลชานนท์. "ปรัชญาเบื้องต้นของการศึกษาพิเศษ," คุรุปริทัศน์. 6 : 52 - 53 ;
มกราคม 2524.

เบญจา แสงมะลิ. "20 ปีแห่งความหลัง," ใน 20 ปี การศึกษาพิเศษ. กรุงเทพฯ :
เนติกุลการพิมพ์, 2532.

_____. "20 ปีแห่งความหลัง," ใน 20 ปี การศึกษาพิเศษ. กรุงเทพฯ :
เนติกุลการพิมพ์, 2532.

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงาน. แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520.

กรุงเทพฯ : สุไนเต็คโปรดักชั่น, 2520.

_____. แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535. กรุงเทพฯ : สุไนเต็คโปรดักชั่น,
2535.

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงาน. แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนาและศิลปวัฒนธรรม

ระยะที่ 6 (พ.ศ.2530-2534). กรุงเทพฯ : 2529. อัดสำเนา.

———. แผนพัฒนาการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระยะที่ 6 (พ.ศ.2530-2534). กรุงเทพฯ :

ยูนิโคปรีตติ้ง, 2529.

ประคอง กรวรรณ. สถิติประยุทธ์สำหรับครู. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ :

ไทยวัฒนาพานิชจำกัด, 2529.

ประชุม ลำดับวงศ์. "หลักการจัดการศึกษาพิเศษสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย,"

เอกสารประกอบการประชุมฝึกอบรมครูการศึกษาพิเศษ โครงการพัฒนารูปแบบการ

จัดการการประถมศึกษาสำหรับเด็กพิการร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. วันที่ 7 พฤษภาคม 2533 ถึง

วันที่ 1 มิถุนายน 2533 ห้องประชุมโรงแรมเวล จังหวัดนครปฐม. อัดสำเนา.

ประยูร ศรีประสาธน์. "เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย," วารสารการศึกษาแห่งชาติ. 14

: 50 ; เมษายน 2523.

ประสิทธิ์ แดงร่ม. "สปช.คิดอย่างไรต่อการศึกษาพิเศษ," เอกสารประกอบคำบรรยายใน

การประชุมฝึกอบรมครูการศึกษาพิเศษวันที่ 4 ณ โรงแรมเฟสท์. 2537.

อัดสำเนา.

ประสาก หลักศิลา. สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิชจำกัด, 2522.

ประยัด ภูหนองโอง. "คนตาบอดต้องการอะไร," เอกสารประกอบคำบรรยายการประชุมสัมมนา

การจัดการศึกษาพิเศษในอนาคต ณ โรงแรมเอเชีย. 2536. อัดสำเนา.

ผดุง อารยะวิญญู. การเขียนร่วม. ภาควิชาการศึกษาพิเศษ. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523. อัดสำเนา.

———. การศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, 2534.

พัชรินทร์ วณิชานนท์ และชุกติย์ ปานปรีชา. "หน่วยที่ 6 ความพิการทางอารมณ์และการฟื้นฟูสมรรถภาพ," ใน เอกสารการสอนชุดวิชา การดูแลบุคคลพิการ หน่วยที่ 1-7. หน้า 231-356. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2531.

พรหมณี ช. เจนจิต. จิตวิทยาการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 3. (ฉบับปรับปรุง).

กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์, 2528.

พัฒนา ภาสบุตร. "หน่วยที่ 11 การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลพิการ," ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการดูแลบุคคลพิการ หน่วยที่ 8-15. หน้า 559-644. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2531.

พนพิศ อมาตยกุล. "20 ปีการศึกษาพิเศษสำหรับเด็กเล็กหูพิการในประเทศไทย," ใน 20 ปีการศึกษาพิเศษ. กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์, 2532.

———. การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรุงธนพัฒนา, ม.ป.ป.

พวงแก้ว กิจธรรม. "หน่วยที่ 3 ความพิการทางหู และการฟื้นฟูสมรรถภาพ," ใน เอกสารการสอนชุดวิชา การดูแลบุคคลพิการ หน่วยที่ 1-3. หน้า 139-190. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2531.

ปิญญู สาธร. การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศุภสภาลาดพร้าว, 2526.

มะลิวัลย์ ชรรณแสง. "หน่วยที่ 15 การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบุคคลพิการ," ใน เอกสารการสอนชุดวิชา การดูแลบุคคลพิการ หน่วยที่ 8-15. หน้า 871-910. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2531.

สุนิเชฟ, องค์การ. การประชุมสุดยอดระดับโลกเพื่อเด็ก. กรุงเทพฯ : สำนักงานโครงการประจำประเทศไทย, 2533.

วัชรินทร์ จำปี. คลื่นลูกใหม่ในการฝึกอบรม. วารสารศึกษานอกโรงเรียน 23. 23 : 7 - 15 ; กุมภาพันธ์ - มีนาคม 2529.

- วิลาส สิงห์ชัย. การประเมินผลการฝึกอบรม เอกสารสัมมนา ฉบับที่ 8. ใน ปัญหาและการบริหารงานฝึกอบรม สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์. กรุงเทพฯ : ศูนย์กลางคพ.ร.ว., 2520.
- วิมล อ่องอำพร. "โครงการฝึกอบรมครูสอนนักเรียนตาบอดในโครงการเรียนร่วม," กรุงเทพฯ, 2527. อัดสำเนา.
- ศิริรักษ์ พวงพรพิทักษ์. ทรรศนะของผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพอนามัยไทยต่อการจัดประสบการณ์ในการจัดการศึกษาภาคบังคับ พุทธศักราช 2534. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. อัดสำเนา.
- ศรินทร์ วิกะสิรินันท์. การพัฒนาแบบแผนการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนร่วมสำหรับเด็กพิการก่อนวัยเรียน. วิทยานิพนธ์ ค.ค. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535. อัดสำเนา.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. กรอบการดำเนินงานเพื่อตอบสนองการเรียนรู้นั้นพื้นฐาน แนวทางในการนำปัญญาโลกมาด้วยการศึกษาเพื่อปวงชนไปปฏิบัติ. เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาการศึกษาเพื่อปวงชน ณ โรงแรมเชียงใหม่พลาซ่า จังหวัดเชียงใหม่, 8-12 ตุลาคม 2533.
- สภาวะรัตน์ คุณาวีรุต. "ความพิการทางตาและการฟื้นฟูสมรรถภาพ," ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการดูแลบุคคลพิการ หน้าที่ 1-7. หน้า 191-250. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2531.
- สัมพันธ์ ทองสมัคร. "การกระจายอำนาจการศึกษา," คำบรรยายในการประชุม ผู้อำนวยการการประถมศึกษา เขต 6, 8. รายงานการประชุม. อัดสำเนา.
- สามัญศึกษา, กรม กองการศึกษาพิเศษ. งานของกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา ปีการศึกษา 2530. กรุงเทพฯ : กรมสามัญศึกษา, ม.ป.ป. อัดสำเนา.
- _____. บทบาทเกี่ยวกับการศึกษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน. กรุงเทพฯ : กองการศึกษาพิเศษ, ม.ป.ป. อัดสำเนา.

- สามัญศึกษา, กรม. หน่วยศึกษานิเทศก์. คู่มือการจัดเด็กพิการเรียนร่วมในโรงเรียนศึกษา
สงเคราะห์. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2531. อัดสำเนา.
- สุธรรม ปิ่นประเสริฐ. "การวางแผนอัตรากำลัง," รายงานการประชุมกองสำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 3/2536. อัดสำเนา.
- สุนิตย์ สุทธิสุวรรณกิจ. "หน่วยที่ 2 ความพิการทางแขน ขา ลำตัว และการฟื้นฟูสมรรถภาพ,"
 ใน เอกสารการสอนชุดวิชา การดูแลบุคคลพิการ หน่วยที่ 1-7. หน้า 53-138.
 นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2531.
- สุปาลี สันธิรัตน์. "การศึกษาสุขภาพจิตของคนตาบอด," รายงานการวิจัย. ภาควิชาจิตวิทยา
 คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ : 2526.
- สุพิศรา สุภาพ. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิชจำกัด, 2527.
- สุวรรณา เชื้อรัตน์พงศ์. "การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย," วารสารการศึกษาแห่งชาติ. 7 : 70
 ; 19 ธันวาคม 2528.
- ส.ส.ว. นามแฝง. "แนวโน้มการวิจัยสู่นาคน," บ้านไม้รั้วรอย. 3 : 74 - 75 ; 12
 มกราคม 2530.
- สวนดุสิต, วิทยาลัยครู คณะวิชาครูศาสตร์ ภาควิชาการศึกษาพิเศษ. การฝึกฝนเพื่อฟื้นฟูบำบัด.
 เอกสารประกอบการสอนวิชาการศึกษาพิเศษ 391. ม.ป.ท., 2530. อัดสำเนา.
- อรอนงค์ สุวรรณกุล. การจัดและบริหารโรงเรียนการศึกษาพิเศษ. กรุงเทพฯ :
 วิทยาลัยครูสวนดุสิต, 2524. อัดสำเนา.
- . "ปรัชญาการศึกษาพิเศษ," ใน รวมบทความการศึกษาพิเศษ. กรุงเทพฯ :
 วิทยาลัยครูสวนดุสิต, 2536.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง. "การมองภาพการศึกษาของไทยในอนาคต," ใน 200 ปีของการศึกษาไทย.
 กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว, 2526.

- Baker, Charles D. and John M. Fowler. A Handbook of Teacher Training Activities to Prepare general Educators to Work with Handicapped children. Colorado : Baker/Fowler Educational Services, 1980.
- Carlberg, C. and K. Kavale. "The Efficacy of Special Versus Regular Class Placement for Exceptional Children : A Meta analysis," The Journal of Education. 4 : 295 - 309.
- Corn, Albert L. and I. Martinez. When You Have a Visually Handicapped Children in Your Classroom : Suggestions for Teachers. New York : American Foundation for the Blind, 1980.
- Department of Health, Education and Welfare. "Your Responsibilities to Disabled Persons as a School or College Administrator," In Yearbook of Special Education 1979-80. 5 th ed. p. 3 - 11. Chicago : Marguis Who's Inc., 1979.
- Dunn, L.M. Exceptional Children in the School : Special Education in Transition. New York : Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1973.
- Foundation for Handicapped. Foundation for Handicapped Children. Bangkok : Foundation for Handicapped Children, n.d. 1981.
- Garland, R. Readings in Special Education. Connecticut : Special Learning Corporation, 1980.
- Gearheart, Bill R. Special Education for the 80's. St. Louis : The C.V. Mosby, 1986.
- Gearheart, Bill R. and Mel W. Weishahn. The Handicapped Student in the Regular Classroom. London : The C.V. Mosby, 1980.
- Good, Carter V. Dictionary of Education. New York : McGraw-Hill, 1973.

- Hallahan, Daniel P. and James M. Kauffman. Exceptional Children : Introduction to Special Education. Wellington : Whitehall Books Limited, 1978.
- Hanninen, Kenneth A. Teaching the Visually Handicapped. 2nd. ed. New York : Macmillan Publishing Co. Inc., 1975.
- Haward, Walker L. and M. Orlansky. Exceptional Childre. Columbus, Chicago : Charles E. Merrill, 1980.
- Jones, Jurner W. and Albert P. Collins. Educational Programs for Visually Heanicappend Children. Washington, D.C. : U.S. Government Printingoffice, 1966.
- Kiek. Samnel A. "Functional Emphasis in Special Educatiion Administration," Exception Childre. 35 : 69 - 70, 1968.
- Kirk, Smith A. and John J. Gallagher. Education Exceptional Children. 3 rd ed. Boston : Houghton Mifflin, 1979.
- Lewis, Reynalds B. and Davis H. Dootlag. Teachint Special Studentsin the Mainstream. Columbus, Colo : Charles E. Merrill Pubishing Co., 1982.
- Linstone, Richard and Karen Turoff. Delphi Technique Hencldre. Stephen P. ; Yates, James R. Futerism in Education Methodologies. Mc. Cutchan Publishing Corperation : p. 97 - 112. 1975.
- Marro, Tickmer D. and James W. Kohl. "Normative Study of the Administrative Position in Special Education," Exceptional Children. 39 : 5 - 13 : 1982.
- Martin, Gowan J. and M. Hoben. Supporting Visually Impaired Students in the Mainstream. Resron, Va : Council Exceptional Children, 1977.

- National Centre of Education Research and Training. UNESCO Sponsored National Workshop on the Intehrated Education for the Visually Impaired : Final Report. New Delhi : Department of Teacher, 1984.
- Pelong, A.J. "Helping the Visually Handicapped Child in a Rehular Class," In TC Series in Special Education. Edited by M.H. Fouracre. New York : Columbia University, 1957.
- Pill Jr. Alfred. "Delphi : a Decision-maker's Dream," Nations School. 29(1) : July, 1971.
- Rogow, S. "Mainstreaming : It Can Work for Blind Children," In Readings in Special Education. Edited by R. Garland Connecticutur : Special Learning Corperation, 1980.
- Smith, Robert M. and John T. Neisrorth and Frances M. Hunt. The Exceptional Child : a Functional Approach. 2nd ed. New York : McGraw-Hill, Inc., 1983.
- UNESCO. Economic and Social Aspects of Educational Planning. Netherland : UNESCO, 1964.
- _____. UNESCO Expert Meeting on Special Education : Final Report. Paris : UNESCO Headquarters, 1979.
- Wang, Morgand C. Epstein and E.T. Barker. "Mainstreaming Programs : Design Features and Effects," The Journal of Special Education. 4 : 517 ; 1985.

ภาคผนวก

(สำเนา)

ที่ ทม 1007/2170

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

28 กรกฎาคม 2536

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางสาวพัชรี จิวพัฒนกุล เป็นนิสิตระดับปริญญาโท วิชา
เอกการศึกษาพิเศษ (บกพร่องทางการได้ยิน) ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง การศึกษาแนวโน้มการศึกษาพิเศษในทศวรรษหน้า โดยใช้เทคนิคเดลฟาย
ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

รศ.ดร.พดุง อารยะวิญญู ประธาน

ดร.เสนอ ภิมจิตรผ่อง กรรมการ

สิ่งที่นิสิตใคร่ขอความอนุเคราะห์คือ ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในระหว่าง
เดือนกรกฎาคม 2536 - พฤษภาคม 2537 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณ
ในความอนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดอนุเคราะห์ให้แก่บัณฑิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.สมพร บัวทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 258-4119

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิที่เสนอรายชื่อผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษ

ชื่อ	ตำแหน่งในขณะทำวิจัย
1. ดร.กมล ภู่อะเสวีรัฐ	ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ
2. นายภฤช กาญจนภา	รองเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ
3. คุณหญิงเบญจา แสงมลิ	ข้าราชการบำนาญ (อดีต)
4. รองศาสตราจารย์ศรีธา นิยมธรรม	ผู้ช่วยคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ภาววิชาการ อดีต หัวหน้าภาคการศึกษาพิเศษ มศว. ประธานมิตร
5. ดร.อรอนงค์ เขื่อนอกท	หัวหน้าภาควิชาการศึกษาพิเศษ สถาบันราชภัฏ สวนดุสิต
6. นายกมล ดิษขกมล	ข้าราชการบำนาญ อดีตผู้อำนวยการกองการ ศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
7. นายวินัย พัฒนรัฐ	ผู้อำนวยการกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
8. นางพวงแก้ว กิจธรรม	นักโรคซึมเศร้าวิทยา โรงพยาบาลวชิระพยาบาล
9. นางประทุม ลำดับวงศ์	ข้าราชการบำนาญ อดีตผู้ตรวจราชการ กองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
10. นางภูวดี เค้าฝาย	อาจารย์ 2 ระดับ 6 ข้าราชการ กองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา

รายนามผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษานិเทศที่ได้รับการเสนอชื่อจากผู้ทรงคุณวุฒิ

ชื่อ	ตำแหน่งในขณะทำวิจัย
1. ดร.กมล ภู่อะเสริฐ	ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ
2. ดร.โกวิท ประวาลพฤษ	ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ
3. นายปรุง พวงนิตดา	รองเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ
4. นางกฤษ กาญจนภา	รองเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ
5. รองศาสตราจารย์ศรีธา นิยมธรรม	ผู้ช่วยคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาการ อดีต หัวหน้าภาคการศึกษานิเทศ มศว. ประสานมิตร
6. คุณหญิงเบญจา แสงมลิ	ข้าราชการบำนาญ (อดีต)
7. นางสาวพัฒน์ ภาสบุตร	ข้าราชการบำนาญ อดีต ผู้อำนวยการ กองการศึกษานิเทศ
8. นายกมล คิชฌกมล	ข้าราชการบำนาญ อดีตผู้อำนวยการ กองการ ศึกษานิเทศ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
9. ดร.อรอนงค์ เอ็นอุทก	หัวหน้าภาควิชาการศึกษานิเทศ สถาบันราชภัฏ สวนดุสิต
10. นายวินัย พัฒนรัฐ	ผู้อำนวยการกองการศึกษานิเทศ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
11. นายวรศักดิ์ แก่นมีผล	ผู้อำนวยการกองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ

ชื่อ	ตำแหน่งในขณะทำวิจัย
12. ดร.มลิวลี ธรรมแสง	ผู้อำนวยการโรงเรียนเศรษฐเสถียร กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
13. แพทย์หญิงชวาลา เขียรธนู	ผู้อำนวยการโรงพยาบาลราชานุกูล กระทรวงสาธารณสุข
14. แพทย์หญิงกัลยา สุตบุตร	โรงพยาบาลราชานุกูล กระทรวงสาธารณสุข
15. แพทย์หญิงเพ็ญแข ลิมศิลา	โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี กระทรวงสาธารณสุข
16. นางสาวประชม ลำดับวงศ์	ข้าราชการบำนาญอดีตผู้ตรวจราชการ กองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
17. นางพวงแก้ว กิจธรรม	นักโสตสัมผัสวิทยา โรงพยาบาลวชิระพยาบาล กรุงเทพมหานคร
18. ว่าที่ รต.บุญเลิศ บุญพะเนียด	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดหนึ่ง สำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
19. นายบรรจง ปานช่วย	ผู้อำนวยการโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ธนราธิวาส กองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
20. นางภาวดี คำฝาย	อาจารย์ 2 ระดับ 6 ชั่วคราวราชการ กองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
21. นางราตรี กิริติบำรุงพงศ์	อดีตหัวหน้าฝ่ายการจัดการศึกษาพิเศษ กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ

๑๒

ตำแหน่งในขณะทำวิจัย

22. นางนิลบล ทูรานภาพ

รักษาการหัวหน้าฝ่ายการจัดการศึกษาเด็กพิเศษ

กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการ

การประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ

23. นางสาวปัญชลี อภัสสร

ผู้จัดการมูลนิธิสถาบันแสงสว่าง

ถนนสุขุมวิท 33 กรุงเทพมหานคร

24. นางวิรงรอง ปางสะอาด

ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์คนตาบอดผู้พิการซ้ำซ้อน

ถนนรามอินทรา กรุงเทพมหานคร

แบบสอบถามครั้งที่ 1

การศึกษาแนวโน้มการศึกษาศิษของไทลในทศวรรษหน้า

คำชี้แจงแบบสอบถามครั้งที่ 1

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อระดมความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษานិเทศ ทั้งนี้เพื่อให้ได้มาซึ่งความคิดเห็นที่สอดคล้องกันและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จะทำให้ทราบแนวโน้มของการจัดการศึกษานิเทศของไทยในปีพุทธศักราช 2546 ให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษอันจะเป็นประโยชน์ ในการพิจารณาวางแผนและตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษานิเทศอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อความเหมาะสมและสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ในการรวบรวมความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของผู้เชี่ยวชาญเพื่อจะทราบหรือคาดการณ์ล่วงหน้าเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในอนาคตสำหรับการจัดการศึกษานิเทศได้เป็นอย่างดี โดยจะถามความคิดเห็นจากท่าน 4 ครั้งด้วยกัน

ครั้งที่ 1 มีจุดมุ่งหมายให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับอนาคตของการจัดการศึกษานิเทศ ในปีพุทธศักราช 2546 โดยการให้สัมภาษณ์/หรือตอบแบบสอบถามปลายเปิด ทั้ง 13 ข้อ เพื่อผู้วิจัยจะนำคำตอบของท่านไปสร้างแบบสอบถาม มาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) 8 ช่วงคะแนน จำนวน 75 ข้อ

ครั้งที่ 2 ขอความกรุณาให้ท่านตอบแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า 8 ช่วงคะแนน ในเรื่องแนวโน้มการจัดการศึกษานิเทศในปีพุทธศักราช 2546 จำนวน 75 ข้อ โดยทำเครื่องหมาย (/) ในช่วงคะแนนที่ท่านเห็นด้วยที่สุด

ครั้งที่ 3 ขอความกรุณาให้ท่านแสดงความคิดเห็นในข้อสอบชุดเดิม (ครั้งที่ 2) โดยทำเครื่องหมาย (x) ในช่วงคะแนนที่ท่านเห็นด้วยที่สุด

ครั้งที่ 4 ขอความกรุณาให้ท่านแสดงความคิดเห็นให้ข้อสอบชุดเดิม (ครั้งที่ 2) โดยทำเครื่องหมาย (0) ในช่วงคะแนนที่ท่านเห็นด้วยที่สุด

ซึ่งอาจจะทำให้ท่านต้องเสียเวลาไปบ้าง แต่ในครั้งที่ 2, 3 และ 4 การตอบจะใช้เวลาไม่มากนัก เพราะจะมีแต่การกาเครื่องหมายให้น้ำหนักข้อความตามความคิดเห็นเท่านั้น และเพื่อความเที่ยงตรงของการวิจัย ช่วงระยะเวลาการตอบแบบสอบถามทั้ง 4 ครั้ง ควร

เป็นระยะเวลาที่ไม่ห่างกันมากนัก ดังนั้นจึงขอความกรุณาท่านโปรดตอบแบบสอบถามครั้งที่ 1 ภายใน 1 สัปดาห์

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่าน ในการตอบแบบสอบถามครบทั้ง 4 ครั้ง ความคิดเห็นของท่านจะไม่ถูกนำไปเปิดเผยเป็นส่วนตัว แต่จะเป็นข้อมูลที่ใช้พิจารณา ร่วมกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญท่านอื่น ๆ เพื่อหาความสอดคล้องกันและแปลผลเป็นความเห็น สอดคล้องกับของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ การมีส่วนร่วมในการตอบแบบสอบถามครบทั้ง 4 ครั้ง มีความ สำคัญเป็นที่สุดและมีความหมายอย่างยิ่งสำหรับความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของการวิจัยครั้งนี้ เมื่อเสร็จสิ้นการวิจัยแล้วผู้วิจัยจะส่งรายงานผลการวิจัยที่ท่านกรุณาให้ความร่วมมือมาให้ท่านทราบ

สำหรับการสอบถามครั้งที่ 1 นี้ผู้วิจัยขอเสนอสารสนเทศเกี่ยวกับการจัดการศึกษา พิเศษ ในอดีต และปัจจุบันส่วนหนึ่ง เกี่ยวกับ

1. นโยบายและความจำเป็นในการจัดการศึกษาพิเศษ
2. ลักษณะการจัดการศึกษาพิเศษ
3. หลักสูตรและแนวการจัดการศึกษาพิเศษ
4. การจัดสรรงบประมาณ

มาพอสังเขป

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ของท่านได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษา พิเศษในปี 2546 และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(นางสาวนันทรี จิวพัฒนกุล)

ผู้วิจัย

แบบสอบถามครั้งที่ 1

ตอนที่ 1 ข้อมูลสารสนเทศ

1. ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายของรัฐในการจัดการศึกษาพิเศษของไทย

เนื่องจากการศึกษาพิเศษ มีความสำคัญต่อชีวิตในอนาคตของเด็กที่มีความต้องการพิเศษซึ่งในอันที่จะช่วยให้เขาได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง ให้สามารถมีชีวิตอยู่ในสังคมให้ได้อย่างปกติสุขมากที่สุดตามอัธยาศัย และเป็นการให้โอกาสเขาได้รับสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานเท่าเทียมกันในสังคม และเพื่อสนองแนวนโยบายของรัฐ ซึ่งกำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 หมวด 3 ข้อ 15 กล่าวว่า "รัฐสนับสนุนการขยายบริการการศึกษาให้แก่ผู้ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคม และผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกาย เชื้อชาติ ภาษา จิตใจ และอารมณ์ ให้กว้างขวางและทั่วถึงโดยรวดเร็ว" วัตถุประสงค์และนโยบายในแผนพัฒนาการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรม ระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ของกระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวไว้ในนโยบายข้อที่ 1 โอกาสทางการศึกษาว่า "เร่งขยายการศึกษา และบริการการศึกษาให้ทั่วถึง... กระจายโอกาสและสร้างความเป็นธรรมให้แก่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสต่าง ๆ ให้ได้รับบริการทางการศึกษาทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา ตลอดจนจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษ" จากแผนการศึกษาแห่งชาติและแผนพัฒนาการศึกษา การศาสนา และวัฒนธรรมระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) แสดงว่ารัฐให้ความสำคัญภาคินด้านการศึกษากับเด็กทุกประเภท โดยคำนึงว่าหากเด็กเหล่านี้ได้รับการศึกษาแล้วก็จะใช้ความสามารถของตนอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

กล่าวได้ว่า รัฐได้มองเห็นความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องจัดการศึกษาพิเศษให้แก่บุคคลที่มีลักษณะพิเศษ ผิดปกติหรือพิการในฐานะที่เด็กเหล่านั้นก็เป็นพลเมืองของชาติที่มีสิทธิพึงได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่จากการจัดการศึกษาของรัฐ เช่นเดียวกับเด็กทั่วไปตามปญญาสาคว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และเพื่อสร้างเสริมคุณภาพให้เป็นพลเมืองที่มีความสามารถในการดำรงชีวิต ไม่เป็นภาระแก่ครอบครัวหรือสังคมจนเกินไป และอาจใช้ความสามารถที่มีอยู่ทำประโยชน์แก่สังคม และ

ประเทศชาติได้ ดังนั้นในการจัดการการศึกษานี้สำหรับเด็กพิเศษประเภทต่าง ๆ จึงมีความจำเป็นจะต้องกำหนดความมุ่งหมายดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้เด็กมีโอกาสดำเนินการศึกษาบรมตามกำลังความสามารถ ความจำเป็นและความต้องการของแต่ละบุคคลอย่างเต็มที่
2. เพื่อสร้างเสริมเด็กพิเศษ ให้เป็นพลเมืองดีของชาติ ที่มีคุณภาพสามารถดำรงชีวิตอย่างผาสุกในสังคม
3. เพื่อสร้างบุคลิกภาพ สุขภาพและอนามัยที่ดี แก่เด็กพิเศษทุกประเภท
4. เพื่อให้เด็กพิเศษสามารถ ช่วยตนเอง มีนิสัยที่ดีในการทำงานอันเป็นพื้นฐานด้านอาชีพไม่เป็นภาระแก่ครอบครัวและสังคม
5. เพื่อสร้างเสริมเด็กพิเศษผู้มีปัญญาเลิศ และผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์เป็นพิเศษ ให้ได้พัฒนาอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้เป็นประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติ

การศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับคนทุกคน และเป็นสิทธิเสรีภาพของบุคคลในสังคม ที่ควรจะได้รับโอกาสเพื่อพัฒนาศักยภาพของตน การศึกษาเป็นบริการทางสังคมที่ทุกคนควรได้รับโอกาสเท่าเทียมกัน

สำหรับการจัดการศึกษานี้พิเศษในประเทศไทย เริ่มดำเนินการเป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2482 โดยมูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้จัดตั้งโรงเรียนสอนคนตาบอดขึ้นในกรุงเทพฯ และในเวลาต่อ ๆ มาก็ได้จัดการศึกษานี้พิเศษด้านอื่น ๆ เช่นโรงเรียนเศรษฐเสถียร ซึ่งสอนและเน้นเป็นพิเศษสำหรับเด็กหูหนวก ภาควิชาการศึกษานี้พิเศษ วิทยาลัยครูสวนดุสิต ก็ได้จัดโครงการเพื่อทดลองสอนและแก้ไขฟื้นฟูเด็กพิเศษทางด้านหัตถลดจนมูลนิธิต่าง ๆ ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อสนับสนุน ช่วยเหลือเด็กพิเศษในด้านต่าง ๆ แต่จะพบว่าหน่วยงานที่จัดการทางด้านการศึกษาพิเศษของไทยเรา ต่างก็มีนโยบายและแผนการดำเนินงาน ที่ไม่มีจุดร่วมในการที่จะพัฒนาเพื่อให้เชื่อมต่อ และมีเอกภาพร่วมกัน ยกตัวอย่างเช่น การจัดการศึกษานี้พิเศษของกระทรวงศึกษาธิการ ก็มี 2 กรม ที่ดำเนินการในลักษณะคล้าย ๆ เป็นการทำงานที่ซ้ำซ้อนกัน คือ กองการศึกษานี้พิเศษ กรมสามัญศึกษา ก็จัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ ในรูปแบบหนึ่ง ส่วนกองวิชาการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ก็รับผิดชอบดูแลโรงเรียนที่จัดการศึกษานี้พิเศษ

ส่วนหนึ่ง

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษของไทยมีหลายหน่วยงาน ได้แก่ กองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ, มูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทยฯ มูลนิธิสถาบันแสงสว่าง นอกจากนี้ยังมีมูลนิธิและสมาคมต่าง ๆ อีกหลายแห่ง (จรัส ทองปิยะภูมิ. 2531 : 6) จึงก่อให้เกิดปัญหาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. เกี่ยวกับการบริหารและการจัดการศึกษา ซึ่งขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบ ในการจัดการศึกษาประเภทนี้ ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในด้านการบริหารงานและขาดการประสานเชื่อมโยงระหว่างการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน และนอกระบบโรงเรียน ตลอดจนขาดการใช้ทรัพยากรร่วมกัน เป็นเหตุทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2529)

2. คุณลักษณะของครูและผู้ดูแลช่วยเหลือเด็กพิเศษ ทำให้การจัดการศึกษาพิเศษไม่ไปตามความต้องการ จากการรายงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติพบว่านักเรียนในโรงเรียนการศึกษาพิเศษหลายแห่งไม่มีหลักสูตรการเรียนการสอนเฉพาะ ยังคงใช้หลักสูตรการเรียนการสอนของเด็กปกติ แต่ปรับเกณฑ์การประเมินลง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2529 : 6)

3. เมื่อพิจารณาในด้านโอกาสที่จะรับบริการ พบว่ามีเด็กร้อยละ 0.22 ของเด็กพิเศษในวัยเรียนทั้งหมดที่มีโอกาสได้รับบริการทางการศึกษาหรือฟื้นฟูบำบัด ซึ่งนับว่าน้อยมากส่วนใหญ่จะเป็นเด็กในเมืองที่มีโอกาส (คณะกรรมการโครงการศึกษาสภาพการณ์ทางการศึกษาพิเศษ. 2529 : 1) ส่วนในต่างจังหวัดขณะนี้ สปช. เริ่มดำเนินการโรงเรียนเรียนร่วมขึ้นในบางจังหวัด แต่ก็ยังจัดน้อยมาก

4. ความแตกต่างในด้านคุณภาพของสถานศึกษา โดยเฉพาะสถานศึกษาในเมืองและในชนบทโรงเรียนที่มีคุณภาพพร้อมด้วยอุปกรณ์มักจะอยู่ในเมือง และผู้ที่เข้าศึกษา ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี ส่วนผู้ที่คือฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมมักจะไม่ค่อยมีโอกาส (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2529 : 3) และโรงเรียนที่ให้บริการมีจำนวนจำกัด จึงเป็น

การจำกัดในการให้บริการด้วย

5. อัตรากำลังครู หรือ ผู้มีความรู้ความเข้าใจด้านการศึกษาพิเศษและอุปกรณ์เหตุว่าเด็กพิเศษ หรืออีกนัยหนึ่งว่า เด็กที่มีความต้องการพิเศษเหล่านี้ ต้องการบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญพิเศษ ตลอดจนอุปกรณ์พิเศษ ที่ใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งมีราคาค่อนข้างสูง แต่ปัญหาสำคัญของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ คือ ขาดครู หรือบุคลากร ที่มีความรู้เฉพาะ (สุธรรม ปิ่นประเสริฐ, 2536 : 2) จึงพบว่าโรงเรียนที่จัดการศึกษาพิเศษในระดับประถมศึกษาของ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติยัง ขาดครู, ผู้สอน ที่มีความสามารถของด้านการศึกษาพิเศษเป็นส่วนใหญ่ ปัจจุบันนี้ทางโรงเรียนได้แก้ปัญหาโดยการส่งครูที่สอนในวิชาปกติเข้ารับการอบรมหลักสูตรเร่งรัด 200 ชั่วโมง ทางกระทรวงจัดขึ้นเพื่อสอนไปพลางก่อน

6. งบประมาณที่ใช้สนับสนุน จากที่กล่าวมาแต่ต้นแล้วว่า การจัดการศึกษาพิเศษ เป็นการจัดการศึกษาที่ใช้งบประมาณมาก ทั้งในด้านอุปกรณ์การสอน และงบด้านอื่น ๆ จากผลการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2528 : 8) พบว่า ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ ค่าใช้จ่ายต่อหัวของเด็กพิเศษสูงกว่าเด็กปกติถึง 8 เท่า จึงเป็นปัญหายิ่งใหญ่ เมื่อเจ้าหน้าที่สำนักงานงบประมาณฯ ไม่ค่อยจะเข้าใจการศึกษาทางด้านนี้ ในการจัดสรรงบประมาณในแต่ละปี จึงสร้างปัญหาให้แก่ผู้ประสานงานและผู้ดำเนินการ เพียงกับการจัดการศึกษาพิเศษเป็นอย่างยิ่ง

ปัญหาทางการศึกษาพิเศษเหล่านี้ หลาย ๆ ปัญหาเกิดขึ้นต่อเนื่องมาโดยตลอด และเกี่ยวข้องกับสภาพพื้นฐานต่าง ๆ ทางสังคม อันส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา แก่เด็กพิเศษ ซึ่งจะเป็นการปิดโอกาสในการที่จะได้รับบริการทางการศึกษาที่เท่าเทียมกัน การให้การศึกษาเป็นทางหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กพิเศษมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ควรส่งเสริมให้เด็กพิเศษ มีโอกาสประสบความสำเร็จในด้านการเรียนการทำงานและการประกอบอาชีพตลอดจนพัฒนาการทางด้านอารมณ์และสังคม ดังนั้นการจัดการศึกษาให้เด็กพิเศษเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง

2. ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะการจัดการศึกษาพิเศษ

นับแต่มีการจัดการศึกษาพิเศษเป็นครั้งแรกในประเทศไทย โดยเริ่มเปิดสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น ใน พ.ศ. 2482 เป็นต้นมา การจัดการศึกษาพิเศษส่วนใหญ่เป็นการจัดในโรงเรียนพิเศษ แยกจากการจัดการเรียนการสอนสำหรับคนทั่วไป ลักษณะโรงเรียนพิเศษหรือสถาบันเฉพาะนี้เป็นที่รู้จักกันดี แต่การจัดการศึกษาพิเศษมิได้อยู่เพียงลักษณะเดียวเท่านั้น วิธีการจัดการศึกษาแบบต่าง ๆ มากมายได้เกิดขึ้นเพื่อสนองความต้องการจำเป็นของเด็กพิเศษอย่างเหมาะสมที่สุดที่จะทำได้

ตามความเห็นของ เกียร์ฮาร์ท และไวซฮาน (Gearheart and Weishahn, 1980 : 31-34) ลักษณะต่าง ๆ ของการจัดบริการการศึกษาทางการศึกษาพิเศษ มีดังต่อไปนี้

1. ชั้นเรียนปกติกับการให้คำปรึกษาแนะนำโดยครูการศึกษาพิเศษ

นักเรียนลงทะเบี่ยนเรียนในชั้นปกติเต็มเวลา บุคลากรฝ่ายการศึกษาพิเศษให้ความช่วยเหลือ โดยการเฝ้าสังเกตนักเรียนในชั้นเรียนปกติแล้วให้คำปรึกษาแนะนำแก่ครูปกติ ในกรณีนี้นักการศึกษาพิเศษต้องเป็นนักวินิจฉัยที่ดี สามารถวิเคราะห์ปัญหาได้ถูกต้อง และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์แก่ครูปกติได้

2. ชั้นเรียนปกติกับการให้คำปรึกษาแนะนำ พร้อมด้วยสื่อวัสดุอุปกรณ์พิเศษ

ลักษณะนี้มีลักษณะเช่นเดียวกับลักษณะข้างต้น แต่เพิ่มสื่อวัสดุอุปกรณ์พิเศษที่จำเป็นต้องใช้เป็นสื่อการสอน นักการศึกษาพิเศษจะต้องมีทักษะในการจัดเตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์พิเศษดังกล่าว

3. ชั้นเรียนปกติกับบริการครูเดินสอน

ในการจัดการศึกษาพิเศษตามรูปแบบนี้ นักเรียนจะลงทะเบี่ยนเรียนในโรงเรียนใกล้บ้าน ทั้งนักเรียนและครูจะได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนโดยตรงจากบุคลากรฝ่ายการศึกษาพิเศษ ครูเดินสอนจะเดินทางไปพบนักเรียนหลายแห่ง บริการรูปแบบนี้จึงเหมาะสำหรับเขตพื้นที่ที่ประชากรไม่หนาแน่น โรงเรียนต่าง ๆ เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก เด็กพิเศษในแต่ละ

โรงเรียนมีน้อย จึงไม่คุ้มกับการจัดครูการศึกษาพิเศษประจำอยู่ในโรงเรียน และเด็กพิเศษอยู่ห่างไกลกันเกินกว่าที่จะสามารถเดินทางไปรวมกัน ในโรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่งได้อย่างสะดวก ครูเดินสอนจะบริการนักเรียนตามตารางเวลาที่กำหนด (สัปดาห์ละสองหรือสามครั้ง) หรือเมื่อมีความจำเป็น ซึ่งขึ้นอยู่กับความต้องการจำเป็นของเด็กในขณะนั้น ครูเดินสอนอาจจัดการเรียนการสอนนอกชั้นเรียน หรือพบเด็กพิเศษในชั้นเรียนก็ได้ นอกจากนั้นครูเดินสอนอาจทำหน้าที่เป็นครูผู้ช่วย โดยช่วยสอนเด็กปกติจำนวนหนึ่ง ซึ่งมีความต้องการการสอนซ่อมเสริมอย่างเดียวกันกับเด็กพิเศษ

4. ชั้นเรียนปกติกับบริการห้องสอนเสริม

นักเรียนลงทะเบียนเรียนในชั้นเรียนปกติ แต่ได้รับการสอนเพิ่มเติม หรือสอนซ่อมเสริมในห้องสอนเสริม ลักษณะนี้ต่างจาก ลักษณะครูเดินสอนในประเด็นที่นักเรียนจะได้รับความช่วยเหลือพิเศษมากขึ้นจากครูสอนเสริมตามเวลาที่กำหนด ครูสอนเสริมควรมีเวลาและสื่อการสอนอย่างเพียงพอ และได้รับการฝึกอบรม ที่จำเป็นสำหรับการช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ หน้าที่ของครูสอนเสริมมีอยู่สองด้าน ได้แก่ การช่วยเหลือนักเรียนในห้องสอนเสริม และการให้ข้อเสนอแนะ แก่ครูปกติ ในการช่วยเหลือให้นักเรียน ในชั้นเรียนปกติ ประสบความสำเร็จ ในปัจจุบันเริ่มมีแนวโน้มใหม่ ที่ครูสอนเสริมจะเข้าไปช่วยเหลือนักเรียนในชั้นเรียนปกติ ทำให้สามารถช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์จริง และเป็นโอกาสที่จะทำงานร่วมกับครูปกติด้วย การให้บริการในห้องเรียนเช่นนี้ เหมาะสำหรับปัญหาการเรียนที่ไม่หนักมาก จนถึงขั้นต้องให้ความช่วยเหลืออย่างพิเศษในห้องสอนเสริม

5. ห้องเรียนปกติกับห้องเรียนพิเศษ

นักเรียนลงทะเบียนเรียนในห้องพิเศษและเข้าร่วมเรียนในห้องเรียนปกติ มากน้อยตามความเหมาะสม ครูการศึกษาพิเศษและครูปกติ ทำงานร่วมรับผิดชอบนักเรียนด้วยกัน ลักษณะการบริการทางการศึกษา คล้ายคลึงกับ ลักษณะห้องสอนเสริม

6. ห้องเรียนพิเศษในโรงเรียนพิเศษแบบไปกลับ

นักเรียนอยู่ในโรงเรียนการศึกษาพิเศษเฉพาะ โดยทั่วไปเหมาะสำหรับนักเรียนที่มีระดับความพิการสูง หรือมีความพิการซ้อน

7. บริการในโรงพยาบาลและบ้าน

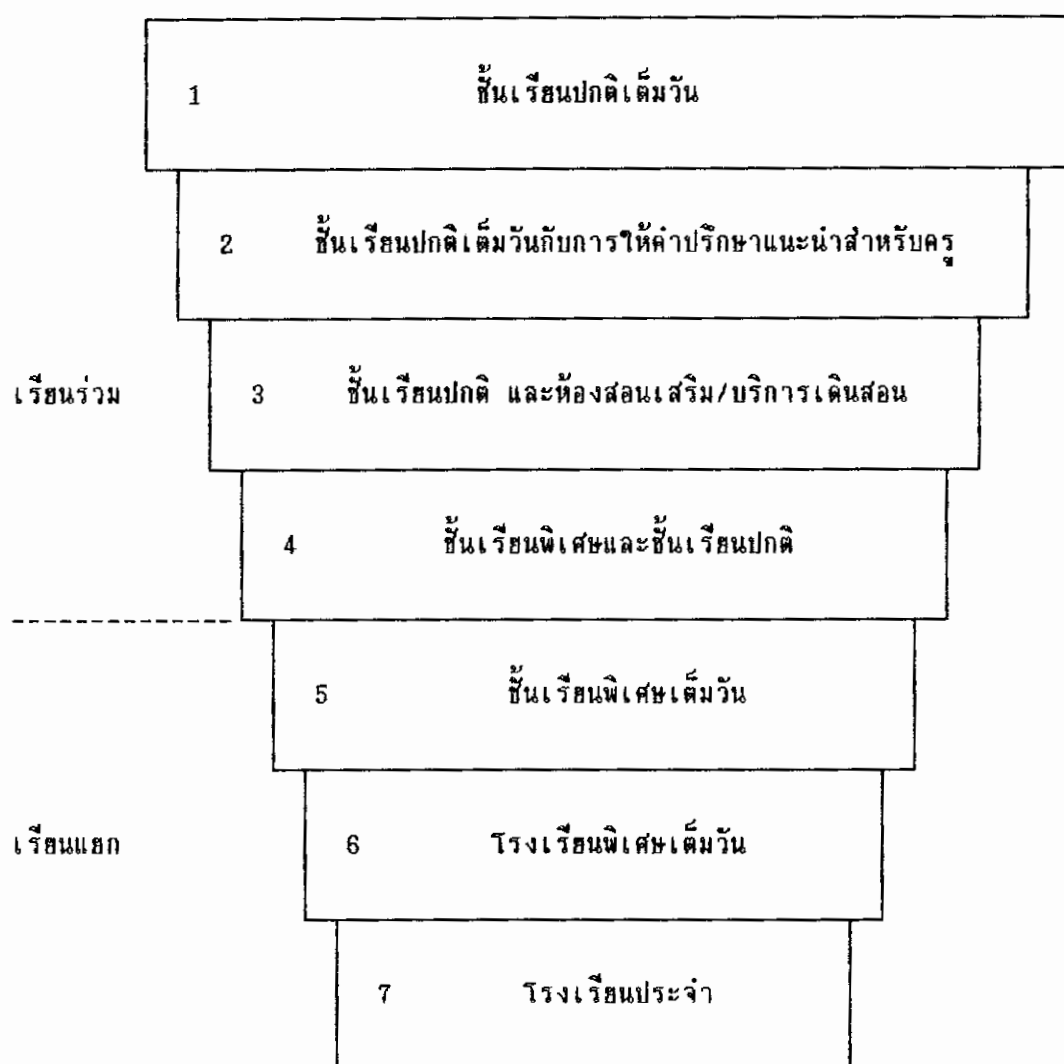
ลักษณะการจัดการศึกษาเช่นนี้ ใช้กับเด็กที่เจ็บป่วยเป็นเวลานาน โดยอาจจัดเป็นห้องเรียนพิเศษในโรงพยาบาล หรือสอนตามเตียงหรือสอนที่บ้าน

8. โรงเรียนประจำ

โรงเรียนประจำเป็นลักษณะดั้งเดิมของการจัดการศึกษาพิเศษ เนื่องจากในปัจจุบันมีแนวโน้ม ที่จะจัดการศึกษาพิเศษในสภาพแวดล้อมที่จำกัดน้อยที่สุด ลักษณะการจัดการศึกษาพิเศษ ประเภทนี้จึงมีแนวโน้มที่จะจัดให้แก่เด็กที่มีระดับความพิการรุนแรง หรือมีความพิการซ้ำซ้อน

เลวิส และดอร์แลก (Lewis and Doorlag, 1982 : 15, 32-39) ได้อธิบายรูปแบบของการจัดการศึกษาพิเศษคล้ายคลึงกับ Gearheart ดังต่อไปนี้ (รูปที่ 1)

สภาพแวดล้อมที่จำกัดน้อยที่สุด

สภาพแวดล้อมที่จำกัดมากที่สุด

จำนวนนักเรียน

<----->

ลักษณะการจัดการศึกษาพิเศษของเลwis

1. ชั้นเรียนปกติเต็มวัน

ในลักษณะนี้ครูและนักเรียนไม่ได้รับบริการทางการศึกษาพิเศษโดยตรง มีเพียงทางอ้อม เช่น การฝึกอบรมครูประจำการ การจัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์พิเศษ นักเรียนที่ได้รับการศึกษาพิเศษในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เมื่อไม่มีความต้องการจำเป็นอีกต่อไป ก็จัดลักษณะนี้

2. ชั้นเรียนปกติเต็มวันกับการให้คำปรึกษาแนะนำสำหรับครูปกติ

นักเรียนใช้เวลาเรียนตลอดวันในชั้นเรียนปกติ โดยไม่ได้รับบริการทางการศึกษาพิเศษ แต่ครูปกติจะให้บริการ มีนักการศึกษาจะให้คำแนะนำเกี่ยวกับความต้องการของเด็กพิเศษ การให้คำปรึกษาอาจเป็นรูปต่าง ๆ เช่น การช่วยแก้ไขพฤติกรรมของการปรับวิธีสอน วิชาคณิตศาสตร์ หรือวิชาอื่น ๆ การจัดสื่ออุปกรณ์พิเศษ เช่น เบรลล์ ผู้ที่จะให้คำปรึกษาแนะนำได้จะต้องมีประสบการณ์การสอนทั้งด้านการศึกษาพิเศษ และในภาคปกติ นอกจากนี้ ควรเป็นที่เข้าใจกันว่า จุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษาแนะนำ คือ ช่วยเหลือครูในการสอน มิใช่เพื่อประเมินผล การสอนของครู

3. ชั้นเรียนปกติและห้องสอนเสริม/บริการเดินสอน

เด็กพิเศษจะใช้เวลาส่วนใหญ่ในชั้นเรียนปกติ และจะรับบริการทางการศึกษาพิเศษ เรียกว่า ห้องสอนเสริม โดยมีเวลากำหนดที่แน่นอน ครูสอนเสริมยังให้บริการคำแนะนำสำหรับครูปกติด้วยหรืออาจเข้าไปช่วยเหลือเด็กพิเศษในชั้นเรียนปกติ เมื่อจำเป็นต้องสอนก็มีหน้าที่เช่นเดียวกับครูสอนเสริม เพียงแต่จะเดินทางไปสอนในโรงเรียนหลายแห่ง

4. ชั้นเรียนพิเศษและชั้นเรียนปกติ

นักเรียนใช้เวลาส่วนใหญ่ในชั้นเรียนการศึกษาพิเศษ และใช้เวลาบางส่วนในชั้นเรียนปกติ ลักษณะนี้ถือเป็นการจัดสภาพแวดล้อมที่จำกัดมากที่สุดของการเรียนร่วม

5. ชั้นเรียนพิเศษเต็มวัน

ลักษณะนี้ไม่ถือว่าเป็นการเรียนร่วม นักเรียนอยู่ในชั้นพิเศษตลอดเวลาเรียน ความสัมพันธ์กับเพื่อนปกติเฉพาะในด้านสังคมเท่านั้น ไม่ใช้ในด้านการเรียนการสอนในโรงเรียน

6. โรงเรียนพิเศษไปกลับ

ลักษณะนี้ใช้กับนักเรียนที่มีความพิการในระดับสูง การจัดในลักษณะนี้เอื้อต่อการ
มีเด็กพิเศษมารวมอยู่ในโรงเรียน

7. โรงเรียนประจำ

ลักษณะนี้เหมาะสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นในระดับสูงจนไม่สามารถใช้
รูปแบบที่มีสภาพแวดล้อมจำกัดน้อยกว่าได้ หรือใช้กับเด็กที่จำเป็นต้องอยู่ในหอพัก เพราะใน
ท้องถิ่นตน ไม่มีการบริการด้านการศึกษาพิเศษ

จากรูปแบบต่าง ๆ ที่ เกียร์ฮาร์ท, ไวชาน และเลวิส คอร์ทเล็ก (Gearheart and
Weishahn และ Lewis and Doorlag) ได้นำเสนอ นับว่าได้กล่าวถึงลักษณะของการจัดการ
ศึกษาพิเศษไว้ทั้งหมด โดยปรับปรุงจากลักษณะของ Deno's Cascades ส่วนนักการศึกษาพิเศษ
คนอื่น ๆ อาจเน้นกล่าวถึงลักษณะการเรียนร่วมที่สำคัญ ๆ แตกต่างกันไป เช่น โจน และคอลลิน
(Jones and Collins, 1966 : 6) กล่าวถึง (1) ลักษณะชั้นพิเศษเต็มเวลา
(2) ลักษณะชั้นพิเศษแบบผสม (3) ลักษณะห้องสอนเสริม (4) ลักษณะครูเดินสอน
(5) ลักษณะผู้ให้คำปรึกษาแนะนำสำหรับครู ชั้นพิเศษแบบผสม ในความหมายของ Jones and
Collins คือ เด็กพิเศษจะลงทะเลียนร่วมกับครูการศึกษาพิเศษในชั้นเรียนพิเศษ แต่มีกิจกรรม
การเรียนการสอนน้อยกว่า 3/4 ในชั้นเรียนพิเศษ นอกนั้นเด็กไปเรียนในชั้นปกติ โรโกว (Rogow
Garland, 1980 : 234) กล่าวถึงลักษณะการเรียนร่วมที่มีอยู่ในโรงเรียนของรัฐในขณะนั้น มี 3
ประเภท คือ (1) ห้องสอนเสริม (2) ครูเดินสอน (3) ชั้นพิเศษ ใช้สำหรับเด็กเล็ก
ที่ยังต้องการฝึกทักษะพื้นฐาน ซึ่งต้องมีการเอาใจใส่เป็นพิเศษ แต่เด็กจะอยู่ชั่วคราวเท่าที่มีความ
จำเป็นเท่านั้น

3. ข้อมูลเกี่ยวกับความหมาย หลักสูตร และแนวการจัดการศึกษาพิเศษ

Dictionary of Education (Good, ed. 1973 : 381) นิยามการศึกษาพิเศษว่า
"การศึกษาพิเศษ คือ การศึกษาของนักเรียน ที่แตกต่างจากกลุ่มนักเรียนทั่วไป ทางด้านร่างกาย

ด้านปัญหาหรือด้านสังคม จนต้องมีการปรับเปลี่ยนเนื้อหาหลักสูตร วิธีการสอน และอัตราความก้าวหน้าที่คาดหวัง ทั้งนี้เพื่อตอบสนองความต้องการที่จำเป็นทางการศึกษาของนักเรียนดังกล่าวอย่างเหมาะสม"

ฮาวเวิร์ดและออร์ลันสกี ให้คำจำกัดความของการศึกษาพิเศษว่า "การศึกษาพิเศษ คือ การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สื่อวัสดุอุปกรณ์พิเศษ กระบวนการสอน และความช่วยเหลืออื่น ๆ โดยการวางแผนเป็นรายบุคคลและการติดตามผลอย่างเป็นระบบ เพื่อมุ่งช่วยเด็กพิเศษให้สามารถพึ่งตนเองมากที่สุด และบรรลุความสำเร็จทางการศึกษา มากที่สุด" (Haward and Orlansky, 1980 : 29)

ส่วน เคิร์ท และ แกลเลเจอร์ ให้ความหมายของการศึกษาพิเศษว่า "เป็นการบริการเพิ่มเสริมจากโปรแกรมการศึกษาภาคปกติ เพื่อช่วยเด็กพิเศษในการพัฒนาศักยภาพของตน" (Kirk and Gallager, 1978 : 22)

ชูชีพ ยังได้กล่าวไว้ว่า "บริการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพิเศษ" หมายถึง บริการทั้งหลายทั้งปวงที่เด็กพิเศษสามารถใช้ได้ เช่น รถยนต์โดยสารสำหรับคนที่มีความบกพร่องทางร่างกายที่ไม่สามารถเดินได้ การบำบัดความพิการต่าง ๆ โดยวิธีกายภาพบำบัดและการอาชีวบำบัดการรักษาทางยา การทดสอบสุขภาพจิต ตลอดจนการให้คำปรึกษาหารือต่าง ๆ เป็นต้น (ชูชีพ อ่อนโคกสูง, 2527 : 5)

การศึกษาพิเศษในความหมาย ที่ผดุง (ผดุง อารยะวิญญู, 2534 : 3) กล่าวไว้ว่า เป็นการศึกษาที่จัดสำหรับเด็กปัญญาเลิศเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย เด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์/พฤติกรรม เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ และเด็กพิการซ้ำซ้อน ซึ่งเด็กเหล่านี้ไม่อาจได้รับประโยชน์เต็มที่ จากการศึกษาที่จัดให้กับเด็กปกติ ดังนั้นการศึกษาพิเศษจึงแตกต่างไปจากการศึกษาสำหรับเด็กปกติ ในด้านที่เกี่ยวกับวิธีสอน กระบวนการเนื้อหาวิชา (หลักสูตร) เครื่องมือ และอุปกรณ์ การสอนที่จำเป็น การศึกษาพิเศษควรจัดให้สนองความต้องการและความสามารถของแต่ละบุคคล เด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีความแตกต่างกันมากดังนั้นการจัดการศึกษาสำหรับเด็กประเภทนี้จึงควรสนองความต้องการและความสามารถของเด็กเป็นรายบุคคล

จากความหมายดังกล่าวพอสรุปได้ว่า "การศึกษาพิเศษ" หรือ Special Education หมายถึง การจัดการเรียนการสอน โดยวิธีพิเศษให้แก่เด็กพิเศษแต่ละคนตามอัธยาศัยโดยใช้หลักสูตร เนื้อหา เทคนิค วัสดุ เครื่องมือ ครูผู้สอน ตลอดจนการให้บริการ สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ และกระทั่งถึงการวัดผลเป็นพิเศษ ที่แตกต่างไปจากเด็กปกติทั่ว ๆ ไป

4. ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณ

เนื่องจากการจัดการศึกษาพิเศษในประเทศไทย มีหลายหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัด ดังนั้นงบประมาณที่ได้รับก็กระจายไปตามหน่วยงานต่างๆ จากการศึกษาวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ โครงการวิจัย การจัดสรรทรัพยากรสำหรับเด็กพิเศษ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2530 : 6) พบว่าแหล่งรายได้ในการดำเนินงานของโรงเรียน ได้รับจากรัฐร้อยละ 51.9 เก็บจากผู้ปกครองร้อยละ 27.8 ส่วนที่เหลือได้จากแหล่งอื่น เช่น ประชาชน หรือจากมูลนิธิ เป็นต้น

การจัดการศึกษาพิเศษ เป็นการจัดการศึกษาที่ใช้งบประมาณมาก ทั้งในด้านอุปกรณ์การสอนและงบประมาณด้านอื่น ๆ จากผลการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2528 : 8) พบว่า ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ ค่าใช้จ่ายต่อหัวของเด็กพิเศษสูงกว่าเด็กปกติถึง 8 เท่า จึงเป็นปัญหายิ่งใหญ่เมื่อเจ้าหน้าที่สำนักงานงบประมาณฯ ไม่ค่อยจะเข้าใจการศึกษาทางด้านนี้ ในการจัดสรรงบประมาณแต่ละปีจึงสร้างปัญหาให้แก่ผู้ประสานงานและผู้ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษเป็นอย่างยิ่ง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามประเด็นปัญหา

จากประสบการณ์ความรู้ และข้อมูลที่ท่านมีอยู่ ขอความกรุณาจากท่านได้โปรดแสดง
ความคิดเห็นและคาดการณ์ถึงแนวโน้มที่จะเป็นไปได้ของการจัดการศึกษาพิเศษ ในอีก 10 ปี
ข้างหน้า คือในปีพุทธศักราช 2546

ข้อ 1. ท่านคาดว่า นโยบายการจัดการศึกษาพิเศษของไทยสำหรับเด็กพิเศษในปี
พุทธศักราช 2546 จะมีแนวโน้มเป็นอย่างไร

ข้อ 2. ท่านคิดว่าแนวโน้มลักษณะการจัดการศึกษาพิเศษที่เหมาะสมกับเด็กพิเศษ
ของไทยในอีก 10 ปีข้างหน้าจะมีลักษณะอย่างไร

ข้อ 3. ท่านคาดว่า ในอีก 10 ปีข้างหน้า คือในปีพุทธศักราช 2546 รัฐจะขยาย
โอกาสของการจัดการศึกษาพิเศษอย่างไร

ข้อ 4. ท่านคาดว่า ในปีพุทธศักราช 2546 แนวโน้มของการประสานงานระหว่าง
หน่วยงานต่าง ๆ ที่ดำเนินการจัดการศึกษาพิเศษทั้งภาครัฐและเอกชนจะมีลักษณะเป็นอย่างไร

ข้อ 5. ท่านคิดว่า แนวโน้มในปีพุทธศักราช 2546 พ่อแม่หรือผู้ปกครองควรจะมีบทบาท
อย่างไร ในการจัดการศึกษาพิเศษ

ข้อ 6. ท่านคิดว่า ในปีพุทธศักราช 2546 ชุมชนควรมีบทบาทอย่างไรในการจัด
การศึกษาพิเศษ และจะมีวิธีการอย่างไรที่จะนำทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนนั้นมาใช้ประโยชน์ใน
การจัดการศึกษาพิเศษให้ได้มากที่สุด

ข้อ 7. ท่านคิดว่า การจัดสรรงบประมาณด้านการจัดการศึกษาพิเศษ ในปีพุทธศักราช
2546 จะอย่างไร

ข้อ 8. อาคารสถานที่ สำหรับจัดการศึกษาพิเศษ ควรเป็นอาคารสถานที่ที่มีห้องเรียน
และห้องพิเศษที่เหมาะสมแก่การจัดกิจกรรมเพื่ออำนวยความสะดวกกิจกรรมตามความต้องการพิเศษ
แต่ละประเภทโดยเฉพาะ แต่ยังพบปัญหาว่า อาคาร สถานที่ ตลอดจนห้องเรียนพิเศษของเรา
ยังไม่มีพอ และเหมาะสมที่จะอำนวยความสะดวกการจัดการศึกษาพิเศษดังกล่าว

ท่านคิดว่า ในอีก 10 ปีข้างหน้า จะมีการจัดอาคาร สถานที่ ให้เหมาะสมกับ
เด็กพิเศษได้อย่างไร

ข้อ 9. เพื่อเป็นการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานทางการศึกษา ท่านคิดว่าในอนาคตน่าจะมีหน่วยงานกลาง เช่น กรมวิชาการ จัดทำหลักสูตรการศึกษาพิเศษ ฯลฯ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาพิเศษของทุกหน่วยงานหรือไม่ และควรมีลักษณะอย่างไร

ข้อ 10. เพื่อเป็นการบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดทั้งเพื่อให้มีการควบคุมและมาตรฐานทางการศึกษา มิให้เกิดความแตกต่างในระดับคุณภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยตนเอง และระหว่างหน่วยงานของรัฐกับเอกชน ท่านคิดว่าในปีพุทธศักราช 2546 ควรมีการตรวจและติดตามผลการดำเนินงานอย่างไร

ข้อ 11. ท่านคิดว่า แนวโน้มในปีพุทธศักราช 2546 การพัฒนาบุคลากรการศึกษาพิเศษ คือครูผู้สอนและผู้ดูแลเด็กพิเศษ ผู้ดูแล ให้มีคุณภาพและปริมาณเพียงพอกับความต้องการควรจะเป็นหน้าที่ของหน่วยงานใด และจะเป็นไปในรูปแบบใด

ข้อ 12. ท่านคาดว่าคุณลักษณะของเด็กพิเศษที่พึงประสงค์ ในปีพุทธศักราช 2546 จะมีแนวโน้มเป็นอย่างไร

ข้อ 13. ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะอื่น เกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษของไทย ในปีพุทธศักราช 2546

แบบสอบถามรอบที่ 2

แนวโน้มของการจัดการศึกษาพิเศษของไทยในปีพ.ศ. 2546

คำชี้แจงแบบสอบถามรอบที่ 2

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามรอบที่ 2 ของการศึกษาวิจัยเรื่อง "แนวโน้มของการจัดการศึกษาพิเศษของไทยในปีพุทธศักราช 2546 " ซึ่งมีข้อคำถาม 5 ตอนคือ

ตอนที่ 1 นโยบายและความจำเป็นในการจัดการศึกษาพิเศษของไทย

ในปีพุทธศักราช 2546

ตอนที่ 2 ลักษณะการจัดการศึกษาพิเศษในปีพุทธศักราช 2546

ตอนที่ 3 การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานของการศึกษาพิเศษในปีพุทธศักราช 2546

ตอนที่ 4 บทบาทของพ่อแม่หรือผู้ปกครองและชุมชนในการจัดการศึกษาพิเศษ

ในปีพุทธศักราช 2546

ตอนที่ 5 คุณลักษณะของเด็กพิเศษที่พึงประสงค์ในปีพุทธศักราช 2546

ขอความกรุณาให้ท่านช่วยให้น้ำหนักความสำคัญของข้อคำถามโดยการเขียนเครื่องหมาย

(/)ลงในช่องคะแนน

ระดับคะแนนมีความหมายดังนี้

8 หมายถึง มีแนวโน้มที่จะเป็นไปได้มากที่สุด หรือ เห็นด้วยมากที่สุด

7 หมายถึง มีแนวโน้มที่จะเป็นไปได้มากกว่า หรือ เห็นด้วยมากกว่า

6 หมายถึง มีแนวโน้มที่จะเป็นไปได้มาก หรือ เห็นด้วยมาก

5 หมายถึง มีแนวโน้มที่จะเป็นไปได้ปานกลาง หรือ เห็นด้วยปานกลาง

4 หมายถึง มีแนวโน้มที่จะเป็นไปได้น้อย หรือ เห็นด้วยน้อย

3 หมายถึง มีแนวโน้มที่จะเป็นไปได้น้อยลง หรือเห็นด้วยน้อยลง

2 หมายถึง มีแนวโน้มที่จะเป็นไปได้น้อยกว่า หรือ เห็นด้วยน้อยกว่า

1 หมายถึง มีแนวโน้มที่จะเป็นไปได้น้อยที่สุด หรือ เห็นด้วยน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อความ	แนวนอนที่จะเป็นไปได้และเห็นด้วย							
	มากที่สุด	มากกว่า	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อย	น้อย	น้อยที่สุด
	8	7	6	5	4	3	2	1
การจัดการศึกษาพิเศษจะมุ่งเน้นที่ตัวเด็ก เป็นศูนย์กลางมากขึ้น.....	/							

จากตัวอย่าง หมายความว่า ท่านเห็นว่าแนวนอนในการจัดการศึกษาพิเศษจะมุ่งเน้นที่เด็กเป็นศูนย์กลางมากขึ้นมีความเป็นไปได้มากที่สุด

ผู้วิจัยใคร่ขอความกรุณาจากท่านตอบแบบสอบถามในแต่ละตอนให้ครบทุกข้อ ทั้งนี้เพื่อผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการคาดการณ์การจัดการศึกษาพิเศษในอนาคต

ด้วยความขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

(นางสาวพัชรี จิวพัฒนกุล)

ผู้วิจัย

ข้อความ	แนวโน้มที่จะเป็นไปได้และเห็นด้วย							
	มากที่สุด	มากกว่า	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยลง	น้อยกว่า	น้อยที่สุด
	8	7	6	5	4	3	2	1
3. รัฐควรเน้นการให้การศึกษาพิเศษแก่ พ่อแม่ผู้ปกครองของเด็กพิเศษโดย 3.1 รัฐควรจะจัดโปรแกรมฝึกอบรมให้ผู้ที่แต่งงาน หรือผู้ที่จดทะเบียนสมรส เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความพร้อมก่อนมีบุตร 3.2 รัฐควรให้ความสำคัญในการให้ความรู้พื้นฐานแก่ พ่อแม่ เกี่ยวกับการป้องกันหรือ หรือสังเกตความผิดปกติของบุตร..... 3.3 รัฐควรส่งเสริมให้ประชาชนได้มีการอบรมเลี้ยงดูให้มีความรู้ข้อควรปฏิบัติ ตลอดจนแนวความคิดและความรู้สึกที่ดีต่อเด็กพิเศษ... 4. รัฐควรเร่งรัดปรับปรุงการศึกษาพิเศษให้สามารถบริการแก่เด็กพิเศษได้อย่างทั่วถึงโดย	...	...	...		...	...	...	...
	...	...	...		...	...	...	...
	...	...	...		...	...	...	...
	...	...	...		...	...	...	...

ข้อความ	แนวโน้มที่จะเป็นไปได้							
	มากที่สุด	มากกว่า	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยลง	น้อยกว่า	น้อยที่สุด
	8	7	6	5	4	3	2	1
4.1 รัฐควรสนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กพิเศษได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาพิเศษ.....								
4.2 รัฐควรให้ความช่วยเหลือแก่เด็กพิเศษในด้านต่างๆที่นอกเหนือจากอุปกรณ์การเรียนการสอน เช่น เครื่องช่วยฟัง, แว่นตา, อุปกรณ์กายภาพบำบัด ฯลฯ								
4.3 รัฐควรส่งเสริมให้โรงเรียนปกติสามารถรับเด็กพิเศษเข้าเรียนได้ทุกแห่ง ทุกระดับตามความสมัครใจของผู้ปกครองที่จะเลือกที่เรียนให้เด็กหรือเด็กเลือกเอง..								
4.4 รัฐควรกระจายการศึกษาพิเศษ โดยเฉพาะในโรงเรียนประถมศึกษาซึ่งมีอยู่จำกัดกระจายทั่วประเทศ.....								
4.5 รัฐควรตั้งศูนย์การศึกษาพิเศษประจำภาคเพื่อจัดการเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ								

ข้อความ	แนวโน้มนั้นจะเป็นไปได้							
	มากที่สุด	มากกว่า	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อย	น้อย	น้อยที่สุด
	8	7	6	5	4	3	2	1
การประสานงาน								
5. การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่จัดการ และสนับสนุนการศึกษานិเทศจะมี								
5.1 การประสานงานด้านวิชาการจะมีมากขึ้น...								
5.2 ใช้ทรัพยากรร่วมกันมากขึ้น.....								
5.3 การประสานงานในโครงสร้างและแนว คิดหลัก.....								
5.4 การประสานงานในเชิงบริหารและการ ดำเนินงาน.....								
6. การมีมาตรการที่ช่วยให้การประสานงานดีขึ้นโดย								
6.1 แบ่งกลุ่มความพิการให้แก่หน่วยงาน ของรัฐนำไปปฏิบัติ.....								
6.2 กำหนดการสร้างหลักสูตรที่จะเอื้ออำนวย ต่อกัน และสัมพันธ์ที่จะใช้บุคลากรหรือ หรืออุปกรณ์ร่วมกันในบางวิชา.....								
6.3 มีการสัมมนาระดับชาติเรื่อง"การศึกษานิเทศ" โดยการระดมพลังสมองของทุกหน่วยงาน								

[illegible]

ข้อความ	แนวโน้มที่จะเป็นไปได้							
	มากที่สุด	มากกว่า	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อย	น้อย	น้อยที่สุด
	8	7	6	5	4	3	2	1
ประถมศึกษาเท่านั้น.....	...	...	...	...	...	...	...	...
22. ควรจัดให้มีการเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับ เด็กพิเศษในระดับมัธยมขึ้นไปเท่านั้น	...	...	...	...	...	...	...	...
23. ควรจัดให้เด็กปกติและเด็กพิเศษมีโอกาส เรียนร่วมกันได้ทุกระดับ.....	...	...	...	...	...	...	...	...
24. ควรจัดให้มีการเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติ และเด็กพิเศษทุกระดับโดยไม่แยกประเภท ของความพิการ.....	...	...	...	...	...	...	...	...
25. ควรจัดให้มีโรงเรียนการศึกษาพิเศษโดย เฉพาะแบบไม่แยกประเภทของความพิการ .	...	...	...	...	...	...	...	...
ตอนที่ 3 การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานของการจัด								
การศึกษาพิเศษในปีพ.ศ. 2546								
หลักสูตร								
26. หน่วยงานกลางควรทำหน้าที่เป็นผู้ประสาน งานการจัดทำหลักสูตรให้แก่เด็กพิเศษในรูป ของคณะกรรมการกลาง.....	...	...	...	...	...	...	...	...
27. ในอนาคตหน่วยที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลาง								

ข้อความ	แนวโน้มที่จะเป็นไปได้							
	มากที่สุด	มากกว่า	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อย	น้อย	น้อยที่สุด
	8	7	6	5	4	3	2	1
ควรจะได้แก่								
27.1 กรมการศึกษาพิเศษ ศธ.	...	...	...	...	...	...	...	...
27.2 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ	...	...	...	...	...	...	...	...
27.3 กรมสามัญศึกษา ศธ.	...	...	...	...	...	...	...	...
27.4 กรมวิชาการ ศธ.	...	...	...	...	...	...	...	...
27.5 กรมอาชีวศึกษา ศธ.	...	...	...	...	...	...	...	...
27.6 กรมการฝึกหัดครู ศธ.	...	...	...	...	...	...	...	...
27.7 กรมพลศึกษา ศธ.	...	...	...	...	...	...	...	...
27.8 กรมศิลปากร ศธ.	...	...	...	...	...	...	...	...
27.9 สภาการศึกษาแห่งชาติ	...	...	...	...	...	...	...	...
27.10 กรมพัฒนาชุมชน มท.	...	...	...	...	...	...	...	...
27.11 กรมประชาสัมพันธ์กระทรวงแรงงาน.	...	...	...	...	...	...	...	...
27.12 กรมอนามัย ศธ.	...	...	...	...	...	...	...	...
27.13 กรมการแพทย์ ศธ.	...	...	...	...	...	...	...	...
27.14 ทบวงมหาวิทยาลัย	...	...	...	...	...	...	...	...
28. หน่วยงานในแต่ละภาคการศึกษา(หรือถ้ามี								

ข้อความ	แนวโน้มที่จะเป็นไปได้							
	มากที่สุด	มากกว่า	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยลง	น้อยกว่า	น้อยที่สุด
	8	7	6	5	4	3	2	1
ศูนย์การศึกษาพิเศษ) ควรจะเป็นหน่วยงานประสานงานนำความคิดและประสบการณ์ของหน่วยงานอื่นที่จัดการศึกษาพิเศษมาร่วมกันปรึกษา.....	...	...	...	...	...	...	...	...
29. คณะกรรมการจัดทำหลักสูตรการศึกษาพิเศษควรมาจากคณะกรรมการศูนย์การศึกษาพิเศษของแต่ละภาคระดมความคิดร่วมกัน	...	...	...	...	...	...	...	...
30. คณะกรรมการกลางควรดำเนินการในด้านกำหนดหลักการ นโยบาย และมาตรฐานขั้นต่ำ ซึ่งเป็นเรื่องกลาง ๆ ให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กพิเศษในแต่ละประเภท และสามารถนำไปปรับให้สอดคล้องกับสภาพของความพิเศษแต่ละประเภทในแต่ละท้องถิ่น	...	...	...	...	...	...	...	...
31. รายละเอียดกิจกรรมและวิธีการให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบระดับกรม หรือศูนย์การศึกษาพิเศษประจำภาค ซึ่งต้อง								

ข้อความ	แนวโน้มนั้นจะเป็นไปได้							
	มากที่สุด	มากกว่า	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อย	น้อย	น้อยที่สุด
	8	7	6	5	4	3	2	1
52.2 จัดแยกแบ่งเป็นห้องๆ เพื่อจัดกิจกรรมต่างๆ.								
52.3 จัดเป็นห้องโถงแบบอเนกประสงค์ใช้ มากหรือมีขึ้นตามความจำเป็น								
52.4 เป็นห้องเรียนปกติแต่ให้มีห้องจัดกิจกรรมพิเศษตามความต้องการของเด็ก พิเศษแต่ละประเภทเพิ่ม เช่น ห้องฝึกพูด, ห้องภาษาภาษาบำบัด, ห้องสื่อฯ ฯลฯ								
53. ควรมีการปรับปรุงระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับอาคารสถานที่ กำหนดมาตรฐานของอาคารและการใช้พื้นที่ให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการของเด็กพิเศษแต่ละประเภทและให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจ								
54. การควบคุมอาคารควรมีความเหมาะสมกับสภาพความต้องการพิเศษของเด็ก เด็กและสภาพของชุมชน								
55. อาคารสถานที่จะต้องมีความปลอดภัย ไกล จากเสียงรบกวนที่ดังจนเกินไป								

แบบสอบถามรอบสุดท้าย

แนวโน้มของการจัดการศึกษาพิเศษของไทยในปีพุทธศักราช 2546

คำชี้แจงแบบสอบถามรอบสุดท้าย

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามรอบสุดท้ายของการศึกษาวิจัยเรื่อง "แนวโน้มของ
การจัดการการศึกษาพิเศษของไทยในปีพุทธศักราช 2546 " ซึ่งมีข้อคำถาม 5 ตอนคือ

- ตอนที่ 1 นโยบายและความจำเป็นในการจัดการศึกษาพิเศษของไทย
ในปีพุทธศักราช 2546
- ตอนที่ 2 ลักษณะของการจัดการศึกษาพิเศษในปีพุทธศักราช 2546
- ตอนที่ 3 การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานของการศึกษาพิเศษในปีพุทธศักราช 2546
- ตอนที่ 4 บทบาทของพ่อแม่หรือผู้ปกครองและชุมชนในการจัดการศึกษาพิเศษ
ในปีพุทธศักราช 2546
- ตอนที่ 5 คุณลักษณะของเด็กพิเศษที่พึงประสงค์ในปีพุทธศักราช 2546

คะแนนและเครื่องหมายที่ใช้มีความหมายดังนี้

- 8 หมายถึง มีแนวโน้มที่จะเป็นไปได้มากที่สุด หรือ เห็นด้วยมากที่สุด
- 7 หมายถึง มีแนวโน้มที่จะเป็นไปได้มากกว่า หรือ เห็นด้วยมากกว่า
- 6 หมายถึง มีแนวโน้มที่จะเป็นไปได้มาก หรือ เห็นด้วยมาก
- 5 หมายถึง มีแนวโน้มที่จะเป็นไปได้ปานกลาง หรือ เห็นด้วยปานกลาง
- 4 หมายถึง มีแนวโน้มที่จะเป็นไปได้น้อย หรือ เห็นด้วยน้อย
- 3 หมายถึง มีแนวโน้มที่จะเป็นไปได้น้อยลง หรือ เห็นด้วยน้อยลง
- 2 หมายถึง มีแนวโน้มที่จะเป็นไปได้น้อยกว่า หรือ เห็นด้วยน้อยกว่า
- 1 หมายถึง มีแนวโน้มที่จะเป็นไปได้น้อยที่สุด หรือ เห็นด้วยน้อยที่สุด

* หมายถึง ค่ามัธยฐาน (Median) ของค่าตอบที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญตอบ

 หมายถึง ค่าพิสัยของความเบี่ยงเบนควอไทล์ (Interquartile Range) ของค่าตอบที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญตอบ

หมายถึง ค่าตอบที่ท่านตอบไว้ในรอบที่ 2 หากท่านไม่ได้ตอบข้อใดจะไม่แสดงไว้ในข้อนี้

กรุณาให้อันดับคะแนนทุกข้อตามที่ท่านคิดว่ามีแนวโน้มที่จะเป็นไปได้หรือเห็นด้วยอย่างไร

1. เขียนเครื่องหมาย / ในช่องคะแนนที่ท่านเลือกใหม่ หากต้องการให้ค่าตอบใหม่ หรือต้องการเปลี่ยนแปลงค่าตอบ

2. เขียนเหตุผล หากท่านต้องการยืนยันคำตอบเดิม ในกรณีที่ค่าตอบของท่านอยู่นอกขอบข่ายค่าพิสัยของความเบี่ยงเบนควอไทล์

ตัวอย่าง

ข้อความ	แนวโน้มที่จะเป็นไปได้และเห็นด้วย								เหตุผล
	มากที่สุด	มากกว่า	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อย	น้อย	น้อยที่สุด	
	8	7	6	5	4	3	2	1	
ก. รัฐบาลจะจัดตั้งกรมการศึกษาพิเศษขึ้นมารับผิดชอบการจัดการศึกษาพิเศษ.....	*			○					งบประมาณในการจัดการศึกษาควรจัดสรรให้ได้รับเท่าๆกันหรือใกล้เคียงกัน
ข. รัฐบาลจะเพิ่มงบประมาณให้กับหน่วยงานอื่นๆ ที่จัดการศึกษาพิเศษต่างๆ ไปด้วย.....			*			○			

จากตัวอย่างใน ข้อ ก หมายความว่า คำตอบของท่านในรอบที่ 2 (○) คือ 5 ซึ่งอยู่นอกพิสัยของความเบี่ยงเบนควอไทล์ () ของคำตอบที่ผู้เชี่ยวชาญตอบ และท่านต้องการเปลี่ยนแปลงคำตอบเป็น 7 ซึ่งอยู่ในขอบเขตของค่าพิสัยของความเบี่ยงเบนควอไทล์ ท่านไม่ต้องให้เหตุผลใดๆ ในการเปลี่ยนแปลงคำตอบ

จากตัวอย่างใน ข้อ ข หมายความว่า คำตอบของท่านในรอบที่ 2 (๐) คือ 3 ซึ่งอยู่นอก
 พิสัยของความเบี่ยงเบนควอไทล์ () ของคำตอบที่ผู้เชี่ยวชาญตอบและท่านยืนยันในคำตอบ
 เดิม ท่านต้องให้เหตุผลทุกครั้งในการยืนยันคำตอบที่อยู่นอกค่าพิสัยความเบี่ยงเบนควอไทล์นั้น

ด้วยความขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

(นางสาวพัชรี จิวพัฒนกุล)

ข้อความ	แนวโน้มน่าจะเป็นไปได้								เหตุผล
	มากที่สุด	มากกว่า	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อย	น้อย	น้อยที่สุด	
	8	7	6	5	4	3	2	1	
44. การขยายสถาบันการผลิตบุคลากร ควรมีมากขึ้นหรือตั้งหน่วยงานฝึกอบรมบุคลากรด้านนี้โดยเฉพาะ...	*								
<u>การพัฒนาบุคลากร</u>									
45. การจัดทำหลักสูตรการพัฒนาบุคลากร ควรมีหลายระดับและเวลาการฝึกอบรมแตกต่างกันตามแต่ละประเภทและความสำคัญ.....	*								
46. กระทรวงศึกษาธิการ (หรือถ้ามีกรมการศึกษาพิเศษ) ควรเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบพัฒนาบุคลากร	*								
47. ทุกหน่วยงานที่จัดการศึกษาพิเศษ ควรมีความรับผิดชอบในการพัฒนาบุคลากรทุกระดับให้มีความรู้ด้วยวิธีการและรูปแบบแตกต่างกันไปแตกต่างกันไปตามความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ	*								
48. ควรมีวิชาการศึกษาพิเศษบรรจุเป็นวิชาพื้นฐานอย่างน้อย 4 หน่วยกิตในระดับปริญญาตรี	*								

ข้อความ	แนวโน้มที่จะเป็นไปได้								เหตุ ผล
	มากที่สุด	มากกว่า	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ลง	น้อย กว่า	น้อย ที่สุด	
	8	7	6	5	4	3	2	1	
49. สถาบันการศึกษาระดับสูง เช่น มหาวิทยาลัย สถาบันราชภัฏควรมีบทบาทในการให้ความรู้ แก่ชุมชนได้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น.....	*								
50. รัฐควรสนับสนุนให้หน่วยงานที่มีความรู้ด้านการ ศึกษาพิเศษในส่วนต่างๆได้มีโอกาสร่วม กำลังบุคลากรแลกเปลี่ยนความรู้แก่กัน.....	*								
<u>อาคารสถานที่</u>									
51. ลักษณะอาคาร									
51.1 เป็นอาคารพิเศษเฉพาะสำหรับเด็ก พิเศษแต่ละประเภท			*						
51.2 เป็นอาคารเรียนของเด็กปกติทั่วไป			*						
51.3 เป็นอาคารเรียนของเด็กปกติทั่วไป ที่ดัดแปลงเพื่ออำนวยความสะดวก สำหรับเด็กพิเศษบางประเภทเท่าที่จำเป็น....	*								
52. สภาพการจัด									
52.1 ให้มีลักษณะใกล้เคียงกับบ้านมากที่สุด.	*								

ข้อความ	แนวโน้มที่จะเป็นไปได้								เหตุผล
	มากที่สุด	มากกว่า	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยลง	น้อยกว่า	น้อยที่สุด	
	8	7	6	5	4	3	2	1	
52.2 จัดแยกแบ่งเป็นห้องๆ เพื่อจัดกิจกรรมต่างๆ.			*						
52.3 จัดเป็นห้องโถงแบบอเนกประสงค์ใช้จากหรือมู่ลูกกันตามความจำเป็น			*						
52.4 เป็นห้องเรียนปกติแต่ให้มีห้องจัดกิจกรรมพิเศษตามความต้องการของเด็กพิเศษแต่ละประเภทเพิ่ม เช่น ห้องฝึกพูด, ห้องกายภาพบำบัด, ห้องสื่อฯ ฯลฯ			*						
53. ควรมีการปรับปรุงระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับอาคารสถานที่ กำหนดมาตรฐานของอาคารและการใช้พื้นที่ให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการของเด็กพิเศษแต่ละประเภทและให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจ			*						
54. การควบคุมอาคารควรมีความเหมาะสมกับสภาพความต้องการพิเศษของเด็กและสภาพของชุมชน			*						
55. อาคารสถานที่จะต้องมีความปลอดภัย ไกลจากเสียงรบกวนที่ดังจนเกินไปและ									

ข้อความ	แนวโน้มที่จะเป็นไปได้								เหตุผล
	มากที่สุด	มากกว่า	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยลง	น้อยกว่า	น้อยที่สุด	
	8	7	6	5	4	3	2	1	
64.6 ทำหน้าที่ประสานงานกับชุมชน ตลอดจน หน่วยงานที่จัดการศึกษาพิเศษ.....		*							
65. จะมีการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการศึกษา พิเศษ โดยวิธีต่างๆในชุมชนที่รัฐไม่สามารถ จัดการศึกษาพิเศษให้ได้		*							
66. จะมีการชี้แนะบทบาทของชุมชนทำให้ประชาชน เห็นความสำคัญของการศึกษาพิเศษและทำ ให้เกิดการนำทรัพยากรในชุมชนมาใช้.....		*							
67. จะมีการจัดการศึกษาให้ความรู้ด้านการศึกษา พิเศษเพื่อชุมชนประชาชน รู้จัก รัก เข้าใจ และยอมรับเด็กพิเศษมากขึ้น.....		*							
68. จะมีการส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อม ในชุมชนมากขึ้น และชุมชนได้เรียนรู้ เด็กพิเศษมากขึ้นด้วย		*							

ข้อความ	แนวโน้มที่จะเป็นไปได้								เหตุ ผล
	มากที่สุด	มากกว่า	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ลง	น้อย กว่า	น้อย ที่สุด	
	8	7	6	5	4	3	2	1	
พัฒนาการทางด้านสังคม									
71. พัฒนาการทางด้านสังคม									
71.1 มีลักษณะเป็นผู้นำ มีความเชื่อมั่นในตนเองกล้าแสดงออกและมีบุคลิกภาพที่ดี.....		*							
71.2 มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นเหมาะสมกับวัย.....		*							
71.3 มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม.....	*								
71.4 มีระเบียบวินัยทั้งส่วนตนและส่วนรวม.....	*								
71.5 มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่รู้จักการแบ่งปันมีความรักเพื่อน.....		*							
71.6 มีลักษณะที่แจ่มใส อีสุระ ดูแลตนเองได้.....	*								
71.7 สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้.....	*								
71.8 เคารพในเสรีภาพของผู้อื่น	*								
71.9 ร่วมมือกับผู้อื่นในการทำกิจกรรม	*								
71.10 รู้จักการเสียสละ	*								

ข้อความ	แนวโน้มที่จะเป็นไปได้								เหตุผล
	มากที่สุด	มากกว่า	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยลง	น้อยกว่า	น้อยที่สุด	
	8	7	6	5	4	3	2	1	
พัฒนาการทางด้านสติปัญญา									
72. พัฒนาการทางด้านสติปัญญา									
72.1 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์			*						
72.2 เป็นคนช่างสังเกต		*							
72.3 รู้จักใช้ทักษะในการแสวงหาความรู้		*							
72.4 สนใจใฝ่รู้		*							
73. ลักษณะดังกล่าวในข้อ 72 ทุกข้อย่อสมควร เป็นไปตามพัฒนาการของแต่ละบุคคลที่พึงจะ พัฒนาได้สูงสุด ซึ่งจะแตกต่างกัน			*						
74. คุณสมบัติที่ต้องการของเด็กพิเศษแต่ละ ประเภทมีจุดมุ่งหมายร่วมกันคือ พัฒนาศักยภาพ ให้เขามีชีวิตอยู่โดยช่วยเหลือตนเองได้ อยู่ในสังคมอย่างมีความสุขตามอัตภาพ									
75. ลักษณะที่ไม่พึงประสงค์									
75.1 มีความก้าวร้าว เนื่องจากสังคม และสิ่งแวดล้อม			*						

ข้อความ	แนวโน้มนั้นที่จะเป็นไปได้								เหตุผล
	มากที่สุด	มากกว่า	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยลง	น้อยกว่า	น้อยที่สุด	
	8	7	6	5	4	3	2	1	
75.2 มีลักษณะผิดปกติ เนื่องจากสิ่งแวดล้อม เป็นพิษ			*						
75.3 มีปัญหาทางอารมณ์ เพราะพ่อแม่ และครอบครัวมีปัญหา.....			*						
75.4 เสื่อมถอยทางด้านศีลธรรม			*						

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวพัชรี จิวพัฒนกุล
 สถานที่เกิด อำเภอคอนสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี
 ที่อยู่ปัจจุบัน 301/261 หมู่บ้านกิตตินิเวศน์ ซอยสุภาพงษ์ 2 ถนนสุขุมวิท 3
 เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240
 ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน อาจารย์ 1 ระดับ 5 ผู้ช่วยราชการสำนักงานเลขาธิการกรม
 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2518 ม.ศ.3 โรงเรียนธิดาแม่พระ สุราษฎร์ธานี
 พ.ศ. 2520 ปกศ.ต้น วิทยาลัยครูสงขลา
 พ.ศ. 2520 ม.ศ.5 สมัยครุสอบ จ.สงขลา
 พ.ศ. 2524 กศบ. วิทยาศาสตร์ทั่วไป มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 พ.ศ. 2537 กศม. (การศึกษาพิเศษ) มศว.

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2524 บริษัท เอกชน จังหวัดภูเก็ต
 พ.ศ. 2527 อาจารย์ 1 โรงเรียนบ้านหนองตะมะ 1
 อ.เมือง จ.ศรีสะเกษ
 พ.ศ. 2530 อาจารย์ 1 โรงเรียนอนุบาลพิบูลเวศม์
 เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร
 พ.ศ. 2533 อาจารย์ 1 ผู้ช่วยราชการสำนักงานเลขาธิการกรม
 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

แนวนโยบายของการจัดการศึกษาพิเศษของไทย ในปีพุทธศักราช 2546

บทคัดย่อ

ของ

พัชรี จั้วพัฒนกุล

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาพิเศษ

กุมภาพันธ์ 2538

วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาแนวโน้มของการจัดการศึกษาพิเศษของไทย
ในปีพุทธศักราช 2546 ตามทฤษฎีของผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษานักเรียนพิเศษ จำนวน 24 คน โดย
ใช้เทคนิคเดลฟาย

ผลการวิจัยมีประเด็น สรุปได้ดังนี้

1. ด้านนโยบาย จะต้องระบุแผนพัฒนาประชากรในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติให้ชัดเจนว่าจะต้องดำเนินการช่วยเหลือเด็กพิเศษอย่างไร เน้นความสำคัญในการให้
ความรู้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครองในการเตรียมพร้อมก่อนมีบุตรและสังเกตความผิดปกติของบุตร
สนับสนุนให้องค์กรต่าง ๆ ร่วมมือกับรัฐที่จะช่วยเหลือเด็กพิเศษกลุ่มต่าง ๆ ได้รับการบริการ
ทางการศึกษา โดยรัฐขยายโอกาสทางการศึกษาพิเศษเพิ่มขึ้นอย่างทั่วถึงระหว่างหน่วยงานที่จัด
จะมีการประสานงานทางวิชาการ และการใช้ทรัพยากรร่วมกันมากขึ้น และรัฐจะส่งเสริม
งบประมาณตามความจำเป็น
2. ลักษณะการจัดการศึกษาพิเศษ รัฐจะสนับสนุนให้มีการจัดการเรียนร่วมระหว่าง
เด็กปกติกับเด็กที่มีความบกพร่องในด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้นในทุกระดับชั้นในหลากหลายรูปแบบ
3. มาตรฐานในการจัดการศึกษาพิเศษ มีคณะกรรมการกลางจากหน่วยงานต่าง ๆ
ที่จัดการศึกษาพิเศษ กำหนดแนวทางในการจัดหลักสูตรแกน การนิเทศติดตามผลการผลิต
และการพัฒนาบุคลากรและการจัดอาคารสถานที่ให้สอดคล้องกันโดยยึดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม
4. บทบาทของพ่อแม่และผู้ปกครองในการให้ความร่วมมือ พ่อแม่ ผู้ปกครองให้
ความร่วมมือในการจัดการศึกษาพิเศษขึ้นในชุมชนของตน ทั้งยังสนับสนุนประชาสัมพันธ์ให้ชุมชน
รู้จัก รัก และเข้าใจ เด็กพิเศษมากขึ้น
5. คุณลักษณะของเด็กพิเศษที่พึงประสงค์ คาดว่าจะมีสุขภาพทางกายที่สมบูรณ์
รู้จักใช้ทักษะในการแสวงหาความรู้ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ มีสุขภาพจิตที่ดี
มีลักษณะเป็นผู้นำ ช่วยเหลือตนเองได้และปรับตัวเข้ากับสังคมได้ตามอัธยาศัย

A STUDY OF THE TRENDS OF SPECIAL EDUCATION
IN THAILAND IN THE NEXT DECADE USING
DELPHI TECHNIQUE

AN ABSTRACT

BY

PUCHAREE CHEWPATANAGUL

Presented in partial fulfillment for the requirement for the
Master of Education degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University

February 1995

The purpose of this research was to study of the trends of the Thai Special Education in B.E. 2546 as viewed by 24 experts of Thai Special Education by using Deph i Technique. The findings are are as follow ;

1. The Special Education organization policies should be clearly indicated in the population development including in the National Economic and Social Development Plan. Parents' education on proper child rearing practice will be emphasized. Child development centers in various economic problem agency will be encouraged to set up such actions which will also help special children get more educational service. More academic cooperation and mutual sharing of educational resources will be supported by the government budget according to the needs and necessity.

2. The government should encourage various agencies to mainstreame special children, learning in the same clsaaroon will be promoted.

3. Regarding the implementation of the special education, the government should set up guidelines in learning experience organization, the supervision and evaluation, the personal development as well as the school plant by a central committee.

4. Regarding the parents' roles in the special children, the Thai government should set up guiedlines in learning experience organization, the supervision and evaluation, the personal development as well as the schoolplant planning by a central committee.

5. Preschool children's desired characteristics included healthy physical development, skillfulness in search of knowledge, creativeness, thoughtfulness, honesty, responsibility, diligence punctuality, dedication, mentalhealthy, leadership, self- confidence, good personality, and self - adjustability.